

Станиша Бркић
ИМЕ И БРОЈ

Издавачи

Музеј жртава геноцида, Београд
Трг Николе Пашића 11/
тел: +381113398883
e-mail: office@muzejgenocida.rs

Спомен-музеј „21. октобар“, Крагујевац
Десанкин венац бб
тел: +38134332089
e-mail: direktor@spomenpark.rs

За издаваче

др Вељко Ђурић Мишина
Маријана Станковић

Рецензенти

Мирослав Бановић
Бориша Радовановић
Слободан Ракитић

Графичко уређење и штампа
Графопринт, Горњи Милановац

Тираж
200

Copyright © 2020, by Museum of genocide victims / Музеј жртава геноцида

ISBN 978–86–86831–54–5

Станиша Бркић

ИМЕ И БРОЈ

Београд-Крагујевац, 2020.

Предговор приређивача

Станиша Бркић, аутор ове књиге, и приређивач актуелног другог издања те књиге припадали су истој генерацији на студијама историје на Филозофском факултету Универзитета у Београду. После дипломирања свако је отишао на своју страну: он у родни крај и у Спомен-музеј у Крагујевцу „21. октобар“ где ће остати до упокојења 29. октобра 2013. године, а ја сам почео да радим у Историјском музеју Србије, потом на приштинском Филозофском факултету и на крају у Музеју жртава геноцида у Београду (које је, стицајем политичких калкулација, регистрован баш на адреси Спомен-музеја „21. октобар“).

Станиша Бркић је оставио трага у музеологији. Његово животно дело, међутим, кад је реч о историографији, јесте књига *Име и број – Крагујевачка трагедија* (Спомен-парк „Крагујевачки октобар, Крагујевац, 2007). Дубоко сам убеђен да је то дело, кад је реч о ратним жртвама у Србији, прекретница у историографији: њему је било важније име жртве од броја! Знао је добро да после пописа страдалника број дође сам по себи. Поменута књига је разбила мит о 7.000 жртава великог злочина припадника немачке војске почињеног 21. октобра 1941. године над становништвом Крагујевца и околине. Зато је била на посебан начин проскрибована. Тешко је казати да ли је Бркић био свестан да је расправом о историјском контексту и списковима страдалих поставио темеље научноистраживачког процеса који је најпоузданији начин у историографији за разјашњење ратних злочина. У том контексту треба посматрати и рад историчарке Силвије Крејаковић *Идентитети страдалих у Краљеву 1941. године* (Музеј жртава геноцида, Београд 2013). Поменуте књиге су постале узор како би требало истраживати велике трагедије – објашњењем контекста и пописом ратних жртава.

Тему великог злочина у Крагујевцу литерарно је отворила књижевница Десанка Максимовић својом песмом о стрељаним ђацима. Потом су публицисти наставили разјашњења поменутог догађаја текстовима који су били прилагођени политичком систему и времену. У сличном духу оставили су своје записе и неколицина савременика. Без обзира на све замерке, ти текстови завређују поштовања због уложеног труда због да сакупе сачувају од заборава сећања, опише са бројним детаљима.

У историографији има неколико синтетичких радова у којима је трагедија у Крагујевцу само узредна тема. Нема радова у којима би то била основна тема. То се може објаснити констатацијом да историчари нису били на висини задатка и теме, али и политичких прилика које су то спречавале.

У предговору Станиша Бркић је нагласио да није написана објективна студија о стрељању у Крагујевцу, студија ослобођена стега и заблуда идеологија и мита, која би била заснована на документима и до краја испоштовала захтеве и принципе историјске науке. Нажалост, био је дубоко у праву јер његов рад у својој суштини није превазиђен. А могао је да буде допуњен новим чињеницама да је било добре воље и искусног историчара вољног да прегледа немачке архиве војних формација које су октобра 1941. биле у том делу Шумадије, као и реакције војног врха Вермахта на вести о општенародном устанку у окупираној Србији.

Друго издање студије Станише Бркића треба да подсети младе историчаре који намеравају да се баве темама о ратним страдањима и трагедијама да најпре треба да конципирају научноистраживачки пројекат. А он би морао да се заврши са поименичним списком жртава.

Друго издање није репринт првог. Основни текст није скраћиван али су изостале бројне илустрације јер је форма прилагођена формату и садржају књига по којима се издања Музеја жртава геноцида препознају.

Мада рукопис нисам мењао али сам интервенисао на извесним местима, углавном сходно новим правописним правилима. Измене, односно допуне, стављао сам у угласте заграде. Одређени број измена односио се на садржај фуснота. Сматрам да те измене доприносе појашњавају појединих речи.

Такође, уједначено је коришћење термина „љотићевци“ и добровољци. И то би било све! Као приређивач остајем у уверењу да сам се на прави начин одужио свом колеги са студија, а као директор Музеја жртава геноцида показао да две установе којима је основна делатност неговање културе сећања могу да сарађују на више начина.

Вељко Ђурић Мишина
директор Музеја жртава геноцида

ПРВИ ДЕО

Увод

Историја српског народа обилује догађајима који су својом трагичношћу или подвигом постали неодвојиви део колективне свести и колективног памћења. Један од таквих догађаја, свакако, јесте и стрељање у Крагујевцу 21. октобра 1941. године. Иако је те јесени у Србији било више случајева масовне одмазде над недужним становништвом од стране немачке војске: у Београду, Шапцу, Краљеву и Драгинцу, стрељање у Крагујевцу уздигло се до симбола свих ових страдања. Неутрални посматрач може поставити питање шта је то што крагујевачку трагедију уздиже изнад осталих. Према мишљењу већине истраживача разлози за то могу бити: начин извршења стрељања, делимично структура стрељаних, реакција у јавности за време рата и однос према крагујевачкој трагедији после рата, све до данашњих дана.

Када је реч о начину извршења стрељања историјска је истина да се нигде у Србији није догодило да се само у једном дану, за само седам сати, стреља толико људи.

Иако су савременици били запањени размерама злочина, ипак је на све њих најдубљи утисак оставило стрељање око триста ђака крагујевачких средњих школа и младића тог узраста и деце од 12 до 15 година старости, малих чистача ципела.

Стрељање у Крагујевцу снажно је одјекнуло у Србији, а онда и у свету. Сви релевантни фактори тадашње ратне сцене у Србији реаговали су, из свог угла, на овај злочиначки чин немачког окупатора: партизани, четници Драгољуба Драже Михаиловића, четници Косте Миловановића Пећанца, љотићевци¹, недићевци². У иностранству је реаговала Југословенска краљевска влада и сви званични представници савезничких земаља. Актери једног величанственог догађаја били су ученици гимназије Piedade из Рио де Жанеира у Бразилу. Они су тражили и успели да се 30. децембра 1941. године, у цркви Светог Фране од Паула, одржи свечана миса за покој душа професора и ђака крагујевачке гимназије.³

1 Реч је о припадницима Српског добровољачког корпуса, јединица које су биле под командом Владе Милана Недића, који су чинили припадници и симпатизери Димитрија Љотића и његовог Југословенског народног покрета Збор. Мада су себе називали добровољцима, у народом сећању и науци је остало име „љотићевци“ – *примедба приређивача*.

2 Реч је о припадницима формација које су биле под командом Владе Милана Недића, који су у народом сећању запамћени под тим именом – *примедба приређивача*.

3 Писмо југословенског амбасадора у Бразилу Фране Цвјетише од 3. јануара

Краљ Петар II Карађорђевић одликовао је Крагујевац 22. октобра 1942. године Орденом Карађорђеве звезде са мачевима првог реда.⁴

У Лондону је 25. новембра 1942. године одржана свечана савезничка комеморација жртвама крагујевачког покоља.⁵

Широм света, у српским удружењима и клубовима, држане су комеморације, а у српским новинама писало се о стрељању у Крагујевцу. У српским црквама у расејању служен је парастос крагујевачким и другим српским жртвама.

Топлим и потресним речима огласио се и Никола Тесла, један од највећих синова свога рода. У писму „Мојој браћи у Америци“ априла 1942. године он, између осталог, каже: „Наш народ показује толику моралну снагу да нам светла образ пред светом. Оно што чине наша браћа у Старом Завичају достојно је духа који прожима нашу народну пјесму. Колику душевну снагу, чврсту одлуку, непрестрашеност и јунаштво имали су они наши још неразвијени дечаки кад су, пред немачким пушкама радосно клицали: Ми смо српска деца. Пуцајте! Како се сви ми можемо поносити знајући да у читавој историји света нема тако величанственог примера. Ови дивни мученици живети ће векове у нашој успомени одушевљавајући нас на бесмртна дела.“⁶

Може се слободно рећи да је овакав посебан однос према крагујевачким жртвама настављен и после рата. Већ 21. октобра 1945. године Јосип Броз Тито, председник владе Демократске Федеративне Југославије (ДФЈ), посетио је Крагујевац и одао пошту стрељаним грађанима Крагујевца. Мада никада није посетио многа српска стратишта из Другог светског рата, чак ни Јасеновац, Јосип Броз је до краја живота још три пута посетио Крагујевац и Шумарице.

Нешто касније, 1953. године, основана је установа Спомен-парк „Крагујевачки октобар“ чији је задатак био изградња и уређење меморијалног простора. Средствима Крагујевчана и државе изграђен је меморијални музеј који носи назив Спомен-музеј „21. октобар“. Музеј је отворен 15. фебруара 1976. године Основни задаци музеја су истраживање и прикупљање грађе о стрељању и стрељанима, педагошки рад, неговање и чување успомене на стрељане кроз више манифестација различитих уметничких форми и садржаја. До сада је кроз музеј прошло око пет милиона посетилаца из наше земље и света.

1942. године – Архив Југославије, фонд Емигрантска влада, 24-162 (у даљем тексту: АЈ, 104-).

4 *Службене новине Краљевине Југославије*, Лондон, 24/1942, 16 – АЈ, 619-597.

5 *Исто*, 11/1943, 7 – АЈ, 619-605.

6 Никола Тесла, *Мојој браћи у Америци*, Музеј Николе Тесле, Београд.

Посебно место у уздизању крагујевачке трагедије до симбола страдалништва има уметничка надградња ове трагедије. Готово да нема области уметности која није додирнула ову тему. Одазивајући се сећању на крагујевачке жртве настале су многе поеме на стотине песама наших песника и песника широм света драмска и прозна дела, дела ликовних и примењених уметности дела музичке и филмске уметности итд. Али, можда је више од свих крагујевачку трагедију учинила симболом Десанка Максимовић непоновљивом *Крвавом бајком*, написаном само неколико дана после стрељања, у некој немирној ноћи окупације.⁷

О стрељању у Крагујевцу написано је много књига али већина ових књига има публицистички или мемоарски карактер. Њихови аутори нису били обавезни да се придржавају историјских извора, чак ни оних доступних, мада су им многи извори били недоступни. Њихов труд је вредан јер су они сакупили и сачували од заборава многа сећања, много описа и драгоцених детаља, без којих би данас било тешко сложити мозаик крагујевачког октобра. Историчари су се такође бавили овом темом. Писци историјских синтеза само су се у општим назнакама дотicali стрељања у Крагујевцу. Више историчара обрађивало је стрељање у Крагујевцу у оквиру ширих тема о којима су писали. Врло мало њих посветило је своје радове само овој теми. И поред тога што су историчарима били доступни, или могли и морали бити доступни, сви историјски извори немачке и наше провенијенције за просуђивање о овом догађају, они то нису искористили. Остали су заробљеници симбола и због тога су остали дужни историјској науци и историјској истини. До данас није написана објективна студија о стрељању у Крагујевцу, студија ослобођена стега и заблуда идеологија и мита, која би била заснована на документима и која би до краја испоштовала захтеве и принципе историјске науке.

7 Љубисав Андрић, *Са Десанком Максимовић*, Нови Сад, 1984, 115–120.

Априлски рат

Срби су народ са веома израженим осећањем за слободу и правичност, народ са својом мером жртава потребних за одржање и освајање слободе. Дужност према себи и сопственој традицији, према захтевима праведности, као и уверење да за њихово остварење ниједна цена није превисока, чинили су основу српског деловања у историји. На томе су се заснивала велика прегнућа, али и неусклађеност између идеала и обавезе одржања, као и самог опстанка српског народа.

У овом светлу потребно је посматрати догађаје од 25. и 27. марта 1941. године. Југословенска краљевска влада је попустила пред немачким притиском, али је успела да 25. марта постигне максималне услове у датим околностима који су, практично, гарантовали неутралност Југославије. На основу докумената може се закључити „да ни кнез Павле, ни намесник Станковић, ни неколико министара из владе, па ни Цветковић, нису са одушевљењем приступили Тројном пакту, већ под страховитим притиском“⁸, нарочито после готово отворених ултиматума од 19. и 23. марта.

Аргументи немачког притиска на Југославију (у том тренутку у непосредној близини југословенских граница налазило се више од сто немачких, италијанских, мађарских и бугарских дивизија) били су знатно уверљивији од англо-америчке пропаганде и магловитих обећања помоћи. Одлуке *Протокола о приступању Југославије Тројном пакту* биле су:

1 Владе Осовине потврђују своју одлуку да ће увек поштовати суверенитет и територијални интегритет Југославије;

2. Владе Осовине за време рата неће упућивати Југославији захтев да се дозволи пролаз или превоз чета преко Југословенске државне територије;

3. Италија и Немачка јамче југословенској влади да с обзиром на војну ситуацију неће с њихове стране постављати никакав захтев за војну помоћ...

4. Приликом новог утврђивања граница на Балкану узеће се у обзир интереси Југославије за територијалном везом са Егејским морем проширењем њезиног суверенитета на град и луку Солун.⁹

⁸ Velimir Terzić, *Slom Kraljevine Jugoslavije 1941*, II, Beograd, 1984, 644 (у даљем тексту: В. Терзић, *н. д.*).

⁹ Nikola Milovanović, *Vojni puč i 27. mart 1941*, Beograd, 1981, 271–273.

Интересантно је да немачка Врховна команда није била задовољна одредбом Протокола којом се не тражи пролаз или превоз трупа преко југословенске територије, „али је 25. марта имала да призна свој пораз пред Министарством иностраних послова.“¹⁰

Међутим, јавност, пре свега и готово искључиво српска, негативно је реаговала на потписивање *Протокола о приступу Југославије Тројном пакту*. Државни удар 27. марта био је израз тог српског незадовољства, али и дело тајне политике Велике Британије, којој је очајнички било потребно макар још једно ратно жариште ради олакшања свог положаја. Када је већ државни удар био извршен онда зачуђује изузетан напор владе и министра спољних послова Момчила Нинчића да увере немачког изасланика у Београду Виктора фон Херена да Југославија остаје лојална одредбама пакта. Адолф Хитлер је због ове „српске издаје“, како је он то сматрао, покренуо лавину и она се више није могла зауставити. Тако је државни удар увео Југославију, а пре свега српски народ, у ратну катастрофу и ужасно страдање.¹¹

Хитлер је помогнут Италијом и Мађарском, у још једном муњевитом рату, искалио свој бес према Југославији (Србији). Иако је Немачка већ имала ратни план против Југославије, у случају да не приступи Тројном пакту, у моменту државног удара није имала почетне операцијске планове, нити су постојали заједнички планови за учешће Италије, Мађарске, Румуније и Бугарске у овом рату.¹² Због тога је прошло девет дана до покретања напада. Југославија је од 6. до 18. априла 1941. године војнички поражена и уништена као држава. Појединачни примери херојске одбране јединица и појединаца не могу да измене општу слику расула и суноврата у краткотрајном рату.

У Крагујевцу су се налазиле малобројне војне јединице југословенске војске: један бициклички вод од око 120 војника и 2. коњички ескадрон под командом капетана Евгенија Богојевског. На брзину је формиран један одред мешовитог састава (пиротехнички батаљон, резервни батаљон, коњички дивизион и делови допунског пука) и упућен да затвори правац Јагодина–Сабанта–Крагујевац, одакле су надирале немачке јединице. Авиони са крагујевачког војног аеродрома и са аеродрома у Драгушици готово да нису ни полетели у току Априлског рата.

¹⁰ В. Терзић, *н. д.*, 28.

¹¹ Из перспективе временске дистанце од 60 година поставља се питање да ли се још неко сећа пактирања Бугарске, Мађарске и Румуније, освајања Чехословачке без испаљеног метка и хиљада наших добровољаца који су се тада пријавили да бране Чехословачку.

¹² В. Терзић, *н. д.*, 32.

У ноћи од 10. на 11. април сви авиони су изгорели на земљи. Сутрадан, 11. априла око 10 часова, пошто су скршили отпор на прилазима граду, делови јединица немачке 11. оклопне дивизије заузели су Крагујевац. У редовима бранилаца и освајача било је доста мртвих, али то није променило изванредан исход. Много Крагујевчана нашло се после априлског слома у логорима ратних заробљеника широм Европе.

Акт о капитулацији потписан је 17. априла у 21 час с тим да тзв. примирје ступа на снагу 18. априла у 12 часова. Овај акт потписали су: са немачке стране армијски генерал Максимилијан фон Вајкс са италијанске стране пуковник Луиђи Бонфати и са југословенске стране бивши министар спољних послова Александар Цинцар - Марковић и генерал Радивоје Јанковић. Овим актом Југославија је била војнички поражена. Предстојало је и уништавање Југославије као државе. На основу Хитлерових *Привремених смерница за поделу Југославије*,¹³ начелник Штаба немачке Врховне команде, фелдмаршал Вилхелм фон Кајтел, издао је 12. априла *Директиву* (Пов. бр. 00630/41) о подели Југославије. Ова *Директива* допуњена је после немачко-италијанских преговора 21. и 22. априла тзв. *Бечким одлукама* од 22. априла 1941. године.

После окупације у Србији је уведена немачка окупациона управа. На челу те управе од 22. априла био је Штаб војноуправног команданта Србије (Militarbefehlshaber), под командом генерала Хелмута Ферстера. Њему су били потчињени сви други органи власти, међу којима су најзначајнији били Управни штаб на челу са државним саветником др Харалдом Турнером и Штаб генералног опуномоћеника за привреду на челу са Францом Нојхаузенем, бившим немачким конзулом у Београду.

У војноуправном погледу територија Србије била је подељена на четири дела, војноуправне команде – фелдкомандантуре (Feldkommandantur): 599. са штабом у Београду, 610. са штабом у Смедереву (од 5. јуна 1941. године у Панчеву), 809. са штабом у Нишу и 816. са штабом у Ужицу. Овим војноуправним командама биле су потчињене команде округа - крајскокомандантуре и команде места – ортскокомандантуре.

У Србији је организована и јака полицијска и обавештајна служба ради држања народа у покорности. Извршни орган обавештајне службе била је Тајна војна полиција – GFP (Geheimfeldpolizei), са огранцима широм Србије. Са Штабом II немачке армије стигла је у Београд тзв. Делатна група полиције безбедности и службе безбедности за Југославију, која је имала три главна одељка: Тајну државну полицију Гестапо (Geheime Staatspolizei), Криминалистичку полицију КРИПО (Kriminalpolizei) и

13 В. Терзић, *н. д.*, 549–552; Сергије Живановић, *Трећи српски устанак*, Крагујевац, 2000, 48 (у даљем тексту: С. Живановић, *н. д.*).

Службу безбедности SD (Sicherheitsdienst). Немци су одмах приступили и организовању Српске административне управе. Комесарска влада, са десет комесара, на челу са Миланом Аћимовићем, бившим министром унутрашњих послова у влади Милана Стојадиновића, образована је 30. априла. Како Аћимовић није успео да се избори са ситуацијом у Србији, 31. августа 1941. године генерал Милан Недић формирао је Владу народног спаса. Покушај Недића да створи своје војне јединице тзв. Под-официрске оружане одреде није успео јер су се ове јединице врло брзо распале. На предлог министра Михаила Олћана, Недић 15. септембра 1941. године образује Српски добровољачки корпус. Његов састав чинили су, пре свега, чланови Југословенског народног покрета „Збор“ Димитрија Љотића.¹⁴

У Крагујевцу је успостављена окупаторска власт преко крајскокомандантуре број 832/І, која је била потчињена фелдкомандантури у Смедереву, односно Панчеву. Један од првих аката крајскокоманде било је наређење о предаји оружја које се налазило код становништва. Други важан задатак у Крагујевцу био је преузимање плена из Војнотехничког завода. Захваљујући својој агентури Немци су и пре рата знали до детаља капацитете и залихе Војнотехничког завода. Комесарски управници завода: пуковник **Шенк**, генералмајор **Ридер**, капетан **Рате** и инспектор **Штил** руководили су пљачкањем завода. Плен је био богат, што се види из дневника Војно-привредног штаба за Југоисток за период од 4. априла до 31. децембра 1941. године¹⁵ као и из извештаја Херберта Дера, ратног дописника листа *Der Fyrer*, који је излазио у Баден-Бадену, објављеном 12. јуна 1941. године, у коме се, између осталог, каже: „Моћно се шире простране фабричке хале у долину. Џиновски димњааци штрче изнад мора кућа овог провинцијског града, чији су становници упућени да раде искључиво у овом арсеналу. Потпуно неоштећен пао је у немачке руке... Огромно мноштво ливеног гвожђа, челика, бакра, месинга, олова, калаја, цинка, налазило се у непроцењивим количинама. Безброј топова тек што је завршен рат стоје готово натоварени на рампи...“¹⁶

Крајскокоманда у Крагујевцу покушала је да обнови производњу у Војно-техничком заводу, али је то тешко ишло, на посао се вратило тек око 800 радника, од 12.000 колико их је било запослено пре рата. Због то-

¹⁴ В. Терзић, *н. д.*, 559; Боривоје М. Карапанџић, *Српски добровољци 1941–1981*, Кливленд, 1981, 9–10.

¹⁵ А ВИИ, НА, Микротекa, НАВ-Т-77, Рол. 1289, Мф. 466-521. (Када је аутор истраживао и радио на прикупљању архивске грађе, то је био Архив Војно-историјског института, данас је то Војни архив – примедба приређивача).

¹⁶ Миодраг Стојиловић, *Крагујевац октобар 1941*, Крагујевац, 1996, 32.

га је касније одлука промењена и приступило се демонтирању машина. Немци су у складиште у Јесеницама однели 4.488 машина. Ове машине никада нису враћене у Крагујевац. Однето је на хиљаде тона метала и хемикалија. Многе хале биле су срушене до темеља. Срушена су и два димњака висине 75 метара, а демонирана је и однета је и електрична централа.

Устанак

Окупација и комадање Југославије су историјски оквир ужасног страдања српског народа. Српско национално биће било је раскомадано. Делови српског народа нашли су се у саставу окупаторских држава и новостворене Независне Државе Хрватске (НДХ). Сви окупаторски режими водили су врло репресивну политику према српском народу, са елементима геноцида, али се српски народ, нигде као у НДХ, није суочио са ужасом биолошког затирања. Од првих дана окупације код окупатора су избиле на површину најниже страсти, историјски комплекси и верски фанатизам који су резултирали убијањем, пљачком и протеривањем српског народа. У Србију су се из свих крајева сливале колоне несрећника који су успели да избегну терор и уништење.

Немачки окупациони режим у Србији донео је српском народу пљачку и терор – хапшења, убијања и депортовања у логоре, али је, и поред свега, у првим данима окупације живот био сношљивији него у областима окупираним од стране Мађара, Бугара и у НДХ. Немци су у Србији лансирали парола „Рад, ред и мир“, али српски народ, свикао на буне и устанке, ускоро је распршио њихове илузије о мирном владању Србијом.

Крајем априла и почетком маја, широм Србије и Црне Горе, било је много одметнутих група и појединаца. Њих су претежно чинили официри и војници југословенске војске који су избегли заробљавање. У околини Крушевца окупио је своју групу мајор Драгутин Кесеровић. Коста Миловановић Пећанац имао је своју групу на Соколовцу, код Куршумлије, према Косову. Једну групу окупљао је око Сталаћа и Житковца потпуковник Милутин Радојевић. У ибарском крају деловала је група Машана Ђуровића. У Трбушници, у колубарском срезу организовао се Љуба Миловановић. На Голији било је више група наоружаних људи. И у Црној Гори било је много таквих група. Вођа једне од група, самозвани војвода Радојица Никчевић успео је крајем маја да са својом групом дође на Равну гору, где је пуковник Драгољуб Дража Михаиловић, у то време, постављао основе своје организације. Како закључује Јован Марјановић „после априлског рата у Југославији није престало да се пуца на непријатеља. Сада је на окупаторе пуцао сам народ.“¹⁷ Ове групе би “набасале понегде на окупаторске патроле или мање јединице и тада би обично

¹⁷ Jovan Marjanović, *Dražica Mihailović između Britanaca i Nemaca*, Ljubljana, 1979, 61 (у даљем тексту: Ј. Марјановић, *н. д.*).

долазило до оружаних чарки.¹⁸ Вероватно прва борба против окупатора вођена је 21. априла 1941, године у селу Доњи Добрић, у Јадру (три км јужно од Лешнице). Мала четничка група, која је била формирана од мештана напала је делове 60. немачке дивизије, који су дошли да изврше претрес села. Том приликом један немачки потпоручник је погинуо, док су још један потпоручник и један наредник рањени. За одмазду, Немци су село Доњи Добрић до темеља спалили.¹⁹

Свакако да је ових борби било више када су завредиле реаговање команданта 2. немачке армије Максимилијана фон Вајкса, који у својој Заповести од 28. априла 1941. године каже „Повећање броја подмуклих напада на немачке војнике изискује најоштрије протумере. Само брза и безобзирна акција обезбедиће одржавање мира и сигурности, спречиће формирање банди.“²⁰ И у Извештају штаба 60. немачке пешадијске дивизије од 17. маја 1941. године говори се о нападима на немачке јединице и о починиоцима тих напада: „Поред ове врсте чисто разбојничких дружина, окупили су се, местимично, српски политички фанатици под именом четника... Четници хоће да се представе као велика и широко заснована организација. Међутим, чињеница што се они усуђују да се појаве само у малим забаченим општинама, доказује њихов стварни утицај.“²¹ Како ове борбе нису престајале, а „брза и безобзирна акција“ није обезбедила мир и сигурност, штаб 60. немачке дивизије издао је 19. маја 1941 године наредбу у којој се каже да ће „за сваког убијеног Немца бити стрељано - обешено 100 Срба.“²²

Као што се може закључити, без обзира на терминологију окупатора, отпор у Србији и Црној Гори организује се на готово чистој, ослободилачкој основи, односно на основи немирења са окупацијом земље. У другим српским областима, пре свега у НДХ, отпор у почетној фази има за циљ спасавање од уништења. О томе говори и Јосип Броз Тито у *Билтену Врховног штаба* за фебруар-март 1942. године у коме се, између осталог, каже: „Пред страшном опасношћу да буде потпуно истријебљен, српски се живаљ у тим областима дигао са оружјем у руци на устанак да заштити свој опстанак.“²³

Из мноштва ових група само су две успеле да израсту до снаге

18 Исто.

19 *Зборник докумената Народно-ослободилачког рата југословенских народа*, I, Београд, 1949, 329 (у даљем тексту: *Зборник...*); С. Живановић, *н. д.*, 233.

20 *Зборник...*, I, 329.

21 Исто, 337.

22 Ј. Марјановић, *н. д.*, 61.

23 *Зборник...*, V/2, 22–23.

покрета. Једна од тих је група око Косте Миловановића Пећанца, али је он већ од првих дана, а коначно од 18. августа 1941. године, ступио у отворену колаборацију са Немцима и Италијанима.

Друга група која је израсла у покрет била је група око пуковника Драгољуба Драже Михаиловића која се окупљала на Равној гори. Према неспорним чињеницама, Михаиловић је 15. априла код Добоја одбио да се преда Немцима и са једном групом официра и војника кренуо према Србији. На Равну гору је, вероватно, стигао 11. маја 1941. године²⁴ и та планина постаће центар његовог покрета.

Сасвим је сигурно да Михаиловић у том тренутку није имао готово никакав план шта даље чинити, чак није био предвидео ни дуже задржавање на Равној гори.²⁵ Али после састанка са групом официра 14. и 15. маја у Струганику, у кући пуковника Александра Мишића, израђена је прва концепција организације и тактика покрета отпора. Суштина Михаиловићеве тактике може се свести на следеће: извршити потпуну герилску организацију, не вршити преурађене акције и некорисна ангажовања, не жртвовати се, чекати најпогоднији моменат када изгледи на успех буду најповољнији и дићи општи устанак и тражити ослонац у Великој Британији као пријатељској земљи.²⁶ „Оваква Михаиловићева стратегија наслања се на традицију, пре свега из Првог светског рата, да се отпор задржи на нивоу гериле како се не би доводили у питање живот и имовина истрошене нације.“²⁷ Она се подударала и са политиком националних српских снага у емиграцији, да се не диже устанак и не доводи у питање даље проливање српске крви. Исти став према војним акцијама четника изнео је и Хју Далтон, британски министар за ратно снабдевање. Он је захтевао само ону герилску и саботажну активност која би онемогућила смањење броја окупаторских снага на овом простору. По његовом мишљењу, покретање широког устанка и вођење амбициозних операција довело би до оштрих репресалија. Због тога је требало припремити широку илегалну организацију и бити спреман за устанак кад се за то да сигнал.²⁸

Драгољуб Михаиловић је у међувремену формирао оперативни - Горски штаб, а 1. јуна 1941. године издао је *Инструкцију бр. 5* у којој је

24 Јован Марјановић у наведеном делу каже да је то 12. мај, док у књизи групе аутора *Србија у рату и револуцији 1941–1945*, 75, каже да је то 10. мај. Сергије Живановић у наведеном делу, 87, сматра да је то било 11. маја.

25 Ј. Марјановић, *н. д.*, 72.

26 Ј. Марјановић, *н. д.*, 69; С. Живановић, *н. д.*, 87.

27 Branko Petranović, *Revolucija i kontrarevolucija u Jugoslaviji (1941–1945)*, I, Београд, 1983, 131 (у даљем тексту: Б. Петрановић, *н. д.*).

28 Веселин Ђуретић, *Савезници и југословенска ратна драма*, I, Београд, 1992, 105-106.

садржано упутство за рад, организацију одреда и спровођење организације у народу.²⁹ Он је свом покрету желео да да легитимистички карактер, тј. да буде званични наследник институција Краљевине Југославије. У том циљу својим одредима дао је назив Југословенска војска у отаџбини, иако су они имали претежно српски карактер.

Неки историчари сматрају да „појава Драгољуба Михаиловића на политичкој сцени после Априлског рата није била случајна, већ припремљена његовим ранијим антифашистичким и антикомунистичким опредељењем, иако нема доказа да је постојао неки разрађени план о пружању отпора окупатору у случају војног слома државе.“³⁰ У сваком случају, он и његова организација представљају најзначајнију антифашистичку појаву у српском грађанству.³¹

До промене става у погледу борбених акција четника дошло је код савезника и код избегличке владе, због катастрофалне ситуације на источном фронту. Драгољуб Михаиловић је био принуђен на то и због промењене ситуације на терену, где се широм Србије појављују партизански одреди, организовани од стране Комунистичке партије Југославије (КПЈ), који врло одлучно ступају у отворену борбу са окупаторским и колаборационистичким снагама.

Комунистичка партија Југославије била је у веома деликатном положају од 27. августа 1939. године, односно од потписивања *Пакта о ненападању* између Немачке и Совјетског Савеза, а посебно после издавања Пољске од ових земаља. Испред логике и здравог разума била је партијска дисциплина, јер је КПЈ од свог оснивања „васпитавала чланство у истом духу – да је основни императив одбрана совјетске државе произашле из Октобарске револуције.“³² У том контексту објашњавао се и оправдавао и овај Пакт.

Међутим, Централни комитет КПЈ је врло прецизно наслуђивао даљи развој догађаја, не сумњајући у то да је крајњи циљ Немачке уништење СССР-а. Када је нападнута Југославија КПЈ је веома брзо и борбено реаговала, не марећи много за званични став Коминтерне и Комунистичке партије Совјетског Савеза али, сматрајући да се тиме брани и Совјетски Савез. Још у току Априлског рата, 10. априла, ЦК КПЈ формирао је Војни комитет, а 15. априла издао је проглас: „Комунисти и читава радничка класа Југославије устрајај ће до коначне побједе у пр-

29 Ј. Марјановић, *н. д.*, 69; С. Живановић, *н. д.*, 92.

30 Б. Петрановић, *н. д.*, 131; Ј. Марјановић, *н. д.*, 54.

31 Б. Петрановић, *н. д.*, 129.

32 Branko Petranović i Sava Dautović, *Jugoslovenska revolucija i SSSR (1941–1945)*, Beograd, 1988, 59 8у даљем тексту: Б. Петрановић и С. Даутовић, *н. д.*)

вим редовима борбе против освајача. Не клоните духом ни ако у тој борби временом и подлегнете, јер ће се из овог крвавог империјалистичког покоља рађати нови свијет.³³ И док Јосип Броз Тито у извештају Извршном одору Коминтерне, после мајског саветовања ЦК КПЈ, пише да је главни задатак КПЈ: „1. Борба против увлачења Југославије у овај империјалистички рат на страни Енглеске и Француске“³⁴, дотле Првوماјски проглас ЦК КПЈ и закључци мајског саветовања одишу борбеношћу. „И као што је КП до сада стајала у првим редовима народне борбе, тако ће од сада још упорније организовати и водити борбу народа против окупатора и њихових слугу у земљи“³⁵

Закључци мајског саветовања били су: заједничка борба народа свих покрајина против окупатора и њихових агената у земљи и повезивање на терену са свим групама и присталицама некадашњих партија који су вољни да се боре под руководством КПЈ.³⁶ Међутим, један део закључака овог саветовања у коме се каже да „српски народ мора данас највише да трпи због злочиначке политике коју је 22 године спроводила српска капиталистичка клика“³⁷ нема оправдања, јер је у њему изражена идеја о колективној кривици једног народа за, ипак, хипотетичке злочине једног његовог дела, „капиталистичке клике“. Поготово нема оправдања јер је то и време када се ужасни злочини над српским народом у НДХ већ догађају, а вести о њима нису могле бити недоступне ЦК КПЈ који се налазио у Загребу.

После мајског саветовања Јосип Броз Тито и чланови ЦК КПЈ прешли су 8. маја у Београд и овде су припреме за устанак интензивирани. При Окружним комитетима формирају се војни комитети који су имали задатак да спроведу конкретне акције на припреми за устанак, као што су: прикупљање и склањање оружја, стварање илегалних десетина, набављање санитарског материјала, одржавање курсева прве помоћи итд.

У знаку тих припрема КПЈ је напад Немачке на СССР 22. јуна 1941. године дочекала потпуно спремно. Истога дана из Москве је упућена директива свим комунистичким партијама да отпочну са отпором до ослобођења од фашистичког поробљивача, а да се питање социјалне револуције остави за другу фазу. Спремности КПЈ допринела је, осим спроведених припрема, и правилна процена промена у односима свет-

33 J. Марјановић, *н. д.*, 72–73.

34 *Sabrana dela J. B. Tita*, VII, Београд, 1977, 21.

35 J. Марјановић, *н. д.*, 72.

36 *Исто*, 73.

37 Група аутора, *Србија у рату и револуцији 1941–1945*, Београд, 1976, 68 (у даљем тексту: Група аутора, *Србија*).

ских снага.³⁸ КПЈ огласила се истог дана прогласом у коме је позвала своје чланове и народ у борбу. Проглас је, и поред директиве из Москве, био прожет „социјалним аспектима који упућују на револуционарну перспективу“.³⁹ Припреме за устанак још више су интензивирани и ушле су у завршну фазу. Формирају се партизански одреди: Ваљевски – 25. јуна, група партизана на Гочу – 27. јуна, Први шумадијски – 1/2. јула, Други шумадијски – 3 јула. Политбиро ЦК КПЈ донео је одлуку 4. јула да се отпочне са оружаним акцијама против окупатора и да се поведе партизански рат широких размера. 7. јули КПЈ сматра званичним почетком устанка. Тога дана је Жикица Јовановић Шпанац у Белој Цркви, код Ваљева, убио двојицу жандарма, наредника Богдана Лончара и каплара Миленка Браковића.

Ситуација у Крагујевцу и околини била је релативно мирна, без неких значајнијих акција и репресалија. Крајем маја поручник Милош Мојсиловић је основао Гледићки четнички одред, први у околини Крагујевца. Једна од првих акција четничких група овог краја против Немаца била је 28. маја 1941. године код Љуљака, када је нападнута немачка моторизована колона.⁴⁰ Акције крагујевачких комуниста биле су углавном припремног карактера, у духу директива Централног комитета Комунистичке партије Југославије (ЦК КПЈ). О том привидном миру у Крагујевцу до 22. јуна, испод кога су се одвијале интензивне припреме за устанак, говоре двојица истакнутих првобораца из Крагујевца, Тика Кањић и Стеван Роглић: „Немци нас до тада нису дирани. Свакако је то имало везе са пактом о ненападању између Немачке и СССР. Међутим, сада ми је било јасно да ће у новонасталој ситуацији навалити на нас.“⁴¹ Стеван Роглић, потоњи партизански генерал, о првим месецима окупације у Крагујевцу говори готово исто: „Комунисти и напредни људи нису им, зачудо, одмах засметали. Шта више, неки, истина ретки војници, можда и по задатку са симпатијама су говорили о комунистима, о томе да воле СССР и да се никад неће против њега борити и сл.“⁴²

После 22. јуна Војни комитет при Месном комитету КПЈ за Крагујевац, којим је руководио секретар Светозар Драговић, наставио је припреме које су резултирале формирањем Крагујевачког партизанског

38 Б. Петрановић и С. Даутовић, *н. д.*, 60.

39 *Исто*, 61.

40 Васа Казимировић, *Србија и Југославија 1941–1945*, III, Крагујевац, 1995, 988; Слободан Ћировић, *Гружа у четницима*, Крагујевац, 2000, 86.

41 Драгољуб Петровић, *Први на родној груд*, I, Београд, 1966, 151–152.

42 Стеван Роглић, „Под пролетерском заставом“, необјављен рукопис, код Издавачког предузећа „Нова светлост“, Крагујевац.

одреда. У Петровој воденици у Грошници 12. јула донета је одлука о формирању одреда. Том приликом именован је и штаб одреда. За команданта одреда именован је Радисав Раја Недељковић студент, за заменика Милоје Симовић земљорадник из Дреновца, а за политичког комесара Светозар Драговић, мајстор у Војно-техничком заводу и секретар МК КПЈ у Крагујевцу. Међутим, одред још није био формиран, а у званичној историографији постоји неусаглашеност око датума формирања одреда. Већина историчара говори о 5. августу, али се помиње и 17 јули и 27. јули, а Благоје Стокић формирање одреда ипак везује за 12. јули.⁴³ Неоспорна је чињеница да је приликом формирања Крагујевачки партизански одред имао три чете и 62 борца и да је 31. августа ОК КПЈ за Крагујевац оштро критикован због кашњења са формирањем одреда и неактивности.

Док је у околини Крагујевца праштало на све стране од саботажа, диверзија и мањих борби са Немцима, дотле је у самом граду владао релативан мир. Тек 1. августа 1941 године крагујевачки скојевци, Миодраг Јовановић и Миодраг Филиповић, извели су прву акцију, упаливши мапу Источног фронта испред зграде Месне команде. Друга акција било је паљење седларнице и сењака Војно-техничког завода 7. августа После неуспелог атентата на једног полицијског агента пале су и прве жртве нацистичког терора у Крагујевцу. Стеван Зарић, берберин, и Божидар Петровић, ученик, ухваћени су у овој акцији. После свирепог мучења у полицији, стрељани су 21. августа, а њихова тела обешена су 22. августа у центру града, „Код Крста“.

Пламен устанка ширио се Србијом и другим српским областима. Носиоци устанка били су партизански одреди који су од почетка наступали са стратегијом масовне борбе. Да не би изгубио упориште у народу јер је „борбено расположење било овладало масама“⁴⁴ Дража Михаиловић је био принуђен на промену стратегије. „После неколико сусрета са партизанским представницима и договора о потреби националног јединства, завршеног 19. септембра споразумом Јосипа Броза Тита и Драже Михаиловића у Струганику, дат је сигнал за широку четничку акцију.“⁴⁵ Више историчара, међу којима и Бранко Петрановић, сматрају да се „тадашње разгоревање устанка у западној Србији појављује као резултанта деловања народно-ослободилачког и четничког покрета.“⁴⁶

Развој устанка у целој земљи, а пре свега у Србији, наметао је

43 Благоје Стокић, *Крагујевац у устанку и револуцији 1941*, Крагујевац, 1981, 102.

44 В. Ђуретић, *н. д.*, 119.

45 *Исто*.

46 Б. Петрановић и С. Даутовић, *н. д.*, 78.

читав низ политичких и организационих питања. Због тога је Јосип Броз Тито са најближим сарадницима 16. септембра напустио Београд и прешао на слободну територију, како би био на лицу места, у средишту борбе. Преко Сталаћа, Чачка, Пожеге и Косјерића Тито је 18. септембра стигао у село Робаје, где се налазила Колубарска чета. За даљи развој партизанског покрета и устанка од великог значаја била су саветовања у Дуленима и Столицама. У Дуленима је 16. септембра одржано саветовање команданата партизанских одреда и чланова Главног штаба за Србију. Доминирала су питања организације и функционисања партизанских одреда и координације њихових акција. Саветовање у Столицама, код Крупња, одржано је 26. септембра и имало је југословенски значај, како по саставу учесника, тако и по питањима расправе и усвојеним закључцима. Главни закључци су били:

- прво, ГШ НООЈ добио је назив Врховни штаб НОПОЈ, а штабови Хрватске, Словеније, Босне и Херцеговине, Црне Горе и Србије добили су називе главних штабова;

- друго, урађен је план стварања слободних територија у свим покрајинама;

- треће, донета је одлука о проширењу базе устанка стварањем народно-ослободилачких одбора и јачањем Народног фронта ослобођења;

- четврто, прелазак на стварање чврстих војних формација (одред, батаљон, чета, вод);

- пето, наставити са покушајима склапања споразума са Драгољубом Дражом Михаиловићем.

Поред ових закључака, на саветовању у Столицама усвојена је партизанска заклетва, партизански поздрав и партизански амблем.⁴⁷

Ускоро је велики део Србије био ослобођен. Немци су тешком муком држали градове и комуникације. На простору западне Србије створена је велика слободна територија, тзв. Ужичка република. Она је била „изукрштана мешовитим командама места, среским начелствима и народно-ослободилачким одборима, мешовитим, реципрочно састављеним одборима на принципу паритета (у Чачку), са заједничким учешћем партизана и четника у борбама и опсадама Лознице, Ваљева, Шапца, Краљева. Међутим, главна обележја и магистрални токови дају доминацију партизанским снагама (организација, састав, бројна надмоћ, итд.).“⁴⁸

У извештајима команданата немачких јединица има много пода-

47 Група аутора, *Србија*, 112–118.

48 Б. Петрановић и С. Даутовић, *н. д.*, 81.

така о борбама, противнику и ситуацији на терену. Из њих се може видети и то како им ситуација у Србији измиче контроли. У наредби фелдмаршала Вилхелма Листа, заповедника оружане силе на Југоистоку, од 5. септембра 1941. године, каже се да „досад предузете противмере не задовољавају.“⁴⁹ У његовом телеграму Врховној команди од 13. септембра каже се: „Узнемирујући развој ситуације захтева енергичне мере... При томе је неопходно да у једној руци буде сва извршна власт... Као нарочито повољна личност за ово долази у обзир генерал пешадије Франц Беме, који је истовремено одличан познавалац прилика на Балкану.“⁵⁰ Такође, у овом телеграму Лист констатује: „Установљена је веза између устаника, које заповедник Србије, по мом мишљењу, нетачно назива ‘комунистима’ и четника.“⁵¹

Све ово изазвало је реакцију немачке Врховне команде. Најпре је 16. септембра Хитлер издао наредбу Вилхелму Листу, војном заповеднику Југоистока да се „најоштријим мерама за дуже време успостави поредак“.⁵² Истог дана фелдмаршал Вилхелм фон Кајтел наређује гушење устаничког покрета у Србији. „Вођа је сада наредио да треба свуда применити најоштрије мере како би се покрет угушио у најкраћем року... При томе имати у виду да један човечији живот у дотичним земљама често не вреди ништа и да се застрашујуће дејство може постићи само необичном суровошћу. Као одмазда за живот једног немачког војника мора се у тим случајевима узети као опште правило, да одговара смртна казна 50-100 комуниста. Начин извршења смртне казне мора још појачати застрашујући ефекат.“⁵³

На предлог фелдмаршала Листа, Хитлер је задатак угушења устанка поверио генералу Бемеу, аустријском официру који је после аншлуса Аустрије врло брзо напредовао у Вермахту. Беме је већ 20. септембра 1941. године примио дужност Опумоћеног главнокомандујућег генерала у Србији, чиме је преузео целокупну војну и извршну власт.

Поред три посадне дивизије распоређене у Србији: 704., 714. и 717. које су биле недовољне да испуне овај задатак, Беме је на располагању имао један пешадијски батаљон и један противтенковски дивизион, који су, још крајем августа, прекомандовани из Грчке, као и 342. пешадијску дивизију ојачану једним тенковским батаљоном, који су, 17. септембра, прекомандовани из Француске. У завршној фази офанзиве

49 *Зборник*, I, 390.

50 *Исто*, 422.

51 *Исто*, 422–423.

52 *Исто*, 427.

53 *Исто*, 459–460.

са Источног фронта је, 24. новембра, прекомандована и прекаљена 113. пешадијска дивизија. Офанзива је отпочела 22. септембра 1941. године нападом 342. дивизије на лук Саве код Шапца. У наредби од 25. септембра 1941. године генерал Беме, обраћајући се својим официрима и војницима, каже: „Ваш је задатак да прокрстарите земљом, у којој се 1914. потоцима лила немачка крв услед подмуклости Срба, мушкараца и жена. Ви сте осветници тих мртвих. За целу Србију има се створити застрашујући пример, који мора најтеже погодити целокупно становништво.“⁵⁴ Генерал Беме, који је до почетка децембра (13. децембра офанзива је званично завршена) у крви угушио устанак у Србији, свакако ће остати упамћен у историји по својој наредби од 10. октобра 1941. године по, до тада, незабележеној свирепости:

„Буде ли губитака међу немачким војницима или ‘фолкс-дојчерима’, територијално надлежни команданти све до команданта пука заклjučно, наредиће одмах стрељање противника према следећим стопама:

а) За сваког убијеног немачког војника или ‘фолксдојчера’ (мушкарца, жену или дете) 100 заробљеника или талаца:

б) За сваког рањеног немачког војника или ‘фолксдојчера’ 50 заробљеника или талаца.

Стрељање ће извршити трупе.“⁵⁵

После 19. септембра и споразума у Струганику уследили су и договори између партизанских и четничких одреда у околини Крагујевца. Као резултат ових договора уследио је заједнички напад и ослобођење Горњег Милановца 29. септембра 1941. године. О овом догађају у историографији постоје различити подаци. Благоје Стокић⁵⁶ и Јован Марјановић⁵⁷ сматрају да су Горњи Милановац ослободили делови Чачанског и Крагујевачког партизанског одреда. У монографији о гимназији „Таковски устанак“ у Горњем Милановцу, поред Љубићког и Таковског батаљона Чачанског НОПО помињу се и четници: „Четници, који су се пред напад на Милановац договорили са руководством Батаљона о заједничком нападу, држали су пут према Такову“.⁵⁸ Пуковник Сергије Живановић тврди да су акцију ослобођења Горњег Милановца извели Таковски батаљон Чачанског НОПО под командом Бранка Ракића и Таковски четнички одред под командом Звонка Вучковића. Он даје врло прецизне

⁵⁴ Исто, 431–432.

⁵⁵ Исто, 502–503.

⁵⁶ Б. Стокић, *н. д.*, 132.

⁵⁷ Група аутора, *Србија*, 124.

⁵⁸ Група аутора, *Гимназија „Таковски устанак“ у Горњем Милановцу 1879–1979*, Горњи Милановац, 1979, 166 (у даљем тексту: Група аутора, *Гимназија*).

податке о губицима у овој акцији (Немци – 10 мртвих и 83 заробљених, четници – седам мртвих и 20 рањених и партизани – 20 мртвих и више рањених), али погрешно датира овај догађај 30. септембра.⁵⁹ У литератури се, осим овог датума, погрешно наводи и 28. септембар као дан ослобођења Горњег Милановца. Пишући о овом догађају редовно се превиђа један документ, *Извештај Штаба Крагујевачког НОПО* од 5. октобра у коме се, између осталог, каже: „Политком одреда ступио у Милановцу у везу с Штабом Таковског батаљона и постигнут споразум... 2. да се одржава тешња веза јер нас Таковчани нису ништа извештавали да заузимају Милановац.“⁶⁰ Садржај овог дела *Извештаја* недвосмислено упућује на закључак да Крагујевачки НОПО не само што није учествовао у акцији ослобађања Милановца, већ није ни знао за њу.

Када је почео напад на Горњи Милановац војници 6. чете 920. „Ландесшицен“ (Landeschutzen) батаљона повукли су се у основну школу, поред пијаце, и од ње направили упориште, али „када је почео напад бомбама, гестаповац Ото Кнет, звани Тарцан, и сам рањен, истакао је белу заставу, али је тражио да се предају четницима.“⁶¹ Заробљени немачки војници одведени су у село Планиница, где је био формиран привремени логор чији је командант био поручник Станоје Летица.⁶² Када је реч о броју заробљених војника углавном се наводе приближни али различити подаци. Једино Јован Марјановић сматра да је у Горњем Милановцу заробљено око 200 немачких војника.⁶³

Потврду за овакав развој догађаја у Горњем Милановцу потврђује извештај генерала Франца Бемеа од 9. октобра 1941. године у коме се каже: „Према исказу заробљеника налази се 70 немач. војника, заробљених код Гор. Милановца, код пук. Михаиловића у околини Планинице (25 км. сев. ист. од Ваљева).“⁶⁴ Такође, ово потврђују и изјаве двојице немачких подофицира 22. октобра, Франца Егера и Франца Клајнода, који су побегли из четничког заробљеништва.⁶⁵

Немачка команда придала је изузетан значај заробљавању ове чете и предузела је све мере у циљу њеног ослобађања. Генерал Беме извештава 3. октобра Заповедника оружане силе на Југоистоку: „Батаљон

59 С. Живановић, *н. д.*, 254.

60 *Зборник.*, I, 176–181.

61 Група аутора, *Гимназија*, 166.

62 С. Живановић, *н. д.*, 254.

63 Група аутора, *Србија*, 124.

64 *Зборник.*, I, 500.

65 А ВИИ, НА, Микротека, НАВ-Т-501, Рол. 250, Мф. 980-987; Б. Стокић, *н. д.*, 176.

упућен против Горњег Милановца добио је задатак да место спали и ухапси таоце, да би се ослободили заробљени војници посадних трупа.⁶⁶ Истог дана извештава Врховну команду: „Посадна чета у Г. Милановцу имала је 10 мртвих и 60 несталих“⁶⁷ Како је 4. октобра 1941. године дошло до заробљавања (не каже се где) једне страже јачине 4 подофицира и 40 војника, интересантно је објашњење Бемеа о разлозима заробљавања. У наредби од 8. октобра он каже: „У оба случаја исте околности довеле су до тог, за немачког војника нечасног, исхода. Са сопствене стране учињена је тешка грешка што се преговарало са устаницима. У оба случаја трупа је дозволила да буде преварена тиме што је обећан „частан одлазак“, уместо да се брани до последњег метка.“⁶⁸

Задатак да ослободи 6. чету 920. батаљона, или, ако то не успе, да спали Горњи Милановац, поверен је 3. батаљону 749. пука 717. дивизије који је био стационаран у Крагујевцу. Прва акција предузета је 5. октобра. Батаљон се пробио до Горњег Милановца, али сва настојања да ступи у контакт са заробљеном четом нису дала резултат. Покупљени су таоци, али тада је командант батаљона, капетан Фриц Фидлер, добио позив за помоћ од друге немачке јединице која је наступала преко Рудника. Сматрајући важнијим да пружи помоћ угроженој јединици, капетан Фидлер је пустио таоце и, не спаливши град, кренуо према Руднику. После пружања помоћи, 3. батаљон се вратио у Крагујевац 8. октобра. Због необављеног посла, капетан Фидлер је имао силних проблема и морао је да пише изјаву вишој команди. Наређење за нову акцију уследило је 10. октобра.⁶⁹

Тих дана Крагујевачки партизански одред и Гружански четнички одред водили су завршне преговоре, од 10. до 13. октобра, у Љуљацима и Враћевшници.⁷⁰ Радисав Недељковић и Миодраг Палошевић потписали су споразум који је гласио: „Заједничка борба против Немаца, заједничка опсада Крагујевца, заједничка мобилизација, заједнички апел за сакупљање хране, али магацини посебно, испитивање свих недела и кажњавање криваца.“⁷¹

Поступајући по наредби од 10. октобра 1941. године 3. батаљон 749. пука, ојачан са три тенка, предузео је 14. октобра нову акцију према Горњем Милановцу. Испред немачке колоне ишло је 30 талаца из Крагу-

66 *Зборник..*, I, 477.

67 *Исто*, 478.

68 *Исто*, 490–491.

69 А ВИИ, НА, НАВ-Н-Т-315, Ф 2238/149–150.

70 Једна група аутора погрешно датира ове преговоре од 13. до 16. октобра.

71 Б. Стокић, *н. д.*, 171.

јевца, похапшених 13. октобра, чији је задатак био уклањање препрека на путу. Због бројних препрека и честих мањих окршаја колона је увече стигла у Враћевшницу и ту заноћила. Ујутро је настављен марш. Ређају се нове препреке и мање борбе, али 3. батаљон успео је да увече 15. октобра стигне у Горњи Милановац. Потврда за овакав редослед догађаја налази се у Дневном извештају 717. дивизије. „3. бат. 749. пеш. пука пошто је савладао 6 препрека с рововима, пет моста бачених у ваздух и три препреке од камења, стигао је до Милановца 15. X у 18.15 часова.“⁷² И једини преживели талац из ове групе потврђује тачност навода из овог извештаја.⁷³ Пошто контакт са заробљеном четом ни овога пута није успостављен, Горњи Милановац је запаљен и претворан у згариште, а узето је и 133 талаца. „Тога дана Немци су до темеља спалили Горњи Милановац. Из града су одвели четрдесет грађана, а из околних села, куда су пролазили, још деведесет троје.“⁷⁴ Међу таоцима била је и једна група жена „али су их на путу пустили, а таоце одвели у Крагујевац. Тридесет двојица од четрдесет талаца из Горњег Милановца стрељани су у Крагујевцу 21. октобра 1941. године.“⁷⁵

Око два-три сата ујутро 16. октобра 1941. године 3. батаљон је кренуо назад за Крагујевац. Код Љуљака, на Думачи, дошло је до жестоког окршаја са устаницима. Девет немачких војника је убијено, а 27 рањено, од којих је један умро касније. Покупивши своје мртве и рањене војнике, 3. батаљон је успео да се врати у Крагујевац истог дана, у 19.00 часова.⁷⁶ У редовима партизана и четника било је такође погинулих и рањених, али док партизански извештаји не наводе своје губитке, дотле у литератури четничке провенијенције налазимо податке о девет погинулих бораца међу којима су и два поручника, Благоје Стојанчевић и Милош Мојсиловић, три подофицира, један бивши жандармеријски наредник и три борца.⁷⁷ И у немачким изворима могу се наћи подаци о губицима противничке стране. Тако у наведеном *Дневном извештају* 717. дивизије наводи се 25 мртвих.⁷⁸ Крајскомандант Крагујевца Ото фон Бишофсхаузен у свом *Извештају* од 20. октобра 1941. године *О масовном стрељању у Крагујевцу*, помиње 87 мртвих.⁷⁹ Генерал Беме у извештају

⁷² *Зборник...*, I, 667.

⁷³ Изјава Ратибора Јовановића – АЈ, 110-576-331-335.

⁷⁴ Група аутора, *Гимназија*, 169.

⁷⁵ *Исто*, 170.

⁷⁶ *Зборник...*, I, 671.

⁷⁷ С. Ђировић, *н. д.*, 151–156.

⁷⁸ *Зборник...*, I, 667.

⁷⁹ *Исто*, 548–553.

од 22. октобра 1941. године помиње 62 мртва у непријатељским редовима.⁸⁰ Поводом ових борби Крагујевачки партизански одред издао је 18. октобра 1941. године *Обавештење бр. 6* у коме се, између осталог каже: „Партизани и четници пуковника Драже Михаиловића заједно су дочекали те изроде људског рода. У љутим биткама... партизани и четници – као симбол јединства читавог српског народа - као оличење најславније традиције његовог рода у борби за слободу – бранили су стопу по стопу друма носећи својим изненадним нападима крваве губитке Немцима и њиховом слузи Недићу.“⁸¹

80 *Исто*, 558–559.

81 Б. Стокић, *н. д.*, 177–178.

Трагедија села 19. октобар

Врата пакла за Крагујевац била су отворена. Сви актери предстојеће трагедије били су ту или су пристизали у Крагујевац. Ту је 3. батаљон 749. пука, ту је 1. батаљон 724. пука (дошао је у Крагујевац свакако пре 3. октобра 1941. године),⁸² ту је 5. добровољачки одред који је дошао у Крагујевац 16. и 17. октобра 1941. године,⁸³ а ту су и невини и несрећни грађани Крагујевца.

Пошто је штаб 717. дивизије примио наредбу генерала Франца Бемеа од 10. октобра 1941. године, штаб дивизије је 14. октобра 1941. године исту начелну наредбу проследио командантима пукова. По добијању извештаја о губицима 3. батаљона, командант 749. пука, мајор Ото Деш, издао је наредбу о извршењу одмазде команданту 3. батаљона, капетану Фрицу Фидлеру и команданту придодатог 1. батаљона 724. пука, мајору Паулу Кенигу. Као највишем немачком официру у Крагујевцу и команданту места (гарнизона), мајору Кенигу је поверено целокупно извршење наређења команданта 749. пука. У већ цитираној наредби генерала Франца Бемеа од 10. октобра тачно је прецизирано: „За хапшење одговорни су у гарнизонима команданти места.“⁸⁴ У немачким документима не постоји наредба о стрељању у Крагујевцу, тако да се не зна њен садржај ни тачно време доношења. Међутим, познато је време пре кога и после кога ова наредба није могла бити донета, а то је повратак 3. батаљона из Горњег Милановца 16. октобра у 19.00 часова и хапшење Јевреја и комуниста 18. октобра увече.

Заједно са поменутих батаљонима регуларне војске, у акцију одмазде активно су се укључиле све немачке структуре у граду:

- Тајна војна полиција (GFP) на чијем челу је био комесар Рудолф Берг, некада полицијски инспектор у Аустрији;
- Одред војне жандармерије подређен крајскомандантури, на че-

82 Нема прецизних података о доласку овог батаљона у Крагујевац, „казнене експедиције“, како су га назвали Крагујевчани. Ипак, податак из операцијског дневника 704. дивизије одређује термин после кога овај батаљон није дошао у Крагујевац, а то је 3. октобар 1941. године – *Зборник...*, I, 672.

83 Боривоје М. Карапанџић, *Истина о крагујевачкој трагедији 21. октобра 1941*, Београд, 1991, 116 (у даљем тексту: Б. М. Карапанџић, *Истина о...*), Друга чета 5. добровољачког одреда дошла је 16. октобра из Београда, док је прва чета дошла 17. октобра из Аранђеловца.

84 *Зборник...*, I, 501.

лу са командантом, натпоручником Францом Хезелом;

- Одред индустријске заштите - „Веркшутц” (Werkschutz), око 80 људи, који су чинили, претежно, Немци из Баната;

- Војна ауто-база ХКП-533, око 200 људи;

- Месна организација „фолксдојчера“, око 90 људи, и полувојничка организација „Немачка момчад“ (Deutsche Mannschaft), око 80 људи.

По добијању наредбе за одмазду прва предузета мера било је хапшење Јевреја, националиста, комуниста, чланова њихових породица и симпатизера. Увече, 18. октобра, похапшени су сви Јевреји мушкарци, угледни националисти и комунисти, по списку који је Предстојништво градске полиције добило тога дана из Београда. Приликом хапшења комуниста десила се једна несвакидашња замена идентитета. Наиме, на списку који је полиција добила било је име Милице Вељковић. Радило се о Милици Панић-Вељковић, тек удатој за истакнутог комунисту Казимира Вељковића. Под тим презименом она није била позната крагујевачкој полицији. Међутим, у целом граду била је позната Милица Вељковић, удовица солунског ратника и генерала Велимира Вељковића. Ухапшена је и стрељана 20. октобра, увече.⁸⁵ Игром судбине, њен син Јован (16 година), ученик гимназије, одведен је са осталим ђацима у топовске шупе, али из колоне смрти спасао га је немачки војник.

Подаци о броју ухапшених веома се разликују. Фон Бишофсхаузен, у цитираном извештају, каже да је ухапшено „свега њих око 70“.⁸⁶ Мајор Кениг, у *Извештају* 724. пуку од 27. октобра 1941. године, каже: „Увече ухапшено по списку 66 комуниста и Јевреја и предати у сабирни логор.“⁸⁷ Драгомир Симовић, председник општине, у изјави датој Државној комисији, наводи број од 63 ухапшених мушкараца и жена.⁸⁸ Ухапшене Србе и Јевреје Немци су затворили у једну бараку Централне радионице, недалеко од Становљанског поља. У том тренутку Немци

85 У првом издању књиге, на овом месту је писало: „Њено страдање овековечио је у драми *Генералица* крагујевачки писац и песник Димитрије Николајевић. (Драма је, чудним сплетом околности, после генералне пробе скинута са репертоара и никада није изведена).“ У току припреме другог издања установио сам да је Николајевић измислио много тога (на пример, пријем удовице у Комунистичку партију Југославије у ноћи пред стрељање) како би се све то допало тадашњим комунистичким првацима Крагујевца који су одлучивали о подобности планиране свечаности за 21. октобар 1973. године. Они су негативно оценили садржај па се све завршило на генералној проби – *примедба приређивача*.

86 А ВИИ, НА, НАВ-Н-Т-315, Ф-2239/369.

87 *Зборник...*, I, 579.

88 Реферат Војислава Тричковића, референта Земаљске комисије Србије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Крагујевцу – АЈ, 110-610-377 (у даљем тексту: Реферат Војислава Тричковића).

су у својим рукама имали, поред ових ухапшених, још 53 затвореника у месном затвору, око 150 талаца ухапшених 13. октобра, пре похода на Горњи Милановац, и 125 талаца доведених из Горњег Милановца и покупљених сељака из села поред пута.

Како је ово био знатно мањи број од онога који су Немци морали стрелјати, мајор Кениг је 18. октобра увече позвао на састанак капетана Фидлера и крајскоманданта фон Бишофсхаузена. Намера мајора Кенига била је да оба батаљона „у заједничкој акцији у граду Крагујевцу хапшењем по улицама, по трговима и становима прикупе број који недостаје за стрелјање.“⁸⁹ Фон Бишофсхаузен је покушао да убеди мајора Кенига да ова одлука није у складу са наредбама више команде и предложио да оба батаљона 19. и 20. октобра изведу акцију у селима Грошници, Белошевцу, Мечковцу, Маршићу, Корману, Ботуњу и Доњим и Горњим Комарицама. „Ако се и тада не би достигао одређени број за стрелјање, предложио сам да се прочешљају и друга комунизмом заражена села, о којима сам имао података.“⁹⁰ Мајор Кениг је овај предлог прихватио, али га је у договору са капетаном Фидлером и делом изменио. Тако су 19. октобра оба батаљона кренула у акцију одмазде: 1. батаљон 724. пука имао је задатак да изврши стрелјање у Грошници и Белошевцу, а 3. батаљон 749. пука у Маршићу и Мечковцу.

Капетан Фидлер спровео је координирану, једновремену акцију у оба села. У Мечковцу је ухваћено око 130 људи који су спроведени у мајдан песка на имању Петра Матића. Млађи од 18 и старији од 50 година су издвојени и постављени са стране. Остали су уведени у полукружни мајдан, направљен је списак оних који ће бити стрелјани. Пре стрелјања овим људима је прочитана „пресуда“ која је гласила: „Ви се осуђујете на смрт због тога што су ваши комунисти побили наше војнике у Горњем Милановцу, што су кварили путеве, рушили пруге, секли бандере.“⁹¹ Готово истоветан опис последњих тренутака ових мученика дао је и преживели са стрелјања, Живојин Стефановић: „Пошто је то све извршено, пописивање, они су нам наредили, командант немачки, гестаповец, да ми устанемо и ми смо устали и нама је прочитао: Ви се стрелјате сви због комуниста који су побили наше војнике у Милановцу.“⁹² Тачно у 12 часова

89 Извештај крајскоманданта Крагујевца Ота фон Бишофсхаузена од 20. октобра 1941. године – *Зборник...*, I, 551.

90 *Исто*.

91 Драгољуб Петровић, *Школа злочина*, Београд, 1968, 126 (у даљем тексту: Д. Петровић, *Школа злочина*). Капетан Фидлер, као бивши аустроугарски официр, формалиста и традиционалиста, поновио је овај поступак и у Маршићу и 21. октобра у Крагујевцу.

92 *Крагујевац 21. октобар 1941*, Сведочанства преживелих, Београд, 1961, 42.

наређено је стрељање. Према изјавама преживелих и сведока, а сви издвојени су били сведоци, јер су натерани од Немаца да гледају стрељање својих најмилијих, први плотун немачких војника завршио је изнад глава жртава.⁹³ Уследила је нова команда и овога пута плотуни су завршили у телима несрећних људи. На крају су немачки војници зашли по стратишту и убијали све оне који су показивали знаке живота. По обављеном стрељању немачки војници су се постројили и отишли пут Крагујевца.

На споменику подигнутом на месту злочина уписано је 65 имена стрељаних житеља Мечковца. Земалска комисија је 1945. године пронашла податке за 68 стрељаних, рачунајући ту и тројицу преживелих.⁹⁴ Начелник безбедности Дунавске бановине, Данило Михаиловић, у *Запису о стрељању у Крагујевцу и околним селима* наводи да је у Мечковцу стрељано 80 људи.⁹⁵ Драгољуб Петровић, на крају књиге, даје списак 68 стрељаних и тројице преживелих.⁹⁶ У Спомен-музеју „21. октобар“ прикупљени су подаци о 77 стрељаних и тројици преживелих.

Исти поступак капетан Фидлер применио је и у Маршићу. Похватали људи најпре су сакупљени у школском дворишту. Ту је извршено издвајање млађих и старијих, и направљен је списак оних који ће бити стрељани. И издвојене и оне које ће стрељати довели су до ливаде Бранка Спасића, испод брежуљка званог Бубан. Група издвојених постављена је са стране, а групи одређеној за стрељање прочитана је „пресуда“ која је, према сећањима сведока и преживелих, гласила: „Ваши бандити уништавају нашу живу силу, наше војнике, прекопавате путеве, чувате бандите. Врховна команда вас је осудила на смрт.“⁹⁷ А онда је одјекнуо плотун из пушака и митраљеза, један, па други. Када су престали плотуни, кренули су немачки војници и појединачним хицима убијали оне који су још показивали знаке живота. На крају су се постројили и отишли према Крагујевцу. Иза њих, у Маршићу и Мечковцу разлегало се нарицање и лелек избежумљених од бола мајки, сестара, жена и деце.

Постоје различити подаци о броју стрељаних и у Маршићу. Начелник безбедности Дунавске бановине, Данило Михаиловић, у цитираном запису, наводи да је у Маршићу стрељано 160 људи.⁹⁸ Драгољуб Петровић даје списак 98 стрељаних и 6 преживелих.⁹⁹ У Спомен-музеју

93 Д. Петровић, *Школа злочина*, 128.

94 Реферат Војислава Тричковића – АЈ, 110-610-585.

95 Архив Народног музеја у Крагујевцу, инв. бр. 597, 20.

96 Д. Петровића, *Школа злочина*, 252–255.

97 Исто, 181.

98 Архив Народног музеја у Крагујевцу, инв. бр. 597, 20.

99 Д. Петровић, *Школа злочина*, 248–252.

„21. октобар“ прикупљени су подаци о 104 стрељаних и 6 преживелих. Мајор Кениг, у свом извештају од 27. октобра, каже: „3. батаљон 749 стрељао је 182 мушкарца у Мечковцу.“¹⁰⁰

Истовремено, мајор Кениг са својим батаљоном сејао је смрт у Грошници. За разлику од капетана Фидлера, Кениг није сакупио похвтане људе на једном месту. Његови војници стрељали су по мањим групама, на више места, нису правили спискове стрељаних и нису читали „пресуде“ овим несрећним људима. Неколико људи стрељано је у Ердечу. Када су завршили стрељање у Грошници кренули су у Белошевац. Ту су стрељали још једну групу, али је у четири сата поподне, друга група имала среће. „Чим је пристигао, официр је погледао у ручни часовник. Било је тачно 16 часова. Извадио је пиштаљку и дунуо. Војници заузеше став мирно. Тада официр приђе избезумљеним Белошевчанима и на нашем језику им рече: Идите својим кућама.“¹⁰¹

Мајор Кениг у свом извештају од 27. октобра наводи да је 1. батаљон 724. пука стрељао 245 људи.¹⁰² Данило Михаиловић наводи да је у Грошници похватано и стрељано 270 људи.¹⁰³ Драгољуб Петровић даје списак од 228 стрељаних и 12 преживелих.¹⁰⁴ У Спомен-музеју „21. октобар“ прикупљени су подаци о 234 стрељаних и 12 преживелих.

Према мајору Кенигу, 19. октобра 1941. године укупно је стрељано 427 људи. У овај број стрељаних он је, свакако, убројао и преживеле, јер су сви они били изведени на стрељање. Фон Бишофсхаузен у свом извештају од 20. октобра наводи податак о 422 стрељана лица. У Спомен-музеју „21. октобар“ до сада су прикупљени подаци о 415 стрељаних и 21 преживелом.

100 *Зборник...*, I, 580.

101 Драгољуб Петровић, *Цвет у лобањи*, Београд, 1970, 172 (у даљем тексту: Д. Петровић, *Цвет у...*).

102 *Зборник...*, I, 580.

103 Архив Народног музеја у Крагујевцу, инв. бр. 579, 20.

104 Д. Петровић, *Цвет у...*, 238–250.

Крагујевачка трагедија 20. октобар

Маршић, Мечковац и Groшница били су 19. октобра 1941. године завијени у црно, али је ово било мало колико су Немци, према квоти из наредбе генерала Франца Бемеа, морали стрељати за своје погинуле и рањене војнике.

О даљем току догађаја говори фон Бишофсхаузен у већ цитираном извештају: „Увече 19. X 41 замољен сам од мајора Кенига за поновни договор, којом сам приликом, на своје изненађење, сазнао да је цео план потпуно измењен... Да би се попунио предвиђени број од 2300, поново је наређено прочешљавање Крагујевца.“¹⁰⁵

Исте вечери Крагујевац је блокиран. На свим прилазима граду постављене су немачке страже. Из Крагујевца више се није могло изаћи, али се, нажалост, могло ући. Сутрадан, сви они несрећници из околних села, који су, не слутећи шта их у Крагујевцу очекује, хитали на посао (био је понедељак), хватани су и одвођени заједно са осталим грађанима Крагујевца. Хапшење почиње ујутро 20. октобра по кућама, радњама, фабрикама, на улицама, на пијаци. Са Лепенице је отерано око 650 радника који су радили на регулацији реке. Из црквених зграда и црква изводили су црквене служитеље и свештенике.

Два немачка официра, мајор Паул Кениг, професор теологије протестантске цркве и капетан Фриц Фидлер, директор школе за високе науке, на срамоту својих професија, ушли су и у крагујевачке школе и са часова истерали ђаке и професоре. Прва мушка гимназија, заузета од Немаца, радила је у две зграде у улици Бранка Радичевића. Из једне зграде изведено је по два одељења ђака VII и VIII разреда, а из два одељења V разреда одабрани су крупније ђаци и прикључени старијим. Из друге зграде, где су била два одељења VI и једно одељење V разреда, нико није изведен захваљујући професоркама Јелени Стојановић и Вери Донић, као и професору немачког језика Антону Павличу, који су успели да одбране своје ђаке из чељусту смрти. Друга мушка гимназија радила је од почетка школске године у згради палилулске основне школе. Директор Лазар Пантелић, са овереним „аусвајсом“ кренуо је тог јутра за Београд у министарство просвете. Видевши метеж по граду и на железничкој станици, одлучио је да се врати у школу. У глави су му

105 *Зборник...*, I, 552.

одзвањале претње Крајскоманданта фон Бишофсхаузена, као и наредба Предстојништва градске полиције од 17. октобра 1941. године, упуњена директорима школа, да до 20. октобра доставе следеће спискове:

„1. - Списак ученика који су положили VI односно VII разред а нису се уписали у VII односно VIII разред:

- Списак ученика који су уписали VII и VIII разред а који се до сада нису јавили на предавања и

- Списак ученика, који су на почетку школске године похађали часове а сада не долазе на предавања.”¹⁰⁶

Опхрван црним слутњама и бригаама за своје ђаке и своју децу, неки трен пре упада Немаца у школу, поверио се једном колеги: „Имам осећај као да се налазим на санти леда коју носи бујица, беспомоћан да ма шта учиним како бих отклонио или бар ублажио опасност која лебди над децом.“¹⁰⁷ Све ученике Друге гимназије истерали су у двориште. „Постројеним ђацима официр је саопштио да млађе од 16 година неће водити. Ученици су показивали своје ђачке књижице и војници су издвајали дечаке до шеснаесте.“¹⁰⁸ Немци су после 8 часова опколили и учитељску школу, али тамо није било ђака. Из школе су истерали само два професора и два служитеља које су ту нашли Директор Милоје Павловић још није био дошао у школу, иако се његов службени стан налазио у дворишту школе. Два немачка војника отишла су у његов стан, ухапсили га на вратима стана јер је Милоје Павловић управо полазио у школу, и прикључили га колони осталих Крагујевчана.¹⁰⁹

Приликом хапшења Немци су вешто протурили причу да је све то ради замене личних карата и да ће најстрожије бити кажњени сви они који се не пријаве. У то време на вратима сваке куће или стана морао је бити истакнут списак свих чланова породице или станара. Плашећи се могућих последица, многи који су неким случајем избегли први талас хапшења, сами су одлазили у топовске шупе. То објашњава и већи број личних карата крагујевачких жена које су се нашле у гомили одузетих докумената од ухапшених грађана. Ипак, зачуђујућа је лаковерност Крагујевчана, који су само дан пре могли јасно да чују пушчане плотуне и штектање митраљеза по околним селима.

Више колона ухапшених људи из разних крајева града сливале су се код Горњег парка у једну колону која је продужавала до топовских шупа, предратног 3. артиљеријског пука „Танаско Рајић“. На улазу

106 Архив Народног музеја у Крагујевцу, I-1309.

107 Драгољуб Петровић, *Преживели отпужују*, Београд, 1966, 49.

108 Мирко Милојковић, *Једна младост у Србији*, Београд, 1978, 40.

109 *Исто*, 67; Живомир Спасић, *Час без каталога*, Београд, 1980, 184.

у круг топовских шупа људи су претресани и одузимани су им лични предмети и документа. Већина ухапшених затворена је у три топовске шупе јер је четврта шупа била скоро разваљена и у њој су се налазили угаљ и дрва. Један део ухапшених остао је напољу, јер сви нису могли стати у ове три шупе.

У животе Крагујевчана овог дана снажно су се умешали Марисав Петровић и његов 5. добровољачки одред. Док је хапшење трајало Марисав Петровић је са пиштољем у руци ушао у општину, ухапсио службенике и поставио своје људе: Страхињу Јањића, капетана, за председника општине, капетана Добричића за секретара општине и Чедомира Стошића, поручника, за предстојника градске полиције. А онда су кренули са хапшењем. У општини су, поред осталих ухапсили и адвоката Драгољуба Миловановића Бену. Видевши га, Марисав Петровић му рече „И ти ми долија“, нашта му је Бена одговорио „Марисаве, по Богу брате, ради од мене шта хоћеш, само спаси оне тамо у баракама!“¹¹⁰ Љотићевци су ухапсили и Наду Наумовић студенткињу медицине. „Око 11 сати наишла је љотићевска патрола, која је купила оне мушкарце који су избегли први талас рације коју су извели немачки војници. Из суседства су повели Александра - Цанета Матејића (који је, спасавајући главу, пристао да приступи добровољцима). Када је та група пролазила поред пекаре, Нада није могла да се уздржи. Узвикнула је: „Цане, шта ћеш са овима, боље да те убију Немци него они.“¹¹¹ Љотићевци су је зграбили и са осталима отерали у школу „Краљ Петар“ где је био љотићевски штаб, а уједно и затвор. Ту су љотићевци затворили око стотину људи. Међу њима био је и свештеник из Бадњевца Андреја Божић, националиста и политички противник Марисава Петровића. Њега су љотићевци ухапсили 19. октобра, враћајући се са Немцима блиндираним возом из Лапова, на лични захтев Марисава Петровића. Њихов сусрет у затвору школе „Краљ Петар“ један је од многих примера изванредне људске храбрости: „Видиш бре, попе Андро – рече му Марисав – да ти од мене зависи живот? Ако ме је воља, ти ћеш бити стрељан, а ако је мени воља, бићеш пуштен“! Поп Андра му одговори: „Вала Марисаве, кад мој живот зависи од тебе, и не треба ми! Више волим да будем стрељан но да живим твојом милошћу.“¹¹² Љотићевци су ухапсили и капетана Божићара Васићића, командира жандармеријске чете у Крагујевцу. Њега је испитивао инспектор Бошко Павловић, кога је Милан Недић послао у Крагујевац 13. октобра да среди стање у том граду. На питање Бошка Павловића

110 Група аутора, *Равногорска историја*, Београд, 1992, 148.

111 Живомир Спасић, *Хероина Нада Наумовић*, Београд, 1990, 159.

112 Б. М. Карапанџић, *Истина о...*, 53.

хоће ли се борити против партизана и четника, Божидар Васиќић је одговорио: „Ако дође до борбе ја се нећу борити против своје браће ослободиоца у шуми.“¹¹³

Љотићевци су наставили са хапшењем и 21. октобра. Камионима су кружили градом и хватали све оне које су Немци пропустили, а нарочито Цигане. „Добровољци су нарочито искалили свој бес на Циганима... Једна група добровољаца под вођством Момчила Здравковића званог Изрило преузела је задатак да ‘покупи’ Цигане.“¹¹⁴

Главни извршилац одмазде мајор Кениг о хапшењу хиљада грађана Крагујевца извештава у једној реченици: „20. X 41 у Крагујевцу врше се хапшења око 3200 мушкараца од 16-50 година старости.“¹¹⁵ Бишофсхаузен се противио овом хапшењу и предстојећем стрељању. О томе каже: „Хтео бих указати на то, да су губици III/749 настали у акцији на окривљено место Г. Милановац, а не у граду Крагујевцу. Да је 2300 бандита и њихових симпатизера ухваћено и стрељано тамо, било би у потпуности удовољено издатим наређењима. Стрељање делом потпуно невиних из овдашњег града може, по мом убеђењу, имати управо ужасне последице. Може се очекивати да ће се огорчена родбина стрељаних светити припадницима немачке оружане силе.“¹¹⁶ Његова интервенција код мајора Кенига није дала резултат. Кениг је указао „да се мора искључиво придржавати наређења господина команданта 749 п.п. који му је дао задатак да потребан број за стрељање прикупи међу мушким становништвом града Крагујевца.“¹¹⁷

Како извештава Бишофсхаузен, Кениг је дозволио да се од ухапшених могу ослободити: „а) Који имају специјалну легитимацију Крајскокомандантуре или неке друге у Крагујевцу распоређене трупне јединице: б) који припадају једном по живот важном занимању или предузећу (лекари, апотекари, пекари, месари, трговци животним намирницама, техничари, радници електричног и водоводног постројења итд): ц) који се могу легитимисати као припадници Љотићева покрета.“¹¹⁸

Хапшење је завршено већ у раним поподневним сатима. Још много догађаја збиће се до краја овог злокобног дана. Поподне 20. октобра Немци су на немачком војничком гробљу сахранили 10 својих погину-

113 *Исто*, 119.

114 Бранислав Божовић, *Поруке стрељаног града*, Београд, 1966, 123–124 (у даљем тексту: Б. Божовић, *н. д.*).

115 *Зборник...*, I, 580.

116 *Исто*, 552–553.

117 *Исто*, 552.

118 *Исто*.

лих војника. Немачко војничко гробље налазило се поред старог српског војничког гробља из ратова 1875–1878. године и српског и немачког војничког гробља из Првог светског рата.¹¹⁹ До сахране су тела ових погинулих војника била смештена у дворишту Горње основне школе (данас школа „Радоје Домановић“). Ковчези су узети из погребних предузећа „Конкордија“ и „Палестина“.¹²⁰

Све илузије и неодређене слутње у погледу разлога хапшења код ухапшених у топовским шупама нестале су око 18 часова, када су одјекнули први рафали у Крагујевцу. Поред топовских шупа Немци су нешто раније провели 53 затвореника из градског затвора водећи их према Централној радионици. Тамо је већ била група од 70 (или 66 или 63) ухапшених Јевреја, комуниста, националиста, чланова њихових породица и њихових симпатизера. На Становљанском пољу, изнад Централне радионице, ове групе су одвојено стрељане. Из прве групе 8 људи је успело да побегне са стрељања. Баржу Тодор, трговац, бацио је свој кожни капут на митраљез. Многи су искористили овај моменат и дали се у бекство, али је већина остала на месту, ко зна шта очекујући. Двојица међу преживелима нису успели да побегну, али су се претварали да су мртви и тако су се спасили. Они су били сведоци стрељања друге групе. Више људи из ове групе увели су у бараку Централне радионице и ту побили. Остале су стрељали у непосредној близини прве групе. Дуго се веровало да из ове друге групе нико није преживео, међутим, недавним истраживањем недвосмислено је утврђено да је један човек из ове групе преживео стрељање.

Председник општине Страхиња Јањић наредио је већ сутрадан сахрањивање ових стрељаних. Миодраг Томашевић, надзорник у Војно-техничком заводу, предводио је једну групу од 20 људи који су имали да изврше овај задатак. Како нису успели да ове људе сахране првог дана, наставили су посао и сутрадан. Томашевић је дао изјаву Државној комисији 30. јануара 1945. године у којој износи потресне слике са овог места злочина, појачане трагиком личног познанства са многим стрељаним.¹²¹

Кад су радници отишли, скривена мраком, дошла је Викторија Јовановић и на свежој хумци поставила прве две крстаче за своја два стрељана сина, Павла и Милоја, ђака крагујевачке гимназије.

¹¹⁹ После Другог светског рата, од стране комунистичких власти, уништено је српско и немачко војничко гробље из Првог и Другог светског рата. Данас на том простору, на срамоту потомака, расте густа шума. Остали су само гробови из рата 1877–1878. године и скулптура лава коју су Немци поставили испред свог гробља 1915. године.

¹²⁰ Д. Петровић, *Школа...*, 85–86.

¹²¹ АЈ, 110-576-39-43.

У поподневним сатима, у топовским шупама, на сцену опет ступају Марисав Петровић и његови љотићевци. Мада је Кениг већ одредио ко од затворених може бити ослобођен, Петровић хвалоспевно говори о томе како је измолио ослобођење ових људи, истичући чак и велико разумевање Кенига за његову акцију. Наравно, није схватио да је Кениг, у оквиру онога што је сам одлучио, дозволио себи да пред њим покаже и мало „милосрђа“.¹²² Преживели, таоци и они који су пуштени кућама потврђују ову акцију љотићеваца. Колико је људи пуштено те вечери тешко је утврдити. Марисав Петровић тврди да је до 18 часова, када је ова акција прекинута због полицијског часа, спасао око 700 људи. Према изјавама више сведока који су били затворени у топовским шупама, датим Државној комисији 1945. године, око 350 људи било је те вечери пуштено кућама, а око сто људи задржано је током ноћи и пуштено 21. октобра.¹²³ У пратњи немачких официра, Марисав Петровић, његови официри и војници ишли су од шупе до шупе и вршили прозивку. „Како кога прозову, излази напоље. До нас у средини бараке провлачи се један дечак добровољац. Нема ни седамнаест година, интелигентан и доброћудан, избеглица. Око нас старијих, група од око сто педесет ђака. Шапућемо: ‘Спаси ову децу, они су ђаци, твоји другови’! - ‘Спашћу их, не брините’! И заиста, како некога прозову, овај дечко је увек избацио и по неколико ђака, тако да је све који су били око нас спасао. Замолимо га да спасе и Милоја Павловића. Он га изведе сам напоље и уведе у групу спасених. Али, на несрећу, у том тренутку наиђе Марисав, угледа Милоја, приђе му и рече: ‘Ти, Милоје Павловићу, ниси достојан да будеш спасен. Ти си десет генерација у својој школи васпитавао у комунистичком духу. Дело твог рада је данашњица’! Милоје му одговори: ‘Марисаве, ово није место за дискусију о тој ствари’. Марисав само рече: ‘Сад ћу наредити да те врате у бараку’, нашта му ја Милоје одговорио: ‘Па, добро, де покажи се да и то можеш’“.¹²⁴ После неколико минута Милоја Павловића су вратили у бараку. Ову епизоду потврђује и Јагош Шарановић у својој изјави датој Државној комисији, док Драгољуб Бакић (пуштен кући 21. октобра) сведочи да је Милоје Павловић 21. октобра, приликом постројавања групе, због година (53) био издвојен из групе за стрељање, али је на интервенцију љотићеваца враћен у колону смрти.¹²⁵ Милоје Павловић је отишао у смрт са претпоследњом групом, достојанствено, на челу групе.¹²⁶

122 Б. М. Карапанцић, *Истина о ...*, 120–123.

123 Реферат Војислава Тричковића – АЈ, 110-610-390.

124 *Равногорска историја*, 149.

125 Реферат Војислава Тричковића – АЈ, 110-610-396.

126 Нетрпељивост Марисава Петровића према Милоју Павловићу нема никакву

Љотићевац Срећко Симеуновић из Чачка, у официрској униформи, ушао је у бараку и позвао ђаке и професоре да приђу вратима. Касније их је готово све пустио. Ученик Владимир Нешић Капама, успео је да измоли једног љотићевца да окрене главу на другу страну, а он и још десетак њих провукли су се поред њега и прикључили групи ослобођених. Прозивка је била завршена када стари Стаменковић са два сина одлучи да изађе. Испред одшкринутих врата налазио се Словенац, тумач. Молио га је да их пусти јер су избеглице из Сарајева. Словенац их је пустио, а прихватио их је један Немац, Банаћанин, који им рече: „Благо вашој мајци, други пут вас је родила.“¹²⁷ У току ноћи љотићевци су наставили са прављењем спискова за ослобођење и то су наставили да раде и 21. октобра. Узимали су из барака и из већ постројених група за стрељање кога су хтели. Често су у замену давали Немцима ухапшене које су они довели. „Међу њима био је велики број Цигана с којима су поступали као с робљем. Нарочито су њих великодушно уступали Немцима, дајући их у знатно већем броју од оних које су у замену добијали од Немаца.“¹²⁸ Марисав Петровић сведочи да је морао три пута да лично гарантује за оне које је издвојио. Како тврди, у 12.30 часова, 21. октобра, око 1300 издвојених пуштено је кућама, а он је наставио са издвајањем до завршетка стрељања.¹²⁹ У сведочењу професорке Јелене Стојановић - Милојковић, једне од хероина спашавања ђака Прве гимназије, налази се потврда ове љотићевске акције 21. октобра. Она каже: „У два сата прва група наших људи пролази чистом улицом према центру. Лица потамнела, издужена, изгужвана, као са вешала скинута. Једва их препознајемо. Беху извучени из обруча смрти.“¹³⁰

Иако многи публицисти и историчари прећуткују ово издвајање, или само говоре о размени, истина је да се оно догодило, али у ком обиму, остаће заувек тајна. Сматрамо да овде основно питање није да ли се издвајање догодило или не, већ да ли су Марисав Петровић и његови добровољци овим издвајањем или спасавањем, како они то кажу, умањили злочин Немаца у Крагујевцу. Одговор на ово питање је апсолутно не,

„комунистичку“ позадину, како су многи писци, на основу њиховог дијалога у топовским шупама, покушали да представе. Павловић је био солунски ратник и државни службеник са многим ратним и мирнодопским одликовањима. Био је старешина Соколске жупе у Крагујевцу. Није имао никакве везе са комунизмом, а као националиста био је противник приступа Тројном пакту. Једноставно, био је све оно што Петровић није био и отуда толика мржња код њега.

127 М. Милојковић, *н. д.*, 242.

128 Б. Божовић, *н. д.*, 130.

129 Б. М. Карапанџић, *Истина о...*, 133.

130 *Крагујевац 21. октобар 1941*, 97.

ни за једног човека. Чак су га незнатно и увећали својом „трговином“. Марисав Петровић и остали добровољци сигурно су за оне које су издвојили спасиоци, али, такође, сигурно је да су за оне који су остали у топовским шупама и које су предали Немцима, заменивши их за своје симпатизере, убице, једнаки онима који су извршили стрељање.

21. октобар

21. октобар 1941. године био је ведар и сунчан дан. У седам часова ујутро отворена су врата топовских шупа и из њих је почело извођење људи. У кругу топовских шупа формиране су групе. Немачки официри издвајали су старије и млађе, Хрвате, Бугаре, Румуне, муслимане и припаднике неких других националности, као и људе неких важних занимања. Издвојени су морали да седну у један део круга шупа и да ћуте. Мирослава Радуловића издвојио је Немац рекавши му да је млад и да је штета да га стрељају. Професора Тихомира Божића спасао је други Немац. Испред ученика Миодрага Божића, синовца свештеника Андре Божића, стао је немачки војник, показао му је слику своје деце и издвојио га у групу спасених.¹³¹ Циганин Милорад Пантић уграбио је тренутак и прешао у другу групу. Видели су га љотићевци и хтели су да га врате у колону смрти, али живот му је спасао један немачки војник, Чех. Светислав Максимовић, професор, остављен за таоца, сећа се немачког војника Макса Рокштроа, који је у цивилству био професор у Дрездену и који је, према њему „био једини човек међу својим Немцима злочинцима.“¹³² Он је спасао животе многим људима издвајајући их из група за стрељање. За оне који су остали у строју више није било спаса. Под јаком стражом одвођени су према Сушичком и Ердоглијском потоку и ту стрељани.

Приликом ових постројавања и издвајања догодило се још неколико непоновљивих сцена људске храбрости и честитости. Људи око Николе Мачкића, професора теологије, избеглице из Хрватске, наговорали су га да каже да је Хрват. Он је то одбио рекавши: „Не, ја сам Србин! За то сам страдао од усташа и за то ћу умрети.“¹³³

Није хтео да изађе ни професор Георг Ковбаско, руски емигрант ни Фрања Мартинц, Хрват, професор математике у Грађанској школи: „Нећу, сад сам Србин, шта буде са вама, нек буде и са мном.“¹³⁴

Из групе за стрељање Миодраг Новаковић, суплент у гимназији, довикује онима на пољани: „Збогом, браћо, само јуначки да се ови скотови не сите! Ако неко од вас остане жив, нека је проклет ако нас не

131 Изјава Миодрага Божића дата је аутору 1983. године – Спомен музеј „21. октобар“, Збирка сведочења - Изјаве сведока, бр. 2.

132 Светислав Максимовић, *Они су нас убијали*, Крагујевац, 1991, 56.

133 Д. Петровић. *Преживели оптужују*, 65.

134 М. Милојковић, *н. д.*, 238.

освети.“ Пошто је један Немац замахнуо кундаком да га удари он му се окрете и рече: „Шта тражиш од мене, швапски гаде? Зар ти је мало моја смрт?“¹³⁵

Многи међу затвореним људима, међу њима и Светозар - Тоза Драговић, потајно су се надали нападу партизана на Крагујевац. Али кад је дошло јутро, а то се није догодило, свестан ситуације, Драговић је и себи и осталима рекао: „Дакле, наши неће доћи да нас ослободе... Онда морамо храбро умрети.“¹³⁶ Достојанствено, без страха, отишао је са својом групом у смрт. Док је ишао милановачким путем на стрељање, Светозар Драговић је учинио и последњи покушај. Повикао је „Бежите, браћо“. Људи, који као да су чекали неки овакав сигнал, разбежали су се на све стране. Настао је прави пакао. У унакрсној ватри многи су изгинули, али неколико људи из ове групе успели су да се спасу. Драговић то није успео. Смрт у овој пуцњави нашло је и неколико немачких војника.¹³⁷

Суочени са извесношћу смрти људи су различито реаговали. Јован Новаковић, занатлија, покушао је да умири људе из своје групе: „Шта вам је људи? Шта мора бити нека буде!“¹³⁸

Брижни директор Друге мушке гимназије, Лазар Пантелић, за тренутак је имао срећу, јер га је један Немац, погледавши му документа, извео из групе за стрељање. Стојећи у групи спасених гледао је како постројавају следеће групе. У једној од тих група видео је много својих ђака. Пришао је једном немачком официру и питао га: „Куда ће ова деца? Ја сам њихов директор. Молим вас пустите њих, а мене водите!“ „Не може“, гласио је одговор. „Онда мени није место овде. Мени је место са својим ђацима!“¹³⁹ Отишао је у смрт загрљен са својим ђацима, остављајући код куће петоро своје деце.

Места стрељања, долине Сушичког и Ердоглијског потока у Шумарицама, била су пажљиво изабрана. Из ових долина било је тешко побећи, али ради сваке сигурности, на истакнутим местима на падинама изнад потока, постављено је више митраљеза.

Војници капетана Фидлера одводили су групе у Сушички поток. И овде је Фидлер понављао поступак који је применио у Маршићу и Мечковцу. Додуше, његови војници узимали су податке и правили списак само оних људи који нису имали документа. Један од преживелих, Захарије Нешић о овоме прича: „Немац у плавом ишао је од једног до

135 *Равногорска историја*, 149.

136 Б. М. Карапанџић, *Истина о...*, 125.

137 Д. Петровић, *Школа злочина*, 234.

138 *Исто*, 235.

139 *Равногорска историја*, 150.

другог и питао које је године рођен, где је рођен итд. Све је пописао, сваког човека, и када је прешао са горње стране од митраљеза, он је казао на српском језику: сад људи обрните се и гледајте у поток.“¹⁴⁰ За читање „пресуде“ сада нису имали времена. Ипак, и ово је успоравало ток стрељања, па се често догађало да претходна група није стрељана, а већ је долазила нова група. Гледајући стрељање претходне групе, појединци, па чак и целе групе, одлучивали су се на бекство тражећи у њему спас. Настајао је општи хаос, пуцало се на све стране и већина људи била је убијена, али више њих успело је да побегне. У једној групи било је неколико свештеника. Само неколико тренутака пре стрељања покушали су још једном, последњи пут, да спасу себе и друге: „Оставите душе! Не убијајте нас, нисмо ништа криви.“ Али милости није било. Истога момента из пуних груди свештеника сложено и громогласно потече ‘Свјати Боже!’ и неки од њих подигоше руке пут неба.“¹⁴¹

Стрељање у Сушичком потоку имало је и једног сведока. То је Војислав Зорић, чувар Чомићеве виле и радник на имању око ње. Сакривен, све је посматрао из непосредне близине. „Још се спроводници нису одмакли ни стотину метара, а већ је на улазу шљивара стајала нова група људи. Али они нису хтели мирно да чекају: распрсли су се на све стране... Један прескочи прилично високу ограду и настави бекство у правцу Дивљег поља. Али и он покошен паде. Један радник се сакри у шашину и ту су га касније нашли читавог, али у бесвесном стању и са пеном на устима. Неки претрчаше преко друма и ту покошени падоше. Четворица јаругом уз друм изнесоше читаву главу.“¹⁴² У унакрсној ватри овде су погинула два немачка војника. По завршеном стрељању дошао је камион којим су однели њихове лешеве.

У долини Сушичког потока, у јарузи недалеко од Чомићеве виле, почива и петнаесторо деце, „пет Српчића и десет Циганчића“,¹⁴³ мали чистачи ципела.

Војници мајора Кенига своје групе водили су у долину Ердоглијског потока. Без икакве процедуре војници би постројили групу и одмах отварали ватру. У једној групи Милан Заграђанин, ученик занатлијске школе, искористио је малу непажњу Немаца и зграбио митраљесца. Човек до њега оте другом Немцу аутомат. Сви се разбежаше. Немци Милана убише ножевима, а онда осуше паљбу на бегунце, али неколико њих успело је да се спасе. У долини Ердоглијског потока угашени су животи

140 Д. Петровић, *Школа злочина*, 234–235.

141 *Исто*, 236.

142 Д. Петровић. *Преживели оптужују*, 142.

143 *Исто*, 168.

Милоја Павловића, Андре Божића, Лазара Пантелића, Наде Наумовић и стотине крагујевачких ђака и младића.

До два сата поподне, непрестано, из топовских шупа полазиле су на пут без повратка група за групом. Митраљези су сејали смрт. Умирао је један град. И тада је све престало, све се утишало. У топовским шупама било је још људи. Немци су задржали око 350 људи као таоце, пре свега из разлога безбедности. Љотићевци одводе око 200 људи у школу „Краљ Петар“ и они су касније данима вршили сахрањивање стрељаних. Остали су пуштени кућама. Не зна се тачно колико је људи пуштено кућама после стрељања, али према неким врло неодређеним изјавама њихов број није био већи од неколико стотина до 1000 људи.

Последње мисли оних који су одлазили на стрељање биле су упућене најмилијима. Немци су им одузимали лична документа, предмете, и зато су се сада у мислима опраштали од своје деце, жена, мајки, очева, девојака. Било је мало оних код којих се нашао комад папира, фотографија, неки документ или свеска и оловка и они су у тим тренуцима написали своје последње речи. У документацији Спомен-музеја „21. октобар“ налазе се 42. поруке, али оне се слободно могу сматрати порукама свих стрељаних. Тројица писаца порука, Милован Ђусић, Божидар Никетић и Петар Чаировић, имали су среће јер нису изведени на стрељање, пуштени су кућама. Једино је Димитрије Радовановић преживео ужас стрељања. Он је био у једној од ретких група које се нису помириле са извесношћу смрти, сви су се у трену разбежали. Настао је пакао, киша куршума засипала је бегунце. Димитрија је погодио један метак у бутину, мало затим још један метак скоро му је разнео вилицу. Жеља за животом била је јача од бола који је подносио, и он је бежао, бежао до првих сеоских кућа. Сељаци су му на ране ставили дуван, а после су га превезли до партизанске болнице. Остао је у партизанима до краја рата и вратио се у Крагујевац и својој породици 22. октобра 1944. године, дан после ослобођења Крагујевца. Умро је у дубокој старости, септембра 2005. године.

Јаков Медина, књиговођа, ухапшен 18. и стрељан 20. октобра, осећајући шта ће се догодити написао је на комаду папира: „Лебац сутра немојте послати Јаков“.

Павле Ивановић, ученик, ухапшен 18. октобра и стрељан са млађим братом Милојем 20. октобра, још се надао спасењу: „Тата ја и Миша смо у топовским шупама. Донеси нам ручак, неки џемпер и неки ћилим. Донеси нам у теглици пекмеца Паја тата иди код директора ако вреди“. Отац није могао помоћи синовима, ухапшен је 20. октобра и стрељан 21. октобра.

Љубиша Јовановић, ученик, у легитимацији за повлашћену војњу, у рубрици „евентуалне промене“, написао је: „Драги тата мама поз. последњи пут Љубиша.“ Пише и оцу и мајци, не знајући за судбину свога оца, који је такође стрељан.

Андра Божић, свештеник из Бадњевца, ухапшен још 19 октобра по налогу Марисава Петровића, на полеђини фотографије написао је: „Збогом драги моји невино страдам Ваш заувек Андра.“

Радисав Симић, радник, написао је у радничкој књижици: „Збогом Мицо ја данас погибох. Збогом срце последња ми мисао на тебе буди сретна сине и без мене збогом Радисав.“

Лазар Пантелић, директор Друге мушке гимназије, последњу поруку написао је на полеђини породичне фотографије: „Срца моја и душе моје Миро пољуби децу уместо мене Слушајте маму децо и чувајте се Збогом за навек Љуби све Ваш тата Лаза 21.X 1941.“

Божидар Милинковић, мајстор, написао је у радничкој књижици: „Мила Ружице опрости ми Све на последњем часу Евоти 850 динара твој Божа.“

Сава Стефановић, пушкар, написао је у радничкој књижици: „Ко-со и децо ја одо у смрт чис и невин опростите ми ако сам у животу увредио кога и био суров ово пишем пет минута пред стрељање Ваш татица и добар муж као и зет и све остало.“

Стеван Вулета, радник, написао је у радничкој књижици: „Децо осветите оца Стева.“

У Ердоглијском потоку Миле Михајловић Талпарац пронашао је инжињера Николу Симића са сином Александром, учеником. Обојица су написали поруке. Никола је написао: Ја и Аца одлазимо заједно. Љуби вас отац. Живите у слози“. Александар пише: „Поздравља вас све Аца. Поздравите моју другарицу Даницу“. Готово је невероватно да нико од породице никада није дао ниједан податак о стрељанима, а још више делује невероватно да нико, кад је то било време, није истражио овај случај. О овим порукама знамо само из сведочења човека који је био у једној од екипа за сахрањивање стрељаних.

Лазар Перишић, металостругар, написао је на полеђини фотографије: „21-X-941г. Крагујевац Сећајте се моји мене јер ме више нема ваш несретни Лаза“

Лазар Петровић, радник, написао је поруку на полеђини дописнице: „21.X 1941.г. Драга Лело, Секо и Бато Куцнуо је задњи час Опростите свом тати Љуби вас све Лазар Хтедох се сликати стобом Лело, али ти одгоди. Жао ми је.“

Одмах после стрељања општинске власти формирале су екипе

за сахрањивање. Око 200 људи данима је вршило сахрањивање. Поједини руководиоци ових екипа педантно су бележили величине гробница и број сахрањених, па и имена стрељаних које су познавали. Јаке љотићевске страже пратиле су ове екипе. На поласку, не знајући шта их очекује, а после свега што су претходног дана преживели, многи су се уплашили. Умирио их је један стари спроводник: „Немојте да се бојите! Знате и сами како је. Граду прети зараза. Много људи је побијено и нема ко да их покопа.“¹⁴⁴ Према изјавама ових људи, пословима радне екипе руководио је љотићевски подофицир, а по негде је био присутан и болничар. Њихов рад надгледале су немачке патроле.

После стрељања цело подручје било је блокирано, али су још у току поподнева и током те прве ноћи мајке, сестре, жене па и деца нашли начина да се пробију до гомила лешева. Претурајући по њима тражили су своје најдраже. Према сведочењу преживелих, жене су извукле испод гомила лешева четворицу преживелих, указале им прву помоћ и обавестиле њихову родбину да су живи. Забележено је десетину случајева да су мајке и жене, саме или уз помоћ комшија, однеле своје мужеве и синове са стратишта и сахраниле их на гробљу. За све време рада екипа за сахрањивање, ове жене обилазиле су стратишта. И кад више није било наде да ће пронаћи неког свог, оне су долазиле и доносиле радницима ракију и нешто јела „за покој душе“ стрељаних. Радници из ових екипа причали су, са презиром, о пљачкању лешева од стране љотићевских војника. У неколико случајева умало није дошло и до сукоба између пљачкаша и радника, јер они нису хтели да пљачкају за љотићевце.

Гробнице су копане у непосредној близини стрељаних група. Биле су различитих величина. Убијене су слагали једног до другог, често у више редова. Гробнице су биле плитке па су се после извесног времена, испод танког слоја земље, појављивали на појединим местима делови тела сахрањених. Временом су све хумке биле лепо формиране. Поред масовних хумки било је неколико мањих и појединачних гробова. У једном од њих сахрањена су тројица младића, гимназијалаца, „браћа Миодраг и Божидар Стаменковић и Слободан Јовановић. На крстовима биле су њихове слике са ђачким капама и са датумом ужасног дана 21. X 1941.“¹⁴⁵ Из раније цитиране изјаве Миодрага Томашевића, видимо да је у Шумарицама било 30 великих хумки и 4-5 мањих гробова.¹⁴⁶ После рата једна комисија извршила је премеравање хумки и о томе је поднела извештај.

144 Д. Петровић. *Преживели оптужују*, 169.

145 Реферат Војислава Тричковића – АЈ, 110-610-585.

146 Изјава Миодрага Томашевића – АЈ, 110-575-43.

Интересантно је да се у овом извештају помиње 31 хумка и неколико појединачних гробова.¹⁴⁷

Знајући за обичаје Срба генерал Франц Беме, у својој наредби од 10. октобра, забранио је свако обележавање гробова: „Приликом закопавања стрељаних треба пазити да се тамо не стварају српска светишта (ходочашћа). Стављање крстова на гробове, украшавање истих итд. треба спречити...“¹⁴⁸

Међутим, народ је и поред забране нашао начин да обележи гробове стрељаних. „Сваки коме је неко близак страдао у масовном покољу, хтео је да има неку утеху у томе, што ће наћи хумку коју ће сматрати његовим гробом. Све су хумке уоквирене крстовима, са именима (и) сликама, свуда су кандила, свуда столови и клупе. То су сада читава гробља. Само необична гробља. Удаљена једна од другог по 100, 150 до 250 метара, а тако размештена да човек може једним погледом да обухвати више од десет њих.“¹⁴⁹

Према сећању извесних Крагујевчана, 1951. или 1952. године, у току једне ноћи почупане су све крстаче са хумки стрељаних, са старог српског војничког гробља из Првог светског рата и са немачког војничког гробља из Првог и Другог светског рата.

Поред појединачних помена који су, на захтев породица, држани у Старој и Новој цркви у месецима после стрељања. Први јавни помен свим жртвама стрељања у Крагујевцу одржан је по одобрењу немачких власти на Велику суботу, 4. априла 1942. године, на једној хумци у Шумарицама. Следећи јавни помен свим жртвама стрељања у Крагујевцу одржан је 21. октобра 1942. године у порти Нове цркве. После доласка бугарске војске у Крагујевац, почетком 1942. године, попустила је она немачка строгост и Крагујевчани су могли слободније да излазе у Шумарице, на гробове својих стрељаних. Крагујевац је ослобођен 21. октобра 1944. године. Поподне је одржан митинг у Шумарицама у част ослобођења Крагујевца. Прво опело крагујевачким жртвама у Шумарицама, у слободном Крагујевцу, служено је сутрадан, 22. октобра, у присуству више хиљада људи.

147 АЈ, 110-576-258.

148 *Зборник...*, I, 503.

149 Реферат Војислава Тричковића – АЈ, 110-610-585.

Крагујевачка трагедија у изворима

Поподне, 21. октобра 1941. године у Крагујевцу је на више места истакнута Обзнана (*Bekanntmachung*) немачке месне команде у Крагујевцу: „Кукавички и подмукли препади у току прошле недеље на немачке војнике којом приликом је погинуло 10 а рањено 26 немачких војника, морали су бити кажњени. Због тога је за сваког погинулог немачког војника стрељано 100, а за сваког рањеног 50 становника и то пре свега комуниста, бандита и њихових помагача, укупно 2300. У будуће ће се за сваки сличан случај, па било то само саботажа, поступити са истом строгошћу.“¹⁵⁰

Плашећи се освете и могућих „ужасних последица“ по немачке војнике, како то каже фон Бишофсхаузен, 22. октобра 1941. године мајор Кениг, као старешина месне команде, издао је нову Обзнану: „У колико се из неке куће буде пуцало, биће сви становници те куће почевши од 15 година старости ухапшени и стрељани. Кућа ће бити спаљена.“¹⁵¹

У извештају мајора Кенига од 27. октобра 1941. године, за 21. октобар пише: „21. X 41. у 7.00 часова ујутро почиње одабирање и стрељање притвореника. Тиме је акција завршена: укупно стрељано 2300 Срба, различите старости и позива. Наредних дана код становништва је, из разумљивих разлога, запажено врло велико узбуђење. Предузимају се мере сигурности.“¹⁵²

Обзнана

У деловима сачуваног Дневника 717. дивизије, у рубрици „губици непријатеља - заробљено стрељано“ - стоји број 2300, а односи се на активност 3. батаљона 749. пука од 14. до 17. октобра 1941. године.¹⁵³

У Дневнику штаба XVIII немачког армијског корпуса за 23. октобар пише: „Са шефом војне управе расправљало се о стрељањима у Крагујевцу и Краљеву.“ а за 24. октобар пише: „Разговор са државним саветником Турнером о догађајима у Крагујевцу и Краљеву.“¹⁵⁴

Генерал Франц Беме у извештају за 21. октобар кратко бележи:

150 Архив Спомен-музеја „21. октобар“, ИД 04/2-43.

151 Архив Народног музеја у Крагујевцу, инв. бр. 1285.

152 *Зборник...*, I, 580.

153 *Исто*, 670.

154 *Исто*, 628.

„717 дивизија: 3000 ухапсила од којих 522 стрељано“¹⁵⁵ док у извештају од 26. октобра опет кратко и штуро записује: „717 дивизија: 3000 ухаћено, од тога 522 стрељана. Стрељање се наставља.“¹⁵⁶

Ово је све што у доступним немачким изворима пише о стрељању у Крагујевцу. Питање је да ли су ти извештаји постојали па су уништени током рата, или их уопште није било. У сваком случају, готово је невероватно да генерал Франц Беме, који у својим извештајима бележи неупоредиво мање, па и готово безначајне догађаје и појединости, нигде не даје потпуни извештај о стрељању у Крагујевцу.

Истота дана када је извршено стрељање грађана Крагујевца, огласили су се ОК КПЈ за Крагујевац и Народна сељачка странка прогласом „Јуначка Шумадија“: „Догодило се нечувено разбојништво. Наш народ, наш поробљени и опљачкани народ, хоће проклету окупатор и његове пијане слуге Недићевци јаничари, да затру... Потоци суза и крви теку улицама Крагујевца.“¹⁵⁷

Прота Драгослав Величковић, парох Старе цркве, на маргини Минеја (богослужбене књиге) за октобар месец, записао је: „На данашњи дан Немци су стрељали око 7000 грађана Краг(ујевца) 1941.г.“¹⁵⁸

У „Борби“ од 15. новембра 1941. године објављен је чланак о стрељању у Крагујевцу под насловом „Хитлеровци и недићевци поубијали 5000 људи и жена у Крагујевцу.“¹⁵⁹ У даљем тексту не наводи се више број стрељаних већ се даје опис стрељања. Изгледа да је овај број жртава био прихваћен једно време у партизанској комуникацији. У писму ГШ НОПО Хрватске број 10 од 1. децембра 1941. године, партизанским одредима Хрватске, којим се доставља писмо Врховног штаба број 137/41 говори се о стрељању у Крагујевцу: „У Крагујевцу су Немци и Недићевци прије 10 дана пострељали митраљезима 5.000 грађана и радника.“¹⁶⁰

Начелник безбедности Дунавске бановине, Данило Михаиловић, који је, како сам каже, прешао Крагујевац „уздуж и попреко“, закључује: „Они су у летцима објавили да су убили 2.300 Срба. Ово је исто тако не истинито, јер су они убили само у Крагујевцу, а не узимајући у обзир број убијених у околним селима Крагујевца, 7.100-7.300 Срба.“¹⁶¹ Али, његово прелажење „уздуж и попреко“ више је основа за лични утисак,

155 Исто, 566.

156 Исто, 563.

157 Историјски архив Шумадије и Поморавља, Ф –LXXIII НОБ, инв. бр. 8.

158 Минеј за октобар месец, Стара црква, Крагујевац.

159 Зборник..., I, 260-264.

160 А ВИИ, К-101, рег. бр. 5/1-1.

161 Архив Народног музеја у Крагујевцу, инв. бр. 579, 20.

него за поузданост његовог сведочења.

У *Билтену Српских националних четника* број 2. од 6. новембра 1941. године у чланку под насловом „Крагујевац и Краљево“, такође се говори о стрељању у Крагујевцу: „Сад је пало 5000 глава скоро само у два наша места, и то сигурно 4.500 невиних потпуно! Сад видимо да су нас лагали комунисти и Дражини и Новаковићеви људи.“¹⁶²

У љотићевским и недићевским прогласима преписује се број жртава из немачких извора и осуђују четници и партизани за проливену крв невиног српског народа. У „Посланици онима у шумама...“ председника српске владе Милана Недића, између осталог, се каже: „Пребројте жртве, које су од вас национал-комуниста како се ви називате, пале код Крушевца, Крагујевца и Краљева. Па зар ћете тако даље? Зар ће те још да настављате јалову борбу која уништава српски народ? Знате ли колико је само сирочића остало без родитеља? Је ли то безумље? Је ли то опште лудило? Или вам је Стаљин толико драг да за њега хоћете цео српски народ да жртвујете?“¹⁶³

Четнички извори у погледу броја стрељаних варирају од 4.000 до 12.000 стрељаних. Међутим, најчешће се помиње број од 6.000 стрељаних. Четнички извори су уједно и основни извор о овом догађају за Југословенску краљевску владу у избеглиштву. У званичним актима поменуте Владе и свим манифестацијама које је она организовала помиње се број од 6.000 стрељаних људи.

Гласила Срба у Америци и Канади, у свим текстовима о стрељању у Крагујевцу помињу 4.000 стрељаних.

У цитираној изјави Миодрага Томашевића Државној комисији, он каже: „Има 30 великих гробова и 4-5 малих гробова и по мом мишљењу убијених људи односно сахрањених људи има 3.000-3.500 људи, без стрељања по околини и без броја људи које су фамилије тајно ноћу однели.“¹⁶⁴

Градско повереништво Земаљске комисије за утврђивање злочина окупатора и његових помагача у Крагујевцу месецима је, после ослобођења истраживало овај злочин. Резултат рада комисије, после више хиљада узетих изјава од чланова породица и родбине и стотине испитаних сведока, јесте Извештај упућен 12. јула 1945. године Земаљској комисији Србије у Београду:

„I Да оригиналних пријава има 1706.

II Из списка пријава овог повереништва по нађеним легитимаци-

162 Архив Спомен-музеја „21. октобар“, Квислиншка архива, рег. бр. 7.

163 А ВИИ, К-50, рег. бр. 926/7-66.

164 АЈ, 110-576-39-43.

јама код бив. градског поглаварства у Крагујевцу које су одузете људима пре стрељања на броју их је 146.

III Из списка стрељаних лица која немају ближних сродника у Крагујевцу и околини а које ово повереништво пријављује по званичној дужности на броју их је 472.

Укупан број стрељаних из прикупљених података је 2324. То је укупан број стрељаних са којим ово повереништво располаже.¹⁶⁵

Ово је званични документ легалног органа једне државе и као такав он је био основа за оптужницу Демократске Федеративне Југославије против наредбодаваца и извршилаца злочина у Крагујевцу, на процесу пред Савезничким војним судом број 5 у Нирнбергу, јула 1947. године.

Међутим, у народу се још у току рата усталио број од 7.000 стрељаних. Живојин Јовановић, који је преживео стрељање 20. октобра 1941. године, био је једини сведок овог немачког злочина на суђењу у Нирнбергу. Он је пред судом, наводно, изјавио да је у Крагујевцу стрељано 7.000 људи и да се то зна према броју црних барјака на кућама стрељаних и броју панаија донетих у цркву за покој душа покојника. Према каснијем тврђењу овог сведока и писању неких историчара, Савезнички Војни суд је прихватио овај број. Међутим, ово демантује записник изјаве овог сведока пред Војним судом 27. јула 1947. године, где он неколико пута, приликом саслушавања, каже да је стрељано око 8.000 људи, не наводећи ниједном број од 7.000 стрељаних.¹⁶⁶ Такође, нема говора о некаквом прихватању броја 7.000 стрељаних од стране Савезничког Војног суда, јер је у истим предметима суд пред собом имао оптужнице Демократске Федеративне Југославије у којима се налази број стрељаних из Извештаја Градског повереништва Земаљске комисије за утврђивање злочина окупатора и помагача. Свакако је званични државни документ имао већу правну снагу од изјаве једног сведока.

Немачке власти су неколико дана после стрељања предале општинским властима одузете легитимације и друга документа стрељаних лица. На основу ових исправа урађен је списак стрељаних.¹⁶⁷ Поред презимена и имена, у списку се налазе и подаци о години рођења, месту рођења и занимању. Овај списак био је изложен на више места у Крагујевцу, а у излогу радње „Пеко“ налазио се до 21. марта 1942. године када је морао бити скинут. У овом списку налазе се имена 1.690 стрељаних људи.

165 AJ, 110-577-2.

166 Спомен-музеј „21. октобар“, Нирнбершки процес, рег. бр. 9 (копија превода, оригинал у Архиву Војно-историјског института).

167 Архив Народног музеја у Крагујевцу. инв. бр. 1215.

Стара и Нова црква су, на основу пријава својих парохијана, родбине стрељаних, уписивале имена стрељаних у књиге умрлих, формирајући тако свој списак стрељаних. Наредбом Команданта Србије, јула 1942. године, Министарства просвете 22. јула 1942. године, Министарства унутрашњих послова и Начелника округа крагујевачког Архиепископском намесништву у Крагујевцу, у црквеним књигама је морала да се изврши исправка у рубрици „узрок смрти“ и да се као узрок смрти убудуће уписује „Погинуо несрећним случајем или „Стрељан при акцији одмазде“. Књиге умрлих налазе се у Скупштини града, у архиви одељења за матичне службе.

Оба списка морају се веома критички анализирати, а посебно списак општинске власти, због бројних грешака, и могу бити само полазна основа озбиљним истраживачима овог догађаја.

Пред крај рата, када је пораз Немачке био сасвим изванредно познат Немци су почели систематски да уништавају трагове својих злочина. Бранислав Божовић наводи један интересантан документ испоставе Гестапоа из Крагујевца, поводом захтева централе из Београда да доставе податке о неком лицу. Испостава у свом одговору обавештава централу у Београду да ово лице није стрељано у оквиру одмазди које су извршене од јуна 1943. године па надаље, али да није у могућности да утврди да ли је било стрељано раније „пошто су стари спискови према наређењу уништени.“¹⁶⁸

Већина историчара и публициста, пишући о стрељању у Крагујевцу, после детаљне елаборације свих спомињања броја стрељаних, остаје при званично прихваћеном броју од 7.000 стрељаних Крагујевчана. Један од наших најугледнијих историчара, Бранко Петрановић, не изјашњава се о броју стрељаних, али каже: „Немачки извори су с невиђеном педантеријом водили „књиговодство смрти“, али су и они, ваљда и сами свесни стравичних злочина, наводили мање бројеве стрељаних и намерно изостављали да су жртве биле и школска деца.“¹⁶⁹ Један од највећих истраживача злочина Немаца у Србији у Другом светском рату, Венцеслав Глишић, својим мишљењем о броју стрељаних у Крагујевцу, остао је готово усамљен у нашој историографији. Наиме, он сматра да број стрељаних износи око 3.000 и закључује: „При одређивању приближног броја стрељаних у Крагујевцу треба водити рачуна о два ствари: да су Немци пред светском јавношћу покушали да сакрију истину о овом тешком злочину и да су у том циљу уништили све спискове стрељаних још у току 1943. године. Друго: да су преживеле жртве које су да-

¹⁶⁸ Б. Божовић, *н. д.*, 85.

¹⁶⁹ Б. Петрановић, *н. д.*, 251.

вале изјаве биле импресиониране огромним бројем сакупљеног људства и трагичним поступком, па су под тим утиском проценили да их је било преко 7000.¹⁷⁰ Десет година после, Милан Борковић износи приближне податке и сматра, најпре, да број стрељаних у Крагујевцу није утврђен, али је, према његовој процени, већи од 3000.¹⁷¹

Више година после рата, до оснивања Спомен-музеја „21. октобар“, пословима истраживања стрељања и прикупљања података о стрељанима бавио се Народни музеј у Крагујевцу. Резултат тог њиховог рада био је списак у коме се налазе подаци за 2.037 стрељаних лица.

Са оснивањем Спомен-музеја „21. октобар“ почиње систематско истраживање и прикупљање података о стрељанима. Осим истраживања по архивима појединих установа, вршена су и истраживања на терену „од куће до куће“. Ова истраживања врше се у Крагујевцу и околним селима. Ипак, најдрагоценији извор, права ризница података јесу Записници које је урадило Градско повереништво земаљске комисије за утврђивање злочина окупатора 1944/1945. године. Оригинални записници чувају се у Архиву Југославије. Тако је створена велика база података која је омогућила формирање картотеке стрељаних. Урађен је *Картон евиденције стрељаног* у коме су садржани следећи подаци: презиме, име оца, име, датум рођења, место рођења, школска спрема, место запослења, врста посла, адреса становања, где је ухапшен, када је стрељан, где је сахрањен, број у немачком списку, број у списку пописница жртава рата, број у списку Спомен-парка, документа стрељаног, предмети стрељаног, породични подаци, адреса родбине, адреса лица које је дало податке, посебна запажања и простор за фотографију стрељаног. Комплетна картотека компјутерски је обрађена, а програм омогућава аналитичку обраду: списак стрељаних, списак по презимену, списак по години рођења, по школској спреми и занимању. Дакле, картотека стрељаних Спомен-музеја „21. октобар“ резултат је вишегодишњег истраживања и данас представља најпотпунији извор о стрељању и стрељанима 19, 20. и 21. октобра 1941. године. Списак стрељаних у Крагујевцу 20. и 21. октобра 1941. године обухвата податке о 2.381 стрељаном и 40 преживелих. Сви подаци доступни су сваком заинтересованом, посетиоцу или истраживачу.

Као и када је у питању број стрељаних, тако и о броју ухапшених постоје различити подаци, али број ухапшених никада није био предмет посебног истраживања. Углавном, у зависности који је број стрељаних

170 Венцеслав Глишић, *Терор и злочини Немачке у Србији 1941–1945*, Београд, 1970, 158.

171 Milan Borković, *Kontrarevolucija u Srbiji 1941–1944*, I, Београд, 1979, 148.

био прихваћен, према њему се одређивао и број ухапшених. Видели смо да мајор Паул Кениг говори о 3.200 ухапшених људи. Начелник безбедности Дунавске бановине Данило Михаиловић говори о 10.000 ухапшених. Исти број наводи и прота Драгослав Величковић. На маргини Минеја он је записао: „На данашњи дан 1941 год. Немци су изјутра рано почели рацију грађана града Краг(ујевца) затворили их у топовске шупе. Било их је око 10.000“¹⁷² Комисија која је 20. фебруара 1945. године извршила увиђај топовских шупа и свих гробних места у Шумарицама констатује у записнику „Ове шупе биле су димензија 40 метара дужине а ширине дванајест метара. Површина ових шупа износила је 1440 метар квадратних. С обзиром на збијеност према исказу сведока могло је стајати на један квадратни метар по око седам људи. Према овом у баракама је било сакупљено око 10.000 људи.“¹⁷³ Они обазривији у проценама говорили су о „више хиљада“, о „свем мушком становништву од 16 до 60 година“ и слично. Међутим, најпоузданији начин да се утврди приближно тачан број ухапшених људи јесте списак стрељаних са којим располаже Спомен-музеј „21. октобар“. Броју од 2.381 стрељаних и 40 преживелих треба додати 350 људи које су Немци оставили за таоце, 200 људи које су љотићевци оставили ради сахрањивања стрељаних и оне који су пуштени кућама. Ако прихватимо максималистичке тврдње љотићеваца да су око 700 људи пустили кућама увече 20. октобра и око 1.300 у 12.30 часова 21. октобра и да је после стрељања пуштено кућама око 500 људи, долазимо до реалног броја ухапшених од 5.000-5.500 људи.

Сумирајући резултате немачке одмазде за 10 погинулих и 26 рањених њихових војника може се закључити да су извршиоци стрељања надмашили у суровости и своје наредбодавце. У акцији одмазде Немци су требали да стрељају 2.300 талаца и у њиховим документима се каже да су они толико и стрељали. Међутим, руководећи стрељањем, мајор Кениг је извео на стрељање у ова три дана 2.857 талаца: 80 у Мечковцу, 110 у Маршићу, 246 у Грошници, 123 код Централне радионице 20. октобра и 2.298 талаца 21. октобра 1941. године. Дакле, у Спомен-музеју „21. октобар“ постоје подаци о 61 преживелом, и о 2.796 стрељаних мушкараца, жена и деце 19, 20. и 21. октобра 1941. године.

Ако претпоставимо да је до сада прикупљена документација Спомен-парка свеобухватна и најпоузданија и да пружа основу за закључивање о овом трагичном догађају које је најближе истини, отвара се још једно питање, које до сада нико није поставио, а које тражи одговор. А то питање је: зашто је у овој акцији одмазде стрељано више људи него што

172 Минеј за октобар месец, Стара црква, Крагујевац.

173 АЈ, 110-576-258.

и чудовишне одредбе наредбе генерала Бемеа предвиђају и него што су Немци, непосредно после стрељања, објавили *Обзнаном*?

Одговор на ово питање не може се наћи у документима и зато се мора потражити у изворима другог реда, у сведочењима преживелих и талаца о току стрељања и понашању два главна актера, мајора Паула Кенига и, још више, капетана Фрица Фидлера.

Има неколико сведочења која говоре да из група које су на стрељање одводили војници Паула Кенига нико није успео да побегне, а они који су преживели из ових група, преживели су тако што су били лакше рањени или су се бацили на земљу пре плотуна. Затрпани гомилама лешева остали су тако до краја стрељања и вечери и дочекали спасење. Међутим, има сведочења, а једно је изнето и напред у тексту, која говоре о покушају бекства група које су на стрељање спроводили војници мајора Кенига. Организација стрељања коју је спровео Кениг заснивала се на томе да су веће групе немачких војника које су преузеле групу талаца исту одводиле до стратишта и ту је стрељали. По обављеном задатку враћали су се по следећу групу.

Капетан Фидлер је у Сушичком потоку безмало понављао ону циничну представу коју је применио у стрељању по селима. Ипак, ове несрећне људе поштедео је макар читања пресуда. Он је стрељање организовао тако што је две велике групе својих војника оставио у долини Сушичког потока, где су они преузимали приспеле групе и стрељали их. За преузимање група у кругу топовских шупа и њихово спровођење до стратишта остало му је било мало војника. То су искористили људи из неколико група и дали су се у бекство. Мало њих успело је да се спасе, али у општем метежу који је настао, у унакрсној ватри, погинуло је и неколико немачких војника. Најпре се то десило са групом у којој је био Светозар Драговић где је, како причају сведоци, погинуло „неколико војника“ (вероватно два или три), а ускоро затим и у Сушичком потоку, где су погинула два немачка војника. Обузет бесом због првог пропуста, капетан Фидлер је полудео од беса када му је курир саопштио ову другу поражавајућу вест. То више није био пропуст, то је сада била његова неспособност у организацији, а она се догађала пред очима претпостављеног мајора Кенига и осталих официра. Неки сведоци причају о очигледној и видљивој нетрпељивости капетана Фидлера према мајору Кенигу. Уосталом, у Крагујевац, где је он дуго био први официр, дошао је почетком октобра мајор Кениг са својим батаљоном и као виши официр постао командант места.

Све се то догодило до 10 часова. Остало је још много времена, а и талаца је било много. Може се претпоставити да је Фидлер, повређеног

поноса, понижен пред осталим официрима и обузет бесом, пожелео да се Срби одмах казне за ове погинуле немачке војнике и да је то успео да спроведе у дело Мајор Кениг није имао разлога да му се супротстави, јер немачки војници су заиста погинули, а мање је важно што се то десило у унакрсној ватри. Кривци су опет Срби, јер нису хтели мирно да оду у смрт.

Ово је логична претпоставка, она не мора бити тачна, али је по нашем мишљењу, врло близу истини, јер, како иначе објаснити ову неусаглашеност пословично прецизних Немаца. Крагујевац је последње масовно стратиште у Србији и свуда су били прецизни, и у злочину и у извештавању о њему. Мајор Кениг је имао наредбу да стреља 2.300 људи и он тако извештава јавност и вишу команду. Њему је, као одговорном за спровођење ове наредбе, било важно да не стреља мање од овог броја а то што је стрељао више могло је да му буде плус у очима претпостављених, али, за сваки случај, није морао да их оптерећује овом појединошћу, поготово што би помињање погинулих немачких војника приликом стрељања могло отворити и питање његове способности као команданта места.

Демографско-социолошке анализе

До данас није урађена потпуна демографска и социолошка анализа или студија о стрељанима. Много година после рата постојао је један шаблон са којим је почињала и завршавала се свака прича о стрељанима. Он се састојао у „стрељању ђака, професора, радника и сељака“. По правилу, изостајала је свака, па и површна, анализа ко су били ти људи, а о неком истраживачком напору није било ни речи. Потребно је одговорно рећи да су ти подаци постојали већ од 1945. године у записницима Државне комисије и у Народном музеју, који је до 1976. године (до изградње Музеја „21. октобар“) радио на прикупљању грађе о стрељању. Они су формирали прву картотеку стрељаних тзв. картице. Подаци из картица врло су оскудни, понекад нетачни, али са подацима из *Записника* могли су представљати солидну основу за истраживаче. У то време написано је много књига о стрељању, али њиховим ауторима као да је било лакше да напишу проверене фразе него да истражују документа.

Овде долазимо до кључног разлога зашто је све то тако било. Пажљиво истраживање докумената водило је свакога ко се овом темом бавио до неминовног сукоба са митом о крагујевачкој трагедији, митом о 7000 стрељаних. Друштво које га је створило, одлучно га је и бранило. И 50 година после, почетком деведесетих, када се први пут у штампи појавио текст са расположивим подацима из Музеја „21. октобар“, реакција је била застрашујућа. „Оскрнављена Крвава бајка“ данима је био мото за осуду аутора изнетих података, чији је „злочин“ једино био мерљив са злочиним оних који су извршили стрељање.

Сигурно је било лакше са академских и научних висина писати о овој теми, али само се Венцеслав Глишић супротставио својим мишљењем овом миту и после њега Милан Борковић. Крагујевачки аутори, а они су већина, нису имали довољно храбрости да кажу истину. Нико од њих није објавио, нити поменуо, макар у напомени, *Извештај Градског повереништва Земаљске комисије Србије за утврђивање злочина окупатора и његових помагача* од 12. јула 1945. године. Идеолошко-политичка ограничења свакако су била један од главних узрока оваквог погрешног односа према овој теми, али може ли се све објаснити тиме? Поставља се питање где је граница нашег прихватања тих ограничења?

Мит је био свеprisутан и општеприхваћен. У Музеју „21. октобар“, годинама, свакога дана много пута, понављала се обмана посетилаца и велика морална дилема запослених, не само у причи већ и у ста-

рој музејској поставци. Наиме, у музеју постоји једна просторија са именима стрељаних која су исписана на циглама. Често питање посетилаца било је колико има имена. Одговор је морао бити 7.000, а свако нормалан могао је видети да нема толико и да за 20-30 секунди оријентационо изврши пребројавање и дође до броја од око 2.400 имена. Онда се нашла формула да су ту уписана имена свих знаних који су стрељани. Следило је опет неугодно питање откуда толико незнаних.

Мит о броју стрељаних деценијама је одређивао и однос према њима. Форма је била фантастична. Простор на коме је извршено стрељање претворен је 1953. године у меморијални парк. Изграђен је обилазни пут, пешачке стазе, а у међувремену подигнуто је 10 споменика. Круна форме била је изградња монументалног музеја, велелепног архитектонског здања, јединственог у свету, које изазива дивљење сваког посетиоца. Организовано је неколико културно-уметничких манифестација које различитим уметничким изразом негују и чувају сећање на стрељане суграђане. Манифестације већ имају лепу традицију иза себе, а неке су се винуле у врхове српског стваралаштва.

Било би погрешно и неопростиво рећи да је све то што се некада радило и што се и данас ради само пука форма. У свему се огледа и свест, морални однос и дужност потомака према овом страшном злочину и стрељанима. То, свакако, представља један од основа уздицања до посебности крагујевачке трагедије у свести српског народа.

На крају, из овакве форме, после деценија отпора и борбе, дошло се и до суштине. А суштину представљају стрељани. Они више нису безимени заточеници мита. Сви су ту, именом и презименом, годином рођења, занимањем, фотографијом... Коначно, у миру могу да почивају.

Социјална структура стрељаних крајње је шаролика. Међу стрељанима има и представника оних „по живот важних занимања“ за које је мајор Кениг био предвидео пуштање из шупа. Нема основа за мишљење о одмазди према неком посебном занимању. Како је Крагујевац био јак индустријски центар, највише је међу стрељанима радника, у најширем смислу те речи. Често, под појмом „радник“, а пре свега се мисли на раднике Војно-техничког завода, сврстани су и надзорници и мајстори свих врста, квалификовани и неквалификовани радници, надничари и други. Дакле, међу стрељаним Крагујевчанима има људи свих занимања: лекари, апотекари, судије, адвокати, чиновници, радници Војно-техничког завода, приватне занатлије, трговци, кафеџије, просветни радници (професори, наставници и учитељи), свештеници, ђаци различитих школа, сељаци, надничари, чистачи ципела и други. Укупно, 158 различитих занимања, од абације до шумара. За шесторицу стрељаних у Крагујевцу

не постоје подаци о њиховом занимању. Када су села у питању, позната су занимања свих 416 стрељаних.

Међу стрељанима у Крагујевцу, према групама занимања, у трговини је радило 113 људи, у занатству 859, у угоститељству 43, у саобраћају 29, у адвокатури седам, радника је било 589, простих радника 42, службеника 151, здравствених радника 9, просветних радника 39, свештених лица девет, војних лица 32, слободних занимања 49, домаћица 13, пензионера 28, земљорадника 120 и ученика свих узраста и школа 239.

Међу стрељанима у селима има 35 различитих занимања, највише земљорадника - 225 и 118 радника.

Мада је веома тешко извести до краја анализу школске спреме стрељаних, јер много података недостаје, ипак се може закључити да је образовна структура стрељаних врло висока. Док су нека занимања везана за одговарајућу школску спрему, нека нису. Тако, на пример, свештеници су то могли бити и са средњом школом, али и са факултетом. Извесно је да занатлије, трговци, адвокати, судије, лекари, професори, наставници, учитељи и још нека занимања, нису могли обављати те делатности без одговарајуће школске спреме. За 604 радника и радница нема ближих одредница о школској спреми, али како су већина њих били радници Војно-техничког завода, извесно је да су морали имати одређени ниво техничког знања, стеченог у школи или на интерним курсевима. Према расположивим подацима 59 стрељаних људи имали су факултетско образовање, двојица вишу школу, 197 средњу, 887 занатлијску и 133 трговачку. Како је пре рата, у Краљевини Југославији, основно образовање (четири године) било обавезно, може се претпоставити да није било никога ко није био обухваћен неким нивоом образовања.

Међу стрељанима налази се и изванредан број жена. Према подацима из документације Спомен-музеја „21. октобар“, у ова три дана стрељано је 27 жена, 26 у Крагујевцу 20. и 21. октобра и једна жена у Грошници, која је погинула од залуталог метка за време стрељања. Међутим, овај број, до коначног истраживања сваког појединачног случаја, треба условно прихватити. Аутор ове књиге, као један од сарадника на писању монографије „Жене Шумадије и Поморавља у радничком покрету и НОР“-у, имао је задатак да напише биографије стрељаних жена.

Интересантан случај догодио се приликом истраживања о стрељању две жене, мајке и ћерке: Маслаћ Данице и Надежде. Њихова имена налазила се у првом, „немачком“ списку и касније су преписивана у свим списковима. Истраживањем је утврђено да оне нису стрељане, а да су се њихова имена нашла у списку стрељаних тако што су оне дале комшији своје личне карте. Њихов комшија је стрељан, а њихове личне карте, на

крају, нашле су се пред састављачима списка стрељаних и њихова имена неприкосновено су стајала у овом списку, све до овог истраживања.

Анализа старосне структуре стрељаних пружа врло занимљиве податке. Према подацима најстарији стрељани је Лучић Новак, стар 78 година, а најмлађи стрељани је Драгиша Николић који је рођен 20. децембра 1929. године. Стрељањем су обухваћене 64 генерације (годишта), од 1863. до 1929. године с тим да није стрељан нико рођен 1864, 1866. и 1867. године. Највећи број стрељаних у Крагујевцу рођен је 1910. - 97, док је у селима то 1921. - 23. Заједно, Крагујевац са селима, највећи број стрељаних рођен је 1911. - 108 (93+15). Врло уочљив је мали број стрељаних рођених 1915/6/7/8/9. године. У питању су војни обвезници који су после капитулације, поделивши судбину поражене војске, великом већином били у заробљеништву.

Подаци из прикупљене документације негирају нека опште прихваћена и позната, табуирана мишљења, као што је стрељање „петнаесторо деце од 8 до 12 година“, о стрељању „300 ђака крагујевачке гимназије“, као и о стрељању „7000 људи“. Подаци из документације дају основе за закључак:

- Стрељано је 40 деце (37 у Крагујевцу и троје у селима) српске и ромске националности узраста од 11 до 15 година (рођени 1926/7/8/9. године)

- Стрељан је 261 младић средњошколског узраста (рођени 1922/3/4/5. године) - ученика: Прве и Друге гимназије, Учитељске школе, Грађанске школе, Војно-техничке школе и Занатлијске школе, и оних који припадају овом узрасту, али нису били ученици: земљорадници, радници итд. У Крагујевцу је стрељано 220 младића, а у селима 41 младић. Овом броју треба додати и 16 младића старијих од 19 година (рођени 1920/1. године) за које се зна да су били ученици.

- Сасвим је сигурно да подаци о броју стрељаних не могу бити коначни и да се никада на ово питање не може ставити тачка. Још увек се, додуше врло ретко, током истраживања проналазе подаци о људима који су стрељани, а да никада и нигде до сада нису били уписани као такви. Такође, из списка се бришу поједина имена људи када се документовано утврди да нису стрељани.

Према националној припадности највише стрељаних су Срби, а затим Роми. Због истих презимена није могуће тачно утврдити број једних и других. Такође, зна се да су се многи Роми изјашњавали као Срби. Неколико ромских организација из Крагујевца већ више година покушава да идентификује стрељане Роме, али осим скромног дела поузданих података, све остало је у домену претпоставки и наслуђивања. Следећи

по броју стрељаних су Јевреји. Дуго је на списку било 36 Јевреја, мушкараца и жена, али је тај број допуњен са три нова имена, до којих се дошло на основу истраживања страдања Јевреја у Србији које је извршила Жени Лебл.¹⁷⁴

Према њеним подацима, тројица Јевреја доведени су из Јагодине и стрељани у Крагујевцу. Због тога, данас располажемо са подацима о 39 стрељаних Јевреја. Сви су они стрељани 20. октобра увече, код Централне радионице.

Међу стрељанима има Словенаца (16), Руса (седам), Хрвата (четири), муслимана (три), Македонаца, Чеха и Цинцара. Већина стрељаних Словенаца живели су у Крагујевцу и пре рата радећи у Војној фабрици, али има и избеглица. Један Словенац, избеглица, доведен је из Горњег Милановца са групом талаца које су Немци похватили 15. октобра. Стрељани Руси и Хрвати и пре рата живели су у Крагујевцу. Тешко је утврдити број Македонаца Они су пре рата, поготово они на раду и школовању у Србији носили српска презимена. Интересантно је поминути два захтева синова стрељаних Македонаца да се изврши промена презимена њихових стрељаних очева. Наравно, то није урађено и они су остали са презименима које су тада имали, јер би, у супротном, то било прекрајање историје према новој друштвеној стварности.

У току рата комесар Пензијског фонда урадио је табеле и графикон породица са бројем деце чији су очеви стрељани а били су чланови Пензијског фонда.¹⁷⁵ Мада драгоцени, ови подаци обухватају само један део стрељаних и били су полазна основа за свеобухватно истраживање.

Према расположивим подацима у Крагујевцу је 20. и 21. октобра стрељана 2.381 особа, 2.355 мушкараца и 26 жена. У погледу брачног стања (ожењен, неожењен и непознато) подацима је обухваћено 1.710 мушкараца, док за 645 њих не постоје подаци. Међу стрељанима ожењених има 1.180 (један разведен и два удовца), а неожењених има 530. Од 1.180 ожењених 218 били су без деце, за 16 нема података, а 946 њих имали су од једног до деветоро деце. Највише деце (девет) оставио је иза себе Живојин Јовановић, рођен 1871. године. Укупно, иза 946 стрељаних који су имали деце, остало је 2.131 сироче. После стрељања њихових очева рођено је 20 деце. За шест стрељаних то је било прво дете, за седам друго, за шест треће и за једног четврто дете.

Од 26 стрељаних жена за осам нема ближих података 11 је било удато (једна удовица) и седам неудато. За четири удате жене нема података о броју деце, једна је имала петоро деце, четири двоје и једна удата

174 Ženi Lebl, *Do 'konačnog rešenja' - Jevreji u Srbiji*, Beograd, 2002, 49.

175 AJ, 110-579-64.

и удовица имале су по једно дете. Иза стрељаних жена, према расположивим подацима, остало је 15 деце.

Интересантне податке пружа и анализа места хапшења стрељаних људи. Врло поуздано знамо колико су Немци имали људи у својим рукама пре хапшења 18. октобра и масовног хапшења 20. октобра. У затвору се налазило 53 затвореника.

Већином су то били раније узети таоци, али је било и неколико криминалаца. Пре трећег похода на Горњи Милановац, 13. октобра ухапшено је око 150 људи. Ово хапшење је извршено из безбедносних разлога, а 30 ухапшених поведено је 14. октобра у поход на Горњи Милановац, ради уклањања препрека на путу. Како се радило о таоцима, хапшење ове групе није било насумично. Може се претпоставити да је бар за један број њих постојао списак за хапшење. У принципу, радило се о угледнијим људима. Они су похапшени на послу, код куће или на улици.

Из Горњег Милановца доведено је 125 талаца. Заправо, поведено је 133 талаца, 40 из Горњег Милановца и из села 93 талаца. Али, како је међу таоцима из Милановца било жена (8), њих су негде уз пут пустили кућама. Остали Милановчани, који су доведени у Крагујевац, сви су стрељани. Међутим, има основа да се верује да је Милановчана било више него што се у документима помиње.

Увече, 18. октобра, код својих кућа похапшени су Јевреји, националисти, комунисти, чланови њихових породица и симпатизери. Овој групи припадају и тројица Јевреја који доведени из Јагодине и свештеник Андра Божић, који је ухапшен код куће у Бадњевцу, 19. октобра. Дуго већ обузет мржњом према попу Андри, Марисав Петровић није хтео да пропусти прилику да се обрачуна са њим. Зауставио је блиндирани воз у Бадњевцу, ухапсио Андру Божића и возом га довео у Крагујевац.

После тога, уследило је хапшење 20. октобра. Без икаквог реда, људи су хапшени код кућа, на послу, улици, пијаци, Лепеници, у школи, цркви и другим местима.

Подацима о месту хапшења обухваћено је 1.808 стрељаних, док за 573 лица нема података. Велики број ухапшених код куће (668), упућује на закључак да су многи били без посла после престанка рада Војно-техничког завода. На послу је ухапшено 356 људи, на улици 116, на пијаци 64, у школи 137. Поуздано се зна да је цела група од око 600 радника на регулацији Лепенице ухапшена, али ми у документацији имамо податке за 278 људи. Остали су хапшени у биоскопу, полицији, кафани, општини, суду, код рођака, а према расположивим подацима, један стрељани сам се пријавио.

У селима само 31 лице од 415 стрељаних није ухапшено код куће.

Неки су се затекли на улицама, у кафанама, радњи, у цркви, на њиви, а један је био у гостима, код родбине. Једна жена и један човек погинули су од залуталих метака за време стрељања.

Анализа података о месту рођења стрељаних пружа интересантне податке. Она одражава затечено стање, али и нову ситуацију насталу после избегличког таласа на почетку ратног сукоба у Југославији. Затечено стање пружа слику снажног, динамичног, мултиетничког Крагујевца. Индустијски потенцијал Крагујевца био је привлачан не само за људе из најближег окружења, већ и из свих крајева Југославије, одакле су, долазили образовани и стручни кадрови.

Међу стрељанима у Крагујевцу, рођених Крагујевчана је 723, из непосредног окружења (крагујевачког округа) 877, из Србије 570, из других делова Југославије 183, из иностранства 22 и за шест стрељаних нема података. Међу стрељанима у селима, 300 су рођени у местима стрељања, 59 су из околних села, седморо из Крагујевца, 32 из Србије и 18 из других делова Југославије.

У категоријама „рођени у Југославији“ и „рођени у Србији“ има оних који су и пре рата живели и радили у Крагујевцу, али и избеглица, који су, бежећи од терора окупатора и усташа у Независној Држави Хрватској, спас пронашли у Крагујевцу и околини. На жалост, многи су нашли смрт у овој немачкој одмазди.

Занимљиве податке пружа и анализа према почетном слову презимена и појединачним презименима стрељаних. Једино са почетним словом презимена на „Њ“ нико није стрељан. Укупно, у Крагујевцу и селима, највећи број стрељаних има презиме на „М“ - 523, а затим следи „С“ - 278, „П“ - 253, „Ј“ - 237, „В“ - 193, „Р“ - 189 и тако даље. У Крагујевцу редослед је исти, док се у селима незнатно разликује.

Према појединачном презимену, за Крагујевац и села, највише стрељаних је Јовановића - 101, а затим Ђорђевића - 78, Петровића - 51, Марковића - 46, Николића - 42, Милосављевића - 40, Павловића - 35 и тако даље.

Закључак

Ситуација у окупираној Србији 1941. године јасно упућује на узроке и повод за стрељање. Историјски извори то само потврђују. Шире гледано, узроци стрељања проистичу већ из чињенице да је дошло до рата са Немачком, у створеним условима окупације Србије, и почетка ослободилачке борбе против окупатора. Иако је легитимно право сваког окупираног народа да се бори за слободу, окупатор свуда примењује репресију и одмазду у циљу пацификације окупиране територије. Историјска је истина да је само у Србији од окупатора дат формално-правни основ, кроз наредбу генерала Франца Бемеа, за примену драконских мера одмазде „сто за једног“ према окупираном становништву. Ни у једној окупираној земљи западне Европе није било овакве суровости. Али је било у Белорусији и Русији, било је према Јеврејима. Српски народ у целини, нашао се у групи народа који су били изложени геноцидном уништењу, од стране више држава и њихових геноцидних политика. У таквој ситуацији свака искра у Србији палила је пожар и изазивала сурове одмазде. Те искре, тај повод за одмазду у Крагујевцу, били су немачки губици у борбама са четницима и партизанима 16. октобра 1941. године на Думачи, између Љуљака и Бара.

Међутим, и поред тога што је све кристално јасно, било је много покушаја да се, у узроке и повод за стрељање, унесу и неки други елементи.

Љотићевци, почев од Марисава Петровића, преко њихових историчара и публициста у емиграцији, дали су посебан допринос овоме. По њиховом мишљењу, тај додатни разлог јесте скрнављење лешева убијених немачких војника. У сведочењу 22. децембра 1970. године, Марисав Петровић пише: „И да би трагедија српског народа била што већа у Шумадији, партизани и четници излили су свој сатански бес над немачким погинулим војницима. Погинулима одсекли су полне удове и ставили им у уста. Немци су ову потресну слику фотографисали и послали својим вишим командама“¹⁷⁶ Ова тврдња је, у светлу историјских извора, бесмислена. Таоци, које су Немци повели са собом у Горњи Милановац, сведоче да су Немци покупили своје мртве и рањене и ставили их у камионе. Скрнављење лешева не помињу ни фон Бишофсхаузен, ни мајор Кениг, ниједан штаб ниједне немачке дивизије, па ни генерал Франц Беме. Зашто би они ћутали о томе да се то заиста догодило, када у *Операцијском*

176 Б. М. Карапанџић, *Истина о...*, 124.

дневнику 704. дивизије од 3. октобра, о акцији потерног одељења ради пружања помоћи нападнутој колони на путу Крагујевац - Топола пише: „1 војник нестao, 1 тешки рањеник, а нађен 21 унакажен леш.“¹⁷⁷

Послератни писци и историчари наставили су овај тренд, али додајући, пре свега, идеолошку конотацију овом догађају. Драгољуб Петровић пише: „Према овдашњем стању ствари пре би се могло тврдити да је прави разлог био тај што су Немци сматрали становништво Крагујевца и околине левичарски настројено.“¹⁷⁸

Бранислав Божовић разлоге за стрељање види у томе „што је Крагујевац био раднички центар, што се у њему налазио Војно-технички завод... Томе треба додати окупаторске представе о Крагујевцу као граду буна и револуционарних акција, важном центру српства и средишту Шумадије, леглу комунизма итд.“¹⁷⁹

Благоје Стокић пише да „изгинули и рањени немачки војници нису и узрок овоме (стрељању)“.¹⁸⁰ Они то и нису, они су повод за стрељање.

Неки историографи иду тако далеко да узроке траже чак у Светозару Марковићу и „Црвеном барјаку самоуправе“, у победи комуниста на локалним изборима 1920. године, у Народном фронту слободе, уопште, у некаквој „црвеној“ историји Крагујевца, која је, наводно, била позната Немцима и због тога је Крагујевац морао да плати.

Такође, готово сви ти аутори покушавају да докажу да је Крагујевац намерно изабран и да је Крагујевац требао да буде тај застрашујући пример за целу Србију. Сви полазе од Харалда Турнера и његових речи из реферата од 21. септембра 1941. године: „да је већ из разлога престижа потребно да се крајњом безобзирношћу поступи бар на једном одређеном месту, како би се овим примером застрашили остали делови Србије.“¹⁸¹ Овим речима доказују да се то „једно одређено место“ искључиво односи на Крагујевац. Међутим, Турнер се већ у следећим реченицама одређује шта сматра „крајњом безобзирношћу“, где ту акцију треба спровести и који је циљ те акције: „Моје је лично мишљење да би требало извршити потпуну евакуацију у простору западно од Шапца, у луку између Саве и Дрине... Како је иначе на прагу зима, па ће, дакле, ускоро бити немогућ боравак под ведрим небом у планини, то би потискивање жена и деце у јужније пуне планине представљало за устанике, катастрофу у погледу исхране... Ова акција, на изглед свирепа, једино

177 Зборник, I, 672.

178 Д. Петровић, *Школа злочина*, 143.

179 Б. Божовић, *н. д.*, 241.

180 Б. Стокић, *н. д.*, 225.

181 Зборник., I, 447.

јамчи, по мом уверењу, да ће створити страх и трепет у земљи и да ће због забринутости - да и њихова родбина не прође тако, осветити масу оних који су насилно отерани у устанике, као и њихове сараднике.¹⁸²

Додуше, ово је у колизији и са другим њиховим основним ставом, а то је да су Немци намерно умањили број стрељаних. Јер, ако су Немци хтели да од Крагујевца направе „заstraшујући пример за целу Србију“, логично је да би они, у циљу заstraшивања, чак и увећали број стрељаних.

Међутим, када се од ове трагедије уклоне све примесе разних политичких и идеолошких боја, сви покушаји употребе и злоупотребе овог догађаја, остају само огољене чињенице које су неумољиве. Остају стрељани.

После Другог светског рата, нова власт дала је себи за право да почупа крстаче стрељаних и оскрнави њихове гробове и да повреди најдубља осећања њихових породица. Много година после рата, у истрајавању на броју од 7.000 стрељаних губио се идентитет ових људи. Тако су овим несрећним људима одузета имена и сви су они постали безимени заточеници једног митског броја. У међувремену, изграђен је монументални музеј, меморијални парк и десетина споменика у њему. Можда, наши стрељани суграђани и не траже све то од нас. Можда траже само своје име. Јер свака појединачна смрт човека, иако се утопила у море смрти која је косила тих дана у Крагујевцу и околним селима, ипак је, пре свега, лично страдање. Без имена и презимена, без броја, било би као да никада нису ни живели.

182 Исто.

Извори и литература

1. Извори:

а. необјављени извори

Архив Југославије, фонд Емигрантска влада

Архив Југославије, фонд Државна комисија за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача

Архив Војно-историјског института, фонд Немачка архива – Микротека (Када је аутор истраживао и радио на прикупљању архивске грађе, то је био Архив Војно-историјског института, данас је то Војни архив – *примедба приређивача*)

Архив Народног музеја у Крагујевцу

Архив Спомен-музеја „21. октобар“, фонд Збирка сведочења – изјаве сведока

Архив Спомен-музеја „21. октобар“, фонд Квислиншка архива

Историјски архив Шумадије и Поморавља, Ф –LXXIII НОБ

Стеван Роглић, „Под пролетерском заставом“, необјављен рукопис, „Нова светлост“, Крагујевац.

б. објављени извори

Зборник докумената Народно-ослободилачког рата југословенских народа, I, Београд, 1949.

2. Литература

а. Монографије и остало

Sabrana dela J. B. Tita, VII, Београд, 1977.

Крагујевац 21. октобар 1941, Београд, 1961.

Група аутора, *Србија у рату и револуцији 1941–1945*, Београд, 1976.

Група аутора, *Гимназија „Таковски устанак“ у Горњем Милановцу 1879–1979*, Горњи Милановац, 1979.

Група аутора, *Равногорска историја*, Београд, 1992.

Љубисав Андрић, *Са Десанком Максимовић*, Нови Сад, 1984.

Бранислав Божовић, *Поруке стрељаног града*, Београд, 1966.

Milan Borković, *Kontrarevolucija u Srbiji 1941-1944*, I, Београд, 1979.

Venceslav Glišić, *Teror i zločini Nemačke u Srbiji 1941–1945*, Београд, 1970.

Веселин Ђуретић, *Савезници и југословенска ратна драма*, I, Београд, 1992, 105-106.

- Сергије Живановић, *Трећи српски устанак*, Крагујевац, 2000.
- Васа Казимировић, *Србија и Југославија 1941–1945*, III, Крагујевац, 1995.
- Боривоје М. Карапанџић, *Српски добровољци 1941–1981*, Кливленд, 1981.
- Боривоје М. Карапанџић, *Истина о крагујевачкој трагедији 21. октобра 1941*, Београд, 1991.
- Ženi Lebl, *Do 'konačnog rešenja' – Jevreji u Srbiji*, Београд, 2002.
- Светислав Максимовић, *Они су нас убијали*, Крагујевац, 1991.
- Јован Марјановић, *Dražа Mihailović između Britanaca i Nemaca*, Ljubljana, 1979.
- Nikola Milovanović, *Vojni puč i 27. mart 1941*, Београд, 1981.
- Мирко Милојковић, *Једна младост у Србији*, Београд, 1978.
- Branko Petranović, *Revolucija i kontrarevolucija u Jugoslaviji (1941–1945)*, I, Београд, 1983.
- Branko Petranović i Sava Dautović, *Jugoslovenska revolucija i SSSR (1941–1945)*, Београд, 1988.
- Драгољуб Петровић, *Први на родној грудџи*, I, Београд, 1966.
- Драгољуб Петровић, *Школа злочина*, Београд, 1968
- Драгољуб Петровић, *Цвет у лобањи*, Београд, 1970.
- Драгољуб Петровић, *Преживели оптужују*, Београд, 1966.
- Живомир Спасић, *Хероина Нада Наумовић*, Београд, 1990.
- Миодраг Стојиловић, *Крагујевац октобар 1941*, Крагујевац, 1996.
- Благоје Стокић, *Крагујевац у устанку и револуцији 1941*, Крагујевац, 1981.
- Velimir Terzić, *Slom Kraljevine Jugoslavije 1941*, II, Београд, 1984.
- Слободан Ђировић, *Гружа у четницима*, Крагујевац, 2000.

Срби!

Још једном у својој заиста бурној и често трагичној историји доживели смо да хорде завојевача поробе нашу земљу, да расчерече живо тело нашега народа и поведу крваво коло преко наших села и градова.

Доживели смо још једно Косово, али неславно и срамно.

Расплакале су се душе витезова **и ОНИХ** знаних делија који су столећима падали у борби за народно ослобођење и уједињење по нашим кланцима и гудурама. Расплакале су се душе Карађорђа, Хајдук Вељка, Краља Ослободиоца и Краља Витеза, Војводе Путника, Степе и Мишића над нашом неславном прошлошћу.

Али, када је изгледало да је све окаљано и све пало, остала је још једна застава чиста и светла. То је она застава која је пркосно ношена у борби за слободу од Косова кроз читавих 500 година робовања и под којом су се под разним именима: **Хајдука, Ускока и Четника**, скупљали људи увек истога духа и мисли: **Све су то били осветници и борци негладомљивог духа, који су носили у срцу једну девизу:**

Слобода или смрт!

Под том, четничком заставом, која се, после априлске катастрофе, са свом својом лепотом залепршала управо на земљишту где је некада почела да се ствара Немањинка држава, нашли су се поново борци који су више волели смрт него живот у ропству. Под тим знамењем извојевана је слобода појединих крајева. Под тим знамењем данас се боре хиљаде за слободу своје браће и поробљене Отаџбине.

Браћо!

Општа се кућа општински гради!

Слобода је цвеће које нице из крви бораца и мученика!

Зато Вас све позивамо у борбу под нашом славном четничком заставом!

Кога мучи стид због нашег срамног пораза - томе је место међу четницима!

Ко не жали дати живот за слободу народа и Отаџбине - тај нека ступи под нашу заставу!

У чијим грудима куца топло Српско срце - тај нека дође к нама!

У чијим жилама тече, врућа крв Обилића и Хајдук Вељка - нека ступи у четничке редове.

С ВЕРОМ У БОГА ЗА КРАЉА И ОТАЏБИНУ!

ЖИВЕО КРАЉ - ЖИВЕЛА СЛОБОДА!

**Команда Четничких Одрета
Југословенске Војске.**

Позив на устанак Команде четничких одреда југословенске војске,
лето 1941. године

Op. Por. 51
1941

NARODI JUGOSLAVIJE: Srbi, Hrvati, Slovenci, Crnogorci, Makedonci i drugi...

Već proko tri nedjelje bije se najveća i najkrvavija bitka u historiji svijeta. S jedne strane nastaju divlji fašistički čopori Hitlera, koji kao izgledniji psi krvavih gubica i isplašenih jastika čine očajne napore da se dočepaju onih ogromnih bogatstava koja su sebi stvorili u znoju i koži svoga miroljubivi narodi Sovjetskog Saveza. S druge strane bori se sa dosada nevidjenim junastvom i samopokrtvovanjem herojska Crvena Armija digao se čitav sovjetski narod na poziv svoga velikog i genijalnog vođe Kruha Staljinna da odbrani svoju zemlju, da uništi krvave fašističke hijeme, koja se uzudiše da napadnu na miroljubivu ovatnu zemlju, na njegov miran rad, na njegovu kulturu, na njegovo blagostanje.

RADNICI, SELJACI I GRADJANI JUGOSLAVIJE!

Pesatvimo sebi pitanje: da li se narodi Sovjetskog Saveza bore samo za sebe? Da li se ta njihova džinovska borba protiv fašističkih osvajača tiče samo njih? Ne, ona se tiče i nas, ona se tiče svih porobljenih naroda, ona se tiče svih onih kojima prijete opasnost porobljavanja, ona se tiče čitavog kulturnog svijeta. Može li i jedan danas kulturni čovjek zaravoga razuma vjerovati u glupe laži fašističkih krvopija i osvajača kako se oni tobože bore protiv boljševizma, za dobro evropskih naroda. Ne, u te nove laži fašističkih glavoveza danas više niko ne vjeruje. Uvijek su ti banditi našli neki lažni izgovor kad god su napali ili porobili neku zemlju, ali najgluplja i najprozirnija laž jeste njihov izgovor za napad na Sovjetski Savez. Čitav kulturni svijet: svi narodi porobljenih zemalja, narodi Engleske, Amerike itd. sa prezrenjem odbacuju te najnovije laži Hitlerove fašističke bande i šušće njihovih vjernih pasa u porobljenim zemljama. Svi ti narodi simpatišu, dive se herojskoj borbi Crvene Armije i spremni su da pomažu pravednu borbu Sovjetskog Saveza, jer su danas svijesni toga da je ta borba sovjetskog naroda ujedno i njihova borba; oni su svijesni toga da je ta borba na život i smrt protiv najvećeg neprijatelja čovječanske slobode, kulture i napretka. U čitavom svijetu danas je već stvoron jedinstven front svih demokratskih progresivnih snaga u borbi protiv mraka i ropstva - protiv fašizma.

NARODI JUGOSLAVIJE: SRBI, HRVATI, SLOVENCI, CRNOGORCI, MAKEDONCI I drugi...

Vaša je zemlja porobljena i opljačkana od tih istih zločinaca koji se držuše da dignu svoje okrvavljene kandže na Sovjetski Savez. Vi ste bili pobijedjeni u ratu, ali niste pokoreni. Slavne tradicije borbi za pravdu i slobodu vaših djedova ne smiju biti zaboravljene. Sada je vrijeme da pokružete da ste dostojni potomci svojih slavnih predaka. Sada je vrijeme, SADA JE KUĆNOU ČAS DA SE DIGNETE SVI KAO JEDAN U BOJ PROTIV OKUPATORA I NJIHOVIH DOMAĆIH SLUGU KRVIKA NASTIH NARODA. Ne prezajte ni pred kakvim terorom neprijatelja. Na teror odgovarajte masovnim udarom po najosjetljivijim tačkama fašističkih okupatorskih bandita. Uništavajte sve - sve što koristi fašističkim osvajačima. Ne dozvolimo da naše željeznice prevoze ratni materijal i druga sredstva koja služe fašističkim hordama u njihovoj borbi protiv Sovjetskog Saveza. Stvorimo od naše zemlje opsjednutu tvrđavu za fašističke osvajače.

S R B I I

Vaši najbolji sinovi već se bore po brdima protiv fašističkih ugnjetaca. No to nije dovoljno, čitav srpski narod mora da pomaže te bore i njihovu borbu. Svi oni koji mogu i koji su sposobni neka stupaju u partizanske odrede.

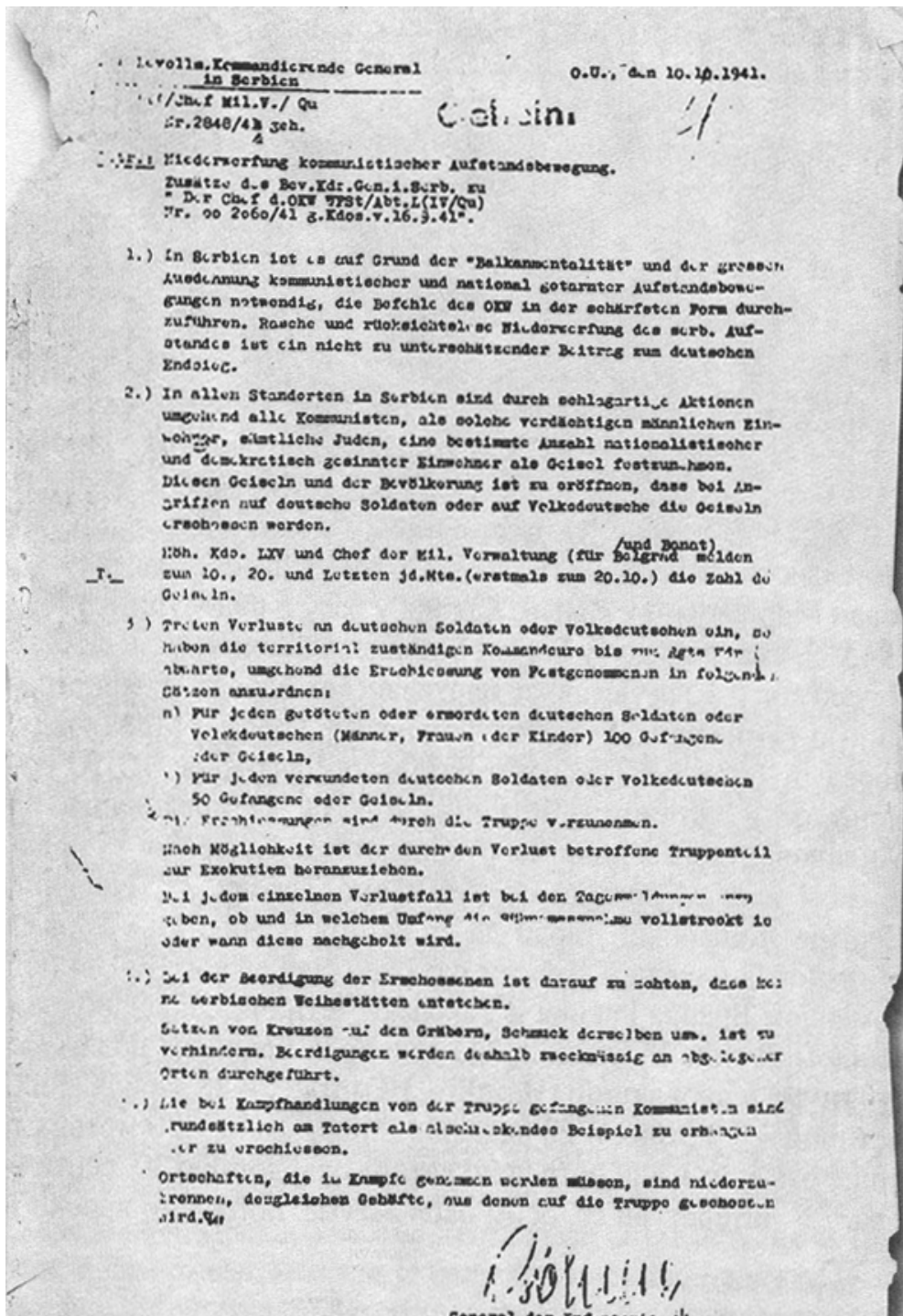
Fašistički okupatori osjeđaju taj snažni otpor srpskog naroda i zato nastoje, da po svaku cijenu stvore od domaćih naroda svoje oružje, svoju potporu. Oni su tu potporu našli u prezrenom izdajici Ljotiću, u takozvanim komesarima na čelu sa krvnikom Ačimovićem, oni su tu potporu našli u šušci policijskih pasa kao što su: Dragi Jovanović, Vučković, Bečarević, Kosmajac i drugi. Ti izrodi srpstva hvataju po ulicama i kućama komuniste i druge narodne bore koji se bore za tvoju slobodu i predaju ih u ruke fašističkih osvajača koji porobiše i opljačkase tvoju zemlju. Oni strojaju u masama te tvoje sinove.

Srpski narode, šta su zaslužili ti izrodi? Zaslužili su ne samo tvoje prezir, nego i spasnu smrt izdajica koja ih mora prije ili kasnije stići. Sbi

fašističke zamaze.

12 jula 1941 god.

CENTRALNI KOMITET
KOMUNISTIČKE PARTIJE JUGOSLAVIJE



Наредба генерала Франца Бемеа од 14.10.1941. године

Höheres Kommando s.b.V.LXV
Abt.Ia Nr.893/41 geh.

St.Qu., den 10.10.1941.

Geheim

Verordnungen.

688

An

717. Inf.Div.

6.66
1

- 1.) III / 749 verstärkt durch einen Zug Art. und 4 Panzer sind am 14.10.41 von Kragujevac nach Gor.Milanovac in Marsch zu setzen. Lt. Lachmann nimmt mit seinen Hotchkiss an dem Unternehmen teil. 3 weitere Panzer werden von Belgrad aus zugeführt.
- 2.) Auftragsmäßig in Gor. Milanovac sind für die gefangengenommenen Lds. Schts. 240 Geiseln festzunehmen und nach Kragujevac zu bringen. Der Ort Gor.Milanovac ist abzubrennen. Die zwischen Kragujevac und Gor.Milanovac beim letzten Unternehmen stehen gelassenen 2 Hotchkiss sind nach Kragujevac einzuschleppen.

Der Division bleibt es freigestellt ~~ein kleineres Unternehmen mit eigenen Kräften durchzuführen.~~

- I. Die Unterstellung des Reg.States 724 und I./724 wird voraussichtlich ab ~~18.10.41~~ aufgehoben werden.

18.10.41.

Höheres Kommando s.b.V.LXV
Abt.Ia Nr.893/41 geh.

D

Eingegangen: 10.10.41 Uhr 14:15
 Erledigt: 10.10.41 Uhr 19:40
 Vermerke
 Fernschreibstelle *M/W/1 Nam.*

+++ 1940 EIN 1040 EIN
 BEZUGSLOS GEHEIM RUECKL HKNXU+++
 BEZUGSLOS GEHEIM RUECKL HKNXU+++

Наредба о новој акцији

<p>STANDORTKOMMANDANTUR KRAGUJEVAC</p> <p>Bekanntmachung</p> <p>Die Folgen und militärischen Überfälle in der vergangenen Woche auf deutsche Soldaten, wobei 30 getötet und 26 verwundet wurden, müssen geahndet werden.</p> <p>Es werden deshalb für jeden getöteten deutschen Soldaten 100 und für jeden verwundeten 50 Landbevölkerung u. zw. vor allem Kommunisten, Banditen und deren Helfershelfer, zusammen 2.500, erschossen.</p> <p>In Zukunft wird bei jedem ähnlichen Fall, sei es auch nur ein Selbstmord, mit gleicher Strenge durchgegriffen werden.</p> <p><i>Der Standortälteste.</i></p>	<p>МЕСНА КОМАНДИАНТУРА КРАГУЈЕВАЦ</p> <p>ОБЗНАНА</p> <p>Кућавици и подмукли препади у току прошле недеље на немачке војнике којом приликом је погинуло 10 а рањено 26 немачких војника, морали су бити кажњени.</p> <p>Због тога је за сваког погинулог немачког војника стрељано 100, а за сваког рањеног 50 становника и то пре свега комуниста, бандита и њихових помагача, укупно 2500.</p> <p>У будуће ће се за сваки сличан случај, па било то само саботажа, поступити са истом строшћу.</p> <p><i>Старешина месне Команде</i></p>
--	--

I./I.R. 724

O.U., den 27.10.41.

Bericht über den Einsatz des I./I.R. 724
Für die Zeit vom 17.10. - 25.10.1941.

I. Allgemeines: Das Btl. stellte während der Abwesenheit des III./I.R. 749 (Sühneaktion in Milanovac) sämtliche Wachen des Standortes in einer Stärke von 0:21:20L. die Reste der Kpn. wurden teils als Begleitkommandos, teils zur Erkundung in die nähere Umgebung angesetzt. In dieser Zeit mußten große Anstrengungen von den Angehörigen des Btl. gefordert werden.
 Am 26.10.41. übernahm das III./I.R. 749 sämtliche Wachen des Standortes. Mit dem Einrücken einer Kp. der Neditzsbewegung in Kragujevac erhielt das Btl. eine wesentliche Unterstützung im Kampf gegen kommunistische Banden. Diese Leute zeigen einen besonderen Eifer und Schneid und haben bereits in der Bekämpfung der Banden wesentliche Erfolge erzielt. Mit dem Eintritt schlechter Wetterlage hat die Tätigkeit der Banden stark nachgelassen.

II. Im Besonderen ist zu berichten:

Die Bahnstrecke Kragujevac-Lapovo und die Zufahrtsstraßen nach Kragujevac unterliegen dauernden Zerstörungen durch Banden.

- 17.10.41.: Bahnstrecke zwischen Jovanovac und Milanovac an mehreren Stellen unterbrochen. 2 Gruppen stellen Schutz für Ausbesserungsarbeiten.
 Weitere 2 Gruppen werden zur Erkundung der Brücke bei Petrovac angesetzt. Es wurde festgestellt, daß bei Sprengung der Brücke eine Fliegerbombe von ca. 150 kg nicht detoniert war. Sie wurde von einem Oberfeuerwerker des Feldzeug-Btl. 18 zur Explosion gebracht.
- 18.10.41.: Bahnstrecke nach Lapovo ist wieder an mehreren Stellen gesprengt. Bis zu 30 m Geleise wurden entfernt und die Ebschung hinuntergeworfen. Am Abend werden 66 listenmäßig aufgeführte Kommunisten und Juden verhaftet und ins Beutelager eingeliefert.

Laut Div.-Befehl müssen die 9 Toten und 26 Verwundeten des III./I.R. 749 gerächt werden. Demzufolge wird in der Zeit vom 19.10.-21.10. die Gefangennahme und Erschießung der entsprechenden Anzahl männlicher Bevölkerung durchgeführt.

19.10.41.: I./724 führt mit 3. Kp. und 50 Mann des Feldzeug-Btl. 18 die Aktion in Grosnica durch. Es werden 245 Männer erschossen und das Dorf abgebrannt. Munition wurde an verschiedenen Stellen, so auch auf dem Kirchturm gefunden.
 III./749 erschöß 182 Männer in Maškovac.

20.10.41.: Es werden ca. 200 Männer aus Kragujevac im Alter von 16 - 50 Jahren verhaftet. Am Abend werden die am 18.10. verhafteten Kommunisten und Juden und 53 Straßengefangene aus dem Ortsgefängnis Kragujevac hinter dem Beutelager erschossen.

66
 53
 119

- 2 -

ausgegeben...
 lassung von 3 Toten zurück. Eigene Verluste: keine, 8 Verwundete bei den Neditzshanhängern.

Die nächsten Tage (24. und 25.10.) stehen im Zeichen der MG.-Ausbildung und des Stellungsbaues zur Verteidigung von Kragujevac. Am 25.10.41. stellt das gesamte Btl. zur Besprechung der Vorkommnisse der letzten Tage auf dem Platz der Art.-Kaserne.

H. K.

König
 Major u. Btl.-Kdr.

III./
 Standortes
 als
 lung ange-
 Angehöri-

des Stand-
 in Kragu-
 Kampf
 onderen
 Banden
 Wetter-

nach
 in.
 in mehre-
 huts für
 ke bei
 bei
 150 kg
 uer-
 ht.

Stellen
 und die
 listenmä-
 und ins

III./
 19.10.-
 en An-

g-Btl. 18
 ner er-
 an
 ge-

ber von
 am 18.10.
 gefange-
 Beute-

g der

Serben
 Tage
 g. Se-

einen
 wiesen

meldet,
 er
 sen

wird
 rufen

Neditzsh-
 toben

ther,
 her-

Zurück-

Посланица оним у шумама...

ВАС СМЕ, КОЈИ ОСТАВИСТЕ СВОЈЕ СРПСКЕ ДОМОВЕ, ВАС СМЕ, КОЈИ ИЗВЕДУДИТЕ ГУБИНИКА ПРОБАВАЈУЋА, ВАС СМЕ, ТОЛИКО ЗА ПРОВОДИТЕ СВОЈЕ РОДНОМ НАРОДУ, ВАС СМЕ, КОЈИ ИЛИ НЕ ВИДИТЕ ИЛИ НЕЖЕТЕ ДА ВИДИТЕ ДА ИЛИ И ОСТАЛИ САМО ЖРТИ И ЛОНДОНА И МОСКВЕ, ОНТАМ.

ЗАШТО СЕ БОРИТЕ? ЗАШТО ПРОЛИВАТЕ СВОЈУ КРВУ? СРПСКИ КРВ? ЗАР НИЈЕ БИЛО ДОСТА ЖРТАВА И КРВИ, ДАВА И СЪУ? ЗАШТО ЗАВНАТЕ У ПРВО И ВАШЕ И ДРУГЕ СРПСКЕ МАЖЕ, ЖЕНЕ И СЕСТРЕ? ЗАШТО НЕДУЖНО ДИТЕ ДВАТЕ СИРОЧИЦА? ЗАШТО? ЗБОГ КОГА?

I БЕДИМАНО ЈЕ ТО ШТО РАДИТЕ.

ДА ЗНАМ ШТА ВАС БОЛЕ, ДА ЗНАМ ШТА ВИ ХОТЕТЕ ДА ИЗБОРИТЕ, УЗАЛУД НЕМАТЕ ЗА ТО ВИ НИ ОНАЈ НИ СТАВА, СЛОБОДА ЈЕ ОВО ШТО ЈЕ НАДПРАВЕ ВАША И СРПСКОМ НАРОДУ, ВИ СМО ЈЕ ИЗГУБИЛИ, НА ТАЈ НАЧИН КО-ВИ ХОТЕТЕ ДА ЈЕ ПОВРАТИТЕ, НЕ МОЖЕТЕ, ИЛИ ТРЕБА ПОВРАТИТИ ДАНАС НЕ ОНАГОМ, НО НАМЕЉУ. НЕ РУШЕЊЕМ, СТВАРАЊЕМ, НИ СМО С ЛУДЕ ГЛАВЕ ИЗГУБИЛИ ЦАРСТВО, САД ХОТЕТЕ С ЛУДЕ ГЛАВЕ ДА ИЗГУБИМО И НАРОД.

ВИ ВАШОМ БЕДУЖНОМ АКЦИЈОМ САМО ИЗНАВЈАТЕ ОДНАЗДУ ОКУПАТОРА, ЗА ЈЕДНУ ГЛАВУ НЕМАЧКУ УЗИМА СРПСКИХ, ЈЕ ЛИ ТО ХОТЕТЕ ВИ? ЖЕЛИТЕ ЛИ ВИ ИСТРЕБИТИ СРПСКОГ НАРОДА? КАЖИТЕ ШТА ВИ ХОТЕТЕ? КО-ДАЈ ВИ БЕЖИТЕ У ШУМЈУ, А ОСТАВАЈТЕ НЕЗАШТИЋЕНИ СВОЈЕ ЖИВЕ И ДРАГЕ, РОДИТЕЉЕ И ПОРОДИЦЕ, СЕЛО И ХОТЕТЕ ЛИ НИХ ДА ДОВЕДЕТЕ У ОБАКОСТ?

ЗНАТЕ ЛИ КОЛКО ТЕ РАТ ТРАЈАТИ? МОЖЕ ЛИ СРПСКИ НАРОД ТО ДА ИЗДРЖИ? ЗА ПРВОМ ОДНАЗЛОМ ДОМН МЕ А, ТРЕБА, ПА РЕДОМ, СРЕЊА БИМЕ СВЕ МАЈЕ, И ОДА КАДА БУДЕ ТРЕБАЛО ДА СЕ ЧУЈЕ ГЛАС СРПСКОГ НАРОДА, МЕ ОН БИТИ НЕМОЖАН, НЕГА ТЕ ОКОЛИНИ СУ СЕДИ ВАДАЧАТИ, КАО ШТО СУ ГА И НАДЗУДРИЛИ.

ШТА СТЕ ВОСТИЛИ ДОСАДАШНОМ СВОЈОМ АКЦИЈОМ? САМО ЗЛО, САМО УНИШТАВАЊЕ, САМО БЕЗПРОНЕ УТА-СРПСКЕ ЖИВОТЕ, САМО ТЕШКО ПРОЛИВЕНУ КРВ, СРПСКУ КРВ.

БОГАТУ МАЧУ, ПОСЕРИНО, КРАЉЕРО, ЧАЧА, ГОРЊИМ ИМАЛОВОЦИ, РУДИНИ И Т. Д. ПРЕТВОРИЛИ СТЕ У РАТНА ЧИСТА, ПРЕПРОТЕ ЖРТИ, КОЈЕ СУ ОД ВАС НАЦИОНАЛ КОМУНИСТА КАКО СЕ ВИ НАЗИВАТЕ ПАЛЕ КОД КРУШЕВИЦА, УГЛЕЦА И КРАЉЕВА, ПА ЗАР ТЕТЕ ТАКО ДАЉЕ? ЗАР МЕ ТЕ ЈОШ ДА НАСТАВЉАТЕ ЈАКОВО БОРБУ КОЈА УНИШТАВА И НАРОД?

ЗНАТЕ ЛИ КОЛКО ЈЕ САМО СИРОЧИЦА ОСТАЛО БЕЗ РОДИТЕЉА? ШТА МОВО СА НИМА? ОНИ СУ БЕЗ ЗАШТИТ-ДОМОВИ СУ НИХОВИ ИЗБОРИ, ОГНИШТЕ СЕ ПАСИЛО.

ХОТЕТЕ ЛИ ОВАКО ДАЉЕ?

ЈЕ ЛИ ТО БЕДУЖЉЕ? ЈЕ ЛИ ТО ОШТЕ ЛУДИНИ ИЛИ НАМ ЈЕ СТАДИН ТОЛИКО ДРАГ ДА ЗА НЕГА ХОТЕТЕ ШЕО ХИ НАРОД ДА ЖРТОВАТЕ.

ДОСТА ЈЕ БИЛО КРВИ И ЖРТАВА, ДОСТА ЈЕ БИЛО СТРАДАЊА СРПСКОГ НАРОДА, ДОСТА ЊЕГОВОГ УНИШТАВАЊА, ШТЕ ОРУЖЈЕ, ДОЛАЗИ ЗИМА, А ВИ СТЕ ГОЛИ, ШУМА ЈЕ ЗИМН РЪВА МАЈА, ВРАТИТЕ СЕ СЕЛО, ДИТЕ СВОЈО, РОД-ИМА СВОЈИМ, ЗАР НЕ ВИДИТЕ ДА ЈЕ СРПСКИ НАРОД ИЉ ПРОЦЕПЕН.

ЗНАТЕ ЛИ ШТА ЈЕ ДАНАС НАМА НЕОПОХОДНО ИСПРЕМО?

НИР, САМО НИР, ПОТРУНИ НИР ДА ВИДАМО ПРИЛОЖЕ ЈАКЕ НАШЕ И ПРЕДУБОВЕ РАЈЕ НАШЕ.

НЕ ЗАВНАЈТЕ ДАЈЕ У ПРВО ИЛИ НЕСРЕЋНИ НАРОД, НЕКА ЗАР У ОВОМ ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕЋЕТКУ ВАШЕ СРЦЕ ЗА-ЈЕДНОМ И ЗА НЕГА, ДОСТА СУ ВАМ УИ И ВАШЕ СМЕ БИЛИ ОКАМЕЊЕНИ, ОКАМЕЊАНИ ПАКЛЕНОМ ДРЕКОМ ЛОН-ДОНА И МОСКОВСКИХ ОБСЕДИТЕЉА.

СКИНИТЕ ТУ ПРВУ КОПРЕНУ СА ВАШИХ ОЧВ, ПОГЛЕДАЈТЕ ОКО СЕБЕ, ЧУЈТЕ, НЕ ОГУШУЈЕ СЕ О ГЛАС СР-РАДЖИ, О ГЛАС СРПСКОГ СРЦА.

ДА ВАС ПОЗИВАМ, ПОЛОЖИТЕ ОРУЖЈЕ, ВЛАДА МЕ УЧИНИТИ СМЕ ДА СЕ ГРЕШКЕ И ГРЕШОВИ ВАШИ ОПОСТЕ, ДА АНЕ ВАШЕ, ЛУДОМ ГЛАВОМ ДОБИЈЕТЕ, ИДЛЕЧЕ, ДА СЕ ВИ ПРИХВАТИТЕ И ЗЕРНИТЕ ДО СУЂЕНОГ ДАНА, А СУЂЕНИ ДОБА МЕ ПО НЕУМИТНОМ ТОКУ ИСТОРИЈЕ, ВИ СТЕ БИЛИ ДО САДА СМЕ ЧИНИЛИ ДА СРПСКИ НАРОД ПОСТАМЕ НЕМО-ОНДА КАДА ТРЕБА ДА КАЖЕ ИЖИКО РЕЧ И КАДА ТРЕБА ДА ОБЕЗБЕДИ СВОЈУ БУДУЊНОСТ.

НА ВАС МЕ ПАСТИ ОДГОВОРНОСТ ШТО СТЕ БИЛИ НАЛИ У ВЕЛИКИМ ТРЕЋЕТИЦАМА, ШТО СТЕ БИЛИ СЛЕДИ КОД У, ТЕ ИВСТЕ ВИДЕЛИ ЈАСНО И БИСТРО ДОГАЂАЈЕ, ЗАР ОРАО ЈЕ СРПСКИ НАРОД УРЕХ ГЛЕДАО НАПРЕД У ДОГАЂАЈЕ, ТЕ ИМАЛИ ХОРИЗОНТ КРТИЦЕ, ВАШЕ СУ УИИ БИЈЕ ИТВОРЕНЕ ЗА УЗАЛУД ВАМ СЛАТЕ КРИКЕ СРПСТВА.

САМО СРПСКОМ НАРОДУ СТЕ ВИ ЛУЖИМ СЛУЖБИ И НИКОМЕ ВИШЕ, НЕ ПОВОДИТЕ СЕ ЗА НЕБАВЕЛИНИ МОЛГО-А КОЖАКВИХ ЛОРДОВА, САМОЖИВАЦА БЕЗ ЛУЖЕ И СРЦА, БЕЗ ИКАВКОГ ОСЕЂАЊА ЗА ОСТАНАК НАШЕГ НАРОДА.

ОПЕТ ВАМ КАЖЕМ:

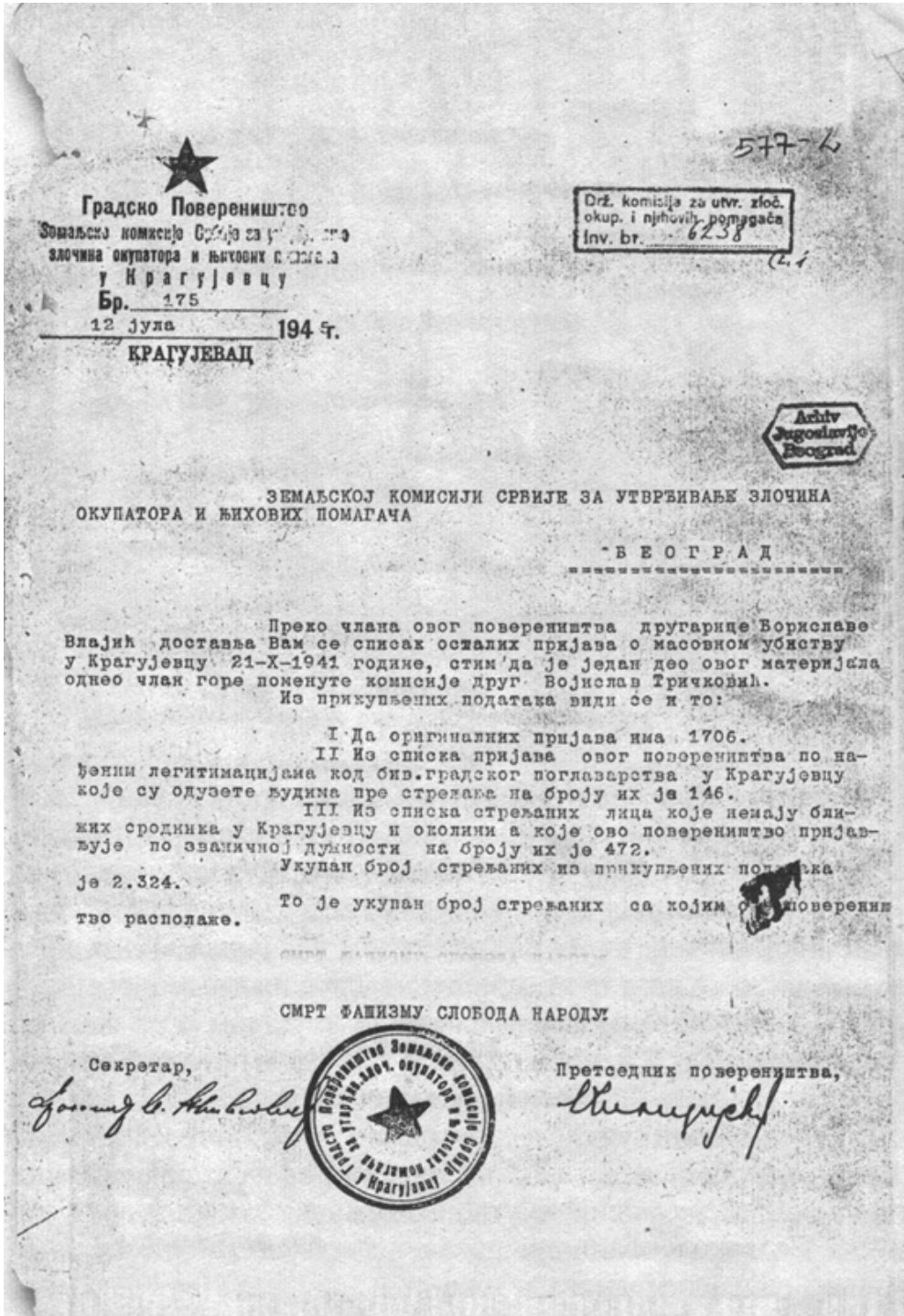
НИСЛИТЕ САМО СВОЈОМ СРПСКОМ ГЛАВОМ И СРПСКИМ МОЛГОМ, ОВО ВАМ ГОВОРИ ВАШ СТАРН РАТНИ ДРУГ, КОМАНДАНТ И У ПРВОМ И У ОВОМ СВЕТКОМ РАТУ.

КАШЕТЕ К ЊЕМО, ОН ЈЕ ВАШ И ДРУГ И ПРИЈАТЕЉ, И ЗАШТИТНИК И КОМАНДАНТ, А ВИШЕ ОД СЕГА И ДУШОМ ШЕО СРПАН.

ПРЕДСЕДНИК СРПСКЕ ВЛАДЕ
АРМИЈСКИ ГЕНЕРАЛ

МИЛАН Ђ. НЕДИЋ

Проглас Милана Недића



Извештај Градског повереништва од 12. јула 1945. године

ГРАДСКО ПОГЛАВАРСТВО
Града Крагујевца
Бр.34547
22 новембра 1941 год.
У КРАГУЈЕВЦУ

579-59
Одл. комисија за ств. злог.
случ. и општег интереса
Inv. br. 7937



18916

На молбу г-ђе Зоре Кубуро-
вић, удове из Крагујевца, а на место
Драгине Радојичића и Миодрага Николи-
ћа, оба из Крагујевца, а на основу §
96 Закона о град.општинама и Закона
о таксама, - Градско Поглаварство
Града Крагујевца издаје јој ово:

У В Е Р Е Њ Е

Да је молилац нук Чедомир
Кубуровић из Крагујевца, заклето
гинуо несрећним случајем 21 ок-
бра 1941 године.....
по завештању седлар Војводе
ког Завода.....
Уверење јој се ово издаје
да регулисања породичне неке

За секретара
чиновник,
Жив. Павловић, с.р.

Претседник Градске Општине,
Р. Швобод, с.р.

(М.П.)

Да је извод из уверења Бр.34547/41 год. враћен својо
оригиналу, који се налази у архиви фонда под Бр.3247/41 год. као
да Градско Поглаварство у Крагујевцу издаје уверења по овоме об-
зру за оне грађане који су стрељани 21 октобра 1941 год., а чија с-
писма не налазе у списку стрељаних, кога су сачиниле некако збу-
у Крагујевцу, ТРПД:



КОМЕСАР СОЦИЈА,
Др. Златко Милићковић

Уверење о смрти

Књига умрлих
страна књиге 40
Текући број 355

174-58

Drž. komisija za izv. rod. okup. i njihovu registraciju
Inv. br. 219

ИЗВОД
1916

из књиге за уписивање УМРЛИХ српске православне цркве Крагује храма Усп.Пресв.Богород.у Крагујевцу;општине Крагујевачке,срез Краг. Бановине Дунавске.

1	Презиме, име, занимање, пол и брачно стање умрлога	ЛУБОМИР ЂИРИЋ, бив.ковач
a)	код супруге и удове:презиме, име, занимање и место становања почившег супруга	ВТЗ.из Крагујевца
b)	код деце:презиме, име, занимање и место становања родитеља	окољски мушки
2	Место где је умро(ла,до)	КРАГУЈЕВАЦ
3	Година, месец, дан и час смрти	1941 г.ОКТОБАР 8/21 пре ПОДНЕ
4	Година, месец и дан сахране	1941 г.ОКТОБАР 9/22
5	Место и гробље сахране	КРАГУЈЕВАЦ
6	Место рођења	СВЕТЛИН
7	Година, месец и дан рођења	ст.33 г.
8	Узрок смрти	погибе несретним случајем
9	Презиме и име свештеника који је опело извршио	
10	Да ли је умрли исповећен и причешћен	није
11	П Р И М Е Д Б А	По узерету Бр.37696/41 год.

Да је овај извод из књиге за уписивање умрлих Крагујев.храма усп.Пресв.Богородице у свему веран своје оригиналу овераван својим потписом и црквеним печатом.

Бр.355
11-XII-1941 г.
у Крагујевцу (М.П.)

Парох
парохије Крагујевачко
Јереј:Диме Обрадовић,с.р.

Да је овај извод веран своје оригиналу, који се налази у архиви Фонда у предмету Бр.3852/41 г.као и да парохија крагујевачка издаје изводе из књиге умрлих на основи уписа Градског Поглаварства - ТВРЛИ:

КОМЕСАР ФОНДА,
Др. Јанко Миличић

Извод из књиге умрлих

ДРУГИ ДЕО

СТРЕЉАНИ У ГРОШНИЦИ

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1	Адамовић	Милана	Миладин	1882	Крагујевац	столар
2	Александровић	Које	Петар	1909	Крагујевац	каменорезац
3	Алексић	Милана	Никола	1913	Госпић	свештеник
4	Андрић	Милоја	Милосав	1893	Чантавир	црквени служ.
5	Анђелковић		Љубомир	1891	Грошница	земљорадник
6	Арсић		Станоје	1892	Грошница	земљорадник
7	Божовић	Стојадина	Љубомир	1886	Грошница	земљорадник
8	Божовић	Стојадина	Милентије	1891	Грошница	радник
9	Божовић	Арсенија	Радоје	1911	Грошница	подофицир
10	Божовић	Петра	Радојица	1890	Грошница	земљорадник
11	Бојовић	Михаила	Драгослав	1914	Грошница	земљорадник
12	Бошковић	Косте	Драгомир	1906	Грошница	радник
13	Бошковић	Михаила	Милош	1898	Грошница	радник
14	Бошковић	Павла	Радисав	1889	Грошница	земљорадник
15	Бошковић	Велисава	Светислав	1915	Грошница	трговац
16	Бошњакровић	Радисава	Војислав	1921	Грошница	земљорадник
17	Бошњакровић	Радисава	Драго	1906	Грошница	земљорадник
18	Варјачић	Ранка	Божидар	1881	Грошница	земљорадник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
19	Вујовић	Милоја	Радисав	1892	Грошница	земљорадник
20	Вуковић	Живојина	Велимир	1881	Грошница	радник
21	Вукановић	Филипа	Тихомир	1893	Вињаште	земљорадник
22	Вукановић	Тодора	Живадин	1892	Грошница	радник
23	Вученовић	Ђуре	Вукашин	1925	Ердеч	ученик
24	Вученовић	Јосипа	Јован	1881	Кољани	земљорадник
25	Вученовић	Симе	Јован	1893	Врлике	земљорадник
26	Вученовић	Симе	Лазар	1889	Врлике	радник
27	Вученовић	Јосипа	Сима	1891	Кољани	радник
28	Вученовић	Марка	Сима	1911	Врлике	радник
29	Вучковић	Марка	Војислав	1904	Грошница	кафеџија
30	Вучковић	Војислава	Добривоје	1905	Грошници	трговац
31	Вучковић	Јована	Драгољуб	1884	Грошница	земљорадник
32	Вучковић	Милоша	Драгутин	1921	Грошница	земљорадник
33	Вучковић	Панте	Лазар	1907	Грошница	радник
34	Вучковић	Митра	Марко	1882	Грошница	кафеџија
35	Вучковић	Драгољуба	Милош	1911	Грошница	земљорадник
36	Вучковић	Радована	Милутин	1924	Грошница	радник
37	Вучковић	Томе	Радован	1880	Грошница	земљорадник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
38	Вучковић	Ђурђа	Сима	1886	Грошница	земљорадник
39	Гавриловић	Радисава	Бранислав	1911	Вињиште	радник
40	Гавриловић	Радисава	Велимир	1908	Вињиште	ковач
41	Гвозденовић	Уроша	Дмитар	1876	Вињиште	земљорадник
42	Гвозденовић	Дмитра	Милоје	1909	Вињиште	земљорадник
43	Гвозденовић	Дмитра	Мирко	1916	Вињиште	радник
44	Гвозденовић	Ј	Марко	1901	Станово	земљорадник
45	Глишовић	Чедомира	Мнодраг	1904	Грошница	земљорадник
46	Гроздановић	Николе	Божидар	1914	В.Боњинац	радник
47	Гроздановић	Светислава	Драгослав	1920	В.Боњинац	радник
48	Димитријевић	Александра	Војислав	1920	Грошница	радник
49	Димитријевић	Живојина	Живота	1908	Грошница	радник
50	Драгојловић	Петра	Богољуб	1924	Брњица	земљорадник
51	Ђоковић	Петра	Владислав	1911	Грошница	земљорадник
52	Ђоковић	Симе	Драгомир	1895	Грошница	земљорадник
53	Ђоковић	Михаила	Коста	1875	Грошница	земљорадник
54	Ђоковић	Драгомира	Михаило	1925	Грошница	земљорадник
55	Ђорђевић		Бранислав	1923	Трешњевак	радник
56	Ђорђевић		Милан	1881	Грошница	зидар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
57	Ђорђевић	Д	Светозар	1889	Параћин	зидар
58	Живановић	Јована	Борислав	1902	Гружа	радник
59	Живановић	Војислава	Милован	1901	Грошница	радник
60	Живановић		Милован	1896	Грошница	земљорадник
61	Живановић	Марисава	Петрашин	1909	Доброселица	опанчар
62	Живановић	Марисава	Сибин	1911	Доброселица	земљорадник
63	Загорац	Дмитра	Јован	1886	Отишић	путар
64	Загорац	Дмитра	Петар	1924	Боговина	музичар
65	Загорац	Симе	Трифун	1897	Отишић	радник
66	Здравковић	Љубомира	Милан	1886	А. Ливаде	земљорадник
67	Здравковић		Сима	1898	Белошевац	земљорадник
68	Ивановић	Љубомира	Радисав	1897	Грошница	службеник
69	Илић	Танасија	Миодраг	1918	Грошница	земљорадник
70	Јанићијевић	Петрашина	Миладин	1914	Надрљ	радник
71	Јанићијевић	Светозара	Војислав	1913	Грошница	земљорадник
72	Јанићијевић	М	Стамена	1905	Станово	домаћица
73	Јанковић	Михаила	Александар	1889	Грошница	земљорадник
74	Јанковић	Ђорђа	Божидар	1891	Церовац	трговац
75	Јанковић	Александра	Бранислав	1924	Грошница	земљорадник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
76	Јанковић	Александра	Драгољуб	1915	Грошница	земљорадник
77	Јанковић	Христивоја	Лука	1919	Грошница	земљорадник
78	Јанковић	Александра	Михаило	1921	Грошноца	земљорадник
79	Јанковић	Христивоја	Пантелија	1926	Грошница	ученик
80	Јанковић	Петра	Спасоје	1890	Грошница	земљорадник
81	Јевђевић	Младена	Љубомир	1896	Грошница	пекар
82	Јевђевић	Љубомира	Момчило	1922	Грошница	подофицир
83	Јовановић	Благоја	Властимир	1903	Грошница	радник
84	Јовановић	Здравка	Давид	1895	Љубић	радник
85	Јовановић	Арсенија	Драгослав	1891	Грошница	земљорадник
86	Јовановић	Петрашина	Миладин	1913	Честин	радник
87	Јовановић	Петрашина	Милан	1922	Честин	земљорадник
88	Јовановић	Петрашина	Милован	1922	Честин	земљорадник
89	Јовановић	Аксентија	Милорад	1898	Грошница	радник
90	Јовановић	Теофила	Петрашин	1889	Надрљ	земљорадник
91	Јовановић	Аксентија	Радмило	1891	Грошница	земљорадник
92	Јовановић	Славка	Сава	1923	Грошница	радник
93	Јовановић	Арсенија	Славко	1891	Грошница	земљорадник
94	Јовичић	Јовице	Мирослав	1925	Грошница	земљорадник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
95	Каварић	Филипа	Благоје	1923	Врана	земљорадник
96	Каварић	Јакова	Вељко	1916	Врана	земљорадник
97	Каварић	Игњата	Јаков	1871	Врана	земљорадник
98	Каварић	Јакова	Сава	1899	Врана	земљорадник
99	Каварић	Томе	Филип	1881	Врана	земљорадник
100	Ковачевић	Војина	Урош	1903	Босна	радник
101	Лазовић	Луке	Драгољуб	1900	Грошница	земљорадник
102	Лазовић		Драгослав	1911	Забојница	радник
103	Лазовић	Милана	Душан	1911	Грошница	радник
104	Лазовић	Лазара	Живота	1896	Грошница	радник
105	Лазовић	Лазара	Љубодраг	1906	Грошница	радник
106	Лазовић	Милана	Миладин	1909	Грошница	службеник
107	Лазовић	Милана	Миодраг	1923	Грошница	ученик
108	Љубисављевић	Милована	Драгољуб	1916	Грошница	земљорадник
109	Љубисављевић	Милована	Милан	1914	Грошница	земљорадник
110	Љубисављевић	Светозара	Милован	1887	Грошница	земљорадник
111	Љубомировић	Ж	Милосав	1902	Белешевач	земљорадник
112	Марковић		Драган	1906	Станово	касапин
113	Марковић		Драгутин	1886	Крагујевац	таљигаш

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
114	Маговић	Велимира	Милан	1915	Грошница	земљорадник
115	Милановић	Живка	Вељко	1904	Трешњевак	земљорадник
116	Милетић	Косте	Миливоје	1891	Грошница	земљорадник
117	Милетић	Светозара	Милисав	1893	Грошница	земљорадник
118	Милетић	Косте	Милош	1888	Грошница	земљорадник
119	Милетић	Милоша	Миодраг	1921	Грошница	радник
120	Милетић	Милисав	Миодраг	1917	Грошница	земљорадник
121	Милићевић	Андреје	Станимир	1906	Виниште	радник
122	Миловановић	Јована	Василије	1887	Грошница	земљорадник
123	Миловановић	Павла	Живко	1912	Грошница	радник
124	Миловановић	Павла	Миодраг	1908	Грошница	земљорадник
125	Миловановић	Живана	Чедомир	1897	Грошница	земљорадник
126	Милојевић	Живка	Богоје	1900	Грошница	радник
127	Милојевић	Арсенија	Владимир	1901	Грошница	земљорадник
128	Милојевић	Живка	Драгомир	1895	Грошница	радник
129	Милојевић	Достане	Драгомир	1917	Грошница	радник
130	Милојевић	Арсенија	Зарије	1899	Грошница	земљорадник
131	Милојевић	Арсенија	Милан	1893	Грошница	земљорадник
132	Милојевић	Чедомира	Миодраг	1923	Грошница	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
133	Милорадовић	Сретена	Јевђеније	1886	Вињиште	радник
134	Милосављевић	Савке	Драгослав	1917	Грошница	наредник
135	Милосављевић	Милосава	Миливоје	1913	Грошница	радник
136	Милосављевић	Ђурђа	Милисав	1909	Грошница	земљорадник
137	Милосављевић	Милосава	Миодраг	1911	Грошница	радник
138	Милутиновић	Косте	Крста	1906	Грошница	радник
139	Минић	Радосава	Будимир	1908	Грошница	радник
140	Минић	Драгомира	Љубиша	1927	Станово	ученик
141	Минић	Радосава	Миливоје	1911	Грошница	радник
142	Минић	Станка	Милун	1901	М. Пчелице	земљорадник
143	Недељковић	Радисава	Богослав	1924	Грошница	писар
144	Нерандић		Огљан	1881	Трнава	колар
145	Несторовић	Милоша	Милутин	1908	Грошница	земљорадник
146	Нешковић	Наума	Владислав	1905	Станово	земљорадник
147	Нешковић	Илије	Драгољуб	1911	Грошница	радник
148	Нешковић	Ђурђа	Драгомир	1911	Грошница	земљорадник
149	Нешковић	Ђорђа	Илија	1891	Грошница	кафеџија
150	Нешковић	Ђурђа	Милисав	1914	Грошница	земљорадник
151	Новаковић	Милосава	Видосав	1900	Грошница	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
152	Новаковић	Ранка	Милосав	1871	Грошница	земљорадник
153	Павловић	Стојадина	Александар	1882	Грошница	земљорадник
154	Павловић	Ђорђа	Владимир	1903	Вињиште	кројач
155	Павловић	Александра	Жарко	1907	Грошница	радник
156	Павловић	Стевана	Милован	1908	Грошница	наредник
157	Павловић	Стевана	Миодраг	1906	Грошница	радник
158	Павловић	Александра	Славко	1909	Грошница	радник
159	Пантелић	Милована	Милорад	1919	А. Ливаде	трг. путник
160	Пантовић		Александар	1885	А. Ливаде	земљорадник
161	Пантовић	Радосава	Витомир	1901	Грошница	земљорадник
162	Пантовић	Радована	Милорад	1926	Грошница	земљорадник
163	Перовић	Милорада	Божидар	1903	А. Ливаде	ковач
164	Перовић	Аксентија	Велими	1877	А. Ливаде	земљорадник
165	Перовић	Танасија	Добривоје	1904	А. Ливаде	земљорадник
166	Перовић	Милана	Драгић	1885	А. Ливаде	кафеџија
167	Перовић	Живана	Душан	1898	А. Ливаде	земљорадник
168	Перовић	Танасија	Љубисав	1891	А. Ливаде	земљорадник
169	Перовић		Миладин	1879	А. Ливаде	земљорадник
170	Перовић	Живојина	Милија	1910	А. Ливаде	земљорадник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
171	Перовић		Милорад	1919	А. Ливаде	земљорадник
172	Перовић	Милорада	Милош	1911	А. Ливаде	земљорадник
173	Перовић	Чедомира	Радивоје	1901	А. Ливаде	земљорадник
174	Перовић	Драгића	Славомир	1915	Грошница	кафеџија
175	Петровић	Александра	Драгољуб	1900	Јовановац	пекар
176	Петровић	Живана	Душан	1896	Грошница	земљорадник
177	Петровић	Душана	Милорад	1919	Грошница	земљорадник
178	Радивојевић	Ђорђа	Васа	1882	Грошница	службеник
179	Радичевић	Јована	Војин	1912	Белошевац	земљорадник
180	Радичевић	Јована	Милан	1909	Белошевац	земљорадник
181	Радовановић	Станка	Војислав	1905	Корман	радник
182	Радосављевић	Димитрија	Божидар	1899	Грошница	радник
183	Радосављевић	Чедомира	Будимир	1925	Грошница	земљорадник
184	Радосављевић	Живојина	Владислав	1891	Грошница	радник
185	Радосављевић	Божидара	Драгољуб	1921	Грошница	земљорадник
186	Радосављевић	Тодора	Живота	1889	А. Ливаде	земљорадник
187	Радосављевић	Милована	Милан	1914	Грошница	земљорадник
188	Радосављевић	Радомира	Милован	1922	Грошница	земљорадник
189	Радосављевић	Животе	Миросав	1921	Грошница	земљорадник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
190	Радосављевић	Михаила	Радомир	1890	Грошница	земљорадник
191	Радосављевић	Живојина	Чедомир	1894	Грошница	земљорадник
192	Рајковић		Милош	1912	Грошница	земљорадник
193	Ратицац	Тимогија	Бранко	1919	Грошница	ученик
194	Ратицац	Светозара	Будимир	1909	Грошница	радник
195	Ратицац	Драгутина	Живога	1913	Грошница	земљорадник
196	Ратицац	Новице	Миладин	1909	Грошница	земљорадник
197	Ратицац	Тимогија	Милан	1914	Грошница	пагуџија
198	Ратицац	Живојина	Милутин	1901	Грошница	земљорадник
199	Рагицац	Аксентија	Радисав	1891	Грошница	земљорадник
200	Рагицац	Радисава	Радомир	1916	Грошница	земљорадник
201	Ратицац	Стевана	Тимогије	1888	Грошница	земљорадник
202	Ристић	Димитрија	Момзило	1923	Вињиште	војни питомцац
203	Савковић	Милана	Бранислав	1910	Грошница	радник-рудар
204	Савковић	Живојина	Владимир	1899	Грошница	радник
205	Савковић	Милана	Милисав	1893	Грошница	земљорадник
206	Савковић	Радосава	Милован	1908	Грошница	земљорадник
207	Симовић	Димитрија	Љубисав	1914	Трешњевак	земљорадник
208	Симовић	Димитрија	Милован	1903	Трешњевак	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
209	Симовић	Живојина	Синиша	1923	Трешњевак	столар
210	Срећковић	Милоша	Драгомир	1909	Грошница	радник
211	Срећковић	Алексија	Милован	1891	Грошница	земљорадник
212	Срећковић	Марка	Радоје	1900	Грошница	земљорадник
213	Срећковић	Димитрија	Радомир	1905	Грошница	земљорадник
214	Станишић	Љубомира	Стева	1888	Трешњевак	земљорадник
215	Стевановић	Живојина	Војислав	1897	Крагујевац	службеник
216	Стевановић	Светозара	Драгомир	1891	Грошница	земљорадник
217	Стевановић	Алепсија	Ђорђе	1918	Ердеч	земљорадник
218	Стевановић	Светозара	Живадин	1903	Грошница	земљорадник
219	Стевановић	Велимира	Милован	1913	Грошница	земљорадник
220	Стевановић	Драгомира	Милорад	1909	Грошница	радник
221	Стевановић	Велимира	Милутин	1899	Грошница	радник
222	Стојановић	Стојана	Аксентије	1891	А. Ливаде	земљорадник
223	Танасијевић	Н	Милан	1900	Ердеч	радник
224	Ташевић	Божидара	Милун	1911	Корићани	радник
225	Ташевић	Божидара	Милутин	1914	Корићани	радник
226	Тимотијевић	Милана	Милутин	1924	Грошница	земљорадник
227	Тимотијевић	Животе	Миодраг	1924	Грошница	земљорадник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
228	Трифунковић	Обрада	Спасоје	1909	Теферич	радник
229	Ђирић	Милоја	Радомир	1891	Влакча	земљорадник
230	Ђировић	Јовице	Драгољуб	1901	Грошница	земљорадник
231	Ђировић	Сретена	Спасоје	1891	Грошница	земљорадник
232	Шкрбић	Илије	Вукашин	1919	Гарјак	радник
233	Шкрбић	Божина	Милија	1893	Гарјак	радник
234	Шкрбић	Божина	Милан	1892	Врлика	радник

СТРЕЉАНИ У МАРШИЋУ

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
235	Ангић	Петра	Драгутин	1904	Маршић	радник
236	Васиљевић	Јеротија	Јоксим	1904	Маршић	земљорадник
237	Вељковић		Данило	1901	Ботуње	земљорадник
238	Ђорђевић	Милана	Братољуб	1924	Маршић	радник
239	Ђорђевић	Животе	Милан	1901	Маршић	радник
240	Ђорђевић	Војислава	Миливоје	1920	Маршић	земљорадник
241	Ђорђевић	Косте	Миливоје	1921	Маршић	радник
242	Ђорђевић	Петра	Мирослав	1905	Маршић	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
243	Ђорђевић	Милуна	Радојко	1922	Маршић	радник
244	Ђорђевић	Животе	Рагомир	1915	Маршић	радник
245	Ђурђевић	Илије	Божидар	1923	Маршић	земљорадник
247	Ђурђевић	Михајла	Димитрије	1901	Маршић	земљорадник
248	Ђурђевић	Илије	Драгослав	1919	Маршић	земљорадник
249	Ђурђевић	Спасоја	Илија	1900	Маршић	земљорадник
250	Ђурђевић	Милана	Светомир	1894	Маршић	земљорадник
251	Здравковић	Милорада	Војин	1907	Маршић	столар
252	Здравковић	Милисава	Драгослав	1923	Маршић	земљорадник
253	Здравковић	Живојина	Живан	1921	Маршић	радник
254	Здравковић	Миладина	Цветко	1897	Маршић	превозник
255	Здравковић	Милорада	Чедомир	1910	Маршић	земљорадник
256	Ивановић	Божидара	Драгутин	1907	Маршић	земљорадник
257	Ивановић	Љубомира	Милисав	1916	Маршић	радник
258	Ивановић	Данила	Станисав	1918	Маршић	земљорадник
259	Илић	Велимира	Милосав	1921	Маршић	земљорадник
260	Илић	Велимира	Станисав	1918	Маршић	радник
261	Јанићијевић	Павла	Драгољуб	1912	Маршић	радник
262	Јанићијевић	Миленка	Живан	1922	Маршић	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
263	Јанићијевић	Живојина	Миодраг	1910	Маршић	радник
264	Јанићијевић	Живојина	Ранко	1904	Маршић	земљорадник
265	Јанковић	Чедомира	Душан	1905	Маршић	колар
266	Јанковић	Чедомира	Живан	1908	Маршић	радник
267	Јевремовић	Мигра	Благоје	1897	Маршић	зидар
268	Јевремовић	Владислава	Веселин	1912	Маршић	тапегар
269	Јеремић		Воја	1898	Љуљаци	ковач
270	Јовић	Николе	Александар	1901	Маршић	зидар
271	Јовић	Јеротија	Илија	1908	Маршић	земљорадник
272	Јовић	Живојина	Миломир	1920	Маршић	музичар
273	Јовановић	Илије	Јездимир	1892	Маршић	превозник
274	Констатиновић		Живадин	1901	Трмбас	земљорадник
275	Костић	Јефте	Милосав	1916	Маршић	столар
276	Максимовић	Живојина	Богомир	1914	Маршић	земљорадник
277	Максимовић	Милана	Живан	1914	Маршић	радник
278	Марковић	Љубисава	Будимир	1901	Маршић	зидар
279	Марковић	Љубисава	Селимир	1904	Маршић	радник
280	Марковић	Будимира	Станимир	1920	Маршић	бравар
281	Миладиновић	Стојана	Радоје	1898	Маршић	земљорадник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
282	Миливојевић	Радисава	Војин	1907	Маршић	земљорадник
283	Милвановић		Живадин	1895	Маршић	земљорадник
284	Милвановић	Јевте	Милосав	1916	Маршић	радник
285	Милојевић	Витомира	Драгољуб	1820	Маршић	радник
286	Милосављевић	Драгомира	Велимир	1901	Маршић	радник
287	Милосављевић	Срегена	Владимир	1921	Маршић	хармоникаш
288	Милосављевић	Драгимира	Илија	1918	Рачник	радник
289	Милосављевић	Милована	Михаило	1916	Маршић	земљорадник
290	Милосављевић	Драгомира	Селимир	1907	Маршић	радник
291	Милошевић	Јездимира	Бранислав	1920	Маршић	земљорадник
292	Милошевић	Борисава	Будимир	1912	Маршић	радник
293	Милошевић	Војислава	Драгутин	1920	Маршић	земљорадник
294	Милошевић	Борисава	Живадин	1919	Маршић	радник
295	Милошевић	Панте	Јездимир	1890	Маршић	земљорадник
296	Милошевић	Милоша	Милован	1909	Маршић	радник
297	Милошевић	Милана	Милорад	1907	Маршић	земљорадник
298	Милошевић	Војислава	Милутин	1917	Маршић	земљорадник
299	Нешић	Велимира	Војислав	1902	Маршић	радник
300	Обрадовић		Миленко	1904	Трмбас	земљорадник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
301	Нешић	Јована	Коста	1908	Маршић	земљорадник
302	Обрадовић	Милентија	Миодраг	1909	Маршић	радник
303	Пантић		Богомир	1903	Јовановац	земљорадник
304	Пантић	Борисава	Драгослав	1909	Маршић	радник
305	Пантић	Борисава	Радоје	1920	Маршић	земљорадник
306	Радивојевић	Петра	Радомир	1913	Ресник	радник
307	Радовановић	Милорада	Драгослав	1912	Маршић	радник
308	Радотић	Раденка	Драгољуб	1907	Маршић	земљорадник
309	Рајковић	Добросава	Александар	1901	Корман	земљорадник
310	Ранковић	Михаила	Велимир	1907	Маршић	земљорадник
311	Ранковић	Василија	Димитрије	1912	Грошница	лимар
312	Ранковић	Добривоја	Милорад	1921	Маршић	земљорадник
313	Ранковић	Петра	Тодосије	1909	Маршић	земљорадник
314	Савић	Танасија	Драгољуб	1908	Маршић	колар
315	Савић	Гвоздена	Стојимир	1921	Маршић	земљорадник
316	Спасић	Драгослава	Богосав	1905	Маршић	земљорадник
317	Спасић	Душана	Јездимир	1909	Маршић	радник
318	Спасић	Јевте	Јован	1907	Маршић	земљорадник
319	Спасић	Бранислава	Миливоје	1921	Маршић	земљорадник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
320	Спасић	Бранислава	Милинко	1919	Маршић	земљорадник
321	Спасић	Животе	Спасоје	1908	Маршић	радник
322	Срећковић	Живојина	Драгомир	1905	Маршић	земљорадник
323	Срећковић	Богомира	Миладин	1921	Маршић	радник
324	Срећковић	Драге	Миливоје	1922	Маршић	радник
325	Срећковић	Саве	Радосав	1903	Маршић	земљорадник
326	Станковић	Живојина	Драгомир	1903	Маршић	земљорадник
327	Стевановић	Животе	Драгољуб	1921	Маршић	радник
328	Стевановић	Животе	Милинко	1918	Маршић	радник
329	Стевановић	Животе	Милорад	1898	Маршић	земљорадник
330	Стевановић		Радосав	1882	М.Врбица	земљорадник
331	Стиљковић		Драгутин	1907	Маршић	радник
332	Ђирић	Стојана	Живојин	1915	Маршић	бравар
333	Урошевић	Миливоја	Видосав	1909	Маршић	радник
334	Урошевић	Петра	Живадин	1912	Маршић	столар
335	Урошевић	Петра	Живојин	1909	Маршић	радник
336	Урошевић	Спасоје	Милета	1921	Маршић	радник
337	Урошевић	Милоја	Милорад	1921	Маршић	радник
338	Урошевић	Александра	Радоје	1918	Маршић	радник

СТРЕЉАНИ У ИЛИЋЕВУ

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
339	Васиљевић	Косте	Богомир	1894	Мечковац	земљорадник
340	Васиљевић	Раке	Драгутин	1907	Мечковац	земљорадник
341	Величковић	Д	Станиша	1924	Мечковац	земљорадник
342	Гајић	Душана	Александар	1922	Мечковац	земљорадник
343	Гајић	Милана	Живојин	1919	Мечковац	земљорадник
344	Гајић	Душана	Љубомир	1924	Мечковац	земљорадник
345	Живковић	Антонија	Љубомир	1913	Мечковац	земљорадник
346	Живковић	Антонија	Милутин	1923	Мечковац	земљорадник
347	Живковић	Паје	Радомир	1902	Мечковац	радник
348	Здравковић	Милорада	Борисав	1901	Маршић	пушкар
349	Илић	Миће	Алекса	1908	Корман	радник
350	Јеремић	Бошка	Богдан	1898	Мечковац	земљорадник
351	Јеремић	Видосава	Драгомир	1894	Мечковац	земљорадник
352	Јеремић	Добривоја	Живојин	1895	Мечковац	земљорадник
353	Јеремић	Бошка	Милосав	1907	Мечковац	земљорадник
354	Јовановић	П	Василије	1896	Мечковац	земљорадник
355	Јовановић	Аранђела	Данило	1905	Мечковац	рабација
356	Јовановић	Михајла	Крста	1904	Мечковац	зидар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
357	Јовановић	Аранђела	Милутин	1903	Мечковац	земљорадник
358	Јовановић	Вељка	Радивоје	1905	Мечковац	земљорадник
359	Јовановић	Вељка	Радован	1901	Мечковац	земљорадник
360	Крстић	Марка	Илија	1895	Мечковац	кмет
361	Крстић	П	Јаков	1909	Г.Магјевац	радник
362	Марковић		Станмир	1923	Мечковац	земљорадник
363	Мијаиловић	Милана	Богић	1899	Мечкован	земљорадник
364	Мијаиловић	Миодрага	Бранислав	1918	Мечковац	земљорадник
365	Мијаиловић	Милана	Будимир	1898	Мечковац	земљорадник
366	Мијаиловић	Светолика	Владимир	1904	Мечковац	земљорадник
367	Мијаиловић	Владислава	Војислав	1923	Мечковац	земљорадник
368	Мијаиловић	Будимира	Здравко	1921	Мечковац	ученик
369	Мијаиловић	Драгољуба	Љубомир	1909	Мечковац	земљорадник
370	Мијаиловић	Богића	Милорад	1917	Мечковац	земљорадник
371	Мијаиловић	Драгољуба	Милорад	1908	Мечковац	земљорадник
372	Мијаиловић	Миодрага	Михајло	1922	Мечковац	земљорадник
373	Мијаиловић	Живана	Радосав	1910	Мечковац	земљорадник
374	Мијаиловић	Драгољуба	Станко	1915	Мечковац	земљорадник
375	Милетић	Радисава	Војислав	1918	Мечковац	студент права

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
376	Милетић	Гаје	Никола	1903	Мечковац	радник
377	Милетић	Радисава	Слободан	1917	Мечковац	земљорадник
378	Милић		Богомир	1913	Мечковац	надничар
379	Миловановић	Светислава	Момир	1921	Мечковац	земљорадник
380	Миловић	Ж	Никола	1902	Јабучје	земљорадник
381	Милосављевић	Светислава	Душан	1922	Мечковац	радник
382	Милосављевић	Радоја	Милун	1921	Теферич	земљорадник
383	Милошевић	Војислава	Богољуб	1907	Мечковац	земљорадник
384	Милошевић	Николе	Мирослав	1908	Мечковац	радник
385	Недељковић	Р	Милан	1918	Мечковац	надничар
386	Недељковић		Милорад	1914	Мечковац	земљорадник
387	Николић	Светозара	Живадин	1911	Сипић	бравар
388	Остојић	Радисава	Будимир	1921	Мечковац	земљорадник
389	Павићевић	Милије	Будимир	1923	Крагујевац	ученик
390	Павићевић	Милије	Стаменко	1921	Крагујевац	ученик
391	Павловић	Аксентија	Будимир	1902	Мечковац	земљорадник
392	Павловић	Аксентија	Властимир	1900	Мечковац	земљорадник
393	Павловић	Павла	Драгослав	1912	Мечковац	земљорадник
394	Павловић	Миливоја	Душан	1921	Мечковац	земљорадник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
395	Павловић	Крстивоја	Јован	1924	Мечковац	земљорадник
396	Павловић	Марка	Милосав	1920	Мечковац	земљорадник
397	Павловић	Миливоја	Славомир	1919	Мечковац	радник
398	Пантић	Борисава	Милија	1923	Маршић	земљорадник
399	Пантић	С	Милија	1920	Мечковац	надничар
400	Пауновић		Ђорђе	1916	Мечковац	надничар
401	Радовановић	Милоја	Радомир	1900	Мечковац	земљорадник
402	Радосављевић		Душан	1902	Аранђеловац	бравар
403	Симић	Ж	Милорад	1918	Корман	земљорадник
404	Стаменковић	Илије	Добривоје	1920	Бански До	зидар
405	Станковић	Милана	Душан	1915	Мечковац	земљорадник
406	Станојевић	Симе	Александар	1895	Мечковац	земљорадник
407	Станојевић	Живана	Милија	1902	Мечковац	радник
408	Стефановић	Миливоја	Ђурђе	1905	Мечковац	земљорадник
409	Стојановић	Тихомира	Данило	1914	Мечковац	земљорадник
410	Стојановић	Ђурђа	Живота	1899	Мечковац	земљорадник
411	Стојановић	Тихомира	Милинко	1922	Мечковац	земљорадник
412	Стојановић	Ђурђа	Миодраг	1903	Мечковац	земљорадник
413	Стојановић	Милентија	Тихомир	1890	Мечковац	колар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
414	Трифунковић	Михајла	Радомир	1897	Теферич	земљорадник
415	Трифунковић	Михајла	Радосав	1899	Теферич	земљорадник

СТРЕЉАНИ У КРАГУЈЕВЦУ

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1	Аврамовић	Јанка	Драгутин	02.06.1909	Влакча	пушкар
2	Аврамовић	Милорада	Радомир	27.12.1912	В.Пчелице	трг.помоћник
3	Аврамовић	Анђелка	Станко	5.3.1889	Брезово	пиротехничар
4	Аврамовић		Даринка	1908	Крагујевац	радница
5	Адамовић	Матеје	Василије	28.10.1900	Фенлак	машинбравар
6	Адамовић	Миладина	Драгослав	21.09.1922	Крагујевац	ученик
7	Адамовић	Мирка	Живојин	18.06.1922	Крагујевац	ученик
8	Адамовић		Матеја	1878	Фенлак	бравар
9	Адамовић	Матеје	Мирко	05.06.1900	Крагујевац	ковач
10	Аздејковић	Јефтимија	Драгољуб	20.5.1896	Крагујевац	бравар
11	Аздејковић	Јефтимија	Јован	1894	Брус	лимар
12	Ајвас	Бегов	Бећир	1914	Дубица	радник
13	Адаревић	М.	Петар	1912	Крагујевац	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
14	Аковић		Спасоје	1902	Д.Ражаница	земљорадник
15	Аксентијевић	Василија	Живојин	23.02.1907	Драча	свештеник
16	Аксентијевић	Андреје	Милован	28.06.1914	Липовац	бравар
17	Аксентијевић	Косте	Сава	07.03.1924	Крагујевац	бравар
18	Аксентијевић	Радосава	Сретен	1921	Гунцаги	бравар
19	Аксентијевић	Косте	Цветко	1922	Крагујевац	ученик
20	Аксић		Драгиша	1912	Крагујевац	радник
21	Алвацић	Ненада	Васа	27.11.1899	Мокрин	трговац
22	Алвацић	Васе	Недељко	12.06.1920	Мокрин	трг.помоћник
23	Александровић		Живорад	24.03.1921	Крагујевац	радник
24	Александровић	Луке	Живорад	1927	Крагујевац	ученик
25	Александровић	Луке	Живота	1921	Крагујевац	таљигаш
26	Александровић	Петра	Коста	01.01.1926	Крагујевац	ученик
27	Алексаидровић	Марка	Милорад	01.02.1922	Крагујевац	радник
28	Алексаидровић	Илије	Сава	1887	Крагујевац	ковач
29	Алексић	Живана	Љубиша	07.08.1911	Ђурђево	бравар
30	Алексић	Радивоја	Миленко	1910	Драгушица	кројач
31	Алексић	Антонија	Миливоје	16.05.1910	Грошница	радник
32	Алексић	Мијајла	Милош	10.06.1901	Блазнава	кафеџија

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
33	Алексић	Саве	Радомир	20.10.1910	Крагујевац	занатлија
34	Алексић	Војислава	Радоња	1920	Крагујевац	машинбравар
35	Алемпијевић	Драгомира	Борисав	1923	Дулени	кувар
36	Анђелић		Бранислав	1924	Рековац	трг. помоћник
37	Анђелковић	Милана	Александар	27.09.1905	Букурешт	пиљар
38	Анђелковић	Ивана	Боривоје	25.08.1906	Врачичште	кафеџија
39	Анђелковић	Ристе	Милан	1921	Лабуниште	келнер
40	Анђелковић		Миодраг	14.10.1905	Рагковић	кафеџија
41	Анђелковић		Никола	06.12.1915	Скопље	бравар
42	Анђић		Миодраг	1897	Крагујевац	радник
43	Андрејевић	Николе	Андреја	1923	Призрен	ученик
44	Андрејевић	Проке	Жарко	1912	Трнава	радник
45	Андрејевић	Михајла	Живојин	30.12.1922	Аранђеловац	аутомеханичар
46	Андрејевић	Проке	Здравко	09.03.1915	Трнава	бравар
47	Андрејевић	Живојина	Милован	24.05.1912	Брусник	столар
48	Андрејевић	Живојина	Милорад	1920	Крагујевац	кројач
49	Андрејевић	Михајла	Миодраг	19.06.1919	Аранђеловац	магурант
50	Андрејевић		Славко	1904	Крагујевац	ковач
51	Андријевић		Миодраг	1912	Аранђеловац	студент

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
52	Андрић	Светомира	Драгић	26.01.1923	Крагујевац	ученик
53	Антић	Јове	Будимир	1894	Гложане	обућар
54	Антић	Будимира	Љубомир	16.06.1919	Крагујевац	обућар
55	Антић	Драгослава	Миодраг	15.04.1921	Крагујевац	студент
56	Антић	Станимира	Светомир	1913	В.Пчелице	машиновођа
57	Антић	Костадина	Тома	1901	Милаговац	земљорадник
58	Антонијевић	Лазара	Александар	28.02.1916	Белошевац	мајстор
59	Антонијевић	Проке	Благоје	09.03.1896	Бадњевац	ковач
60	Антонијевић	Драгомира	Будимир	09.08.1909	Петровац	радник
61	Антонијевић	Радоја	Живота	23.08.1919	Белошевац	радник
62	Антонијевић	Светозара	Светислав	23.06.1919	Белошевац	радник
63	Антонијевић		Тихомир	1907	Белошевац	радник
64	Антонијевић-Вранић	Ристана	Миодраг	1908	Радмиловићи	бравар
65	Антонић	Атанасија	Радослав	1892	Градачац	трг.путник
66	Антоновић		Милан	17.11.1921	Крагујевац	радник
67	Арамбашић	Марка	Лука	1880	Отишић	зидар
68	Арпић		Крунослав	10.07.1904	Крива Шута	зидар
69	Арсенијевић	Радомира	Владислав	1902	М.Пчелице	земљорадник
70	Арсенијевић	Милована	Милица	10.04.1923	Маслешево	аутомеханичар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
71	Арсенијевић	Милована	Милош	1921	Белашевац	бравар
72	Арсенијевић	Живадина	Радивоје	24.02.1922	Јовановац	бравар
73	Арсенијевић		Радослав	22.02.1922	Белашевац	студент
74	Арсич	Василија	Драгиша	07.07.1912	Крагујевац	месар
75	Арсич	Милије	Петар	1897	Крагујевац	мајстор
76	Аруновић	Гаврила	Борисав	1914	Лужнице	обућар
77	Атанасковић		Александар	15.4.1883	Г.Милановац	опанчар
78	Атанасковић	Александра	Здравко	1923	Г.Милановац	опанчар
79	Атанацковић		Жарко	1924	Бершић	-
80	Аћимовић	Уроша	Љубомир	1903	Враново	радник
81	Ацовић	Велимира	Милисав	18.03.1904	Претоке	бравар
82	Ачић	Михаила	Димитрије	12.09.1905	Миращевац	бравар
83	Ачић	Миладина	Станислав	1914	Миращевац	пиљар
84	Бабић		Милија	1903	Беране	радник
85	Бабић	Кузмана	Петар	28.03.1923	Дреновац	обућар
86	Бајић		Стојан	23.03.1914	Окучани	жандарм.наредник
87	Баковић	Милана	Живојин	1901	Крагујевац	бравар
88	Балић		Томо	21.03.1909	Делиблато	месар
89	Банковић	Пантелије	Божидар	1909	Балковац	возовођа

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
90	Банковић		Милисав	1899	Баљковац	земљорадник
91	Банковић	Ђурђа	Милорад	03.10.1920	Белошевац	ученик
92	Банковић	Милића	Миодраг	1901	Белошевац	превозник
93	Банковић	Јелесија	Живојин	1870	Баљковац	земљорадник
94	Баиковић-Срегеновић	Драгомира	Михајло	13.10.1907	Рудник	ковач
95	Баржу		Настас	1895	Маловиште	трговац
96	Баришић	Петра	Душан	27.02.1908	Цетиње	обућар
97	Барлов	Владимира	Александар	16.06.1903	Вучковца	ковач
98	Багалић	Стевана	Јован	15.02.1903	Аранђеловац	бравар
99	Бегош	М.	Драгољуб	12.12.1926	Равна Река	ученик
100	Бегош	М.	Драгослав	1923	Равна Река	радник
101	Бегуш	Андрије	Живојин	11.11.1920	Бићевац	бравар
102	Белесчин		Милан	15.01.1906	Српски Крстур	фризер
103	Белошевић	Петра	Момчило	1928	Крагујевац	ученик
104	Белошевић	Богдана	Владимир	1886	Чукојевац	кафеџија
105	Бељаковић	Светозара	Петар	1904	Љуљаци	учитељ
106	Бергер	З.	Ливија	09.08.1911	Нови Сад	домаћица
107	Бижкић		Милош	15.5.1890	Крагујевац	радник
108	Бимбашић	Петра	Божидар	1890	Г.Милановац	ковач

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
109	Бједов	Томе	Обрад	25.12.1902	Книн	зидар
110	Бјелица	Милана	Љубомир	11.07.1907	Јабланица	контролор
111	Благојевић	Милутина	Благоје	1924	Врбце	земљорадник
112	Благојевић	Влајка	Радован	23.09.1911	Мајкић	трговац
113	Благојевић		Радован	1911	Крагујевац	надничар
114	Блоудек	Мирка	Славко	15.10.1910	Фојница	зидар
115	Богдановић	Милована	Бранислав	1928	Крагујевац	ученик
116	Богдановић		Борђе	1905	Крагујевац	радник
117	Богдановић		Милан	18.12.1891	Јастребац	пензионер
118	Богдановић	Арсенија	Миливоје	01.02.1907	Секурич	радник
119	Богдановић	Спasoја	Милован	1894	Крагујевац	радник
120	Богдановић	Петра	Милован	10.12.1900	Крагујевац	радник
121	Богдановић	Милована	Младен	1922	Крагујевац	машинбравар
122	Богвић	Чедомира	Будимир	16.11.1923	Крагујевац	бравар
123	Богвић	Милојка	Чедомир	1899	Мало Црнуће	машиниста
124	Богвићевић	Петка	Момчило	1906	Грошница	земљорадник
125	Божиновић	Милентија	Љубомир	1908	Церовац	радник
126	Божвић		Андреја	18.04.1899	Бадњевац	свештеник
127	Божвић	Милана	Благоје	17.04.1901	Јарушице	учитељ

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
128	Божкић	Обрена	Ђорђе	07.01.1905	Крагујевац	ковач
129	Божкић	Хасана	Милош	1886	Крагујевац	ковач
130	Божовић	Крсте	Раденко	1906	Борач	радник
131	Бојанић		Богдан	1906	Шљивовац	радник
132	Бојић		Радоје	1923	Багрдан	земљорадник
133	Бојовић	Живојина	Радосав	12.01.1907	Честин	обућар
134	Бокавић	Милана	Живојин	1903	Крагујевац	радник
135	Бокан	Милана	Душан	26.05.1913	Мајкић	ковач
136	Болић	Петра	Тома	1903	Делиблато	месар
137	Борисављевић	Анђелија	Владимир	02.06.1909	Трнава	радник
138	Борисављевић	Арсенија	Радисав	20.7.1893	Пајсијевић	радник
139	Борисављевић	Здравка	Радован	1920	Крагујевац	радник
140	Боровић	Милисав	Љубисав	15.10.1902	Бресница	столар
141	Боровић	Благоје	Мирко	30.07.1925	Вујетинци	ученик
142	Бошковић	Константина	Бошко	1908	Бадњевац	четкар
143	Бошковић	Владимира	Бранислав	1907	Враћевшница	мајстор
144	Бошковић	Радисав	Бранислав	16.01.1908	Ваљево	фин.помоћник
145	Бошковић	Владислава	Живомир	1912	Теферич	кројач
146	Бошковић		Јосиф	05.01.1899	Крсаћ	бравар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
147	Бошковић	Влајка	Љубомир	17.09.1912	Теферич	кројач
148	Бошковић	Крсте	Петар	1908	Бадњевац	радник
149	Бошковић	Милосава	Рајица	1898	Д.Трнава	трг.помоћник
150	Бошгча		Чедомир	1904	Крагујевац	машиниста
151	Брајевић	Милисава	Ратомир	1914	Крагујевац	бравар
152	Бранковић	Станислава	Аранђел	10.11.1910	Брестовац	пушкар
153	Бранковић	Ђурђа	Мнодраг	1924	Белошевац	ученик
154	Браун	Армина	Тибор	11.01.1917	Будимпешта	молер
155	Брзаковић		Петар	1907	Ђуприја	молер
156	Бркић	Чедомира	Деспот	1922	Петроварадин	питомац ВА
157	Бркић	Милентија	Милован	26.03.1910	Д.Трешњевица	бравар
158	Бркић	Војина	Милутин	09.05.1900	Бојковац	кројач
159	Бугарчић		Петар	1915	Крагујевац	писар
160	Будимировић		Дамјан	04.05.1906	Милошевац	радник
161	Бујић	Илије	Богдан	1898	Цимеше	службеник
162	Буковец	Јанеза	Иван	23.09.1903	Валпово	бравар
163	Букумировић	Миливоја	Милић	1906	Мрчајевци	радник
164	Букумировић	Миливоја	Михајло	04.04.1912	Мрчајевци	пушкар
165	Букумировић	Миливоја	Рајко	1908	Мрчајевци	ливац

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
166	Бушетић	Данила	Миодраг	24.11.1923	Крагујевац	ученик
167	Вајс		Александар	1891	Чапљина	трговац
168	Вајс		Данијел	1893	Чапљина	трговац
169	Вајс		Златко	1908	Сисак	инжењер
170	Валдрих		Петар	1901	Радгона	службеник
171	Васикић		Божидар	1905	Чачак	жандарм.капетан
172	Васиљевић	Николе	Бранислав	29.10.1920	Крагујевац	столар
173	Васиљевић	Милана	Бранко	1894	Драча	официр
174	Васиљевић	Петра	Драгољуб	1922	В.Шењ	земљорадник
175	Васиљевић	Николе	Драгослав	27.10.1914	Крагујевац	радник
176	Васиљевић	Војислава	Живадин	1923	Д.Комарице	земљорадник
177	Васиљевић	Тјорђа	Иван	28.12.1910	Добрача	писар
178	Васиљевић	Милоја	Јездимир	1897	Ереч	занатлија
179	Васиљевић		Милан	1910	Добрача	чиновник
180	Васиљевић	Димитрија	Миодраг	28.06.1921	Добрача	ученик
181	Васиљевић	Радисава	Обрад	18.02.1919	Каменица	опанчар
182	Васиљевић		Станоје	01.07.1903	Д.Хрновица	продавац новина
183	Васиљевић	Николе	Цветко	1904	Лабуниште	зидар
184	Васић	Стевана	Алекса	20.08.1901	Крагујевац	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
185	Васић	Саве	Божидар	23.10.1902	Драгобраћа	трговац
186	Васић	Милорада	Божидар	10.07.1922	Крагујевац	ученик
187	Васић	Милорада	Бранислав	1919	Крагујевац	радник
188	Васић	Живојина	Ранислав	1917	Баточина	музичар
189	Васић		Васо	06.06.1908	Крагујевац	корпар
190	Васић	Живојина	Велимир	1916	Крагујевац	музичар
191	Васић	Драгољуба	Видоје	1926	Крагујевац	ученик
192	Васић	Драгољуба	Видосав	1926	Крагујевац	ученик
193	Васић	Ђорђа	Владимир	10.02.1887	Крагујевац	машинбравар
194	Васић	Николе	Војислав	10.03.1907	Крагујевац	трговац
195	Васић	Михаила	Војислав	01.02.1920	Крагујевац	бравар
196	Васић	Николе	Војислав	1921	Крагујевац	бравар
197	Васић	Павла	Вујица	1871	Опорница	музичар
198	Васић		Драги	1915	Крагујевац	радник
199	Васић		Драгољуб	1903	Крагујевац	радник
200	Васић	Драгомира	Драгољуб	15.08.1907	Д.Сабанга	електричар
201	Васић	Михаила	Илија	1929	Крагујевац	ученик
202	Васић	Јеврема	Љубомир	1896	Крагујевац	уметник
203	Васић		Љубомир	1892	Јагодина	лимар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
204	Васић		Мале	1920	Станово	корпар
205	Васић	Николе	Милутин	06.06.1908	Витковац	корпар
206	Васић	Петра	Миодраг	25.12.1906	Крагујевац	радник
207	Васић	Драгољуба	Радован	16.01.1925	Крагујевац	ученик
208	Васић	Драгутина	Риста	1910	Крагујевац	електричар
209	Васић	Милорада	Сава	1917	Крагујевац	радник
210	Васић	Милорада	Сава	06.06.1908	Крагујевац	корпар
211	Васић	Милорада	Светозар	1927	Крагујевац	ученик
212	Васић		Трифун	01.02.1885	Крушевац	ковач
213	Васић	Вујице	Светозар	1886	Стрмниште	музичар
214	Васковић		Бранислав	1914	Крагујевац	радник
215	Васковић		Драгомир	1903	Крагујевац	радник
216	Васовић	Миладина	Богољуб	14.03.1914	Вучковица	стругар
217	Васовић	Јоксима	Драгољуб	20.07.1904	Вучковица	обућар
218	Васовић	Радована	Ђорђе	1911	Вучковица	четкар
219	Васовић	Трифуна	Петар	07.07.1904	Ужице	мајстор
220	Вејновић	Петра	Мирко	08.04.1923	Александров Гај	обућар
221	Величковић		Илија	1911	Крагујевац	кувар
222	Величковић	Миливоја	Мирослав	15.09.1906	Београд	столар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
223	Величковић	Чедомира	Љубинка	1925	Крагујевац	ученик
224	Вељић	Животе	Милосав	18.10.1911	Багрдан	службеник
225	Вељић	Стевана	Војислав	1900	Брзан	земљорадник
226	Вељкаврх		Јанез	20.06.1916	Луковица	официр
227	Вељковић	Милана	Благоје	1908	Пирог	баштован
228	Вељковић	Рада	Богољуб	12.09.1901	Крагујевац	бравар
229	Вељковић	Стојана	Војислав	28.06.1904	Лапово	радник
230	Вељковић	Матије	Драгомир	17.05.1910	Опланић	столар
231	Вељковић	Уроша	Јован	01.09.1868	Лужнице	пензионер
232	Вељковић	Милана	Милица	1896	Крагујевац	домаћица
233	Вељковић	Матије	Милутин	1914	Опланић	опаччар
234	Вељковић	Сенте	Стојадин	28.06.1906	Трбишина	радник
235	Вељковић	Будимира	Костадин	11.12.1911	Доња Рача	земљорадник
236	Вељковић	Новице	Драгомир	08.05.1910	Опланић	столар
237	Вељковић	Сретена	Живојин	15.03.1904	Опланић	бравар
238	Вељковић	Драгољуба	Радослав	28.11.1921	Драча	ученик
239	Вереш	Јозефа	Јован	22.08.1896	Параћин	ковач
240	Верешченко		Данило	17.12.1893	Русија	радник
241	Веселиновић		Јездимир	1906	Брдеч	молер

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
242	Веселиновић	Живана	Радован	16.03.1898	Сибница	радник
243	Веселиновић	Миленка	Радослав	1912	Медвеђа	занатлија
244	Весић		Михаило	1889	Крагујевац	кожар
245	Весић	Животе	Светомир	10.06.1905	Загорица	столар
246	Весовић	Милицава	Михаило	1910	Кусовац	трговац
247	Ветровић	Василија	Драгољуб	1921	Крагујевац	шегрт
248	Видојевић		Милан	04.01.1912	Крагујевац	кафеџија
249	Видојевић	Душана	Милан	1905	Сираковац	обућар
250	Видосављевић	Васе	Миодраг	09.02.1905	Г.Милановац	бравар
251	Викторовић	Косте	Андреја	05.02.1895	Крагујевац	земљорадник
252	Вилејић		Стево	27.09.1896	Долац	радник
253	Вилимоновић	Милана	Василије	1914	Крагујевац	трг.помоћник
254	Вилимоновић	Милана	Звонимир	1920	Крагујевац	трг.помоћник
255	Вилимоновић	Милана	Миодраг	05.08.1905	Крагујевац	трговац
256	Виноградац	Томе	Антон	30.01.1898	Валпово	
257	Виторовић	Саве	Божидар	21.04.1906	Крагујевац	бравар
258	Виторовић	Саве	Милица	1912		
259	Виторовић	Д.	Радомир	31.01.1927	Крагујевац	ученик
260	Влаисављевић	Николе	Сава	19.04.1915	Дебело Брдо	

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
261	Влајић	Стевана	Александар	1900	Сибница	
262	Влајковић	Светозара	Војислав	12.06.1904	Крагујевац	радник
263	Влајковић		Светозар	01.04.1904	Крагујевац	радник
264	Влајковић		Светозар	1887	Крагујевац	музичар
265	Влаховић	Мира	Радован	09.09.1911	Колашин	столар
266	Војводић	Стевана	Милан	10.01.1912	Петрово Село	обућар
267	Војиновић	Радисава	Драгутин	18.01.1914	Гложане	радник
268	Војиновић		Јован	29.08.1898	Капелна	колар
269	Војиновић	С.	Милан	1906	Крагујевац	чиновник
270	Војичић		Драгољуб	1905	Аранђеловац	земљорадник
271	Волдрих	Едуарда	Драгослав	30.03.1915	Крагујевац	бравар
272	Воркапић	Ђуре	Петар	28.03.1912	Чемерница	кројач
273	Вујадиновић	Јовице	Радомир	08.02.1914	Дивостин	бравар
274	Вујановић		Душан	1906	Крагујевац	радник
275	Вујановић	Николе	Лазар	21.07.1908	Крагујевац	адвокат
276	Вујановић	Р.	Милан	1906	Крагујевац	радник
277	Вујиновић	Антонија	Новак	01.04.1908	Губеревац	бравар
278	Вујичић	Димитрија	Секула	1920	Крагујевац	музичар
279	Вујичић	Д.	Алекса	1889	Крагујевац	абација

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
280	Вујичић	Јована	Благоје	02.02.1905	Крагујевац	музичар
281	Вујичић	Ђорђа	Војислав	1888	Крагујевац	ковач
282	Вујичић	Милоша	Драгољуб	10.10.1923	Крагујевац	ученик
283	Вујичић		Драгомир	1924	Крагујевац	ученик
284	Вујичић	Јеврема	Драгутин	1880	Крагујевац	сензал
285	Вујичић	Васе	Драгутин	1885	Крагујевац	музичар
286	Вујичић	Драгутина	Душан	02.02.1912	Крагујевац	оштрач
287	Вујичић	Михајла	Душан	1903	Корићани	радник
288	Вујичић	Јована	Живко	1903	Крагујевац	музичар
289	Вујичић	Драгутина	Лазар	04.04.1910	Крагујевац	пензионер
290	Вујичић	Јеврема	Петар	1890	Корићани	корпар
291	Вујичић	Васе	Стојан	1884	Крагујевац	музичар
292	Вујовић		Ђура	1904	Крагујевац	радник
293	Вујчић	Милана	Лазар	1884	Крагујевац	корпар
294	Вукадиновић	Мијаила	Милован	15.01.1905	Борач	бравар
295	Вукајловић	Радоша	Ђорђе	07.01.1888	Крагујевац	столар
296	Вукелић	Ђурађа	Илија	05.07.1911	Огулин	трговац
297	Вукићевић		Велимир	17.04.1912	Светлић	радник
298	Вукићевић	Велимира	Живадин	17.09.1911	Светлић	писар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
299	Вуковић		Владимир	1901	Крагујевац	зидар
300	Вуковић	Исаила	Вукоје	09.05.1894	Бајчетина	пензионер
301	Вуковић		Добривоје	1903	Брестовац	радник
302	Вуковић	Благоја	Живан	3.1.1896	Кусовац	опанчар
303	Вуковић	Славка	Живко	1904	Бања	колар
304	Вуковић		Живко	1907	Крагујевац	радник
305	Вуковић		Милија	1899	Крагујевац	радник
306	Вуковић	Исаила	Милован	1897	Бајчетина	радник
307	Вуковић	Ивана	Милосав	20.10.1898	Горње Поље	радник
308	Вуковић		Милосав	1906	Горње Поље	пекар
309	Вуковић	Косте	Славо	18.10.1923	Врба-Гацко	ученик
310	Вуковић	Милинка	Славо	25.07.1910	Цветка	бравар
311	Вуковић	Н.	Станко	1900	Крагујевац	радник
312	Вуковић	Светозара	Драгољуб	1902	Крагујевац	радник
313	Вукојичић	Милутина	Митар	1908	Ломница	бравар
314	Вукомановић	Светозара	Миладин	26.10.1895	Жировница	адвокат
315	Вукомановић	Владимира	Милан	1923	Станово	столар
316	Вукомановић		Михаило	1885	Крагујевац	занатлија
317	Вукосаљевић		Петар	1896	Гледиф	земљорадник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
318	Вуксић	Ђурађа	Илија	1911	Дрежница	радник
319	Вулета	Васе	Стеван	27.9.1896	Гламоч	радник
320	Вулетић	Танасија	Лазар	20.2.1888	Баре	земљорадник
321	Вулетић	Танасија	Милан	10.5.1886	Баре	земљорадник
322	Вулетић	Радована	Радосав	25.03.1921	Бечевица	лимар
323	Вуловић	Богомира	Гвозден	29.01.1922	Мало Крчмаре	ученик
324	Вуловић	Неше	Дика	22.11.1903	Сопотница	трговац
325	Вуловић	Крсте	Миливоје	1912	Опланић	кафеџија
326	Вуловић	Николе	Светомир	1903	Голочело	радник
327	Вуловић	Светозара	Драгиша	1903	Крагујевац	службеник
328	Вученовић		Божидар	1909	Врлика	мајстор
329	Вученовић	Петра	Никола	14.10.1901	Врлика	радник
330	Вученовић	Јове	Стеван	14.09.1910	Врлика	лимар
331	Вучковић		Живан	18.11.1896	Кусовац	котлар
332	Вучковић		Живко	1901	Крагујевац	радник
333	Вучковић	Велисава	Никола	1888	Свилајнац	баштован
334	Гавриловић	Саве	Александар	1922	Смед. Паланка	занатлија
335	Гавриловић	Николе	Владимир	1920	Београд	студент
336	Гавриловић	Радојка	Давид	20.02.1915	Поскурице	столар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
337	Гавриловић	Миленка	Добросав	13.07.1913	Каменица	радник
338	Гавриловић		Драгослав	20.10.1910	Крагујевац	седлар
339	Гавриловић	Михаила	Живадин	1898	В. Крчмаре	стражар
340	Гавриловић	Милорада	Љубиша	17.04.1909	Г.Горевница	бравар
341	Гавриловић	Милана	Драгослав	07.12.1910	Војиновац	седлар
342	Гавриловић	Љубомира	Милован	01.08.1915	Брестовац	пекар
343	Гавриловић	Драгомира	Милорад	1911	Загорица	радник
344	Гавриловић	Живојина	Радојко	1889	Поскурице	радник
345	Гавриловић	Јована	Радојко	1905	Поскурице	радник
346	Гавриловић	Радоја	Радојко	1893	Поскурице	радник
347	Гајић	Танасија	Првослав	20.04.1906	Крагујевац	молер
348	Гајић	Сретена	Тихомир	10.6.1892	Зеоке	радник
349	Гаца		Јован	16.10.1907	Требиње	бравар
350	Гимбаш	Љубомира	Кајица	02.07.1921	Јасеновац	берберин
351	Глигоријевић	Радиоја	Богољуб	1892	Крагујевац	трговац
352	Глишић	Божидара	Драгослав	07.08.1922	Горње Видово	ковач
353	Глишић	Милана	Радомир	27.06.1910	Јовановац	радник
354	Глишић		Милян	1900	Јовановац	земљорадник
355	Глишовић	Настаса	Богољуб	1901	Ждралница	шофер

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
356	Глишовић	Милорада	Аранђел	1904	Ждралница	радник
357	Гођиловић	Н	Владимир	1895	Крагујевац	радник
358	Гојковић	Гојка	Драгутин	06.10.1895	Прислонница	столар
359	Гојковић	Драгутина Милош		29.11.1923	Прислонница	ученик
360	Гојковић		Милош	1903	Крагујевац	радник
361	Гојковић		Милош	1897	Крагујевац	бојација
362	Голубовић	Илије	Војислав	1900	Сипић	радник
363	Граховац	Обрада	Стојан	23.08.1910	Бусије	радник
364	Гркинић		Светозар	31.08.1922	Нови Сад	радник
365	Грковић	Тодосија	Братислав	1914	Неваде	радник
366	Гроздановић	Николе	Божидар	1901	Бабушница	зидар
367	Гроздановић		Вукадин	07.02.1910	Шебек	поткивач
368	Гроздановић	Светислава	Драгослав	1904	Бабушница	зидар
369	Гроздановић		Славко	1907	Вињиште	кројач
370	Гроздановић	Крсте	Кристивоје	1901	Крагујевац	радник
371	Грујић	Томе	Димитрије	15.08.1910	Битољ	чистач обуће
372	Грујић		Живадин	1899	Крагујевац	седлар
373	Грујић	Димитрија	Живојин	10.3.1887	Крушевица	пензионер
374	Гудовић	Радула	Вуко	15.09.1913	Беране	обућар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
375	Дамјановић		Илија	1902	Крагујевац	радник
376	Дамјановић		Јелица	1909	Крагујевац	кројач
377	Дамјановић		Јован	1899	Крагујевац	радник
378	Дамјановић	Мирка	Коста	1907	Крагујевац	радник
379	Дамјановић		Светозар	19.06.1900	Косјерић	учитељ
380	Дамљановић		Предраг	1900	Јарушице	радник
381	Дамњановић	Ђуре	Велимир	18.10.1909	Крагујевац	бравар
382	Дамњановић	Нестора	Војислав	10.02.1894	Дубрава	радник
383	Дамњановић	Радомира	Живојин	1919	Белошевац	занатлија
384	Дамњановић	Нестора	Љубомир	16.03.1900	Дубрава	зидар
385	Дамњановић		Нестор	1874	Забојница	зидар
386	Дамњановић	Лазара	Радомир	02.02.1892	Белошевац	занатлија
387	Даскаловић	Марка	Коста	1907	Призрен	службеник
388	Дачић	Богдана	Александар	12.05.1911	Блазнава	ливац
389	Дебљевић	Драгутина	Милан	1905	Врбета	службеник
390	Девеџић	Николе	Милета	17.08.1907	Лађевици	радник
391	Девеџић	Николе	Милош	17.08.1907	Лађевици	обућар
392	Делић	Драгомира	Славољуб	1924	Крагујевац	ученик
393	Демајоровић		Леон	1890	Београд	трговац

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
394	Денић	Јована	Александар	1894	Крагујевац	судија
395	Деспинић	Илије	Никола	01.07.1903	Ливно	колар
396	Деспотовић	Гаврила	Илија	19.06.1884	Љуљаци	земљорадник
397	Димитријевић		Бранко	1911	Доброселица	обућар
398	Димитријевић	Милоша	Алекса	1906	Крагујевац	радник
399	Димитријевић	Арсенија	Александар	1912	Бечвица	столар
400	Димитријевић	Милутина	Александар	1912	Белошевац	столар
401	Димитријевић	Милоша	Властимир	1900	Корићани	музичар
402	Димитријевић	Миленка	Драгомир	1910	Крагујевац	музичар
403	Димитријевић	Драгутина	Душан	16.10.1921	Доња Сабанта	фризер
404	Димитријевић	Радосава	Живојин	1921	Крагујевац	музичар
405	Димитријевић	Милоша	Илија	1918	Крагујевац	музичар
406	Димитријевић	Радосава	Илија	1923	Крагујевац	радник
407	Димитријевић		Илија	1917	Крагујевац	радник
408	Димитријевић	Пере	Јован	1907	Крагујевац	војни музичар
409	Димитријевић		Љубиша	28.03.1920	Драгачево	радник
410	Димитријевић		Мија	1918	Крагујевац	радник
411	Димитријевић		Милан	1914	Корићани	музичар
412	Димитријевић	Томе	Миленко	1886	Корићани	музичар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
413	Димитријевић		Милош	1877	Крагујевац	занаглија
414	Димитријевић	Данила	Миодраг	29.09.1924	Велике Пчелице	ученик
415	Димитријевић	Милоша	Момир	31.05.1914	Крагујевац	радник
416	Димитријевић		Ненад	1923	Крагујевац	ученик
417	Димитријевић	Димитрија	Петар	24.06.1910	Крагујевац	столар
418	Димитријевић	Милоша	Предраг	1911	Крагујевац	музичар
419	Димитријевић	Ђорђа	Радосав	1884	Крагујевац	музичар
420	Димитријевић	Матеје	Чедомир	04.12.1898	Котраже	радник
421	Динић	Ј.	Александар	1885	Крагујевац	мајстор
422	Добровојевић	Алексија	Жарко	21.11.1923	Лужнице	ученик гим.
423	Добрић	Саве	Славко	25.03.1919	Добро Поље	обућар
424	Добровић		Светозар	05.11.1911	Обилићево	пословођа
425	Домановић	Лазара	Предраг	03.04.1910	Г.Јарушице	опанчар
426	Донић	Чедомира	Јован	27.11.1922	Кушшвево	ученик
427	Драгић	Николе	Живорад	1925	Губеревац	ученик
428	Драгићевић	Веселина	Велимир	15.06.1909	Крагујевац	лимар
429	Драговић	Гаврила	Светозар	05.11.1911	Лесковац	мајстор
430	Драгојевић	Матеје	Миле	14.05.1919	Пјешћанци	писар
431	Драгојловић	Петра	Богољуб	1926	Блане	ученик

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
432	Драгомировић	Бранка	Драгослав	1927	Крагујевац	ученик
433	Драгомировић	Бранка	Миодраг	1918	Крагујевац	ковач
434	Драгутиновић		Драгиша	1897	Крагујевац	кочијаш
435	Драгутиновић	Богића	Милован	09.05.1909	Лапово	пословођа
436	Драгутиновић	Петра	Миодраг	28.11.1917	Крагујевац	радник
437	Дрљачић	Душана	Драгољуб	03.01.1920	Београд	берберин
438	Думић	Алексе	Мирослав	1913	Сјеница	ковач
439	Дуњић		Алексије	1903	Сјеница	ковач
440	Ђаковић	Милинка	Радиша	05.01.1921	Ресник	бравар
441	Ђекић	Радомира	Будимир	06.05.1923	Десиминовац	бравар
442	Ђекић		Стојан	1909	Лесковац	трговац
443	Ђермановић	Јована	Никола	01.04.1903	Јаворња	кафедија
444	Ђермановић		Радован	25.06.1911	Гунцати	радник
445	Ђокић		Владимир	18.05.1900	Ердеч	бравар
446	Ђокић	Љубомира	Живадин	10.03.1908	Горња Сабанга	столар
447	Ђокић	Ђурђа	Милентије	1892	Кусовац	занаглија
448	Ђокић	М.	Никола	07.10.1910	Колашин	геометар
449	Ђокић	Томе	Сава	1897	Рибаре	радник
450	Ђоковић		Радиша	1918	Крагујевац	бравар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
451	Ђоковић	Аранђела	Владимир	1900	Ердеч	зидар
452	Ђоковић	Владимира	Живка	1928	Крагујевац	ученик
453	Ђоковић	Јована	Миодраг	01.03.1897	Борач	радник
454	Ђоковић	Јована	Радивоје	01.01.1898	Борач	радник
455	Ђоковић	Јована	Радисав	1895	Прегоке	радник
456	Ђоковић	Радомира	Радисав	1914	М.Пчелице	земљорадник
457	Ђорђевић	Живадина	Александар	1924	В.Пчелице	ученик
458	Ђорђевић	Љубомира	Борисав	1900	Доња Сабанга	радник
459	Ђорђевић	Ђорђа	Борисав	1906	Корићани	корпар
460	Ђорђевић	Михајла	Бршислав	22.08.1918	Крагујевац	бравар
461	Ђорђевић		Видосав	1911	Крагујевац	радник
462	Ђорђевић	Животе	Владимир	1905	Крагујевац	службеник
463	Ђорђевић	Љубомира	Владимир	1923	Крагујевац	корпар
464	Ђорђевић		Војислав	1919	Крагујевац	корпар
465	Ђорђевић	Љубомира	Гвозден	1896	Доња Сабанга	радник
466	Ђорђевић	Милана	Глигорије	1909	Божурња	радник
467	Ђорђевић		Дарко	1922	Крагујевац	ученик
468	Ђорђевић	Раке	Десанка	1926	Крагујевац	ученик
469	Ђорђевић	Благоја	Драгољуб	18.08.1912	Лесковац	продавац

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
470	Ђорђевић	Петра	Драгомир	15.11.1903	Крагујевац	берберин
471	Ђорђевић		Драгомир	1902	Рагковић	бравар
472	Ђорђевић		Драгомир	08.01.1914	Сетлина	радник
473	Ђорђевић		Драгомир	1915	Крагујевац	молер
474	Ђорђевић	Тодора	Драгослав	1911	Крагујевац	радник
475	Ђорђевић		Драгутин	1905	Крагујевац	радник
476	Ђорђевић	Мирка	Борђе	1911	Лесковац	наредник
477	Ђорђевић	Радивоја	Ђурђе	20.01.1897	Трнава	учитељ
478	Ђорђевић	Илије	Живади	1901	Доња Сабанга	радник
479	Ђорђевић	Лазара	Живојин	02.01.1894	Лужнице	професор
480	Ђорђевић	Дамјана	Живојин	1919	Белошевац	радник
481	Ђорђевић	Ристе	Илија	08.08.1909	Крагујевац	чиновник
482	Ђорђевић	Михајла	Јелица	1914	Крагујевац	домаћица
483	Ђорђевић	Проке	Јован	1900	Крагујевац	радник
484	Ђорђевић	Славка	Јован	02.10.1912	Крагујевац	адвокат.прип.
485	Ђорђевић	Манасија	Коста	1895	Врање	трговац
486	Ђорђевић	Милана	Коста	19.01.1897	Жабари	бравар
487	Ђорђевић	Ж.	Лазар	1904	Крагујевац	радник
488	Ђорђевић	Петра	Љубисав	10.08.1900	Белошевац	баштован

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
489	Ђорђевић	Јанка	Љубомир	06.03.1903	Грабовац	корпар
490	Ђорђевић	Милана	Љубомир	1905	Ниш	бравар
491	Ђорђевић	Живојина	Марко	25.1.1887	Мало Крчмаре	кафедија
492	Ђорђевић		Миладин	1906	Крагујевац	радник
493	Ђорђевић	Живка	Миладин	15.05.1903	Мало Крчмаре	радник
494	Ђорђевић	Живана	Милан	29.06.1900	Шабач	седлар
495	Ђорђевић	Миливоја	Милан	02.03.1925	Бијела	ученик
496	Ђорђевић	Владислава	Милинко	19.06.1911	Ресник	бравар
497	Ђорђевић	Гаврила	Милија	14.7.1895	Војиновац	служитељ
498	Ђорђевић	Ивана	Милић	1893	Г.Црнућа	земљорадник
499	Ђорђевић	Милије	Милован	17.04.1922	Војиновац	бравар
500	Ђорђевић	Марка	Милорад	17.10.1912	Гружа	корпар
501	Ђорђевић	Љубомира	Милош	25.09.1925	Кнић	музичар
502	Ђорђевић	В.	Милутин	28.08.1922	Грбице	бравар
503	Ђорђевић	Божидара	Миодраг	1912	Вучић	трговац
504	Ђорђевић	Тодора	Драче	1914	Крагујевац	радник
505	Ђорђевић	Тодора	Момир	02.05.1917	Крагујевац	бравар
506	Ђорђевић	Александра	Михаило	1913	Витковац	радник
507	Ђорђевић	Петра	Михајло	14.03.1914	Горње Бријање	бравар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
508	Ђорђевић		Михајло	1878	Крагујевац	радник
509	Ђорђевић	Ненада	Момчило	06.01.1924	Крагујевац	шегрт
510	Ђорђевић	Михајла	Пантелеј	24.12.1895	Белошевац	пензионер
511	Ђорђевић	М.	Пангелија	1892	Скопље	-
512	Ђорђевић	Марка	Петар	01.02.1911	Гружа	корпар
513	Ђорђевић	Љубомира	Првослав	01.08.1909	Доња Сабанга	мајстор
514	Ђорђевић	Светомира	Радисав	04.05.1914	Ресник	машинбравар
515	Ђорђевић	Милована	Радован	07.02.1925	М.Крчмаре	ученик
516	Ђорђевић		Радомир	02.09.1919	Белошевац	радник
517	Ђорђевић	Јанка	Рака	1899	Гружа	корпар
518	Ђорђевић	Тодора	Рагко	1914	Крупањ	баштован
519	Ђорђевић	Славка	Ратомир	14.03.1920	Крагујевац	студент
520	Ђорђевић	Милоша	Стојан	1907	Д.Врбава	земљорадник
521	Ђорђевић	Драгослава	Тимотије	1900	Врбета	земљорадник
522	Ђорђевић	Раке	Тихомир	04.10.1925	Крагујевац	ученик
523	Ђорђевић	Михајла	Цветко	01.04.1925	Крагујевац	ученик
524	Ђорђевић	Радована	Драгољуб	1896	Сипић	земљорадник
525	Ђорђиловић		Јован	1908	Болмич	радник
526	Ђорић		Богољуб	1900	Крагујевац	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
527	Ђурић	Веселина	Богомир	1916	Мијаиловац	кафеџија
528	Ђурић	Ч.	Драгомир	1891	Крагујевац	радник
529	Ђурић	Р.	Живан	1900	Крагујевац	радник
530	Ђурић	Лазара	Љубомир	1895	Ресник	радник
531	Ђукић	Радосава	Живан	05.06.1892	Вучковина	пензионер
532	Ђукић	Ђуре	Петар	1902	Бугојно	службеник
533	Ђурђевић	Предрага	Гојко	01.12.1921	Призрен	студент
534	Ђурђевић	Милије	Драгомир	1899	Лужнице	радник
535	Ђурђевић	Предрага	Крста	17.09.1923	Призрен	ученик
536	Ђурђевић		Милован	1912	Крагујевац	металостругар
537	Ђурић	Чедомира	Драгомир	1919	Цикоте	радник
538	Ђурић	Милије	Јанко	18.06.1898	Брњица	учитељ
539	Ђурић	Ј.	Милош	14.04.1897	Почковина	кочијаш
540	Ђурић		Милош	1908	Врање	подофицир
541	Ђурић		Милунка	1920	Брњица	ученик
542	Ђурица		Момчило	1897	Крагујевац	геометар
543	Ђуришић	Филипа	Видак	28.10.1897	Парчина	официр
544	Ђуришић	М.	Милорад	1902	Крагујевац	радник
545	Ђуровић	Милана	Илија	1891	Г.Милановац	кафеџија

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
546	Ђуровић	Ђорђа	Радослав	06.02.1908	Даниловград	наставник
547	Ели	Арона	Давид	1899	Ниш	доктор
548	Ели	Арона	Моша	1897	Ниш	доктор
549	Ерић	Косте	Драгослав	1885	Љубичевац	опанчар
550	Ерић	Александра	Радомир	1900	Враћевшнина	земљорадник
551	Ерић	Михајла	Радомир	16.09.1908	Жабари	пушкар
552	Еровић		Милан	1891	Бољковци	опанчар
553	Жарковић	Б.	Станоје	1912	Рагина	трговац
554	Живадиновић		Борисав	1903	Грабовац	радник
555	Живадиновић		Драгомир	16.10.1905	Крагујевац	опанчар
556	Живадиновић	Димитрија	Драгутин	28.12.1893	Баљковац	пензионер
557	Живадиновић	Богомира	Ђорђе	1903	Глоговац	опанчар
558	Живадиновић		Живојин	1912	Крагујевац	опанчар
559	Живадиновић	Милића	Здравко	1887	Доње Комарице	трговац
560	Живановић		Александар	20.08.1920	Дервента	лимар
561	Живановић		Александар	1923	Г. Милановац	клонфер
562	Живановић	Милана	Аранђел	1906	Трешњевак	радник
563	Живановић	Владана	Божидар	15.08.1905	Лозовик	радник
564	Живановић	Јована	Борисав	1903	Грабовац	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
565	Живановић		Бранислав	1906	Крагујевац	стругар
566	Живановић		Војислав	18.09.1907	Лапово	кројач
567	Живановић	Милана	Драгомир	15.10.1905	Крагујевац	опанчар
568	Живановић		Живан	1888	Ерлеч	земљорадник
569	Живановић	Драгослава	Живојин	05.06.1911	Рача	опанчар
570	Живановић	Димитрија	Јован	1913	Вршац	баштован
571	Живановић		Јовица	1907	Крагујевац	радник
572	Живановић	Андре	Милутин	14.02.1906	Грошница	земљорадник
573	Живановић	Милан	Миша	19.06.1919	Омољца	машинбравар
574	Живановић	Николе	Момчило	28.06.1914	Крагујевац	бравар
575	Живановић		Танасије	06.01.1886	Ботуње	радник
576	Живановић	Тајира	Тихомир	1890	Аранђеловац	ковач
577	Живанчевић		Живан	1923	Крагујевац	ученик
578	Живић	Илије	Драгољуб	27.05.1904	Жабари	опанчар
579	Живић		Драгољуб	1897	Крагујевац	радник
580	Живковић	Танасија	Богољуб	17.07.1912	Крагујевац	радник
581	Живковић	Љубомира	Божидар	22.02.1904	Крагујевац	судија
582	Живковић	Миленка	Бранислав	12.02.1921	Крагујевац	бравар
583	Живковић	Радована	Војислав	1894	Гроцка	пекар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
584	Живковић	Илије	Груја	1899	Бадњевац	надзорник
585	Живковић	Милана	Данило	12.04.1909	Д.Црнућа	књиговођа
586	Живковић	Димитрија	Добривоје	30.12.1908	Крагујевац	мајстор
587	Живковић	Миливоја	Драгољуб	1904	Рача Крагујевачка	радник
588	Живковић	Танасија	Драгомир	22.07.1907	Крагујевац	мајстор
589	Живковић	Владимира	Живан	01.09.1906	Лужнице	радник
590	Живковић	Павла	Љубисав	1894	Доња Сабанга	радник
591	Живковић		Љубисав	1902	Крагујевац	радник
592	Живковић	Андре	Милутин	15.03.1925	Пожаревац	ученик
593	Живковић	Крививоја	Недељко	09.06.1895	Крагујевац	надзорник
594	Живковић	Кузмана	Никола	22.12.1922	Врдник	касапин
595	Живковић		Никола	18.03.1908	Лужнице	зидар
596	Живковић		Радмило	1919	Крагујевац	радник
597	Живковић	Миливоја	Радоје	10.05.1914	Мала Врбица	радник
598	Живковић	Милутина	Радослав	21.02.1923	Струмица	ученик
599	Живковић	Кузмана	Славко	03.06.1920	Врдник	радник
600	Живковић	Миливоја	Тодор	20.05.1909	Мала Врбица	радник
601	Живојиновић	Милића	Здравко	1887	Доње Комарице	трговац
602	Животић	Жике	Властимир	15.08.1906	Нагалинци	седлар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
603	Животић		Милорад	1897	Сараново	лимар
604	Жикић	Милије	Милан	10.07.1916	Крагујевац	столар
605	Жикић	Ђурђа	Момир	1919	Страгари	земљорадник
606	Жиловић	Милоја	Витор	19.10.1899	Липовац	земљорадник
607	Жужек		Јерме	31.12.1908	Турјак	бравар
608	Жунић		Никола	05.01.1901	Љубић	столар
609	Заграђапин	Милије	Милан	21.08.1923	Крагујевац	ученик
610	Захар	Озрена	Борислав	15.08.1921	Зајечар	столар
611	Здравковић	Јована	Бранко	1892	Ропчево	ковач
612	Зекавица	Симе	Божидар	1894	Крагујевац	земљорадник
613	Зекавица	Момчила	Мирослав	1923	Крагујевац	седлар
614	Зекавица	Срђана	Реља	16.02.1925	Крагујевац	ученик
615	Зечевић	Чедомира	Раденко	10.03.1904	Брњица	мајстор
616	Златановић	Николе	Владимир	23.08.1924	Крагујевац	ученик
617	Златић	Радована	Милутин	21.03.1924	Рача Крагујевачка	ученик
618	Златић	Милоја	Мирко	26.02.1906	Честин	шофер
619	Златић	Владимира	Радосав	20.11.1896	Честин	трговац
620	Златић		Радослав	1896	Крагујевац	радник
621	Зорић		Стеван	1897	Крагујевац	кафеџија

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
622	Зорнић		Милосав	-	Г. Милановац	железничар
623	Зрнић	Гаје	Деспот	1912	Мокрин	црквени служ.
624	Иванић	Љубомира	Боривоје	07.11.1904	Ропчево	бравар
625	Иванковић	Јездимира	Иван	14.01.1921	Поскурице	радник
626	Иванковић	Митра	Јездимир	23.03.1899	Поскурице	радник
627	Ивановић		Богољуб	02.02.1911	Кнић	радник
628	Ивановић	Перише	Димитрије	09.10.1904	Крагујевац	бравар
629	Ивановић	Захарија	Драгутин	06.07.1899	Крагујевац	ужар
630	Ивановић	Перише	Душан	27.09.1921	Крагујевац	поднаредник
631	Ивановић	Владимира	Јован	1886	Јабланица	пензионер
632	Ивановић	Драгутина	Милоје	11.03.1924	Крагујевац	ученик
633	Ивановић	Уроша	Мирослав	1922	Крагујевац	војни питомец
634	Ивановић	Д.	Михаило	1895	Крагујевац	радник
635	Ивановић	З	Миодраг	1922	Крагујевац	механичар
636	Ивановић	Драгутина	Павле	01.10.1922	Крагујевац	ученик
637	Ивановић	Илије	Радивоје	1901	Адине Ливаде	радник
638	Ивановић		Херман	1910	Крагујевац	радник
639	Ивезић	Антонa	Јосиф	09.01.1898	Штикаца	жандарм.наредник
640	Ивеша	Анте	Михајло	20.09.1894	Камењак	адвокат

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
641	Ивић	Мартина	Миле	06.06.1923	Врањец	питомац ВЗШ
642	Ивошевић	Милије	Живота	19.11.1909	Сараново	радник
643	Иглић		Илија	1896	Г.Милановац	лончар
644	Игњатовић	Мите	Вукоман	1897	Нагалинци	радник
645	Игњатовић		Михаило	1910	Раган	радник
646	Игњатовић		Радослав	1924	Крагујевац	ученик
647	Илић		Радојко	1874	Вучковица	учитељ
648	Илић		Адам	1880	Сиљевица	земљорадник
649	Илић	Стевана	Александар	1901	Свилајнац	бравар
650	Илић	Дојчина	Богољуб	22.08.1914	Пирот	седлар
651	Илић	Гатонија	Бошко	11.02.1896	Крушевица	рабаџија
652	Илић	Драгутина	Владимир	22.05.1920	Крагујевац	бравар
653	Илић	Владимира	Војислав	12.04.1921	Светлић	бравар
654	Илић		Димитрије	1897	Крагујевац	обућар
655	Илић	Радована	Драгољуб	1903	Ресник	земљорадник
656	Илић	Душана	Драгослав	15.08.1915	Јовановац	пилот
657	Илић	Јована	Драгослав	13.07.1906	Крагујевац	радник
658	Илић	Радована	Драгутин	15.09.1906	Ресник	радник
659	Илић	Владисава	Душан	1920	Г.Штимље	занатлија

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
660	Илић	Богосава	Живадин	07.10.1910	Цветојевац	мајстор
661	Илић	Недељка	Живота	10.02.1900	Белошевац	радник
662	Илић		Јовица	1883	Рогојевац	радник
663	Илић	Љубомира	Каменко	1903	Никишић	радник
664	Илић	Танасија	Марко	06.05.1913	Никишић	кафеџија
665	Илић	Ђуре	Милан	15.10.1888	Крагујевац	бозација
666	Илић	Драгољуба	Милован	15.03.1919	Поскурице	ковач
667	Илић	Драгутина	Милоје	22.02.1900	Крагујевац	столар
668	Илић	Младена	Милош	15.07.1896	Рача Крагујевачка	обућар
669	Илић	Милана	Мнодраг	15.06.1905	Крагујевац	бравар
670	Илић	Петра	Михаило	1924	Ждралџица	радник
671	Илић	Остоје	Момир	1911	Стрмна Гора	бравар
672	Илић	Мике	Радивоје	1900	Брзан	трговац
673	Илић	Војина	Светолик	17.01.1887	Мајдан	службеник
674	Илић	Владимира	Светомир	1907	Светлић	опанчар
675	Илић	Владимира	Слободан	15.07.1923	Крагујевац	ученик
676	Илић	Серафима	Трајко	1901	Крагујевац	пекар
677	Илић		Чедомир	29.09.1921	Горње Локошице	бравар
678	Имперл	Франца	Иван	22.05.1900	Севница	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
679	Инђић	Гаврила	Владан	1923	Босна	ученик
680	Инђић		Гаврило	1900	Босна	мајстор
681	Инђић	Лазара	Лазар	1914	Војка	бравар
682	Исаковић	Мијајла	Станоје	10.04.1903	Грушић	опанчар
683	Искић	Станка	Радомир	28.02.1910	Стража-Лозница	бравар
684	Јаковић	Милана	Адам	1906	Прегоке	радник
685	Јаковић		Недељко	1911	Крагујевац	радник
686	Јаковљевић	Јована	Благоје	1895	Опорница	млекација
687	Јаковљевић	Груице	Божидар	20.11.1920	Крагујевац	бравар
688	Јаковљевић	Јеротија	Вељко	1897	Ботуње	касапин
689	Јаковљевић	Миливоја	Драгомир	05.02.1919	Белушић	радник
690	Јаковљевић	Арсенија	Животије	1922	Велика Сугубина	радник
691	Јаковљевић		Реља	1925	Ботуње	ученик
692	Јамшек	Јосипа	Јанес	25.04.1906	Крагујевац	техничар
693	Јанаћковић	Јашика	Александар	1893	Крагујевац	земљорадник
694	Јанаћковић		Светислав	20.09.1905	Драгушица	бравар
695	Јанаћковић	Јована	Светислав	10.07.1902	Градишница	металостругар
696	Јанаћковић	Мианла	Светислав	1904	Крагујевац	служитељ
697	Јанаћковић	Јашика	Светомир	1895	Крагујевац	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
698	Јанићијевић	Живојина	Алексавадар	15.04.1911	Маршић	опанчар
699	Јанићијевић	Марка	Владимир	21.04.1900	Петровац	бравар
700	Јанићијевић	Грујице	Драгослав	10.04.1905	Горње Комарице	зидар
701	Јанићијевић		Живојин	28.01.1910	Маршић	радник
702	Јанићијевић	Арсенија	Животије	1921	Велика Сугубина	радник
703	Јанићијевић	Василија	Зарија	28.05.1923	Шабач	ученик
704	Јанићијевић	Марка	Илија	10.05.1898	Виниште	радник
705	Јанићијевић	Петра	Јанко	14.01.1892	Велики Шењ	радник
706	Јанићијевић		Милан	1901	Крагујевац	радник
707	Јанићијевић	Вујадина	Милосав	1920	Кијево	земљорадник
708	Јанићијевић	Владимира	Радисав	10.07.1911	Доња Сабанта	пекар
709	Јанковић	Драгутина	Борисав	12.09.1909	Трнава	писар
710	Јанковић	Владимира	Борисав	02.09.1922	Рагковић	бравар
711	Јанковић	Ранка	Методија	22.02.1898	Рагковић	радник
712	Јанковић	Методија	Драган	1911	Доња Љубота	сликар
713	Јанковић	Чедомира	Ђорђе	1901	Ниш	колар
714	Јанковић	Лазара	Ђура	26.01.1905	Острово	бравар
715	Јанковић	Станка	Живорад	05.03.1924	Крагујевац	ученик
716	Јанковић		Живорад	05.05.1920	Равин	опанчар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
717	Јаиковић	Цветка	Јован	24.05.1918	Чока	трг. помоћник
718	Јанковић	Сретена	Љубиша	07.08.1921	Крагујевац	ученик
719	Јанковић	Тихомира	Марисав	27.10.1921	Чумић	лимар
720	Јанковић		Марко	1875	Нови Сад	чиновник
721	Јанковић	Тихомира	Мирослав	1922	Чумић	лимар
722	Јанковић	Јеротија	Светолик	1897	Церовац	радник
723	Јанковић	Јеротија	Светомир	1897	Церовац	радник
724	Јанковић	Животе	Тихомир	1901	Чумић	опанчар
725	Јаношевић	Николе	Озрен	17.08.1906	Беоцин	свештеник
726	Јањић	Тодора	Рагко	08.06.1916	Босанска Дубица	месар
727	Јањушевић	Боре	Миђун	21.12.1912	Озренић	наредник
728	Јањушевић	Јована	Раде	1904	Никшић	радник
729	Јањушевић	Костадина	Чедомир	1892	Бело Брдо	седлар
730	Јаћимовић	Стевана	Петар	18.05.1892	Драгобраћа	служитељ
731	Јаћимовић	Светозара	Светислав	1892	Грбице	зидар
732	Јевремовић	Јеврема	Владимир	1892	Београд	железничар
733	Јевремовић		Јосип	1901	Г. Милановац	лончар
734	Јевремовић	Димитрија	Милан	06.08.1914	Крагујевац	ковач
735	Јевремовић	Аврама	Светозар	03.11.1901	Крагујевац	ковач

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
736	Јеремовић	Милоша	Светозар	15.09.1916	Доња Сабанга	кројач
737	Јеремовић	Лазара	Веселин	1914	Крагујевац	радник
738	Јевтић		Милан	29.04.1912	Рача Крагујевачка	чиновник
739	Јевтић		Милоје	30.08.1904	Рача Крагујевачка	бравар
740	Јевтић	Драгутина	Петар	08.09.1901	Доња Сабанга	радник
741	Јевтић	Костадина	Станимир	27.07.1910	Црнић	шегрт
742	Јеленић		Ђурђе	17.12.1922	Трнава	ученик
743	Јелић	Стевана	Александар	1899	Свилајнац	пушкар
744	Јелић	Гаврила	Драгослав	21.10.1920	Крагујевац	бравар
745	Јелић	Николе	Душан	1901	Крагујевац	стругар
746	Јеремејевић		Богдан	16.04.1907	Агеница	радник
747	Јеремић	Милорада	Јосип	27.09.1896	Варварин	лончар
748	Јеремић		Миодраг	1900	Крагујевац	фризер
749	Јеремић		Мирослав	15.06.1906	Крагујевац	радник
750	Јеремић	Животе	Мирослав	1910	Доње Грбице	радник
751	Јеремић	Љубисава	Обрен	12.05.1910	Каменица	кројач
752	Јеремић	Љубомира	Радојко	27.02.1902	Д. Шаторња	служитељ
753	Јеремић	Драгомира	Радомир	16.02.1906	Крагујевац	радник
754	Јерсић	Тихомира	Радомир	1911	Маслешево	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
755	Јеремић	Милорада	Чедомир	1904	Панчево	баштован
756	Јеринић	Павла	Мирко	05.07.1895	Мрчајевци	кројач
757	Јермоленко	Петар		1898	Русија	продавац новина
758	Јеротијевић	Димитрија	Богдан	1908	Агеница	радник
759	Јефтић		Љубомир	1886	Д.Рачник	жандарм.наредник
760	Јефтић	Милутина	Милојко	01.11.1914	Пањевац	бравар
761	Јефтовић	Гојка	Захарије	30.06.1895	Борач	столар
762	Јешић	Радоја	Аксентије	15.08.1903	Велики Шењ	радник
763	Јовановић	Радосава	Адам	21.11.1914	Сиљевца	опанчар
764	Јовановић	Милића	Алекса	20.09.1882	Драгобраћа	чиновник
765	Јовановић	Јосипа	Александар	1893	Свилајнац	обућар
766	Јовановић		Александар	1892	Крагујевац	музичар
767	Јовановић		Данило	07.07.1913	Крагујевац	трг.помоћник
768	Јовановић		Боривоје	27.02.1918	Крагујевац	бравар
769	Јовановић	Ђуре	Бранислав	1920	Крагујевац	радник
770	Јовановић		Бранко	1909	Корићани	радник
771	Јовановић	Михајла	Братислав	02.04.1914	Крагујевац	бравар
772	Јовановић	Драгутина	Будимир	02.02.1901	Јагодина	радник
773	Јовановић	Стојана	Велимир	1907	Крагујевац	машинбравар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
774	Јовановић	Милана	Бранко	1922	Крагујевац	ковач
775	Јовановић	В.	Владимир	24.06.1892	Љубава	радник
776	Јовановић	Илије	Владимир	29.07.1896	Крагујевац	ковач
777	Јовановић	Ненада	Владимир	02.08.1914	Јовановац	радник
778	Јовановић		Владимир	23.01.1921	Доња Рача	бравар
779	Јовановић	Велимира	Владислав	1910	Кијево	радник
780	Јовановић	Марка	Владислав	1907	Грбице	службеник
781	Јовановић	Љубомира	Властимир	1921	Рача	металостругар
782	Јовановић	Сретена	Војислав	15.04.1919	Крагујевац	бравар
783	Јовановић	Михаила	Данило	1913	Крагујевац	радник
784	Јовановић	Милована	Десимир	20.01.1892	Рача Краг.	учитељ
785	Јовановић	Пауна	Димитрије	1890	Јабучије	радник
786	Јовановић	Огњена	Драган	1921	Крагујевац	машинбравар
787	Јовановић	Драгослава	Драгољуб	01.05.1914	Радмиловићи	обућар
788	Јовановић	Драгутина	Драгољуб	14.09.1906	Баточина	радник
789	Јовановић	Милана	Драгољуб	04.02.1906	Богојевац	бравар
790	Јовановић	Јована	Драгомир	1921	Крагујевац	бравар
791	Јовановић	Ђурђа	Драгослав	04.04.1908	Крагујевац	радник
792	Јовановић	Петра	Драгутин	03.02.1907	Јагодина	бравар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
793	Јовановић	Велимира	Душан	03.11.1895	Дреново	пинтер
794	Јовановић		Живка	1901	Крагујевац	домаћица
795	Јовановић	Владимира	Живко	1898	Трнава	радник
796	Јовановић		Живко	1902	Крагујевац	радник
797	Јовановић	Вујице	Живојин	1871	Љубић	корпар
798	Јовановић	Милована	Живојин	15.08.1913	Баре	бравар
799	Јовановић	Животе	Живорад	1912	Н. Милановац	земљорадник
800	Јовановић	Драгослава	Живота	28.06.1911	Радмиловићи	кројач
801	Јовановић	Милована	Живота	09.04.1912	Баре	бравар
802	Јовановић	Спасоја	Илија	10.05.1888	Церовач	радник
803	Јовановић	Добривоја	Исидор	1912	Лађевци	радник
804	Јовановић	Милана	Јован	1880	Г. Милановац	кафедија
805	Јовановић	Васе	Лазар	1890	Црни Као	музичар
806	Јовановић	М.	Љубиша	1903	Брњица	радник
807	Јовановић	Томе	Љубиша	03.12.1924	Крагујевац	ученик
808	Јовановић	Милорада	Љубомир	05.12.1923	Куманово	ученик
809	Јовановић	Ђурђа	Марко	16.09.1905	Брестовик	опанчар
810	Јовановић	Радована	Милисав	15.05.1895	Брзан	радник
811	Јовановић	Милоја	Милица	12.08.1908	Грбице	учитељ

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
812	Јовановић	Милана	Милорад	17.10.1895	Крагујевац	професор
813	Јовановић	Радоја	Милорад	1922	Д. Врбава	земљорадник
814	Јовановић	Стојана	Милорад	23.01.1915	Крагујевац	бравар
815	Јовановић		Милосав	1894	Крагујевац	радник
816	Јовановић	Гаврила	Милош	04.02.1907	Вишевац	поштар
817	Јовановић		Милош	1888	Мале Пчелице	ковач
818	Јовановић	Стевана	Милутин	1914	Крагујевац	музичар
819	Јовановић		Милутин	1904	Крагујевац	радник
820	Јовановић	Драгољуба	Милодраг	28.02.1929	Крагујевац	ученик
821	Јовановић	Димитрија	Мирослав	1923	Крагујевац	ученик
822	Јовановић		Михаило	1876	Трмниште	радник
823	Јовановић	Милутина	Михаило	1896	Крагујевац	четкар
824	Јовановић	Петра	Михаило	1884	Велики Шењ	ковач
825	Јовановић	Петра	Павле	1879	Крагујевац	радник
826	Јовановић	Јована	Петар	1903	Крагујевац	мајстор
827	Јовановић	Михаила	Петар	31.09.1924	Крагујевац	ученик
828	Јовановић	Павла	Петар	1910	Крагујевац	судија
829	Јовановић		Петар	1898	Београд	цариник
830	Јовановић		Петар	1911	Крагујевац	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
831	Јовановић	Нићифора	Радисав	15.05.1902	Крагујевац	радник
832	Јовановић	Миладина	Радован	1885	Неваде	фијакерист
833	Јовановић	Лазара	Радомир	07.03.1913	Крагујевац	музичар
834	Јовановић		Рајко	1901	Ашине Ливаде	радник
835	Јовановић	Александра	Светолик	30.11.1918	Свилајнац	радник
836	Јовановић	Драгића	Славољуб	25.04.1923	Јагодина	писар
837	Јовановић	Младена	Томислав	06.10.1899	Гривац	служитељ
838	Јовановић	Јанка	Христивоје	1899	Тамник	царник
839	Јовановић	Стојила	Цветко	15.04.1909	Белановац	пушкар
840	Јовановић	Драгомира	Чедомир	07.02.1914	Цветојевац	земљорадник
841	Јовановић	Стевана	Чедомир	1908	Багодина	радник
842	Јовановић		Чедомир	1913	Крагујевац	радник
843	Јовановић	Обрада	Бранко	1911	Драгобраћа	службеник
844	Јовановић	Манојла	Јован	1891	Крагујевац	радник
845	Јовановић	Крсте	Милорад	18.10.1901	Претоке	учитељ
846	Јованчић	Живојина	Милош	13.11.1922	Надаљ	бравар
847	Јованчић	Живојина	Стеван	1919	Надаљ	столар
848	Јовић	Милана	Божидар	1897	Пожаревац	служитељ
849	Јовић	Милана	Драгољуб	03.05.1924	Крагујевац	ученик

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
850	Јовић	Александра	Миливоје	06.12.1906	Белошевац	пиљар
851	Јовић	Милана	Милош	23.01.1914	Крагујевац	посластичар
852	Јовић	Драгића	Радашин	1904	Горња Сабанга	ковач
853	Јовић	Луке	Страхиња	1922	Чортановци	магурант
854	Јовић		Милорад	1913	Крагујевац	радник
855	Јовичић	Милосава	Драгољуб	18.06.1925	Крагујевац	ученик
856	Јовичић		Драгомир	1907	Крагујевац	радник
857	Јовичић	Јована	Живота	05.05.1890	Поскурице	официр
858	Јовичић	Светислава	Милосав	13.10.1903	Белошевац	радник
859	Јововић	Миладина	Слободан	26.11.1924	Крагујевац	ученик
860	Јовчевски		Цветко	1901	Лабуниште	радник
861	Јоковић	Милована	Адам	1900	Крагујевац	радник
862	Јоксимовић	Милосава	Љубиша	15.11.1910	Брњца	опанчар
863	Јоксимовић	Милана	Миодраг	1888	Рамаћа	-
864	Јоковић	Јеврема	Душан	1881	Врбава	писар
865	Јоксовић	Милана	Драгиша	24.03.1909	Гунцати	молер
866	Јоцовић		Недељко	14.08.1907	Лајшићи	седлар
867	Јудић	Симона	Миша	10.10.1873	Лесковац	трговац
868	Јудић	Мише	Симон	29.06.1906	Крагујевац	апотекар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
869	Јудовић		Вока	1906	Доња Ражаница	радник
870	Јуришић	Мирка	Милорад	27.01.1911	Драгутиново	кројач
871	Калафатић	Лазара	Јован	11.08.1911	Стара Градишка	суплент
872	Каличанин	Видоја	Марко	25.02.1908	Сјеница	библиотекар
873	Калчић	Премислава	Милан	14.01.1904	Велики Извор	бравар
874	Камунов		Ђуро	1876	Г. Милановац	пиљар
875	Камунов		Учур	1883	Г. Милановац	пиљар
876	Кандић	Трифуна	Симеон	1903	Десимировац	служитељ
877	Карајанковић	Крсте	Милош	1924	Крагујевац	трг. помоћник
878	Караџић	Стојана	Јован	16.10.1905	Куманово	радник
879	Карић	Живојина	Александар	1921	Њујорк	трговац
880	Карић		Александар	1920	Крагујевац	ученик
881	Карић		Милорад	1922	Крагујевац	ученик
882	Каровић	Младена	Урош	1901	Гривац	радник
883	Катанић	Љубомира	Александар	14.09.1922	Велико Орашје	бравар
884	Катанић	Обрада	Радисав	1882	Бечањ	лекар
885	Катушић	Јозе	Никола	27.06.1899	Бања Лука	бравар
886	Каћански	Стевана	Славко	1907	Србобран	бравар
887	Керопчански		Гаврило	25.03.1889	Харков	инжењер

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
888	Керолчански		Лидија	1889	Москва	професор
889	Кидишевић	Александра	Милан	02.11.1923	Ресен	ученик
890	Кинукић		Ђура	1891	Г. Милановац	радник
891	Кисо		Божидар	1899	Погочани	радник
892	Кисо		Милева	1903	Крагујевац	домаћица
893	Клајн	Рудолфа	Емил	1906	Праг	професор
894	Кнежевић	В.	Јован	04.10.1904	Врање	свештеник
895	Кнежевић	Драгутина	Милан	1909	Челебинци	подофицир
896	Ковачевић	Аркадија	Крста	1899	Шид	професор
897	Ковачевић	Михајла	Милорад	1899	Мирашевац	бравар
898	Ковачевић	В	Милијан	07.08.1917	Милићево	бравар
899	Ковачевић		Милинко	-	Горњи Милановац	-
900	Ковачевић	Тодора	Павле	1917	Лужнице	радник
901	Ковачевић	Милана	Светислав	21.04.1907	Ваљево	машинбравар
902	Ковачевић		Светозар	1904	Неваде	месар
903	Ковачевић	Алексе	Светозар	15.03.1907	Дреново	наредник
904	Ковбаско	Леонтија	Георг	25.07.1894	Варшава	професор
905	Козанић		Светозар	01.02.1887	Дреновац	радник
906	Кокановић	Продана	Стеван	1904	Пиштевица	земљорадник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
907	Коломан		Колб	07.02.1900	Палић	молер
908	Константиновић		Драган	1903	Крагујевац	радник
909	Константиновић	Григорија	Јован	26.07.1908	Земун	судски приправник
910	Константиновић		Јовица	1923	Крагујевац	ученик
911	Конфино		Гавра	1890	Пирог	стаклорезац
912	Конфино	Бендиона	Израило	1909	Пирог	трговац
913	Кораћ	Мила	Михаило	19.08.1910	Јајце	бравар
914	Косанић	Јеремије	Адам	07.01.1904	Каменица	зидар
915	Косанић	Јеремије	Светомир	09.02.1908	Каменица	радник
916	Косановић		Сима	29.11.1913	Доњи Лапац	официр
917	Косановић	Петра	Синиша	1923	Власотинци	трг. помоћник
918	Костадиновић		Миливоје	1912	Арнајево	бравар
919	Костић		Бранко	1913	Босанска Дубица	радник
920	Костић	Милана	Веселин	1910	Баточина	пољ. техничар
921	Костић	Радована	Драгиша	1911	Губеревац	радник
922	Костић	Јовице	Драгољуб	06.05.1906	Крагујевац	седлар
923	Костић	Божидара	Драгослав	03.01.1909	Свилајнац	бравар
924	Костић	Јована	Драгутин	1905	Илићево	земљорадник
925	Костић	Алексе	Јован	09.08.1905	Рача Крагујевачка	кодар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
926	Костић	Саве	Јордан	24.10.1909	Соко Бања	машинбравар
927	Костић	Милана	Лазар	1884	Крагујевац	занатлија
928	Костић		Лазар	1923	Јагодина	музичар
929	Костић	Милутина	Марко	05.02.1892	Крагујевац	радник
930	Костић	Пере	Милан	01.04.1888	Крагујевац	радник
931	Костић	Тодора	Миодраг	1895	Крагујевац	пензионер
932	Костић		Николија	1904	Крагујевац	радница
933	Костић	Мијага	Петар	22.06.1906	Крагујевац	радник
934	Костић	Андрије	Раде	1917	Крагујевац	бравар
935	Костић		Радисав	1909	Губеревац	земљорадник
936	Костић	Станимира	Радомир	15.02.1915	Брзан	радник
937	Костић	Милана	Слободан	1921	Крагујевац	радник
938	Костић	Милана	Србобран	1927	Крагујевац	ученик
939	Крачуновић	Илије	Михајло	1893	Панчево	службеник
940	Кризбахер	Ивана	Виктор	11.09.1908	Б. Градишка	котлар
941	Кризма		Димитрије	1904	Б. Градишка	баштован
942	Крљић	Јована	Милисав	1922	Трнава	машинбравар
943	Крстић	Стојан	Андреја	12.06.1865	Београд	пензионер
944	Крстић	Симе	Анђелко	01.05.1906	Призрен	келнер

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
945	Крстић	Петра	Војислав	1895	Крагујевац	радник
946	Крстић		Војислав	02.03.1912	Крушевица	радник
947	Крстић	Андреје	Драгутин	1906	Крушевац	занатлија
948	Крстић	Богдана	Јездимир	1913	Сабанга	радник
949	Крстић	Ђорђа	Љубомир	06.10.1895	Крагујевац	служитељ
950	Крстић		Мирко	1902	Доња Сабанга	земљорадник
951	Крстић		Радивоје	09.10.1918	Крагујевац	бравар
952	Крстић	Стојана	Радован	03.01.1908	Борач	столар
953	Крстић	Драгутина	Радосав	1903	Ђаточина	службеник
954	Крстовић	Милоша	Миливоје	1888	Клатичево	службеник
955	Круљац	Николе	Фрања	06.04.1886	Перушић	кадрмција
956	Кршуљ		Јерко	09.08.1920	Селце	бравар
957	Кубуровић	Константина	Љубомир	24.09.1911	Вишеград	радник
958	Кубуровић	Костадина	Чедомир	29.02.1903	Бијело Брдо	седлар
959	Кузмановић	Љубомира	Велибор	20.03.1923	Крагујевац	ученик
960	Кузмановић		Драгиња	1913	Крагујевац	домаћица
961	Кузмановић	Илије	Милан	14.10.1921	Београд	бравар
962	Кузмић		Живорад	1896	Шуме	земљорадник
963	Кузмић	Милутина	Љубомир	14.02.1900	Шуме	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
964	Кузмић	Милутина	Милорад	01.05.1903	Шуме	пиљар
965	Кујовић	Митра	Ђура	19.01.1906	Ораховица	бравар
966	Кукавић	Лазара	Божидар	17.07.1903	Б. Градиште	радник
967	Кустевле	Јанеза	Иван	17.07.1903	Б. Бистрица	радник
968	Кухинковић	Милана	Драгомир	1926	Смедерво	ученик
969	Куштрин	Аугуста	Бранко	15.12.1921	Подмелец	магурант
970	Лазаревић	Јована	Алексавадар	20.07.1920	Крагујевац	официр
971	Лазаревић	Јована	Бранислав	31.05.1916	Крагујевац	студент
972	Лазаревић	Саве	Живога	19.10.1911	Радмиловићи	радник
973	Лазаревић	Томислава	Живојин	1900	Крагујевац	трговац
974	Лазаревић	Андреје	Јован	11.04.1889	Крагујевац	пословођа
975	Лазаревић	Милана	Миленко	1908	Крагујевац	чиновник
976	Лазаревић	Љубомира	Милован	01.06.1909	Рагари	берберин
977	Лазаревић	Илије	Михаило	11.05.1897	Велики Шењ	учитељ
978	Лазаревић	Лале	Павле	16.07.1905	Крагујевац	радник
979	Лазаревић		Предраг	1923	Рокова Бара	ученик
980	Лазаревић	Ђорђа	Радомир	16.10.1905	Честин	радник
981	Лазаревић	Петра	Радослав	25.08.1923	Чачак	ученик
982	Лазаревић	Саве	Станимир	10.02.1908	Радмиловићи	ковач

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
983	Лазаревић		Стојан	27.12.1908	Крагујевац	кочијаш
984	Лазић	Живана	Драгутин	02.12.1909	Бадњевац	радник
985	Лазић	Животе	Милан	05.03.1906	Жиروفница	кочијаш
986	Лазић		Милош	1907	Крагујевац	радник
987	Лазић	Живојина	Радисав	21.08.1921	Страгари	бравар
988	Лазић		Теодор	1902	Крагујевац	радник
989	Лазовић		Драгутин	1906	Велике Пчелице	столар
990	Лазовић	Косте	Живомир	02.04.1893	Велике Пчелице	радник
991	Лазовић	Лазара	Радомир	1904	Грошница	обућар
992	Лазовић	Косте	Радосав	16.05.1902	Велике Пчелице	столар
993	Лебарих	Јосифа	Јован	1893	Ливно	бравар
994	Леви	Нисима	Аврам	12.03.1900	Пирот	млинар
995	Леви	Нисима	Јосиф	25.03.1898	Пирот	часовничар
996	Леви	Јосифа	Моша	1920	Крагујевац	студент
997	Лешић		Сава	02.01.1900	Црнска	радник
998	Либер		Золтан	1904	Свети Ђорђе	зубар
999	Липић		Миодраг	1921	Крагујевац	радник
1000	Лојаница	Јована	Милован	20.09.1898	Краљево	писар
1001	Лоренц		Иван	22.09.1907	Свети Никола	бравар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1002	Лосовић		Славко	21.04.1908	Рожанство	радник
1003	Лугушић		Јован	1903	Чипуљевић	ковач
1004	Лукић	Радомира	Михајло	1907	Шљивовац	ливац
1005	Лукић	Радосава	Тадија	1908	Шљивовац	радник
1006	Лукић	Милете	Тодор	1902	Зрмања	кафеџија
1007	Лукић		Тодор	1902	Качаник	радник
1008	Луковић	Драгомира	Милојко	1913	Вучковина	машинбравар
1009	Луковић	М.	Алексацдар	10.09.1920	Крагујевац	студент
1010	Луковић	Љубисава	Александар	1890	Нови Сад	пензионер
1011	Луковић	Драгутина	Добривоје	07.02.1903	Брестовац	бравар
1012	Луковић	Радомира	Јован	25.01.1920	Кнић	ученик
1013	Лучић	Новака	Драгољуб	1888	Г. Милановац	опанчар
1014	Лучић		Јеврем	1886	Рудник	радник
1015	Лучић	Јеврема	Новак	1863	Сјеница	опанчар
1016	Лучић	Драгољуба	Станимир	1912	Г. Милановац	берберин
1017	Лучић	Новака	Станимир	1896	Г. Милановац	берберин
1018	Љубомировић	Стевана	Крста	07.05.1909	Крагујевац	ковач
1019	Љубомировић	Милана	Љубомир	10.02.1911	Крагујевац	ковач
1020	Љубомировић	Симе	Милан	1891	Крагујевац	ковач

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1021	Љубомировић		Сима	05.05.1900	Крагујевац	ковач
1022	Љубомировић	Смаила	Стеван	1881	Крагујевац	ковач
1023	Мавлуш	Боже	Ђуро	1898	Загреб	фијакерист
1024	Мавровић	Согира	Петар	23.03.1914	Маловиште	келнер
1025	Мајсторовић		Милош	1876	Папратиште	опанчар
1026	Максимовић	Миљуна	Богољуб	25.01.1903	Брестовац	писар
1027	Максимовић	Крсте	Драгомир	22.11.1900	Гружа	радник
1028	Максимовић	В.	Драгослав	1898	Брестовац	шумар
1029	Максимовић		Иван	1902	Брњица	редов
1030	Максимовић	Божидара	Илија	10.02.1924	Крагујевац	ученик
1031	Максимовић		Јован	1906	Ресник	телефониста
1032	Максимовић		Михаило	05.05.1911	Петровац	лимар
1033	Максимовић		Славољуб	17.04.1921	Велике Пчелице	радник
1034	Максимовић	Радомира	Тихомир	05.05.1911	Петровац	лимар
1035	Максић	Живојина	Живадин	17.09.1908	Доње Грбице	радник
1036	Максић	Миладина	Живомир	14.01.1926	Грбице	ученик
1037	Малбашић	Јована	Драгомир	1915	Крагујевац	молер
1038	Маливук	Мила	Илија	29.05.1901	Двор на Уни	намештеник
1039	Малинковић	Милана	Божидар	1896	Луњаци	надничар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1040	Малиновић	Марка	Тривун	30.05.1911	Маринковци	бравар
1041	Мамузић	Стевана	Предраг	16.08.1906	Осјек	професор
1042	Манард	Р.	Стеван	1916		седлар
1043	Манић	Михајла	Ђура	1902	Бабушница	радник
1044	Манић		Петар	1874	Крагујевац	радник
1045	Манић	Ђорђа	Тома	20.04.1900	Преображење	трговац
1046	Манојловић	Душана	Драгиша	1919	Поскурице	зидар
1047	Манојловић	Тодосија	Адам	27.02.1907	Селевац	трговац
1048	Манојловић	Јована	Душан	1899	Поскурице	зидар
1049	Маргитић	Миладина	Милоје	20.04.1893	Ново Село	радник
1050	Маретић	Саве	Рајко	1906		радник
1051	Маринковић	Милана	Божидар	1878	Кутлово	земљорадник
1052	Маринковић	Живојина	Властимир	23.07.1914	Рагковић	лимар
1053	Маринковић	Ђурђа	Драгомир	30.09.1907	Лужнице	бравар
1054	Маринковић	Момира	Радомир	08.08.1898	Доња Сабанта	земљорадник
1055	Маринковић	Павла	Драгутин	23.02.1897	Лужнице	учитељ
1056	Маринковић	Мирка	Илија	19.07.1897	Београд	мајстор
1057	Маринковић		Лазар	1886	Крагујевац	радник
1058	Маринковић		Лазар	22.08.1924	Багочина	музичар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1059	Маринковић	Љубомира	Лазар	1892	Рача Краг.	радник
1060	Маринковић		Милан	1881	Кутлово	земљорадник
1061	Маринковић	Момира	Миодраг	11.04.1909	В. Пчелице	радник
1062	Маринковић		Радмило	08.08.1898	Доња Сабанга	радник
1063	Маринковић	Косте	Светозар	21.08.1907	Равно	берберин
1064	Марић		Војислав	1906	Крагујевац	трговац
1065	Марић	Велимира	Љубиша	09.08.1912	Борач	бравар
1066	Марић	Миленка	Милорад	27.01.1906	Борач	радник
1067	Маричић		Милко	1899	Крагујевац	радник
1068	Марјановић	Матеје	Богољуб	1909	Кнић	бравар
1069	Марјановић	Светозара	Војин	1902	Српски Крстур	берберин
1070	Марјановић	Вукашина	Живота	19.01.1903	Јагодина	радник
1071	Марјановић	Радисава	Милан	1911	Седлари	металостругар
1072	Марјановић	Радосава	Милан	14.09.1897	Београд	кројач
1073	Марјановић	Радомира	Милорад	19.11.1908	Доња Трелча	келнер
1074	Марјановић		Милош	1898	Крагујевац	трговац
1075	Марјановић	Милије	Милош	15.10.1916	Лозовик	бравар
1076	Марјановић	Животе	Ненад	1922	Седлари	ученик
1077	Марјановић	Живадина	Симеун	1908	Рагковић	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1078	Марковић	Милете	Љубиша	14.09.1912	Рајковац	лимар
1079	Марковић	Михајла	Александар	1898	Гунцати	радник
1080	Марковић	Милована	Алексије	1911	Шљивовац	службеник
1081	Марковић		Алексије	1901	Сарајево	чиновник
1082	Марковић		Богољуб	25.10.1906	Сабанта	радник
1083	Марковић	Милентија	Борисав	15.03.1915	Овсиште	радник
1084	Марковић		Бранко	1911	Грачац	радник
1085	Марковић	Матеје	Војислав	02.08.1908	Крагујевац	техничар
1086	Марковић	Драгутина	Драгољуб	25.04.1910	Крагујевац	радник
1087	Марковић		Драгољуб	1904	Младеновац	чиновник
1088	Марковић		Драгомир	1896	Крагујевац	кочијаш
1089	Марковић	Р.	Драгомир	12.05.1917	Ђуришево	бравар
1090	Марковић	Радомира	Драгомир	09.03.1902	Горња Грнава	ковач
1091	Марковић	Светозара	Драгослав	12.10.1912	Крчмари	радник
1092	Марковић	Милића	Драгослав	27.01.1901	Мирашевац	радник
1093	Марковић	Драгољуба	Душан	20.02.1925	Крагујевац	ученик
1094	Марковић		Душан	21.03.1920	Г. Штипљина	радник
1095	Марковић	Николe	Ђурђе	1887	Липовац	земљорадник
1096	Марковић	Светозара	Живојин	1888	Крагујевац	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1097	Марковић	Божидара	Живорад	23.11.1925	Мало Крчмаре	ученик
1098	Марковић	Илије	Живота	08.04.1916	Маскар	лимар
1099	Марковић	Милутина	Живота	16.02.1902	Јарушице	бравар
1100	Марковић	Светозара	Јагода	1916	Крагујевац	домаћица
1101	Марковић	Михајла	Љубоцраг	27.05.1905	Гунцати	занатлија
1102	Марковић	Ђорђа	Љубомир	10.02.1886	Баре	путар
1103	Марковић		Марко	1896	Крагујевац	радник
1104	Марковић	Велимира	Марко	11.10.1911	Бечевца	тр.помоћник
1105	Марковић	Вукашина	Магеја	1873	Сјеница	надзорник
1106	Марковић	Живојина	Милан	11.03.1891	Крагујевац	столар
1107	Марковић	Алексе	Миодраг	06.12.1905	Крагујевац	чиновник
1108	Марковић		Миодраг	1889	Топола	колар
1109	Марковић	Милете	Љубомир	1912	Рајковац	лимар
1110	Марковић		Радисав	06.10.1919	Крагујевац	седлар
1111	Марковић	Животе	Радисав	06.12.1888	Бадњевац	радник
1112	Марковић	Богосава	Радич	17.08.1922	Брњице	радник
1113	Марковић	Живојина	Радмило	1919	Крагујевац	седлар
1114	Марковић	Магеје	Србислав	24.04.1920	Крагујевац	бравар
1115	Марковић	Љубомира	Србобран	03.04.1922	Ариље	студент

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1116	Марковић		Срећко	1892	Ђури село	радник
1117	Маровић		Велиша	1915	Констанца	радник
1118	Маскуловић		Лазар	1913	Скопље	чистач обуће
1119	Матејић	Саве	Гојко	25.05.1908	Босанско Грахово	радник
1120	Матејић	Косте	Драгутин	1912	Крагујевац	радник
1121	Матејић	Тимогија	Драгутин	25.08.1924	Доброводица	ученик
1122	Матејић		Милорад	1920	Крагујевац	музичар
1123	Матејић	Светозара	Милорад	15.08.1900	Горња Сабанга	кафеџија
1124	Матејић		Милутин	1896		опанчар
1125	Матејић	Антон	Михајло	1924	Крагујевац	ученик
1126	Матејић	Саве	Радомир	1917	Брзан	радник
1127	Матејић	Владимира	Тимогије	1894	Доброводица	радник
1128	Матијашевић		Рајица	1923		ученик
1129	Матијевић		Илија	1901	Крагујевац	земљорадник
1130	Матијевић	Светозара	Јанко	01.08.1900	Брестовац	црквенислуж.
1131	Магић	Љубисава	Богољуб	15.04.1905	Ореовица	опанчар
1132	Магић	Живојина	Бранислав	1912	Крагујевац	радник
1133	Магић	Божидара	Војислав	1925	Крагујевац	шегрт
1134	Магић	Мате	Живојин	1907	Крагујевац	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1135	Магић	Милована	Љубиша	12.09.1922	Велики Шењ	радник
1136	Магић		Милован	07.03.1900	Велики Шењ	радник
1137	Магић	Драгутина	Миодраг	01.04.1905	Крагујевац	трговац
1138	Магић	Васе	Петар	1886	Крагујевац	радник
1139	Магић		Милорад	1906	Влашка	бравар
1140	Маговић	Милоша	Драгољуб	1894	Бечевица	подофицир
1141	Маца		Аврам	1899	Јагодина	посредник
1142	Маповић	Велимира	Милисав	1891	Крагујевац	трговац
1143	Мачкић	Ђорђа	Никола	03.10.1905	Доње Ратково	професор
1144	Маџарац	Радована	Стеван	1916	Книн	седлар
1145	Медина	Јакова	Аврам	1913	Крагујевац	трговац
1146	Медина	Јакова	Бола	1924	Крагујевац	ученик
1147	Медина	Аврама	Јаков	11.04.1884	Београд	чиновник
1148	Медина	Аврама	Самуил	12.11.1880	Београд	трговац
1149	Мидленски	Михаила	Фрањо	08.01.1904	Земун	радник
1150	Мијаиловић	Душана	Градимиr	1913	Десимиrowaц	земљорадник
1151	Мијаиловић	Димитрија	Драгутин	1912	Крагујевац	радник
1152	Мијаиловић		Душан	29.09.1906	Луковица	бравар
1153	Мијаиловић	Јанка	Гвозден	06.09.1901	Крагујевац	ковач

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1154	Мијаиловић		Гвозден	1905	Крагујевац	службеник
1155	Мијајловић		Драгомир	01.07.1909	Ратина	музичар
1156	Мијајловић	Јовице	Драгић	1914	Врба	надничар
1157	Мијатовић	Ђорђа	Владимир	1894	Ваљево	радник
1158	Мијатовић	Алексе	Драгиша	18.08.1908	Љубић	геометар
1159	Мијатовић	Драгомира	Драгољуб	14.10.1900	Драча	свештеник
1160	Мијатовић		Ђорђе	1895	Ваљево	радник
1161	Мијатовић	Василија	Живадин	15.06.1914	Љубић	занатлија
1162	Мијатовић		Раде	1907	Луњевица	радник
1163	Мијатовић	Милана	Тихомир	06.04.1908	Врбава	радник
1164	Мијић		Драгослав	1901	Доброселица	радник
1165	Мијић	Петра	Крста	24.03.1891	Совљак	бравар
1166	Микаиловић	Милоша	Радојица	15.12.1913	Гунцати	опанчар
1167	Микић	Бранка	Милан	1920	Крагујевац	радник
1168	Микић	Бранка	Милорад	24.09.1912	Крагујевац	ковач
1169	Микић	Милије	Никола	1894	Лужнице	земљорадник
1170	Миковић	Гаврила	Богољуб	1906	Доња Сабанта	радник
1171	Миковић	Гаврила	Бранислав	03.09.1898	Доња Сабанта	радник
1172	Миладиновић	Илије	Александар	07.02.1901	Лозовик	пушкар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1173	Миладиновић	А.	Дамјан	1897	Крагујевац	радник
1174	Миладиновић	С.	Милован	1924	Крагујевац	ученик
1175	Миладиновић	Арсенија	Миодраг	1895	Крагујевац	занатлија
1176	Милаковић	Драгића	Стојан	08.05.1908	Стрмово	бравар
1177	Милановић	Јована	Стојан	1871	Крагујевац	ковач
1178	Милановић		Алекса	22.06.1918	Крагујевац	столар
1179	Милановић	Животе	Алексацдар	14.12.1924	В. Пчелице	ученик
1180	Милановић	Николе	Александар	1919	Крагујевац	столар
1181	Милановић	Животе	Василије	1920	Бадњевац	бравар
1182	Милановић		Војимир	14.09.1910	Рековац	келнер
1183	Милановић	Косте	Добривоје	1910	Крагујевац	бравар
1184	Милановић		Драгослав	1879	Г. Милановац	пензионер
1185	Милановић	Божидара	Драгутин	1909	Трстеник	музичар
1186	Милановић	Саве	Душан	1884	Крагујевац	ковач
1187	Милановић	Срећка	Ђурђе	1890	Крагујевац	зидар
1188	Милановић	Милутина	Живадин	1922	Вукомановац	земљорадник
1189	Милановић		Живорад	1908	Крагујевац	музичар
1190	Милановић	Милоша	Живојин	06.02.1910	Крагујевац	радник
1191	Милановић		Живота	1910	Грбице	ковач

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1192	Милановић	Милоша	Жика	1912	Крагујевац	ковач
1193	Милановић	Радована	Здравко	21.04.1914	Баре	колар
1194	Милановић	Василија	Јован	09.01.1905	Ресник	телефониста
1195	Милановић	М.	Коста	1883	Крагујевац	пензионер
1196	Милановић	Милоша	Љубиша	02.12.1919	Крагујевац	ковач
1197	Милановић	Стојана	Милан	22.02.1914	Ниш	студент
1198	Милановић		Милан	1902	Крагујевац	радник
1199	Милановић	Ђурђа	Миливоје	1924	Крагујевац	радник
1200	Милановић	Живадина	Милован	1924	Крагујевац	ученик
1201	Милановић	Ђурђа	Милунка	1927	Крагујевац	ученик
1202	Милановић		Милутин	1919	Вукомановац	земљорадник
1203	Милановић	Љубомира	Минодраг	29.08.1909	Брзан	бравар
1204	Милановић	Стојана	Никола	14.06.1899	Крагујевац	столар
1205	Милановић	Мијата	Новица	1911	Варош Мајдан	ливац
1206	Милановић	Павла	Светислав	1908	Доња Рача	надзорник
1207	Милановић	Проке	Софроније	1902	Ботуње	радник
1208	Милановић		Срећко	1893	Грбице	подофицир
1209	Милановић	Муре	Урош	05.02.1871	Аранђеловац	ковач
1210	Милановић	Ристе	Цветко	1903	Крагујевац	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1211	Милановић	Саве	Риста	1883	Крагујевац	ковач
1212	Милекић		Милосав	10.10.1896	Станово	кројач
1213	Миленковић	Николе	Александар	18.12.1914	Црнче	кафеџија
1214	Миленковић	Максима	Божидар	1902	Крагујевац	пензионер
1215	Миленковић	Драгића	Бранислав	1907	Јовановац	опанчар
1216	Миленковић	Милосава	Велимир	17.03.1872	Лужнице	столар
1217	Миленковић		Војислав	1903	Крагујевац	радник
1218	Миленковић		Драгутин	1886	Крагујевац	контролор
1219	Миленковић		Душан	09.05.1900	Крагујевац	заступник
1220	Миленковић	Луке	Живорад	15.09.1909	Г. Милановац	бравар
1221	Миленковић	Стојка	Љубомир	10.05.1902	Рзав	зидар
1222	Миленковић		Милан	1924	Крагујевац	баштован
1223	Миленковић	Симе	Миодраг	1896	Крагујевац	баштован
1224	Миленковић		Миленко	1888	Крагујевац	радник
1225	Миленковић		Милосав	1898	Јарушице	радник
1226	Миленковић	Војслава	Милутин	30.09.1920	Крагујевац	ученик
1227	Миленковић	Љубомира	Миодраг	1916	Гунцати	радник
1228	Миленковић	Милана	Мирко	06.05.1900	Цветојевац	седлар
1229	Миленковић		Радивоје	23.03.1911	Туприја	бравар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1230	Миленковић	Стојимира	Радосав	17.04.1905	Мечковац	бравар
1231	Миленковић	Милорада	Ранђел	1911	Ђуприја	бравар
1232	Миленковић		Драгослав	1882	Кијево	пензионер
1233	Миленовић	Василија	Драгослав	1882	Крњevo	пензионер
1234	Миленовић	Стојка	Љубомир	1902	Радово	радник
1235	Миленовић	Благоја	Душан	1883	Крагујевац	радник
1236	Миленгијевић	Марка	Божидар	31.01.1907	Лапово	кафеџија
1237	Миленгијевић	Данка	Милорад	1909	Станово	пословођа
1238	Милетић	Симе	Александар	15.03.1902	Доња Сабанга	ковач
1239	Милетић	Младена	Веселин	1903	Мокрин	црквени служ.
1240	Милетић	Миладина	Живадин	05.06.1904	Младеновац	бравар
1241	Милетић	Марка	Милосав	15.03.1898	Горње Јарушице	радник
1242	Милетић	Јована	Милисав	1898	Станово	абација
1243	Миливојевић	Радована	Василије	07.11.1922	Крагујевац	столар
1244	Миливојевић		Витомир	20.09.1894	Бошњане	радник
1245	Миливојевић	Богдана	Драгутин	07.03.1907	Кнић	радник
1246	Миливојевић	Радована	Душан	1925	Крагујевац	ученик
1247	Миливојевић	Милисава	Живадин	1905	Грошница	радник
1248	Миливојевић	Драгутина	Живорад	1898	Кнић	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1249	Миљивојевић	Дуке	Лазар	1885	Крагујевац	музичар
1250	Миљивојевић	Радована	Лука	1927	Крагујевац	ученик
1251	Миљивојевић		Хранислав	1905	Десимировац	радник
1252	Миљиковић		Живога	15.06.1907	Топоница	опанчар
1253	Миљинковић		Александар	1918	Крагујевац	столар
1254	Миљинковић	Милан	Божидар	1899	Љуљаци	радник
1255	Миљић	Станимира	Војин	19.02.1900	Надрље	столар
1256	Миљић	Н.	Иван	1898	Бело Поље	земљорадник
1257	Миљић		Љубомир	1913	Миљићи	занатлија
1258	Миљић	Живана	Милорад	1898	Ариље	адвокат
1259	Миљић		Михајло	17.11.1896	Крагујевац	трговац
1260	Миљић	Влајка	Михајло	1910	Крагујевац	радник
1261	Миљић	Миљојка	Никола	1906	Подгорани	кафеџија
1262	Миљић	Алексе	Радосав	1916	Ниш	радник
1263	Миљићевић	Љубомира	Драгомир	1921	Горња Сабанга	ученик
1264	Миљовановић	Петра	Борисав	1906	Доња Рача	радник
1265	Миљовановић		Борисав	1906	Крагујевац	радник
1266	Миљовановић	Властимира	Божидар	1922	Крагујевац	лимар
1267	Миљовановић	Младена	Властимир	1895	Честин	кафеџија

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1268	Миловановић		Добривоје	18.02.1910	Крагујевац	аутомехан.
1269	Миловановић	Радосава	Драгиша	1911	Копљари	поткивач
1270	Миловановић		Драгољуб	15.08.1896	Врнчани	пекар
1271	Миловановић	Јездимира	Драгољуб	1895	Крагујевац	адвокат
1272	Миловановић	Михајла	Драгомир	1902	Богуље	зидар
1273	Миловановић	Добросава	Драгослав	09.05.1914	Рамаћа	инструментар
1274	Миловановић	Добрице	Душан	17.09.1924	Велико Крчмаре	ученик
1275	Миловановић	Симеуна	Костадин	1903	Десимировац	писар
1276	Миловановић	Обрада	Љубиша	15.03.1924	Влакча	радник
1277	Миловановић	Михајла	Љубомир	12.02.1902	Богуље	земљорадник
1278	Миловановић		Љубомир	1891	Кутлово	келнер
1279	Миловановић	Николe	Миливоје	1895	Крагујевац	учитељ
1280	Миловановић	Тадије	Миливоје	25.05.1912	Бресница	кројач
1281	Миловановић	Љубомира	Милија	20.05.1889	Кутлово	радник
1282	Миловановић		Милинко	1909	Крагујевац	радник
1283	Миловановић	Илије	Милојко	1904	Трнава	обућар
1284	Миловановић	Обрада	Милорад	15.03.1924	Влакча	земљорадник
1285	Миловановић		Мими	1902	Крагујевац	домаћица
1286	Миловановић	Добрице	Миодраг	19.04.1911	Десимировац	кафеџија

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1287	Миловановић	Станоја	Петар	1894	Доброводица	радник
1288	Миловановић	Јована	Радисав	1919	Крагујевац	радник
1289	Миловановић	Љубомира	Радојко	19.08.1917	Трнава	бравар
1290	Миловановић	Адама	Радослав	14.03.1921	Нови Милановац	бравар
1291	Миловановић	Драгољуба	Раул	21.05.1915	Дижон	студент
1292	Миловаиовић	Јована	Светислав	1918	Крагујевац	радник
1293	Миловановић		Драгомир	1893	Врнчани	чиновник
1294	Миловановић	А	Обрад	1891	Влашка	земљорадник
1295	Милојевић	Живка	Драгољуб	1912	Маршић	радник
1296	Милојевић		Божидар	09.07.1904	Вучковица	радник
1297	Милојевић	Видосава	Драгољуб	1913	Маршић	радник
1298	Милојевић	Милентија	Драгомир	30.01.1911	Крагујевац	фризер
1299	Милојевић	Живка	Богоје	20.08.1910	Маршић	радник
1300	Милојевић	Петра	Милан	04.04.1908	Бадњевац	опанчар
1301	Милојевић	Милорада	Милоје	12.08.1905	Боровик	рабадија
1302	Милојевић	Божидара	Милосав	09.08.1904	Вучковица	радник
1303	Милојевић	Живка	Момир	04.03.1900	Маршић	радник
1304	Милојевић	Јеврема	Радомир	26.09.1921	Крагујевац	радник
1305	Милојевић	Велимира	Ранислав	22.02.1904	Десимировац	земљорадник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1306	Милојковић	Владислава	Димитрије	20.12.1893	Милошево	бравар
1307	Милојковић	Сретена	Радомир	1897	Вишевац	кочијаш
1308	Милојковић	Стојана	Тома	14.05.1905	Параћин	молер
1309	Милојковић	Љубомира	Тихомир	1908	Нагалинци	бравар
1310	Милојчић		Радосав	10.05.1913	Драча	радник
1311	Милојчић		Станимир	1912	Крагујевац	мајстор
1312	Милорадовић	Милана	Богољуб	31.08.1905	Крагујевац	контролор
1313	Милорадовић	Симе	Милорад	01.04.1900	Бечевина	продавац
1314	Милосављевић	Аранђела	Александар	1905	Цветојевац	трошаринац
1315	Милосављевић		Александар	1907	Сипић	ковач
1316	Милосављевић		Александар	1897	Крагујевац	опанчар
1317	Милосављевић		Аранђел	1906	Ровци	занатлија
1318	Милосављевић	Грује	Благоје	1881	Крагујевац	ковач
1319	Милосављевић		Божидар	1906	Крагујевац	берберин
1320	Милосављевић	Михајла	Видосав	15.06.1900	Десиминовац	земљорадник
1321	Милосављевић	Крсте	Војин	1909	Десиминовац	радник
1322	Милосављевић	Живојина	Давид	31.03.1899	Петровац	учитељ
1323	Милосављевић		Душан	1905	Сипић	радник
1324	Милосављевић	Луке	Живадин	1905	Баточина	опанчар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1325	Милосављевић	Милана	Живота	1928	Крагујевац	ученик
1326	Милосављевић	Грује	Илија	03.05.1899	Крагујевац	ковач
1327	Милосављевић	Радована	Марко	1877	Десимировац	земљорадник
1328	Милосављевић	Јована	Милан	1927	Крагујевац	ученик
1329	Милосављевић	Живка	Милан	17.08.1912	Лешево	радник
1330	Милосављевић	Благоја	Милован	1919	Грбице	радник
1331	Милосављевић		Милош	15.01.1898	Маршић	радник
1332	Милосављевић		Мнодраг	18.11.1908	Крагујевац	ковач
1333	Милосављевић		Мнодраг	1921	Лапово	ковач
1334	Милосављевић	Благоја	Мнодраг	23.11.1919	Крагујевац	радник
1335	Милосављевић	Д.	Мирослав	20.06.1912	Крагујевац	бравар
1336	Милосављевић	Добросава	Мирослав	1921	Крагујевац	радник
1337	Милосављевић	Косте	Михајло	1896	Мајур	радник
1338	Милосављевић	Илије	Никола	1895	Крагујевац	занатлија
1339	Милосављевић		Раде	1904	Крагујевац	ковач
1340	Милосављевић	Стојана	Раденко	31.12.1919	Крагујевац	чиновник
1341	Милосављевић	Светозара	Светомир	1911	Ботуње	радник
1342	Милосављевић	Драгомира	Селимир	1907	Маршић	радник
1343	Милошевић	Јована	Аранђел	05.10.1900	Крагујевац	бравар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1344	Милошевић	Антонија	Атаназије	1893	Крагујевац	чиновник
1345	Милошевић	Милутина	Божидар	06.04.1908	Трнава	столар
1346	Милошевић	Живка	Василије	1920	Бадњевац	радник
1347	Милошевић	Милана	Велизар	09.01.1913	Доња Рача	радник
1348	Милошевић		Војислав	1917	Крагујевац	бравар
1349	Милошевић	Тихомира	Драгомир	25.02.1924	Ракинац	ковач
1350	Милошевић	Дамљана	Драгослав	1925	Крагујевац	поткивач
1351	Милошевић	Драгоја	Добривоје	10.05.1904	Поскурице	радник
1352	Милошевић	Стојадина	Јован	10.06.1920	Багочина	фризер
1353	Милошевић	Аранђела	Константин	1923	Крагујевац	шегрт
1354	Милошевић	Симсуна	Лазар	28.08.1897	Грбице	радник
1355	Милошевић	Деме	Миодраг	1910	Крагујевац	ковач
1356	Милошевић	Милоша	Миодраг	1908	Аранђеловац	ковач
1357	Милошевић		Момчило	01.07.1909	Београд	бравар
1358	Милошевић	Јеврема	Радомир	1922	Крагујевац	обуђар
1359	Милошевић	Радосава	Сава	1916	Крагујевац	радник
1360	Милошевић	Илије	Светомир	09.05.1913	Доња Рача	машинбравар
1361	Милошевић	Витомира	Светомир	1921	Ракинац	ковач
1362	Милошевић		Милан	1921	Штипље	трг.помоћник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1363	Миљуновић	Марка	Иван	1928	Крагујевац	ученик
1364	Миљуновић	Стевана	Лука	13.05.1885	Крагујевац	радник
1365	Миљуновић	Луке	Марко	25.07.1905	Крагујевац	ковач
1366	Миљуновић	Бранка	Милош	1912	Крагујевац	радник
1367	Миљуновић	Грује	Никола	1894	Крагујевац	ковач
1368	Миљутиновић		Драгић	23.06.1905	Урзули	бравар
1369	Миљутиновић	Милије	Ђорђе	1913	Крагујевац	радник
1370	Миљутиновић		Драгић	1897	Брајновац	земљорадник
1371	Миљевић	Милана	Љубомир	28.10.1923	Загреб	ученик
1372	Миљковић		Александар	1919	Београд	месар
1373	Миљковић	Радомира	Алексаидар	15.02.1922	Београд	темсач
1374	Миљковић	Грујице	Витомир	1896	Јовановац	радник
1375	Миљковић		Драгомир	12.11.1890	Крагујевац	радник
1376	Миљковић	Милије	Драгомир	1895	Ботуње	занатлија
1377	Миљковић	Јелесија	Живота	1907	Топоница	опанчар
1378	Миљковић		Милен	1902	Пољна	служитељ
1379	Миљковић	Милосава	Миливоје	1908	Крагујевац	радник
1380	Миљковић	Милана	Мирољуб	21.03.1921	Крагујевац	бравар
1381	Миљковић	Светозара	Радослав	27.04.1921	Крагујевац	ученик

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1382	Миљковић	Петра	Сава	1900	Кушиљево	официр
1383	Миљковић	Бранислава	Светислав	02.02.1902	Ждралница	кафеџија
1384	Миљковић	Веселина	Селимир	21.05.1906	Крагујевац	кафеџија
1385	Миљковић	Петра	Станко	20.04.1895	Бугојно	пекар
1386	Миљковић	Љубе	Тихомир	1910	Нагалинци	бравар
1387	Миљојковић	Светозара	Живадин	1901	Грошница	земљорадник
1388	Миљојчић	Милана	Божидар	1919	Драча	металостругар
1389	Миљојчић	Милана	Живадин	16.01.1921	Драча	бравар
1390	Миљојчић	Петра	Драгомир	07.11.1918	Драча	металостругар
1391	Миљојчић	Николе	Петар	1886	Драча	радник
1392	Минић		Бранислав	1911	Доброселце	обућар
1393	Минић	Радосава	Будимир	1907	Грошница	радник
1394	Минић	Петронија	Велимир	05.03.1889	Вучковица	заступник
1395	Минић	Јездимира	Милоје	05.07.1897	Голочело	молер
1396	Минић	Јездимира	Стеван	14.03.1904	Драгобраћа	механичар
1397	Минић	Манојла	Чедомир	16.08.1895	Пирот	зидар
1398	Мирков	Симе	Марко	1896	Српска Црња	радник
1399	Мирковић	Срећка	Драгомир	1920	Крагујевац	занатлија
1400	Мирковић	Срећка	Милун	06.05.1921	Крагујевац	бравар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1401	Мирковић	Чедомира	Милић	1900	Рогојевац	земљорадник
1402	Мирковић	Милана	Недељко	16.01.1904	Марадик	фризер
1403	Мирковић	Адама	Радојица	1898	Лађевици	бравар
1404	Мирковић	Милована	Срећко	1893	Драгобрађа	занатлија
1405	Мисић	Ђорђа	Бранко	1928	Крагујевац	ученик
1406	Митић	Станоја	Божа	1910	Аранђеловац	музичар
1407	Митић		Милоје	1902	Драгобрађа	земљорадник
1408	Митић	Алексе	Радослав	1907	Ниш	бравар
1409	Митровић	Славка	Велимир	1921	Грбице	шегрт
1410	Митровић	Драгутина	Владимир	1924	Крагујевац	ученик
1411	Митровић	Владимира	Драгољуб	23.09.1921	Крагујевац	радник
1412	Митровић	Косте	Драгутин	1907	Крагујевац	пиљар
1413	Митровић	Веселина	Душан	1924	Ботуње	ученик
1414	Митровић	Д.	Живорад	03.09.1921	Крагујевац	магурант
1415	Митровић	Милутина	Милан	12.12.1908	Овсиште	трг.помоћник
1416	Митровић	Славка	Миодраг	23.06.1921	Грбице	шегрт
1417	Митровић	Дамњана	Михајло	1888	Љубовија	занатлија
1418	Митровић		Радивоје	1910	Брзан	трговац
1419	Митровић	Милана	Томислав	20.08.1914	Шебет	занатлија

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1420	Митровић	Косте	Милан	1895	Крагујевац	радник
1421	Мићаковић		Остоја	17.06.1913	Гривац	занатлија
1422	Мићић		Милан	1908	Баре	земљорадник
1423	Мићић		Хранислав	1906	Баре	земљорадник
1424	Мићић	Милоја	Јездимир	01.08.1898	Опланић	трговац
1425	Мићић		Лазар	1903	Опланић	земљорадник
1426	Мићић	Михаила	Радмило	21.04.1904	Царево Село	деловођа
1427	Мићић	Милоја	Радоје	1905	Опланић	трговац
1428	Михаиловић		Драгољуб	1908	Крагујевац	пиљар
1429	Михаиловић	Уроша	Иван	30.11.1912	Рамаћа	инструментар
1430	Михаиловић	Исаила	Властимир	1914	Доња Врбава	бравар
1431	Михаиловић	Марка	Драгутин	1878	Жабаре	пензионер
1432	Михајловић	Димитрија	Драгутин	15.10.1911	Крагујевац	бравар
1433	Михајловић	Михајла	Алекса	1871	Крагујевац	ковач
1434	Михајловић	М.	Борислав	1921	Крагујевац	бравар
1435	Михајловић		Дема	-	Скопље	ковач
1436	Михајловић	Адама	Димитрије	1890	Крагујевац	ковач
1437	Михајловић	Деме	Драги	-	Крагујевац	питомац ВЗИЈ
1438	Михајловић	Драгутина	Драгиша	13.08.1886	Жабаре	учитељ

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1439	Михајловић	Благоја	Драгиша	17.01.1899	Жировница	земљорадник
1440	Михајловић		Драгутин	1909	Трстеник	радник
1441	Михајловић	Саве	Драгутин	03.01.1888	Ланиште	трговац
1442	Михајловић	Деме	Живојин	1897	Крагујевац	музичар
1443	Михајловић	Душана	Љубомир	10.03.1926	Крагујевац	ученик
1444	Михајловић		Милан	1927	Крагујевац	ученик
1445	Михајловић	Милана	Мнодраг	14.03.1921	Крагујевац	официр
1446	Михајловић	Димитрија	Радивоје	1909	Крагујевац	занатлија
1447	Михајловић	Милана	Радивоје	1899	Шулеоке	бравар
1448	Михајловић	Станоја	Радоје	12.11.1921	Вучковца	чиновник
1449	Михајловић	Николе	Радомир	1910	Крагујевац	бравар
1450	Михајловић	Стојана	Рашко	1912	Крагујевац	бравар
1451	Михајловић	Саве	Сава	14.01.1914	Крагујевац	бравар
1452	Михајловић	Смиљка	Селимир	1908	Велике Пчелице	радник
1453	Михајловић	Вељка	Станоје	1894	Вучковца	земљорадник
1454	Михајловић		Здравко	1909	Крагујевац	радник
1455	Мицић	Љубе	Алексацдар	09.02.1906	Бихаћ	занатлија
1456	Мишић		Љубомир	05.02.1913	Милићи	занатлија
1457	Мишић		Ранислав	14.01.1888	Велико Село	трошаринац

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1458	Младеновић	Вукадина	Војислав	1901	Буковик	столар
1459	Младеновић	Војислава	Гвозден	1921	Буковик	ученик
1460	Младеновић	Стојана	Драгољуб	1911	Личје	пинтер
1461	Младеновић	Јована	Милица	1915	Крагујевац	домаћица
1462	Младеновић	Андреје	Никола	04.05.1895	Бадњевац	чиновник
1463	Младеновић	Војислава	Рајко	1923	Буковик	ученик
1464	Младеновић	Спасоја	Станимир	06.01.1904	Шангаровац	ковач
1465	Младеновић	Спасоја	Станислав	10.03.1900	Шангаровац	земљорадник
1466	Момировић-Нешић	Игњага	Миливоје	21.05.1903	Шабац	ужар
1467	Мржљакковић	Николе	Јанко	24.11.1894	Карловац	столар
1468	Мујић	Крсте	Станојло	1902	Крагујевац	радник
1469	Најдановић	Радомира	Живадин	23.12.1892	Церовац	земљорадник
1470	Нанаић	Петра	Андреја	27.01.1909	Мохач	обућар
1471	Нанаић	Петра	Василије	28.06.1914	Мохач	радник
1472	Настић		Живадин	1901	Крагујевац	занатлија
1473	Наумовић	Мицка	Надежда	20.04.1922	Крагујевац	студент
1474	Нахман			-	Ниш	штампар
1475	Неговановић	Светолика	Љубиша	11.03.1907	Крагујевац	пушкар
1476	Недељковић	Живка	Војислав	1893	Крагујевац	столар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1477	Недељковић	Радивоја	Драгић	23.09.1919	Литница	столар
1478	Недељковић		Драгослав	1907	Мајдан	земљорадник
1479	Недељковић		Недељко	1903	Крагујевац	службеник
1480	Недељковић	Миљка	Недељко	1902	Добрача	радник
1481	Недић	Милутина	Радоња	06.08.1918	Чумић	радник
1482	Некић	Станка	Радомир	1910	Стража	бравар
1483	Ненадовић	Грујице	Будимир	05.03.1908	Блазнава	лимар
1484	Ненадовић	Драгутина	Станимир	1897	Г. Врбава	земљорадник
1485	Ненадовић	Мојсила	Христивоје	1910	Брестовац	радник
1486	Ненковић		Божидар	1901	Крагујевац	радник
1487	Ненковић		Ненад	1910	Крагујевац	радник
1488	Ненковић	Николe	Чедомир	06.02.1904	Крагујевац	учитељ
1489	Неранџић	Огњена	Драгослав	21.06.1923	Крагујевац	шегрт
1490	Несторовић	Момира	Владислав	31.12.1923	Крагујевац	ученик
1491	Несторовић	Филипа	Момир	08.04.1895	Рековац	трговац
1492	Нешић	Милоја	Алексавадар	24.01.1901	Трнава	служитељ
1493	Нешић	Алексацдра	Милентије	1893	Рандар	бравар
1494	Нешић	Костадина Мирко		12.11.1904	Јовановац	радник
1495	Нешић	К.	Мирко	1904	Крагујевац	чиновник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1496	Нешић	Радисава	Сава	1900	Крагујевац	обућар
1497	Нешић	Стевана	Станимир	18.2.1896	Зајечар	надзорник
1498	Нешковић	Драгутина	Божидар	1909	Станово	фин. помоћник
1499	Нешковић	Чедомира	Ненад	1904	Крагујевац	чиновник
1500	Нешковић	Николе	Чедомир	1904	Крагујевац	радник
1501	Неповић	Сретена	Бранислав	1903	Баре	занатлија
1502	Неповић	Петра	Љубомир	1920	Цветојевац	подофицир
1503	Неповић		Радосав	1918	Г. Врбава	земљорадник
1504	Неповић	Димитрија	Светозар	1889	Липовац	земљорадник
1505	Неповић	Сретена	Хранислав	10.10.1898	Баре	ковач
1506	Никодијевић	Мирка	Живан	01.10.1892	Рабровац	трговац
1507	Николин	Живана	Тоша	18.04.1911	Чуруг	радник
1508	Николић	Петра	Александар	1912	Крагујевац	седлар
1509	Николић		Божидар	14.05.1904	Брњица	радник
1510	Николић	Љубомира	Божидар	1907	Селевац	чиновник
1511	Николић	Животе	Владимир	1901	Баре	трговац
1512	Николић	Радомир	Војин	18.01.1913	Крагујевац	писар
1513	Николић		Глигорије	1906	Јунковац	млинар
1514	Николић	Божидара	Дамњан	14.05.1914	Брњица	бравар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1515	Николић	Велимира	Данило	05.06.1907	Брњица	опанчар
1516	Николић	Стевана	Данило	19.01.1900	Јовановац	радник
1517	Николић	Настаса	Димитрије	07.06.1906	Јовановац	кројач
1518	Николић	Владимира	Драгиша	20.12.1929	Брзан	ученик
1519	Николић	Ранка	Драгољуб	1891	Баточина	пиљар
1520	Николић	Симе	Душан	29.08.1921	Сепча	ковач
1521	Николић	Стојана	Душан	18.08.1901	Сремча	радник
1522	Николић	Милована	Душан	26.02.1923	Добрача	радник
1523	Николић		Ђорђе	01.05.1910	Каменица	радник
1524	Николић	Петра	Ђорђе	1914	Миронић	занатлија
1525	Николић	Гвоздена	Живадин	09.06.1908	Ковачевац	зидар
1526	Николић	Миладина	Живојин	1908	Крагујевац	бравар
1527	Николић	Миладина	Живота	1911	Бања	бравар
1528	Николић	Николе	Јеремија	25.12.1910	Велика Иванча	бравар
1529	Николић	Живојина	Јовица	1880	Кикојевац	земљорадник
1530	Николић	Павла	Љубодраг	1907	Крагујевац	столар
1531	Николић		Љубомир	15.02.1883	Баточина	радник
1532	Николић	Петра	Миладин	1901	Петровац	радник
1533	Николић	Тимотија	Милан	18.01.1920	Грбице	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1534	Николић	Филипа	Милета	1888	Г.Бањани	земљорадник
1535	Николић	Милана	Миливоје	10.04.1920	Мироњић	радник
1536	Николић	Милана	Милорад	1912	Крагујевац	мајстор
1537	Николић		Милорад	1892	Бањани	радник
1538	Николић		Милорад	1921	Крагујевац	ученик
1539	Николић	Филипа	Милорад	1888	Његуши	кафеџија
1540	Николић	Манојла	Мнодраг	01.07.1920	Овсиште	бравар
1541	Николић	Филипа	Никола	1892	Његуши	шумар
1542	Николић	Димитрија	Новица	1880	Крагујевац	земљорадник
1543	Николић	Велимира	Обрад	1912	Мала Врбница	столар
1544	Николић		Петар	22.03.1888	Петровац	радник
1545	Николић		Радован	1892	Ђурђево	радник
1546	Николић	Димитрија	Србослав	15.02.1902	Београд	бравар
1547	Николић	Милутина	Срећко	1900	Аранђеловац	кафеџија
1548	Николић	Миладина	Станимир	01.08.1913	Бања	бравар
1549	Нинчић	Ристана	Миленко	1901	Пријеполје	столар
1550	Ниџифоровић	Милена	Драгутин	1893	Милутовац	служитељ
1551	Ничић	Радисава	Драгутин	06.02.1909	Моравац	кројач
1552	Новак		Алојз	1904	Ормож	чиновник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1553	Новаковић	Миленка	Јован	18.01.1915	Чачак	колар
1554	Новаковић	Николе	Милутин	15.04.1898	Беране	молер
1555	Новаковић	Косте	Миодраг	22.03.1910	Крагујевац	професор
1556	Новаковић		Радисав	1917	Крагујевац	студент
1557	Новичић	Милована	Божидар	1907	Ресник	радник
1558	Новичић	Светозара	Миодраг	04.02.1907	Белошевац	радник
1559	Нововић	Милете	Ратко	1913	Крушевац	пушкар
1560	Ножинић	Милана	Милош	28.06.1911	Шегестин	машинбравар
1561	Обрадовић		Божидар	1919	Крагујевац	радник
1562	Обрадовић	Јована	Божидар	15.05.1890	Баре	земљорадник
1563	Обрадовић	Радивоја	Божидар	08.02.1900	Драча	ковач
1564	Обрадовић	Милутина	Вељко	1918	Дулени	земљорадник
1565	Обрадовић	Софронија	Веселин	1894	Сипић	трговац
1566	Обрадовић	Василија	Драгомир	1884	Кикојевац	земљорадник
1567	Обрадовић	Живојина	Драгомир	22.02.1906	Кикојевац	радник
1568	Обрадовић	Тривуна	Драгослав	1911	Рогојевац	земљорадник
1569	Обрадовић	Војислава	Драгутин	1882	Кикојевац	земљорадник
1570	Обрадовић	Новице	Драгутин	1888	Крагујевац	надзорник
1571	Обрадовић	Веселина	Живојин	1903	Драча	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1572	Обрадовић	Михајла	Јован	19.02.1906	Крагујевац	ковач
1573	Обрадовић	Радомира	Јован	1910	Крагујевац	радник
1574	Обрадовић	Богосава	Миладин	1873	Баре	земљорадник
1575	Обрадовић		Миладин	1899	Крагујевац	музичар
1576	Обрадовић	Александра	Милан	14.12.1916	Крагујевац	војни музичар
1577	Обрадовић	Е.	Миливоје	05.08.1917	Доња Врбава	радник
1578	Обрадовић		Милорад	1917	Дубока	радник
1579	Обрадовић	Јанка	Милутин	1893	Белушић	обућар
1580	Обрадовић	Радомира	Михаило	1894	Крагујевац	радник
1581	Обрадовић	Раде	Михаило	1894	Крагујевац	радник
1582	Обрадовић	Здравка	Момир	15.08.1891	Букуровац	радник
1583	Обрадовић	Милана	Радомир	1898	Крагујевац	ковач
1584	Обрадовић	Миливоја	Радоња	1914	Врбава	радник
1585	Обрадовић		Светислав	1907	Велико Крчмаре	радник
1586	Обрадовић		Љуба	1908	Баре	земљорадник
1587	Обрадовић	Радомира	Петар	1907	Крагујевац	радник
1588	Огњановић	Радосава	Светолик	15.05.1890	Љуљаци	бојација
1589	Ољача		Ненад	29.01.1921	Бјељина	ученик
1590	Орашанин	Васе	Андра	13.12.1902	Нови Пазар	кочијаш

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1591	Орешковић	Ђорђа	Јован	1907	Крагујевац	радник
1592	Остојић	Стевана	Милосав	17.09.1912	Рековац	радник
1593	Оташевић	Јована	Радисав	1913	Суморовац	земљорадник
1594	Павићевић	Милије	Будимир	1923	Крагујевац	ученик
1595	Павићевић	Светислава	Драган	1922	Грабовица	земљорадник
1596	Павићевић	Ђорђа	Драгољуб	1888	Крагујевац	пензионер
1597	Павловић	Никодија	Благоје	1903	Миронић	радник
1598	Павловић	Чедомира	Божидар	19.01.1915	Доња Сабанга	трговац
1599	Павловић	Манасија	Боривој	17.08.1908	Параћин	бравар
1600	Павловић	Милисава	Борисав	25.08.1918	Цикоте	бравар
1601	Павловић	Драгослава	Веселин	26.12.1912	Петровац	земљорадник
1602	Павловић	Драгоја	Драгољуб	05.01.1904	Крагујевац	кувар
1603	Павловић	Стевана	Драгољуб	12.02.1907	Крагујевац	радник
1604	Павловић	Милисава	Драгомир	10.05.1908	Горње Комарице	бравар
1605	Павловић		Драгутин	13.10.1919	Пајсијевићи	кројач
1606	Павловић	Милуна	Живадин	1906	Лоћика	пекар
1607	Павловић	Божидара	Живан	25.01.1914	Суморовац	радник
1608	Павловић		Живојин	25.01.1914	Забојница	радник
1609	Павловић		Јездимир	1896	Поскурице	земљорадник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1610	Павловић	Радојице	Јеремија	1905	Прњавор	радник
1611	Павловић	Радоја	Јован	26.04.1907	Лужнице	зидар
1612	Павловић	Јована	Коста	1873	Корићани	радник
1613	Павловић	Јере	Мијаило	1886	Корићани	радник
1614	Павловић	Димитрија	Милован	1879	Теферич	служитељ
1615	Павловић	Алексе	Милоје	28.11.1887	Јарушице	професор
1616	Павловић	Животе	Милорад	1922	Крагујевац	шегрт
1617	Павловић	Божидара	Мнодраг	01.01.1910	Дражевац	трг.помоћник
1618	Павловић		Мнодраг	1904	Зајечар	чиновник
1619	Павловић	Милорада	Михајло	25.07.1908	Крагујевац	бравар
1620	Павловић	Миленка	Радован	11.10.1923	Гривац	трговац
1621	Павловић	Јездимира	Сава	23.11.1921	Крагујевац	ливац
1622	Павловић	Милана	Светислав	25.03.1907	Баточина	ужар
1623	Павловић	Светозара	Светолик	05.01.1903	Лужнице	радник
1624	Павловић		Стојан	1871	Крагујевац	ковач
1625	Павловић	Стевана	Тодор	1902	Крагујевац	радник
1626	Павловић		Владимир	1874	Крагујевац	музичар
1627	Павловић	Драгољуба	Бошко	1911	Крагујевац	радник
1628	Павловић	Драгољуба	Светозар	1924	Крагујевац	ученик

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1629	Пајевић	Велимира	Верољуб	26.10.1921	Крагујевац	ученик
1630	Пајевић	Павла	Драгомир	07.02.1917	Крагујевац	бравар
1631	Пајкић	Спасоја	Наум	13.12.1894	Лабуниште	пиљар
1632	Пајовић	М.	Божидар	1907	Крагујевац	радник
1633	Пајовић	Новице	Драгутин	1887	Липовац	земљорадник
1634	Палић		Владимир	1926	Крагујевац	ученик
1635	Палић	Чедомира	Бошко	1929	Крагујевац	ученик
1636	Палић	Владимира	Драгољуб	27.07.1922	Крагујевац	шегрт
1637	Палић		Драгослав	1893	Крагујевац	трговац
1638	Палић	Павла	Живојин	1893	Крагујевац	ковач
1639	Палић	Радомира	Коста	1925	Крагујевац	ученик
1640	Палић	Милорада	Миланче	1928	Крагујевац	ученик
1641	Палић		Милош	1911	Крагујевац	седлар
1642	Палић	Вујице	Радомир	1907	Крагујевац	земљорадник
1643	Палић		Вујица	1887	Крагујевац	радник
1644	Панић		Владимир	1901	Крагујевац	радник
1645	Панић	Живојина	Љубисав	1904	Влакча	трговац
1646	Панић	Радивоје	Миленко	1923	Мрчајевци	ученик
1647	Панић	Пана	Петар	1896	Велес	молер

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1648	Панић	Јована	Радослав	1910	Крагујевац	трговац
1649	Пановић	М.	Милутин	1903	Баточина	радник
1650	Пантелић	Владимира	Живојин	1896	Пајазитово	земљорадник
1651	Пантелић	Милутина	Лазар	05.02.1893	Шабач	професор
1652	Пантелић		Милош	1895	Смедерево	шофер
1653	Пантелић	Милана	Михајло	1908	Крагујевац	ковач
1654	Пантелић		Томислав	1924	Крагујевац	ученик
1655	Пантелић		Чедомир	1909	Враћевшница	правник
1656	Пантелић	Милана	Чедомир	26.12.1912	Крагујевац	ковач
1657	Пантић	Владимира	Божидар	1919	Крагујевац	радник
1658	Пантић	Ђуре	Љубисав	09.06.1924	Светлић	ученик
1659	Пантић		Милован	1896	Јарушице	пензионер
1660	Пантић	Богдана	Милоје	08.02.1902	Влакча	служитељ
1661	Пантић	Љубомира	Милутин	12.07.1912	Малешево	кафеџија
1662	Пантовић	Милисава	Бранко	1915	Трстеник	пекар
1663	Пантовић	М.	Драгомир	1910	Горње Комарице	бравар
1664	Пантовић		Живадин	1905	Дубрава	пекар
1665	Пантовић	Миладина	Љубисав	03.08.1900	Радмиловићи	опанчар
1666	Пантовић	Љубисава	Милан	29.04.1918	Радмиловићи	опанчар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1667	Пантових		Милован	1905	Дубрава	седлар
1668	Пантових		Милован	1906	Кикојевац	новинар
1669	Пантових	Михајла	Милутин	1920	Кикојевац	кројач
1670	Пантових		Михаило	02.02.1910	Крагујевац	ковач
1671	Пантових	Милана	Петар	23.11.1911	Кнић	трговац
1672	Пањковић	Луке	Михаило	03.11.1902	Брлог	пословођа
1673	Папић		Александар	1885	Г. Милановац	радник
1674	Паповић	Николе	Марко	8.8.1897	Пријеполје	радник
1675	Паповић		Новак	1903	Прокупље	чиновник
1676	Парезановић	Милана	Војислав	10.05.1902	Крагујевац	обућар
1677	Пауковић	Владимира	Тома	23.06.1902	Рума	касапин
1678	Пауновић	Милана	Владимир	22.01.1914	Брестовац	бравар
1679	Пачариз	Милована	Стојан	25.02.1910	Борач	столар
1680	Пејић	Стевана	Сава	1892	Панчево	берберин
1681	Пејовић	Вуксана	Лазар	05.04.1892	Буар	опанчар
1682	Пејовић	Чедомира	Милан	1910	Прекопача	радник
1683	Пејчић	Саве	Миливоје	21.09.1908	Пирот	обућар
1684	Перић	Мијајла	Божидар	1901	Чумић	земљорадник
1685	Перић		Милан	1929	Крагујевац	ученик

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1686	Перишић	Жире	Драгомир	1907	Баточина	радник
1687	Перишић	Недељка	Лазар	16.06.1916	Зајечар	бравар
1688	Перишић	Рада	Милосав	1884	Косјерић	надзорник
1689	Перовић		Светислав	1886	Чачак	кафеџија
1690	Петковић	Јестрагија	Велимир	1873	Луњевица	опанчар
1691	Петковић		Владимир	1903	Велика Плана	бравар
1692	Петковић		Илија	1886	Сјеница	зидар
1693	Петковић	Станка	Јанча	06.06.1914	Јовац	седлар
1694	Петковић	Милана	Милија	10.03.1922	Крагујевац	механичар
1695	Петковић		Петар	07.07.1886	Г. Милановац	пензионер
1696	Петковић	Петра	Сима	08.08.1912	Петрово Село	бравар
1697	Петљански	Божидара	Милорад	28.01.1924	Скопље	ученик
1698	Петровић	Петра	Александар	1909	Скопље	занатлија
1699	Петровић	Петра	Анастас	1909	Скопље	бравар
1700	Петровић	Милорада	Божидар	22.02.1915	Крагујевац	ужар
1701	Петровић	Драгољуба	Бориша	10.09.1919	Гривац	кројач
1702	Петровић	Александра	Бранко	01.11.1921	Крагујевац	бравар
1703	Петровић	Марка	Витомир	16.11.1900	Крагујевац	седлар
1704	Петровић	Стеве	Владимир	1869	Баточина	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1705	Петровић		Влајко	1882	Крагујевац	трговац
1706	Петровић	Илије	Војислав	28.8.1892	Ниш	бравар
1707	Петровић	Илије	Војислав	1896	Баточина	музичар
1708	Петровић	Петра	Драган	28.02.1910	Гривска	пиљар
1709	Петровић		Драги	1906	Крагујевац	службеник
1710	Петровић	Лазара	Драгољуб	1882	Крагујевац	занатлија
1711	Петровић	Василија	Драгољуб	1923	Крагујевац	музичар
1712	Петровић	Михајла	Драгољуб	04.02.1908	Трнава	професор
1713	Петровић	Милана	Драгутин	02.07.1899	Крагујевац	радник
1714	Петровић	Стојадина	Душан	1904	Баточина	радник
1715	Петровић	Миладина	Живко	16.02.1912	Горња Сабанга	лимар
1716	Петровић	Миливоја	Живота	15.02.1896	Рамаћа	радник
1717	Петровић	Драгољуба	Иван	07.07.1925	Крагујевац	ученик
1718	Петровић	Ђукура	Лазар	1882	Крагујевац	ливац
1719	Петровић	Анђелка	Љубинко	26.09.1919	Гостинци	пекар
1720	Петровић	Светомира	Љубисав	1901	Липовац	радник
1721	Петровић		Љубиша	24.04.1919	Гостинци	пекар
1722	Петровић		Љубомир	20.04.1910	Жифиља	радник
1723	Петровић		Љубомир	16.09.1908	Рибник	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1724	Петровић	Мите	Љубомир	1910	Горње Штипље	пушкар
1725	Петровић	Милана	Љубомир	1892	Јагодина	занатлија
1726	Петровић		Милан	28.03.1920	Јагодина	бравар
1727	Петровић	Ђорђа	Милан	1907	Добро Поље	зидар
1728	Петровић	Чедомира	Милан	1913	Багочина	бравар
1729	Петровић	Чедомира	Миливоје	18.12.1905	Миронић	столар
1730	Петровић	Живојина	Милић	25.05.1906	Црквенац	седлар
1731	Петровић	Илије	Милован	01.08.1891	Доње Грбице	зидар
1732	Петровић	Ђорђа	Милош	1924	Крагујевац	ученик
1733	Петровић	Милована	Мнодраг	16.02.1923	Крагујевац	ученик
1734	Петровић	Мишуна	Михајло	10.10.1922	Мрчајевци	шегрт
1735	Петровић	Радомира	Повица	03.09.1905	Трнава	столар
1736	Петровић		Петар	1886	Г. Милановац	пензионер
1737	Петровић	Марка	Петар	28.06.1908	Крагујевац	фотограф
1738	Петровић	Животе	Првослав	18.11.1921	Крагујевац	бравар
1739	Петровић	Аврама	Радивоје	1924	Доња Сабанта	земљорадник
1740	Петровић	Новице	Радомир	1905	Трнава	столар
1741	Петровић	Танасија	Радомир	26.02.1910	Драгобраћа	кројач
1742	Петровић		Сава	14.01.1902	Крагујевац	бравар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1743	Петровић	Милије	Сава	1922	Крагујевац	стругар
1744	Петровић	Михајла	Светозар	1909	Крагујевац	радник
1745	Петровић	Вучића	Станимир	23.06.1909	Секурич	бравар
1746	Петронијевић		Живојин	1887	Трстеник	адвокат
1747	Пешић	О.	Владимир	1909	Крагујевац	радник
1748	Пешић		Драгомир	26.07.1915	Врање	обућар
1749	Пешић	О.	Милан	1910	Крагујевац	радник
1750	Пешић		Милентије	1895	Рагаре	бравар
1751	Пешић	Саве	Милош	07.09.1908	Сјеница	бравар
1752	Пешић	Благоја	Михајло	25.02.1875	Врбава	радник
1753	Пешић	Ранђела	Младен	1922	Крагујевац	кројач
1754	Пешић	Илије	Стојан	1905	Куманово	радник
1755	Пивчић		Стеван	1881	Г. Милановац	трговац
1756	Пинкас		Леон	1889	-	рабин
1757	Пинто		Леон	1874	Београд	радник
1758	Пинто	Леона	Мика	1910	Крагујевац	апотекар
1759	Пинто	Леона	Рафасло	10.11.1911	Крагујевац	штампар
1760	Пинто	Леона	Самуел	18.08.1916	Крагујевац	радник
1761	Пинто	Леона	Сима	10.03.1913	Крагујевац	техничар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1762	Пинто-Гетањо		Анријета	1913	Скопље	кројач
1763	Плачков	Живка	Добривоје	02.08.1917	В.Градиште	обућар
1764	Плачков	Живка	Сава	02.08.1917	В.Градиште	обућар
1765	Племић	Марка	Коста	18.01.1911	Осјек	мајстор
1766	Пљакић	Драгише	Јевстатије	1919	Каменица	учитељ
1767	Полуга	Чедомира	Милан	1912	Грошница	обућар
1768	Пољаковић		Милорад	24.02.1917	Крагујевац	берберин
1769	Поњавић	Радована	Миладин	1922	Неваде	радник
1770	Попадић	Алексија	Никола	07.01.1901	Брњица	чиновник
1771	Попадић	Живана	Светозар	07.07.1897	Мокрин	бравар
1772	Поповић		Андреја	1881	Врање	пензионер
1773	Поповић	Вељка	Бранислав	29.07.1909	Београд	обућар
1774	Поповић	Јосифа	Димитрије	17.02.1896	Владимировци	лимар
1775	Поповић	Марка	Добривоје	05.04.1900	Крагујевац	мајстор
1776	Поповић	Светозара	Драгољуб	1881	Крагујевац	пиљар
1777	Поповић		Драгомнр	1887	Крагујевац	радник
1778	Поповић	Мирка	Драгутин	19.08.1922	Прилеп	магурант
1779	Поповић	Маринка	Жарко	1891	Мионица	геометар
1780	Поповић	Анђела	Мирко	25.01.1895	Слепче	учитељ

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1781	Поповић	Р.	Милош	1905	Крагујевац	радник
1782	Поповић	Видоја	Страшимир	22.01.1906	Ботуње	службеник
1783	Поповић		Станиша	1903	Крагујевац	чувар
1784	Поповић		Стеван	1878	Г. Милановац	пиљар
1785	Предојевић	М.	Петар	05.05.1918	Чумић	часовничар
1786	Прешкић		Здравко	03.04.1905	Лапово	радник
1787	Прешкић		Никола	15.08.1911	Бихаћ	посластичар
1788	Прешкић	Богдана	Радомир	20.01.1920	Лапово	радник
1789	Прљкић	Милосава	Михајло	1889	Доброводица	радник
1790	Продановић	Јована	Бранко	1914	Мрчајевци	механичар
1791	Продановић		Вукоман	1911	Прељине	радник
1792	Прокић	Ивана	Божидар	29.08.1924	Крагујевац	радник
1793	Прокић	Христивоја	Велимир	1902	Пајазитово	радник
1794	Прокић		Драгиша	28.08.1920	Крагујевац	колар
1795	Прокић	Велимира	Љубомир	05.07.1924	Пајазитово	ученик
1796	Прокић	Христивоја	Милоје	25.11.1906	Пајазитово	радник
1797	Прокић	Ивана	Милош	1927	Крагујевац	ученик
1798	Прокић		Михајло	1888	Доња Шаторња	трошаринац
1799	Прокић	С.	Радван	1923	Крагујевац	шегрт

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1800	Прокић	Младена	Тихомир	23.01.1908	Доња Шаторња	бравар
1801	Прокић		Христивоје	1906	Сењ	занатлија
1802	Проковић	Милана	Драгић	28.03.1912	Драгобраћа	столар
1803	Протић		Бранко	1912	Крагујевац	столар
1804	Протић		Велимир	1904	Крагујевац	чиовник
1805	Прпић		Крунослав	1903	Сењ	зидар
1806	Пусулић		Милован	1902	Хрватска	радник
1807	Радаковић	Милана	Јован	22.06.1903	Сарајево	зидар
1808	Радаковић		Милош	1898	С.Пожега	служитељ
1809	Раденковић	Милорада	Драгомир	1898	Доња Сабанта	надзорник
1810	Раденковић	Мирослава	Љубомир	1913	Крагујевац	књиговођа
1811	Раденковић	Милоша	Светозар	1915	Доња Сабанта	кројач
1812	Радивојевић	Ђорђа	Васа	1884	Панчево	службеник
1813	Радивојевић	Никанора	Драгутин	05.06.1913	Вукомановић	бравар
1814	Радивојевић	Косте	Миливоје	1924	Крагујевац	шегрт
1815	Радивојевић		Милоје	1924	Крагујевац	ученик
1816	Радивојевић	Богдана	Милорад	29.04.1909	Трмбас	опанчар
1817	Радивојевић		Милутин	1897	Тулари	кочијаш
1818	Радивојевић	Тихомира	Светомир	1912	Ресник	земљорадник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1819	Радисављевић	Петра	Игњат	25.10.1892	Кутлово	зидар
1820	Радисављевић	Живојина	Јеремија	1888	Грбце	занатлија
1821	Радић	Јована	Радован	22.03.1904	Брњица	ковач
1822	Радмановић	Митра	Мирко	03.09.1913	Госпић	професор
1823	Радовановић	Алексија	Богдан	1902	Лужнице	радник
1824	Радовановић	Радојице	Василије	24.03.1924	Крагујевац	ученик
1825	Радовановић	Илије	Владимир	19.08.1922	Шљивовац	лимар
1826	Радовановић	Јована	Драгослав	1922	Миронић	питомац ВА
1827	Радовановић	Светозара	Јован	05.08.1894	Миронић	радник
1828	Радовановић	Радована	Магеја	1924	Крагујевац	ученик
1829	Радовановић	Радисава	Мирослав	17.05.1917	Мечковац	бравар
1830	Радовановић		Михајло	1880	Крагујевац	пензионер
1831	Радовановић		Михајло	1895	Крагујевац	свештеник
1832	Радовановић	Андреје	Павле	12.08.1901	Лужнице	радник
1833	Радовановић	Милије	Радован	10.05.1909	Топола	земљорадник
1834	Радовановић	Светозара	Радојица	06.04.1900	Лужнице	бравар
1835	Радовановић	Милована	Светозар	01.05.1904	Лужнице	радник
1836	Радовић	Христифора	Витомир	24.05.1908	Рача Крагујевачка	радник
1837	Радовић	Драгољуба	Добривоје	1911	Аранђеловац	агроном

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1838	Радовић	Крсте	Драгослав	1895	Крагујевац	мајстор
1839	Радовић	Илије	Живадин	1906	Поповић	земљорадник
1840	Радовић	Миће	Милосав	1903	Пљевља	кафеџија
1841	Радовић	Саве	Милош	12.08.1921	Крагујевац	питомац ВА
1842	Радовић	Крсте	Петар	26.05.1900	Крагујевац	трговац
1843	Радовић		Првослав	1894	Бечевица	грађевинар
1844	Радовић		Тома	1910	Крагујевац	радник
1845	Радојевић	Миладина	Добривоје	1923	Крагујевац	лимар
1846	Радојевић	Радојка	Милутин	16.02.1912	Поскурице	столар
1847	Радојевић	Витомира	Радисав	03.04.1907	Гурешевци	земљорадник
1848	Радојевић	Милана	Сава	1911	Куршумлија	трг.помоћник
1849	Радојевић	Аврама	Милисав	1899	Вукмановац	земљорадник
1850	Радојичић	Петра	Велимир	24.01.1897	Сибница	радник
1851	Радојичић	Милоша	Драгољуб	08.06.1908	Гунцати	шофер
1852	Радојичић		Драгољуб	1907	Жуне	земљорадник
1853	Радојичић	Димитрија	Драгомир	10.03.1907	Липовац	ковач
1854	Радојичић	Душана	Јевстатије	12.10.1910	Битврђа	трг.помоћник
1855	Радојичић		Миленко	-	Горњи Милановац	-
1856	Радојичић	Максима	Танасије	1897	Крагујевац	пушкар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1857	Радојичић	Петра	Чедомир	1887	Драча	чиновник
1858	Радојковић	Леке	Благоје	1895	Драгушица	чиновник
1859	Радојковић		Божидар	1911	Крагујевац	радник
1860	Радојковић	Илије	Војислав	1893	Крагујевац	ковач
1861	Радојковић	Владимира	Иван	06.07.1921	Битољ	ученик
1862	Радојковић		Јован	22.06.1903	Сарајево	зидар
1863	Радојковић		Милија	15.04.1880	Крагујевац	ковач
1864	Радојковић	Гвоздена	Милосав	12.10.1889	Двориште	бравар
1865	Радомировић	Божидара	Светислав	24.07.1910	Крагујевац	бравар
1866	Радоњић	Јакова	Гаврило	1873	Баре	земљорадник
1867	Радоњић	Игњата	Првослав	23.05.1893	Бечевца	зидар
1868	Радосављевић		Аксентије	14.01.1908	Брђане	бравар
1869	Радосављевић	Милутина	Божидар	15.10.1923	Каменица	ученик
1870	Радосављевић	Аксентија	Бранислав	1908	Брзан	радник
1871	Радосављевић		Будимир	1889	Крагујевац	радник
1872	Радосављевић		Владислав	1900	Крагујевац	радник
1873	Радосављевић	Алексе	Властимир	11.07.1894	Крагујевац	ужар
1874	Радосављевић	Микајла	Добривоје	17.06.1906	Поскурице	радник
1875	Радосављевић	Властимира	Душан	12.01.1924	Крагујевац	столар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1876	Радосављевић	Рада	Душан	1902	Крагујевац	пушкар
1877	Радосављевић	Животе	Живадин	06.12.1914	Поскурице	бравар
1878	Радосављевић	Арона	Живојин	1915	Крагујевац	бравар
1879	Радосављевић	Грујице	Златибор	1916	Велики Шењ	студент
1880	Радосављевић	Рада	Сретен	27.01.1913	Крагујевац	правник
1881	Радосављевић	Ненада	Тадја	15.03.1905	Кусовац	столар
1882	Радосављевић	Петра	Игњат	1888	Кутлово	зидар
1883	Радотић	Лазара	Ђорђе	1910	Дивостин	радник
1884	Радуловић	Петра	Васа	11.07.1914	Банатско Н.Село	лимар
1885	Радуловић		Милорад	-	Горњи Милановац	-
1886	Радуловић		Сава	1915	Пољана	ливац
1887	Радуловић	Лазара	Филип	1912	Крагујевац	радник
1888	Рајер	Јосифа	Франц	01.07.1901	Ново Место	мајстор
1889	Рајић		Никола	1895	Страгари	служитељ
1890	Рајичић	Илије	Боривоје	21.12.1920	Крагујевац	студент
1891	Рајковић		Милорад	27.02.1921	Корман	радник
1892	Рајковић	Владимира	Танаско	27.07.1902	Пласковац	шофер
1893	Рајовић	Милана	Божидар	26.12.1897	Крагујевац	инспектор
1894	Рајчевић	Гвоздена	Настас	07.01.1896	Мала Дренова	чиновник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1895	Ракетић	Лазара	Бранко	25.06.1908	Детлић	земљорадник
1896	Ракић		Драгослав	14.05.1914	Крагујевац	трговац
1897	Раковић	Ј.	Миодраг	1898	Крагујевац	радник
1898	Раковић	Павла	Петар	17.03.1913	Ваљево	механичар
1899	Раковић	Ј.	Радивоје	1895	Крагујевац	радник
1900	Ракоњац	Леке	Мића	1910	Сјеница	бравар
1901	Ралетић		Радисав	24.05.1924	Крагујевац	ученик
1902	Ранковић	Цвеје	Александар	1894	Шабац	седлар
1903	Ранковић	Негована	Благоје	1928	Крагујевац	ученик
1904	Ранковић	Добрице	Бранмир	21.08.1916	Крагујевац	пушкар
1905	Ранковић	Добрице	Бранислав	1914	Крагујевац	радник
1906	Ранковић	Стевана	Добривоје	06.04.1902	Опорница	ливац
1907	Ранковић	Богдана	Миладин	12.08.1921	Грбце	трг.помоћник
1908	Ранковић	Милосава	Милун	1886	Маршић	зидар
1909	Ранковић		Мирослав	25.10.1920	Белешевац	радник
1910	Ранковић	Кадрије	Негован	15.12.1894	Уб	радник
1911	Ранковић	Живана	Станоје	23.02.1913	Лозовик	опанчар
1912	Ранчић	Радисава	Милутин	21.12.1912	Брлог	седлар
1913	Рагајац		Светозар	23.08.1889	Трстеник	кафеџија

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1914	Рагицац	Радована	Борисав	27.09.1905	Крагујевац	радник
1915	Рагицац	Чедомира	Милан	1911	Грошница	обућар
1916	Рагковић	Ђорђа	Никола	25.06.1901	Остра	зидар
1917	Рагковић	Пантелије	Павле	10.06.1906	Градишка	колар
1918	Рачунић	Илије	Михаило	1893	Панчево	писар
1919	Рашковић	Таназија	Богомир	1893	Богуље	радник
1920	Рашковић	Михајла	Ђурђе	17.04.1914	Богуље	столар
1921	Ребић	Драгутина	Игњат	1890	Русница	шпедитер
1922	Реизбеговић	Мухамеда	Хасан	06.06.1900	Коњич	радник
1923	Ризнић		Симеон	01.06.1903	Брзан	општрач
1924	Ристић	Ђорђа	Александар	01.03.1915	Крагујевац	бравар
1925	Ристић	Светислава	Бошко	02.04.1921	Крагујевац	бравар
1926	Ристић	С.	Бошко	1903	Раковица	машиниста
1927	Ристић		Вељко	1909	Крагујевац	бравар
1928	Ристић	Животе	Данило	1903	Лужнице	обућар
1929	Ристић	Душана	Драгиша	13.10.1919	Поскурице	зидар
1930	Ристић		Драгољуб	1922	Крагујевац	радник
1931	Ристић	Јеврема	Драгољуб	12.01.1894	Пожаревац	седлар
1932	Ристић	Животе	Душан	1900	Лужнице	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1933	Ристић	Стевана	Илија	10.02.1900	Ратковић	радник
1934	Ристић	Ж.	Илија	1886	Пирот	лончар
1935	Ристић	Милије	Исидор	1904	Ђурђево	земљорадник
1936	Ристић		Јовилије	20.09.1906	Крагујевац	бравар
1937	Ристић	Ђорђа	Коста	15.05.1922	Крагујевац	бравар
1938	Ристић		Љубомир	1907	Крагујевац	радник
1939	Ристић		Милан	1883	Крагујевац	ужар
1940	Ристић	Петра	Милован	18.03.1896	Трнава	наредник
1941	Ристић	Сласоја	Радивоје	23.04.1900	Зукање	зидар
1942	Ристић	Светозара	Радован	1894	Крагујевац	радник
1943	Ристић	Драгољуба	Реља	27.05.1918	Ђурђево	бравар
1944	Ристић	Животе	Светислав	1894	Лужнице	бравар
1945	Ристић	Димитрија	Славољуб	1901	Неменикуће	трговац
1946	Ристић	Ђорђа	Станко	1918	Крагујевац	бравар
1947	Ристић	Николе	Чедомир	24.08.1901	Алексинач	кафеџија
1948	Ристић		Душан	1899	Поскурице	зидар
1949	Рихтеровић	Жарка	Радослав	06.01.1924	Крагујевац	ученик
1950	Ровчанин	Радисава	Милија	17.12.1909	Бистрица	пушкар
1951	Роглић		Станислав	1907	Ужиче	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1952	Рођић		Станисав	1904	Ужичка Пожега	ковач
1953	Розгић	Томислава	Боривоје	22.6.1898	Крагујевац	трговац
1954	Ромањенко	Григорија	Иван	1899	Никопол	књиговођа
1955	Росић	Станоја	Божидар	26.12.1901	Петровац	земљорадник
1956	Росић	Николе	Михајло	23.08.1889	Крагујевац	кожар
1957	Росић	Михајла	Милун	05.04.1899	Љубић	кројач
1958	Рудић		Радован	1904	Крагујевац	радник
1959	Ружић	Јована	Драгиша	22.08.1901	Негришор	чиновник
1960	Савић		Будимир	10.09.1900	Трнава	свештеник
1961	Савић		Вићентије	1910	Миросавци	радник
1962	Савић	Рајка	Вилогђе	1910	Миросавци	радник
1963	Савић	Андреје	Драгољуб	1904	Вучковица	радник
1964	Савић		Драгутин	1901	Крагујевац	корпар
1965	Савић		Добривоје	1906	Мрчајевци	радник
1966	Савић	Филипа	Љубомир	20.03.1912	Крагујевац	седлар
1967	Савић	Саве	Милутин	1891	Шабац	четкар
1968	Савић	Властимира	Миодраг	01.02.1922	Горње Штигле	келнер
1969	Савић	Јована	Момчило	02.09.1912	Шаторња	трговац
1970	Савић	Светозара	Момчило	1926	Крагујевац	ученик

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1971	Савкић	Илије	Милан	29.05.1912	Рача	службеник
1972	Савкић	Илије	Милорад	30.08.1908	Рача Крагујевачка	бравар
1973	Савковић		Драгослав	1912	Крагујевац	бравар
1974	Савовић	Д.	Обрен	20.10.1896	Рамаћа	шумар
1975	Садија		Мони	1903	Јагодина	дрогерист
1976	Самуиловић	Милосава	Александар	13.02.1897	Чумић	учитељ
1977	Саничанин	Михаила	Јово	1907	Драгогиња	бравар
1978	Сарић	Велимира	Вукашин	15.04.1910	Доња Сабанга	обућар
1979	Сарић		Добривоје	06.03.1919	Млајевина	радник
1980	Сарић	Велимира	Радојко	06.05.1916	Доња Сабанга	радник
1981	Сатаркић	Б.	Александар	1910	Каона	радник
1982	Светозаревић	Радована	Данило	1887	Крагујевац	ковач
1983	Светозаревић	Радована	Милорад	06.08.1910	Крагујевац	музичар
1984	Светозаревић	Које	Радован	1872	Јагодина	ковач
1985	Свилкић	Михаила	Боривоје	1911	Поскурице	чиновник
1986	Секулић	Јеремије	Милорад	12.06.1907	Липница	обућар
1987	Симић	Димитрија	Алекса	1906	Крагујевац	радник
1988	Симић	Николe	Александар	14.07.1924	Крагујевац	ученик
1989	Симић		Александар	23.03.1903	Жупањевац	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
1990	Симић	Живојина	Богољуб	1903	Букоровац	ковач
1991	Симић	Вукосава	Будимир	02.08.1910	Комаране	бравар
1992	Симић	Милана	Велимир	27.03.1895	Ресник	радник
1993	Симић		Владислав	12.05.1914	Страгари	радник
1994	Симић		Војислав	1908	Крагујевац	трговац
1995	Симић	Живојина	Дамљан	1897	Букуровац	радник
1996	Симић		Живојин	23.01.1901	Десимировац	радник
1997	Симић	Животија	Љубомир	08.05.1910	Велике Пчелице	радник
1998	Симић	Ж.	Љубомир	1912	Крагујевац	лаборант
1999	Симић	Максима	Милан	30.01.1901	Крагујевац	бравар
2000	Симић	Милана	Милош	30.01.1924	Клока	шегрт
2001	Симић	Чедомира	Миодраг	1925	Рача Крагујевачка	шегрт
2002	Симић	Милана	Михајло	05.03.1886	Крагујевац	радник
2003	Симић		Никола	06.09.1892	Крагујевац	инжењер
2004	Симић	Аранђела	Радисав	12.05.1914	Страгари	трговац
2005	Симић	Саве	Радован	03.01.1892	Крагујевац	радник
2006	Симић		Стаменко	1902	Крагујевац	радник
2007	Симић	Луке	Стеван	1908	Милошевац	музичар
2008	Симовић	Јелесија	Алекса	19.05.1907	Баре	бравар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2009	Симовић	Алексе	Боривоје	1904	Крагујевац	радник
2010	Симовић	Радосава	Војислав	03.03.1909	Трешњевак	пинтер
2011	Симовић	Димитрија	Милорад	1897	Грошница	пиљар
2012	Симовић		Спасоје	1884	Рековац	радник
2013	Симоновић	А.	Боривоје	1877	Г. Милановац	пензионер
2014	Синђелић	С.	Светислав	25.07.1918	Шабач	трговац
2015	Скараманчин		Сава	1892	Крагујевац	радник
2016	Славковић	Тодора	Драгослав	1912	Крагујевац	машинбравар
2017	Славковић	Милосава	Живота	20.09.1900	Лужнице	бравар
2018	Славковић	Илије	Јован	1912	Пирот	седлар
2019	Славковић	Душана	Милорад	1908	Крагујевац	службеник
2020	Смиљанић	Стевана	Илнја	10.05.1923	Тимача	радник
2021	Соколовић	Влајка	Радисав	1901	Марусовци	радник
2022	Спасић	Веселина	Драгомир	02.08.1898	Ратковић	радник
2023	Спасић	Љубомира	Милан	1902	Крагујевац	занатлија
2024	Спасић	Анте	Младен	18.08.1903	Призрен	радник
2025	Спасовић	Радојице	Миладин	1904	Горња Врбава	радник
2026	Спасојевић	Живојина	Лазар	11.04.1906	Трнава	надзорник
2027	Спирић	Момира	Божидар	29.04.1925	Крагујевац	ученик

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2028	Спирић	Јована	Милан	19.12.1916	Ђурђија	чистач обуће
2029	Спирић	Спире	Момир	1895	Зубовци	пиљар
2030	Спирић		Стојан	1912	Приштина	радник
2031	Спремо		Марко	05.03.1920	Невесиље	трговац
2032	Срејић		Драгослав	1902	Крћевац	кочијаш
2033	Сретенковић	Вукадина	Велимир	06.02.1921	Охрид	бравар
2034	Сретенковић		Веселин	10.03.1895	Богуље	опанчар
2035	Сретенковић	Веселина	Радослав	26.08.1921	Богуље	магурант
2036	Сретенковић	Томе	Срећко	07.05.1892	Добрача	бравар
2037	Сретенковић	Драгомира	Михаило	1902	Рудник	радник
2038	Срећковић	Михајла	Дамњан	1895	Прњавор	ватрогасац
2039	Срећковић		Данило	1911	Крагујевац	радник
2040	Срећковић		Милица	1910	Крагујевац	домаћица
2041	Срећковић	Петра	Новак	01.01.1900	Крушевица	деловођа
2042	Срећковић	Десимира	Радмило	23.08.1925	Крагујевац	ученик
2043	Срећковић	Богосава	Радојко	1901	Петровац	седлар
2044	Ставрић	Николе	Милан	16.03.1916	Жабари	лимар
2045	Стајић	Тодосија	Адам	1907	Селевац	трговац
2046	Стаменић	Вука	Жарко	01.02.1911	Мрчајевци	келнер

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2047	Стаменковић	Димитрија	Божидар	06.02.1924	Крагујевац	ученик
2048	Стаменковић	Косте	Бранислав	09.03.1897	Г. Милановац	трговац
2049	Стаменковић		Гвозден	16.08.1907	Ђуприја	бравар
2050	Стаменковић	Стевана	Зоран	22.03.1921	Крагујевац	бравар
2051	Стаменковић		Љубомир	1901	Ниш	машиниста
2052	Стаменковић	Вукосава	Милован	1914	Гунцати	радник
2053	Стаменковић	Стевана	Мнодраг	1923	Крагујевац	ученик
2054	Стаменковић	Панте	Никола	05.05.1902	Призрен	радник
2055	Стаменковић	Милана	Светислав	02.02.1922	Градишница	радник
2056	Станикић	Панте	Добривоје	05.05.1902	Јагодина	бравар
2057	Станић	Максима	Велимир	18.08.1906	Читлук	столар
2058	Станич		Јоже	1902	Љубљана	књиговезац
2059	Станичић	Војислава	Бранислав	1925	Даросава	земљорадник
2060	Станковић		Благоје	1908	Крагујевац	радник
2061	Станковић	Саве	Благоје	12.03.1899	Рача	литограф
2062	Станковић	Живојина	Божидар	22.03.1922	Крагујевац	студент
2063	Станковић	П.	Добривоје	1902	Јагодина	бравар
2064	Станковић	К.	Драгослав	1909	Крагујевац	радник
2065	Станковић	Срећка	Милован	05.10.1911	Гунцати	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2066	Станковић	Александра	Миодраг	14.10.1905	Моравац	пекар
2067	Станковић		Радивоје	1899	Крагујевац	радник
2068	Станковић	Илије	Радисав	1886	Крагујевац	музичар
2069	Станковић		Радомир	1895	Врање	трговац
2070	Станковић	Милана	Радомир	01.03.1915	Крагујевац	бравар
2071	Станковић	Стевана	Славко	1923	Крагујевац	пошгар
2072	Станојевић	Милана	Боривоје	1921	Крагујевац	бравар
2073	Станојевић	Миладина	Драгић	1915	Доброводица	лимар
2074	Станојевић		Драгољуб	14.04.1921	Прокупље	седлар
2075	Станојевић		Љубомир	1899	Крагујевац	радник
2076	Станојевић	Обрада	Милица	1911	Каменица	ужар
2077	Станојевић		Миодраг	1901	Крагујевац	радник
2078	Станојковић	Крсте	Драгослав	29.08.1909	Крагујевац	службеник
2079	Станојловић		Драгомир	1924	Крагујевац	ученик
2080	Старчевић	Милоја	Љубомир	1892	Ужице	опанчар
2081	Стевановић		Драгиша	1900	Јунковац	кочијаш
2082	Стевановић		Драгослав	17.02.1902	Грошница	радник
2083	Стевановић		Драгутин	18.01.1895	Љубић	земљорадник
2084	Стевановић	Драгомира	Душан	01.01.1925	Прилеп	ученик

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2085	Стевановић		Живко	02.03.1901	Драгобраћа	радник
2086	Стевановић	Милисав	Живојин	1908	Доње Штипље	радник
2087	Стевановић		Милорад	23.01.1922	Котража	радник
2088	Стевановић		Михаило	1904	Крагујевац	професор
2089	Стевановић	Радивоја	Момир	1914	Бумбарско Брдо	опанчар
2090	Стевановић	Драгутина	Светомир	1885	Липовац	земљорадник
2091	Стевановић		Стеван	15.01.1884	Крагујевац	музичар
2092	Стевановић	Милосав	Љубивоје	1898	В. Пчелице	чиновник
2093	Степанов	Јована	Ђорђе	16.11.1903	Сириг	професор
2094	Степановић	Живка	Андреја	15.08.1903	Сибница	пиљар
2095	Степановић	Живана	Добривоје	1903	Крагујевац	радник
2096	Степановић	Љубомира	Драгољуб	1899	Рековац	обућар
2097	Степановић	Андреје	Живота	23.11.1924	Пајазитово	ученик
2098	Степановић	Драгутина	Тадја	12.06.1891	Поскурице	земљорадник
2099	Степановић	Живојина	Христивоје	05.01.1894	Грбце	радник
2100	Степић	Константина	Живојин	12.07.1918	Рековац	чиновник
2101	Степић	Милутина	Тадја	18.05.1913	Рековац	радник
2102	Стефановић	Радосав	Видосав	09.03.1919	Трешњевак	зидар
2103	Стефановић	Радована	Ђорђе	30.11.1906	Трешњевак	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2104	Стефановић	Адама	Милутин	1922	Грбице	радник
2105	Стефановић	Јовице	Петар	01.08.1904	Брзан	месар
2106	Стефановић	Јанићија	Сава	18.3.1897	Темница	пушкар
2107	Стефановић	Илије	Александар	10.03.1909	Милановац	кројач
2108	Стефановић	М.	Александар	1907	Крагујевац	радник
2109	Стефановић	Ж.	Андреја	1902	Белошевац	баштован
2110	Стефановић		Боривоје	1903	Крагујевац	радник
2111	Стефановић	Миодрага	Борислав	12.07.1914	Цветојевац	радник
2112	Стефановић	Лазара	Бранислав	02.08.1910	Чумић	бравар
2113	Стефановић	Живојина	Војислав	1894	Грошница	радник
2114	Стефановић	Петра	Добривоје	1910	Г. Милановац	-
2115	Стефановић	Вујице	Драгољуб	10.04.1903	Крагујевац	радник
2116	Стефановић	Радосава	Драгослав	1922	Трешњевак	радник
2117	Стефановић	Миладина	Драгослав	1899	Сараново	радник
2118	Стефановић	Вујице	Живојин	1907	Крагујевац	радник
2119	Стефановић	Данила	Илија	1916	Гиљани	обућар
2120	Стефановић		Љубисав	1914	Лађевици	радник
2121	Стефановић	Живка	Миладин	13.07.1909	Сибница	грађевинар
2122	Стефановић	Живојина	Миладин	15.06.1909	Чумић	опанчар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2123	Стефановић	Владимира	Милан	08.01.1899	Крагујевац	фризер
2124	Стефановић	Милана	Милашин	02.02.1907	Јагодина	бравар
2125	Стефановић	Милана	Милутин	04.06.1890	Годачица	чувар
2126	Стефановић	Вујице	Мића	1920	Крагујевац	радник
2127	Стефановић	Живка	Радисав	06.03.1908	Овсиште	ковач
2128	Стефановић	Живојина	Радојко	1907	Петровац	бравар
2129	Стефановић		Радојко	1889	Крагујевац	књигописац
2130	Стефановић		Радосав	1905	Крагујевац	радник
2131	Стефановић		Сретен	1893	Кучево	молер
2132	Стефановић	Васе	Стева	1889	Дивостин	радник
2133	Стефановић		Тихомир	1925	Крагујевац	шегрт
2134	Стојадиновић	Димитрија	Љубиша	04.09.1911	Свилајнац	бравар
2135	Стојановић	Миодрага	Бранко	04.01.1924	Крагујевац	ученик
2136	Стојановић	Радојице	Бранислав	1899	Шљивовац	земљорадник
2137	Стојановић	Петра	Велимир	1894	Ловци	радник
2138	Стојановић		Вукосав	1895	Крагујевац	трговац
2139	Стојановић	Леке	Данило	13.02.1910	Крагујевац	трговац
2140	Стојановић	Живана	Драгољуб	1905	Купиљево	радник
2141	Стојановић	Милана	Драгомир	1906	Брзан	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2142	Стојановић		Драгослав	1901	Крагујевац	радник
2143	Стојановић	Михаила	Драгутин	1903	Крагујевац	музичар
2144	Стојановић	Гвоздена	Душан	1907	Бадњевац	радник
2145	Стојановић	Богдана	Живога	1920	Петровац	месар
2146	Стојановић	Петронија	Љубисав	06.07.1921	Доње Драговље	пинтер
2147	Стојановић	Будимира	Љубомир	1900	Крагујевац	радник
2148	Стојановић	Ђорђа	Љубомир	22.10.1897	Брлог	зидар
2149	Стојановић	Миљивоја	Љубомир	1903	Крагујевац	радник
2150	Стојановић	М	Милан	10.01.1913	Бор	пушкар
2151	Стојановић	Благоја	Милан	09.07.1921	Ђагочина	радник
2152	Стојановић	Спасоја	Милован	11.10.1903	Кнић	радник
2153	Стојановић	Љубомира	Миодраг	1922	Крагујевац	музичар
2154	Стојановић	Ристе	Младен	16.04.1901	Жбевац	обућар
2155	Стојановић		Момчило	1898	Крагујевац	радник
2156	Стојановић	В.	Петар	1891	Крагујевац	радник
2157	Стојановић	Светомира	Радован	17.10.1899	Пајазитово	опанчар
2158	Стојановић	Тадје	Радомир	1913	Петровац	земљорадник
2159	Стојановић	Радојице	Рајко	22.04.1898	Шљивовац	служитељ
2160	Стојановић	Драгутина	Светомир	18.10.1905	Шебет	ковач

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2161	Стојановић	Младена	Стојан	10.06.1899	Ристовац	мајстор
2162	Стојић		Благоје	1899	Крагујевац	радник
2163	Стојић	Милана	Ђура	21.09.1915	Свети Ђурађ	наредник
2164	Стојић		Живко	1901	Крагујевац	радник
2165	Стојић		Љубомир	1903	Крагујевац	радник
2166	Стојић		Милосав	1883	Крагујевац	земљорадник
2167	Стојић		Радомир	21.06.1913	Бег	сарач
2168	Стојичић		Периша	09.09.1911	Негогин	кројач
2169	Стојковић		Драгољуб	1899	Крагујевац	пензионер
2170	Стојковић		Драгољуб	20.05.1892	Крагујевац	бравар
2171	Стојковић	Стојана	Душан	1911	Крагујевац	пословођа
2172	Стојковић	Чедомира	Илија	24.06.1907	Трнава	радник
2173	Стојковић	Станка	Јован	06.01.1915	Крагујевац	студент
2174	Стојковић		Милица	1910	Крагујевац	радница
2175	Стојковић	Захарија	Сима	1921	Крагујевац	металостругар
2176	Стојковић	Захарија	Слободан	1925	Крагујевац	ученик
2177	Стојшин	Милоша	Живко	06.05.1909	Жабалъ	трговац
2178	Стојшин	Милоша	Стеван	1912	Жабалъ	седлар
2179	Стокић	Драгомира	Андреја	18.07.1907	Купиљево	занатлија

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2180	Стокић		Драгутин	1886	Крагујевац	пензионер
2181	Стошић	Луке	Крста	20.08.1924	Велика Крена	ученик
2182	Стошић	Милосава	Лука	03.10.1894	Велико Орашје	занатлија
2183	Стошић	Милосава	Миливоје	1899	Велико Орашје	седлар
2184	Стошић		Миливоје	27.04.1890	Београд	чиновник
2185	Струпинић	Матије	Иван	1921	Панчево	келнер
2186	Суботић	Косте	Братољуб	22.10.1912	Рача	чиновник
2187	Судар		Сима	1922	Крагујевац	шегрт
2188	Судицац	Радосава	Мирослав	02.04.1904	Купци	бравар
2189	Табашевић	Новака	Владета	21.5.1887	Врбово	жандарм
2190	Тајтац		Аврам	1911	Јагодина	чиновник
2191	Талијан	Лазара	Миливоје	09.03.1908	Азања	бравар
2192	Танасијевић	Тодора	Драгутин	15.05.1899	Крагујевац	ковач
2193	Танасијевић		Драгутин	1911	Крагујевац	кочијаш
2194	Тасић	Милована	Александар	05.02.1920	Крагујевац	радник
2195	Тасић		Антоније	15.11.1914	Крагујевац	бравар
2196	Тасић	Сретена	Драгољуб	1919	Крагујевац	музичар
2197	Тасић	Вујице	Драгутин	1896	Крагујевац	радник
2198	Тасић	Милована	Душан	1927	Крагујевац	ученик

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2199	Тасић	Милана	Жарко	04.11.1907	Крагујевац	музичар
2200	Тасић	Војислава	Маринко	18.05.1926	Крагујевац	ученик
2201	Тасић	Милорада	Милош	19.06.1911	Крагујевац	радник
2202	Тасић	Антонија	Милутин	15.11.1914	Крагујевац	бравар
2203	Тасић		Младен	1904	Крагујевац	радник
2204	Тасић	Вујице	Светозар	1884	Мајинић	зидар
2205	Ташевић	Јевђењија	Милун	1900	Корићани	кочијаш
2206	Ташевић	Јевђењија	Мнодраг	1901	Корићани	радник
2207	Тенић	Стојана	Јанко	25.04.1907	Ужлице	трговац
2208	Теодосијевић	Петра	Братислав	11.01.1911	Крагујевац	чиновник
2209	Тешић	Обрада	Владимир	1911	Крагујевац	молер
2210	Тешић		Марко	1881	Крагујевац	земљорадник
2211	Тешић	Обрена	Милан	1900	Крагујевац	радник
2212	Тешић	Благоја	Михајло	25.02.1875	Врбава	земљорадник
2213	Тијанић	Јовице	Милосав	23.07.1897	Гледих	радник
2214	Тимотијевић	Лазара	Светомир	1909	Винча	обућар
2215	Тодоровић	Ђорђа	Бранислав	26.02.1916	Крагујевац	трг. помоћник
2216	Тодоровић	Ђорђа	Василије	1915	Крагујевац	радник
2217	Тодоровић	Јована	Витомир	1906	Крагујевац	бравар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2218	Тодоровић		Вук	1874	Крагујевац	радник
2219	Тодоровић		Драгутин	1904	Умка	чиновник
2220	Тодоровић	Веселина	Драгутин	1911	Брзан	бравар
2221	Тодоровић	Љубомира	Ђорђе	23.06.1904	Драгушице	бравар
2222	Тодоровић	Живојина	Живадин	08.03.1899	Доња Сабанга	радник
2223	Тодоровић	Илије	Живојин	1885	Крагујевац	радник
2224	Тодоровић		Живојин	1890	Крагујевац	радник
2225	Тодоровић	Николе	Илија	1912	Стрмово	пушкар
2226	Тодоровић	Танасија	Милан	1895	Крагујевац	ковач
2227	Тодоровић	Теодосија	Милан	10.04.1892	Варварин	ковач
2228	Тодоровић	Радомира	Милија	10.06.1912	Кнежевац	ковач
2229	Тодоровић	Матеје	Миодраг	15.08.1904	Шљивовац	шпедитер
2230	Тодоровић	Петра	Никола	05.04.1888	Крагујевац	радник
2231	Тодоровић		Никола	04.04.1912	Стрмово	пушкар
2232	Тодоровић	Станимира	Пантелија	1925	Јовановац	ученик
2233	Тодоровић		Радомир	16.11.1910	Кнежевац	ковач
2234	Тодоровић	Косте	Светислав	1910	Сврачковци	службеник
2235	Тодоровић		Тадја	21.08.1905	Липница	официр
2236	Тодосијевић	Василија	Живота	17.10.1899	Мале Пчелице	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2237	Тодосијевић	Арсенија	Животије	27.11.1921	В. Сугубина	занатлија
2238	Гомашевић		Милорад	16.12.1902	Рајковић	ковач
2239	Томашевић		Мирко	22.07.1897	Рожанство	наредник
2240	Томашевић	Бранка	Мирослав	19.02.1921	Крагујевац	матурант
2241	Томашевић	Ранка	Радоје	25.03.1903	Крагујевац	келнер
2242	Томашевић		Сибин	07.12.1910	Лозовик	земљорадник
2243	Томашевић	Милорада	Страхиња	16.12.1902	Рајковић	ковач
2244	Томић	Марка	Витомир	1903	Слепчевић	обућар
2245	Томић	Светолика	Лазар	03.04.1910	Јарушице	бравар
2246	Томић		Милан	1902	Босна	пекар
2247	Томић-Стојановић	Борисава	Илија	1911	Горњи Рачник	бравар
2248	Тонић		Мирослав	03.05.1917	Ајачијо	чиновник
2249	Топаловић	Бошка	Драгослав	1904	Крагујевац	бравар
2250	Топаловић	Јосифа	Станиша	17.05.1899	Јунковац	радник
2251	Тошевић	Божидара	Милија	1906	Корићани	радник
2252	Тошић	Јакова	Драгослав	01.08.1905	Влакча	бравар
2253	Тошић		Душан	19.03.1926	Крагујевац	ученик
2254	Тошић		Јулка	1908	Крагујевац	домаћица
2255	Траиловић	Милоша	Илија	02.07.1904	Велика Плана	бравар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2256	Трајковић	Николе	Драгомир	1899	Мирашевац	радник
2257	Трајковић	Димитрија	Трајко	08.05.1902	Куршумлија	ковач
2258	Трбић	Јефтe	Никола	1880	Бело Брдо	трошаринац
2259	Трбојевић	Тодора	Милан	21.12.1899	Загреб	радник
2260	Трбојевић		Милан	1899	Крагујевац	радник
2261	Трифковић	Васе	Тјорђе	1903	Бугојно	ковач
2262	Трифуновић	Живојина	Велимир	1890	Липовац	земљорадник
2263	Трифуновић	С.	Властимир	28.06.1912	Пожаревац	бравар
2264	Трифуновић	Живојина	Чедомир	1888	Липовац	земљорадник
2265	Тричковић	Драгољуба	Боривоје	1902	Крагујевац	чиновник
2266	Тричковић	Косте	Мирослав	1924	Крагујевац	ученик
2267	Трмчић	Вуле	Вукоман	22.02.1910	Аљиковић	келнер
2268	Трост	Антонa	Стеван	1901	Дуга Реса	мајстор
2269	Трпковић		Миленко	25.09.1912	Крагујевац	бравар
2270	Тулић	Звонимира	Момир	1902	Сарајево	берберин
2271	Туловић	Војислава	Миливоје	1906	Грабовица	земљорадник
2272	Ђалуковић		Предраг	07.06.1912	Крагујевац	бравар
2273	Ђанић		Владислав	1900	Грбице	бравар
2274	Ђардић		Милутин	16.10.1916	Опарић	служитељ

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2275	Ђебгановић		Радован	25.06.1911	Гунцати	земљорадник
2276	Ђебић		Мартин	1898	Тетово	радник
2277	Ђирић		Љубомир	1908	Светлић	ковач
2278	Ђирић	Стојана	Љубомир	1907	Светлић	радник
2279	Ђирић	Милана	Манојло	22.01.1896	Загорица	бравар
2280	Ђирић		Милета	07.05.1909	Г. Трешњевица	радник
2281	Ђирић		Обрен	08.10.1918	Загорица	офинир
2282	Ђирић	Љубомира	Душан	1914	Пирот	занатлија
2283	Ђирјанић	Миљка	Јеврем	03.02.1895	Расна	заваривач
2284	Ђирковић	Марка	Јован	1904	Бујановац	професор
2285	Ђирковић		Ненад	1904	Београд	чиновник
2286	Ђирковић	Божидара	Ненад	1899	Церовцац	чиновник
2287	Ђирковић	Саве	Рајко	1904	Драгово	радник
2288	Ђировић	Милутина	Лазар	1890	Кутлово	радник
2289	Ђировић	Радована	Милан	13.10.1911	Ждралница	трговац
2290	Ђировић		Светолик	10.10.1906	Г. Милановац	седлар
2291	Ђорић	Михаила	Стеван	26.08.1911	Куљани	кафеџија
2292	Ђунковић	Марка	Јован	18.12.1904	Бујановац	професор
2293	Ђурчић	Светомира	Богољуб	12.05.1906	Драча	опанчар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2294	Удовц		Марјан	12.06.1918	Слов. Медвешерак	бравар
2295	Урошевић	Уроша	Радивоје	13.02.1899	Чумић	абација
2296	Урошевић	Владимира	Светомир	02.02.1907	Рибаре	колар
2297	Утовац	Мате	Бошко	23.12.1893	Метковић	радник
2298	Филиповић		Вукашин	1894	Крагујевац	радник
2299	Филиповић	Тодора	Дамјан	1891	Рашка	радник
2300	Филиповић	Томе	Живадин	10.05.1912	Превешт	трговац
2301	Филиповић	Војислава	Живојин	18.08.1912	Ражањ	опанчар
2302	Филиповић	Радомира	Милентије	1899	Крагујевац	радник
2303	Филиповић		Милорад	21.09.1905	Крагујевац	бравар
2304	Филиповић	Драгомира	Милорад	1912	Крагујевац	радник
2305	Филиповић	Војислава	Миодраг	06.06.1906	Губеревац	писар
2306	Филиповић	Живадина	Миодраг	1906	Крагујевац	радник
2307	Филиповић	Р.	Миодраг	1912	Белашевац	радник
2308	Филиповић	М.	Мирослав	1907	Крагујевац	столар
2309	Филиповић	Љубомира	Мијаило	1888	Рамаћа	опанчар
2310	Филиповић	Велимона	Радивоје	1910	Корман	трговац
2311	Филиповић	Р.	Радисав	24.06.1901	Липница	кројач
2312	Филиповић	Ранислава	Радоје	04.12.1904	Богуље	радник

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2313	Филиповић	Алексија	Радосав	12.11.1921	Рогојевац	ученик
2314	Филиповић		Славко	1895	Крагујевац	радник
2315	Филиповић	Дамјана	Тодор	1897	Ваљево	радник
2316	Филиповић		Шимун	02.06.1911	Топоница	радник
2317	Хасановић	Меда	Љубиша	1919	Крагујевац	радник
2318	Хацијанковић	Станка	Живко	1922	Крагујевац	радник
2319	Хацијовановић	Срећко		13.08.1914	Бујановац	столар
2320	Хацић	Драгоја	Сава	14.12.1894	Мрчић	пиротехничар
2321	Холендер			-	-	трг. путник
2322	Холцер		Леополд	1912	Ново Топоље	бравар
2323	Хрњак		Нестор	1900	Јабучевац	чиновник
2324	Цанковић		Љубинко	1923	Крагујевац	ученик
2325	Царин		Томаж	1904	Словенија	-
2326	Цветић		Радисав	1924	Крагујевац	ученик
2327	Цветић	Саве	Радован	19.12.1892	Гунцати	свештеник
2328	Цветковић	Николе	Живота	08.03.1908	Лужнице	опанчар
2329	Цветковић	Светислава	Милан	1922	Корман	земљорадник
2330	Цветковић	Т.	Мирко	05.11.1901	Ново Корито	наставник
2331	Цветковић	Мике	Сретен	1896	Крагујевац	пушкар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2332	Цветковић	Петка	Станко	1893	Јовац	столар
2333	Џицић	Животе	Милутин	1922	Страгари	опанчар
2334	Црногорац		Милан	1899	Никшић	радник
2335	Чабриновић	Ђуре	Богдан	15.05.1910	Сарајево	занатлија
2336	Чајбашић	Борисава	Миленко	1914	Пресек	подофицир
2337	Чалуковић	Алексе	Предраг	07.06.1912	Јовановац	машинбравар
2338	Чардић	Миленка	Милутин	16.10.1916	Опарић	служитељ
2339	Чекановић	Јована	Радован	1916	Гунцати	радник
2340	Чемерски		Иван	1899	Русија	службеник
2341	Черков		Иван	1881	Русија	служитељ
2342	Чивовић		Светозар	1899	Г. Милановац	службеник
2343	Чивовић	Радомира	Верка	10.03.1915	Блазнава	домаћица
2344	Чивовић		Малиша	1903	Г. Милановац	опанчар
2345	Чивовић	Сретена	Младен	1879	Рудник	трговац
2346	Чивовић	Младена	Светолик	10.10.1906	Г. Милановац	седлар
2347	Чолић		Љубомир	18.02.1895	Ресник	радник
2348	Чолић		Стеван	26.08.1911	Куљошине	кафеџија
2349	Чолов		Владимир	1905	Скопље	радник
2350	Чоловић	Јована	Владимир	1896	Ојковица	служитељ

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2351	Чоловић	Светозара	Мина	1923	Бања	домаћица
2352	Чомић		Владимир	1891	Крагујевац	земљорадник
2353	Чомић		Љубомир	1895	Крагујевац	радник
2354	Чомић		Стеван	1883	Крагујевац	земљорадник
2355	Џамић	Љубомира	Владислав	27.10.1910	Велика Врбница	пушкар
2356	Џелић		Мага	1906	Хрватска	-
2357	Џоловић	Радомира	Радисав	09.06.1914	М. Пчелице	земљорадник
2358	Шабановић	Драгомира	Видоје	1921	Петровац	радник
2359	Шабановић	Драгомира	Илија	1922	Петровац	радник
2360	Шабановић	Кадрије	Рецеп	07.11.1915	Приштина	келнер
2361	Шароли		Лаци	1908	Крагујевац	трговац
2362	Шароли		Сузана	1910	Крагујевац	трговац
2363	Шебеник	Валентина	Јернеј	24.08.1906	Н. Горица	бравар
2364	Шимић		Иван	1900	Хрватска	официр
2365	Шимпрак	Јандрије	Јован	1920	Радучић	трговац
2366	Шнеблић	Чедомира	Србобран	11.10.1915	Крагујевац	радник
2367	Шнедлић	Александра	Живорад	14.06.1925	Крагујевац	ученик
2368	Шнерсон		Ноах	1890	Београд	лекар
2369	Шнерсон		Сара	1898	Београд	лекар

Број	Презиме	Име оца	Име	Датум рођења	Место рођења	Занимање
2370	Шовац		Бошко	23.12.1895	Метковић	радник
2371	Шовљански	Л.	Глигорије	12.11.1901	Илок	служитељ
2372	Шоћ	Мила	Драгутин	06.03.1910	Дубрава	седлар
2373	Штрбац	Филипа	Петар	1921	Загреб	бравар
2374	Штулић	М.	Димитрије	21.10.1921	Плоче	радник
2375	Штулић		Милош	1876	Плана	пословођа
2376	Шћекић		Милан	1903	Колашин	бравар
2377	Шћекић	Мирка	Мнодраг	23.03.1923	Негогин	ученик
2378	Шуковић	Милана	Борислав	27.05.1898	Дивостин	пензионер
2379	Шулић		Љубомир	1904	Почековина	радник
2380	Шутвић	Милана	Ристан	1906	Столац	мајстор
2381	-	-	Стелан		- Русија из Г.Милановца	

Садржај

Предговор приређивача	5
-----------------------------	---

ПРВИ ДЕО

Увод	9
Априлски рат.....	12
Устанак.....	17
Трагедија села, 19. октобар.....	31
Крагујевачка трагедија, 20. октобар.....	36
21. октобар.....	44
Крагујевачка трагедија у изворима.....	51
Демографско-социолошке анализе.....	60
Закључак	67
Извори и литература	70

ДРУГИ ДЕО

Спискови стрељаних.....	85
-------------------------	----

Издавачи

Музеј жртава геноцида, Београд
Трг Николе Пашића 11/
тел: +381113398883
e-mail: office@muzejgenocida.rs

Спомен-музеј „21. октобар“, Крагујевац
Десанкин венац бб
тел: +38134332089
e-mail: direktor@spomenpark.rs

За издаваче

др Вељко Ђурић Мишина
Маријана Станковић